

בבלי ירושלמי תוספתא

חוברת שבועית ללימוד בי"ת
ביחד עם **תכשיטי הבית**
פרק נ"ך ליום

בעידודו של מו"ר הרה"ע שליט"א

פרשת

וזאת הברכה

ט"ז – כ"ב תשרי תשפ"ז

יוצא לאור ע"י חסידי ברסלב
יבנאל עיר ברסלב, עיר שומרי הלשון, עיר השמחה

ניתן להשיג בתיבה בכניסה ל'היכל מוהרא"ש'

או שלח צרף למייל: breslevsheli1@gmail.com

נדפס לזכות נשמתו הטהורה
של כ״ק אדמו״ר עט״ר
מוהרא״ש
ר׳ אליעזר שלמה בן
ר׳ מנחם זאב זי״ע

לזכות מורנו ורבנו הרה״צ
ר׳ יצחק שמואל אהרן לעזער
שליט״א

יהי רצון שימשיך להנהיג את הקהילה הקדושה מתוך
בריאות איתנה ונחת מכל יצ״ח ותלמידיו

לזכות נשמתם הקדושה והטהורה של
רבי חייא ובניו חזקיה ויהודה
ולזכות
רב המנונא סבא ורב הונא ריש גלותא

טוֹב לוֹמַר לִפְנֵי הַלִּמּוּד:
לִמּוּד הַבַּבְלִי, יְרוּשַׁלְמִי, תּוֹסֶפְתָּא וּנְבִיאִים כְּתוּבִים יְהִיֶה לְעִלּוּי
הַשְׁכִינָה הַקְּדוֹשָׁה וּלְהָקֵל צַעֲרָהּ, לְעִלּוּי כָּל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שֶׁנִּפְטְרוּ מִן הָעוֹלָם, גְּאֻלָּה, יְשׁוּעָה, רְפוּאָה וְהַצָּלָחָה לְכֻלָּל
נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל בְּרוּחָנִיוּת וּבְגַשְׁמִיוּת, גִּלּוּי מְשִׁיחַ־צִדְקֵנוּ בְּרַחֲמִים
וּבְנִין בֵּית־מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ בִּמְהֵרָה בְיָמֵינוּ, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

רש"י

לבי בליעי — מים שבאוקיינוס שבולעים כל מימות שבעולם שנופלין בו, ומביאין אותם עד תהום ופולטות אותן. והיינו דכתיב (קהלת א): "והים איננו מלא". **מעני** — מעונים ושפלים, לפי שלא היו בארצם. **איקשו** — העיזו ודברו קשות את המלך בשהריחו ריח ארצם, סבורים להיות קרובים לארצם. **בתיגדא** = בבלי. לישנא אחרינא: בתינארא = חבית. **דשמוט כתפייהו** — נשמטו שכמם. **ובלו ואזול** — בלו והלכו לאבדון. **משנה** **נותן טלה אחד לכהן** — בפדיון. דממה נפשך חד מינייהו בכור שפטר את הרחם. **זכר ונקבה** — ואין ידוע אם זכר תחלה והרי הוא בכור, או נקבה יצאתה תחלה ואין כאן בכור. **מפריש טלה** — משום ספק, ומפקיע עליו קדושת פטר חמור. **והוא לעצמו** — שהוא בעצמו יאבד הטלה, ולא יתננו לכהן. דכהן הוי מוציא מחבירו, ועליו הראייה להביא עדים שהזכר יצא תחלה. ואיסורא ליכא, דאפילו פטר חמור גמור שפדאו בשה — אין קדושה לא בו ולא בפדיונו, כדקתני במתניתין: ואם מת נהנה בו. אלא גזל הוא דאיכא אם אינו נותן את הטלה לכהן, דממונא הוא. והכא ליכא גזל, דספק הוא. **שני חמורים כו' זכר ונקבה** — נותן טלה לכהן בשביל הזכר. **או שני זכרים ונקבה** — דחדא ילדה זכר, וחדא ילדה זכר ונקבה. **נותן טלה אחד לכהן** — דהא איכא חד זכר ודאי בכור. ואידך דהוי ספק, דשמא הנקבה יצאתה תחלה — מפריש טלה והוא לעצמו. **שני זכרים ושתי נקבות** — ספק הן, דשמא כל חד וחד ילדה זכר ונקבה, ושמא נקבות יצאו תחלה. הילכך אין כאן לכהן כלום, אלא מפריש עליהן שני טלאים לאפקועי איסוריהן והן לעצמו. **אחת ביכרה וכו' זכר ונקבה מפריש טלה והוא לעצמו** — דשמא אותה שלא ביכרה ילדה את הנקבה. **שנאמר ופטר חמור תפדה בשה** — ארישא קאי. כלומר, מנא לן דפדיון פטר חמור בשה — שנאמר: "ופטר חמור תפדה בשה". **זכר ונקבה** — בין שה זכר, בין נקבה. **ופודה כו' פעמים הרבה** — שאם חזר כהן ונתנו לו לישראל, ויש לו פטרי חמורים — יכול לפדותן בו. **נכנם כו'** — מפרש בגמרא. **גמרא מאן תנא** — דחמורה שלא ביכרה וילדה שני זכרים, דאינו נותן לכהן אלא חד טלה. **דלא כרבי יוסי הגלילי** — דאמרינן לקמן, בפרק "הלוקח עובר פרתו" (בכורות יז,א): רחל שלא ביכרה וילדה שני זכרים, רבי יוסי הגלילי אומר: שניהם לכהן. דאפשר לצמצם ששניהן יצאו כאחד, ושניהן בכורות. **שאני התם דכתיב** — גבי רחל. **הזכרים לה'** — דמשמע שנים. אבל בפטר חמור דלא כתיב ביה "הזכרים", אי נמי אפשר לצמצם — לא קדשי. **ולימר מיניה** — בכור בהמה טמאה מבהמה טהורה. **הא מיעט רחמנא** — "הזכרים", ה"א יתירה משמע: זו ולא אחרת. **בשלמא לרבי ירמיה דלא מוקי לה כרבי יוסי** — דקמפרש טעמא דמתניתין משום (טעמא) דאי אפשר לצמצם שלא יצא ראש האחד תחלה, דהוי פטר רחם — היינו דלא קתני במתניתין "יצאו שני ראשיהן כאחת" כי היכי דתני לקמן בפירקין (יז,א) גבי מילתיה דרבי יוסי הגלילי, דהא לא אפשר. **אלא לאביי** — דאפשר לצמצם, וטעמא משום מיעוט ד"הזכרים" — ליתני: ויצאו ראשיהן כאחת, דשמעינן מינה רבותא! **ועוד תניא כהדיא** — דאפילו בבהמה טמאה אמר נמי רבי יוסי שניהן לכהן. **בקדושת הגוף** — בבהמה טהורה. **אלא משום שנאמר הזכרים** — בבכור בהמה טהורה, דשמעינן מינה דאפשר לצמצם, אמר: הוא הדין לפטר חמור.

לימא

כִּי מָטֵי לְבֵי בְלִיעֵי, מְלָא כּוּזָא דְּמַיָּא מִבֵּי בְלִיעֵי. כַּד אֲתוֹ, אוֹקְמִינְהוּ קַמֵּי קַיְסָר. חֲזָנְהוּ דְּהָווּ מְעַנְּי, אֲמַר לֵיהּ: הָנֵי לָאו נִינְהוּ! שְׁקַל מֵעַפְרַיְיהוּ וּשְׁדָא עִילָוַיְיהוּ, אַקְשׁוּ לְאַפֵּי מַלְכָּא. אֲמַר לֵיהּ: כָּל דְּבָעֵית עֲבִיד בְּהוּ. אַיְיתִינְהוּ מַיָּא דְּאַיְיתֵי מִבֵּי בְלִיעֵי, שְׁדִינְהוּ בְּתִיגְדָּא, אֲמַר לְהוּ: מַלְּיוּהּ לְהוּ וְאִיזִילוּ לְכוּ. מְלוּ וּשְׁדוּ בֵּיהּ קַמָּאֵי קַמָּאֵי וּבְלַע לְהוּ, מְלוּ עַד דִּשְׁמִיט כִּתְפַיְיהוּ, וּבְלֵי לְהוּ וַאֲזוּל. **משנה** חֲמוֹרָה שֶׁלֹּא בִיכְּרָה, וְיָלְדָה שְׁנֵי זְכָרִים - נוֹתֵן טָלֶה אֶחָד לַכֹּהֵן. זָכָר וּנְקֵבָה - מַפְרִישׁ טָלֶה אֶחָד לְעַצְמוֹ. שְׁתֵּי חֲמוֹרָיו שֶׁלֹּא בִיכְּרוּ וְיָלְדוּ שְׁנֵי זְכָרִים - נוֹתֵן שְׁנֵי טְלָאִים לַכֹּהֵן. זָכָר וּנְקֵבָה, אוֹ שְׁנֵי זְכָרִים וּנְקֵבָה - נוֹתֵן טָלֶה אֶחָד לַכֹּהֵן. שְׁתֵּי נְקֵבוֹת וְזָכָר אוֹ שְׁנֵי זְכָרִים וּשְׁתֵּי נְקֵבוֹת - אֵין לַכֹּהֵן כְּלוּם. אַחַת בִּיכְּרָה וְאַחַת שֶׁלֹּא בִיכְּרָה, וְיָלְדָה שְׁנֵי זְכָרִים - נוֹתֵן טָלֶה אֶחָד לַכֹּהֵן. זָכָר וּנְקֵבָה - מַפְרִישׁ טָלֶה אֶחָד לְעַצְמוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר: "וּפֶטֶר חֲמוֹר תִּפְדֶּה בְשֶׂה" - מִן הַכְּבָשִׂים וּמִן הָעִזִּים, זָכָר וּנְקֵבָה, גָּדוֹל וְקָטָן, תְּמִים וּבַעַל מוּם. פּוֹדֶה בּוֹ פְּעָמִים הַרְבֵּה, נִכְנַס לַדִּיר לְהִתְעַשֵּׂר, וְאִם מֵת - נֶהֱנִין בּוֹ. **גמרא** מַאן תַּנָּא? אָמַר רַבִּי יִרְמְיָה: דְּלָא כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, דְּאִי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי - הָאָמַר: אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם! אָמַר אַבָּיֵי: אֶפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, שָׁאנֵי הָתָם דִּכְתִיב: "הַזְּכָרִים לַה'". - וְלִיגְמַר מִינֵּיהּ! - הָא מִיעֵט רַחֲמָנָא "הַזְּכָרִים". אִיפָּא דְּאָמְרִי: לֵימָא דְּלָא כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, דְּאִי רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי - הָאָמַר: אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם! אָמַר אַבָּיֵי: אֶפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי, שָׁאנֵי הָתָם דִּכְתִיב "הַזְּכָרִים לַה'". בְּשִׁלְמָא לְרַבִּי יִרְמְיָה, דְּלָא מוֹקֵי לָהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי - הַיְינוּ דְּלָא קָתָנֵי: "וְיָצְאוּ שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶן כְּאֶחָד". אֶלָּא לְאַבָּיֵי, לִיתְנֵי: "וְיָצְאוּ שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶן כְּאֶחָד"! וְעוֹד, תַּנְיָא: חֲמוֹרוֹ שֶׁלֹּא בִיכְּרָה וְיָלְדָה שְׁנֵי זְכָרִים, וְיָצְאוּ שְׁנֵי רָאשֵׁיהֶן כְּאֶחָד, רַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי אוֹמֵר: שְׁנֵיהֶן לַכֹּהֵן, שֶׁנֶּאֱמַר: "הַזְּכָרִים לַה'"! וְהָא כִּי כְּתִיב הַאי - בְּקִדּוּשַׁת הַגּוּף הוּא דִּכְתִיב! אֶלָּא מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר: "הַזְּכָרִים לַה'"! תִּיּוּבְתָּא דְּאַבָּיֵי, תִּיּוּבְתָּא.

תוספות

בי בליעי — פירש הקונטרס: מי אוקיינוס, שבולעות כל מימות שבעולם ופולטות אותן דרך תהום, דכתיב: "והים איננו מלא". וקשה: דבסמוך קאמר: שדינהו בתיגרא, שם כלי, ושוב היאך יורדין לתהום? ואי מפרש גומא או חריץ, ניחא. ויתכן "מי בליעי" — שם מקום, מדאמר שם: בי בליעי אית ביה תלתא צלמי, חד מטי ידיה אריש־יה, חד אליביה, בתרא דכולהו מחוי בידיה לאחוריה.

מאן תנא אמר רב ירמיה דלא כרבי יוסי הגלילי — פירש הקונטרס: מאן תנא דאמרינן שילדה שני זכרים אינו נותן אלא חד טלה לכהן. וקשה לפירושו, דהכא אפילו רבינו יוסי הגלילי מודה, מדלא קתני במתניתין "ויצאו שני ראשיהן כאחד" כדקתני בפרק שני (בכורות יז,א), וכיון דלא ראינו שיצאו בבת אחת, מספק לא אמרינן בבת אחת יצאו אפילו לרבי יוסי הגלילי, דלא שביחא! וצריך לפרש: דנהי דמספק מודה רבי יוסי הגלילי דאין נותן לכהן אלא חד טלה, מכל מקום בספק מועט — טוב להחמיר בדבר ולהפריש טלה שני לעצמו.

[שייך לעמוד ב] **אמר** רב (אשי) מין במינו אינו חוצץ — תימה: בפרק "בהמה המקשה" (חולין ע,א) בעי: כרכתו אחותו והוציאתו, מהו! יש לומר: הכא מקצת פנוי, איכא למימר טפי במינו אינו חוצץ. אי נמי: אחותו הויא אינו מינו טפי מאחיו. עוד יש לומר: דוקא משום דהוציאתו, שסייעה אחותו בהוצאתו, הוא דמספקא לן דדילמא הויא חציצה. אבל אם לא סייעה להוציאו — פשיטא דלא הויא חציצה. ואם תאמר: [לאביי] דמוקי מתניתין כרבי יוסי הגלילי דאפשר לצמצם, ואפילו הכי אינו נותן כי אם טלה אחד לכהן משום דכתיב "הזכרים", אמאי לא אמר: כל שאינו בזה אחר זה — בבת אחת אינו, ולא קדוש לא זה ולא זה? ויש לומר: דלא מסתבר למימר הכי אלא בדבר התלוי במעשה, כההוא דקדש שתי אחיות, ותודה שנשחטה על שמונים חלות. אבל קדושה הבאה מאליה — לא אמר הכי, ואף על גב דשייך למימר: הי מינייהו מייתית הי מינייהו מפקת. ואם תאמר: מדקאמר "נהי דאי אפשר לצמצם חציצה מיהא איכא", משמע דהכי קאמר: נהי דאי אפשר לצמצם, ודין הוא שיקדש האחד לרבנן — חציצה מיהא איכא, ולא היה לו להיות קדוש. משמע דאי הוה אפשר לצמצם — היה אז קשה לן היאך קדוש, בלא טעם חציצה. ומה קשה? והא (פריך) [פרישית] דלא אמר כל שאינו [כו'] בבת אחת כו' אלא בדבר התלוי בדבור! ויש לומר, דהכי פירושו: נהי דאי אפשר לצמצם — ולהכי ניחא לרבנן שאין שתיהן קדושין מטעם "הזכרים" כמו לרבי יוסי הגלילי, דלא אפשר למידרש להו "הזכרים" כיון דסבירא להו אי אפשר — מכל מקום ליהוי חציצה. **זכר** ונקבה מפריש טלה לעצמו — ואם תאמר: לרבי יוסי הגלילי דאמר אפשר לצמצם, אם יצאו שניהם בבת אחת — אין הזכר קדוש, לפי מה שפירשתי לעיל: נקבה חוצצתו! ועוד, תנן לקמן בפרק שני (יז,ב): זכר ונקבה — אין לכהן כלום. משמע דקאי אינצאו שני ראשיהן כאחת דרישא, שהנקבה מבטלת בכורת זכר, שגם היא פטרה בכורת רחם. ואם כן, סמוך מיעוט דבבת אחת למחצה דנקבות קודמות, והוו להו זכרים קודמים מיעוטא! ויש לומר כדפריך לעיל: בספק מועט החמירו להפריש טלה לעצמו. **שתי** חמוריו שלא בכרו וילדו שני זכרים נותן שני טלאים לכהן — הכא ניחא, דאצטריך לאשמועינן אין פודה וחוזר ופודה כל זמן שלא ניתן ליד כהן, כדפריך לעיל בפירקא (ד,ב). אבל לקמן פרק שני דקתני כי האי גוונא גבי בכורות בהמה טהורה, ליכא למימר הכי! יש לומר, קא משמע לן: לא תלינן להעמיד הממון בחזקת בעלים, שהאחת טנפה ונמוח הוולד, ואחת ילדה שני זכרים. ומיהו, לקמן פרק "יש בכור" (מח,ב) קתני כהאי גוונא גבי נשים — ליכא למימר הכי, שכל אחת יודעת בעצמה מה שילדה! ויש לומר: אגב דתנייה הכא תנייה התם. אי נמי, ניחא ליה לפרש כל גווני ואף על גב דלא צריכי. כדקתני: זכר ונקבה נותן אחד לכהן, דלא צריכא כלל.

שני זכרים ונקבה נותן טלה אחד לכהן — לכאורה מפריש טלה אחד מספק לעצמו. וכן מוכח לקמן פרק שני (יח,ב) דגבי שני זכרים ונקבה — אחד לו ואחד לכהן, (דמוכח) משום דקדושת בכור חלה על שתיהם. וכן פירש בקונטרס: מפריש עוד טלה, והוא לעצמו.

לאפקועי לאיסורא מיניה — דלפוטרו ממצות עריפה לא היה צריך להפריש מספק. כמו שאין נותן לכהן מספק, כמו כן אינו עורפו מספק. **ותנן** רבי יהודה אומר במזיד קידש — משמע הכא דמקודשת בגבולין קודם שיגיע לירושלים. והא דאמר בסוף פרק "חלק" (סנהדרין קיב,ב): בגבולין דברי הכל פטורין מן החלה — לאו משום דחשיב ממון גבוה לכולי עלמא בגבולין, אלא משום דלא קרינן ביה "עריסותיכם", כיון דאסור באכילה. וכן עיר הנדחת — לאו "שללה" הוא, כדאמר התם. ב"השוכר את הפועלים" (בבא מציעא צ,א) נמי פטר רבי יהודה מחסימה מעשר חוץ לחומה — לאו משום דחשיב ממון גבוה חוץ לחומה, אלא משום דבעינן דישו הראוי לו, כדממעטינן הקדש (ממעילה) [במעילה יג,א].

מכל האובל אשר יאכל אוכל שיכול להאכילו לאחרים קרוי אוכל — ואם תאמר: פרק "בסוי הדם" (חולין פה,א) פטרינן עוף טמא מכסוי לרבי שמעון גבי שחיטה שאינה ראויה, מדכתיב: "ציד חיה או עוף אשר יאכל" וגו'. והא אוכל שאתה יכול להאכיל לאחרים הוא! יש לומר: התם "חיה או עוף" כתיב, משמע דאתא למעוטי מינים טמאים שאין נאכלין לישראל, ואף על גב שיכול להאכילן לאחרים. אבל הכא, "מכל האובל אשר יאכל" משמע שפיר למעוטי שאין נאכל לאחרים.

מה

וְרַבָּנָן, לֵימָא קָסָבְרֵי רַבָּנָן מִקְצָת רֶחֶם מַקְדִּישׁ? דְּאִי כּוּלֵּיהּ רֶחֶם מַקְדִּישׁ, נְהִי דְּאִי אֶפְשָׁר לְצַמְצֵם, חֲצִיצָה מִיהָא אִיכָּא! אָמַר רַב: מִין בְּמִינוֹ אֵינוֹ חוֹצֵץ. "זָכָר וּנְקֵבָה - מַפְרִישׁ טָלֶה" כו'. וְכֵיוָן דִּלְעָצְמוֹ הוּא, לָמָּה לִי לְאַפְרוּשֵׁי? - לְאַפְקוּעֵי לְאִיסּוּרֵיהּ מִינֵיהּ. אַלְמָא, כֵּיוָן דְּלָא מַפְקַע - אָסוּר בַּהֲנָאָה; מַתְנִיתִין מַנִּי? רַבִּי יְהוּדָה הִיא, דְּתַנְיָא: פֶּטֶר חֲמוֹר אָסוּר בַּהֲנָאָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי יְהוּדָה? אָמַר עוּלָּא: יֵשׁ לְךָ דָּבָר שֶׁצָּרִיךְ פְּדָיָה, וּמוּתָּר? - וְלֹא? וַהֲרֵי בְּכוֹר אָדָם, שֶׁצָּרִיךְ פְּדָיָה, וּמוּתָּר! - אֶלָּא: יֵשׁ לְךָ דָּבָר שֶׁהַקְּפִידָה עָלָיו תּוֹרָה בְּשֶׁה, וּמוּתָּר? - וּמִי הִקְפִּידָה? וְהָא רַב נַחְמָיָה בְּרֵיהּ דְּרַב יוֹסֵף פָּרֵיק לֵיהּ בְּשִׁילְקֵי בְּשָׁוְיוֹ! - בְּשָׁוְיוֹ לָא קָאָמַר; כִּי קָאָמְרִינַן - שֶׁלֹּא בְּשָׁוְיוֹ, וְהָכִי קָאָמַר: יֵשׁ לְךָ דָּבָר שֶׁהַקְּפִידָה עָלָיו תּוֹרָה לְאַפְקוּעֵי לְאִיסּוּרֵיהּ בְּשֶׁה? - וַהֲרֵי מַעֲשֵׂר, שֶׁהַקְּפִידָה עָלָיו תּוֹרָה בְּכֶסֶף צוֹרִי, וּתְנַן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּמִזִּיד קִידֵּשׁ! - בְּפֶטֶר חֲמוֹר נַמִּי מִיקַּדְּשָׁא. כִּדְרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: אִשָּׁה יוֹדַעַת שֶׁאֵין מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִתְחַלֵּל עַל יָדָהּ, וְעוֹלָה וְאוֹכְלָתוֹ בִּירוּשָׁלַיִם; הָכָא נַמִּי, אִשָּׁה יוֹדַעַת דְּפֶטֶר חֲמוֹר אִיפּוֹרָא אִית בֵּיהּ, וּפָרְקָא לֵיהּ בְּשֶׁה, וּמִקַּדְּשָׁא בְּהַדְּ דִּבְנֵי וּבְנֵי. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן, מַאי טַעֲמָא? אָמַר עוּלָּא: יֵשׁ לְךָ דָּבָר שֶׁפְּדְיוֹנוֹ מוּתָּר וְהוּא אָסוּר? - וְלֹא? וַהֲרֵי שְׁבִיעִית דְּפִדְיוֹנָהּ מוּתָּר וְהִיא אֲסוּרָה! - שְׁבִיעִית נַמִּי פִּדְיוֹנָהּ אָסוּר, דְּאָמַר מָר: הָאֲחָרוֹן אַחָרוֹן אָסוּר. וְאִיבָּעֵית אֵימָא: רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן בְּהָאי קְרָא קָמִיפַּלְגִי, דְּתַנְיָא: "לֹא תַעֲבֹד בִּבְכוֹר שׁוֹרֶךָ" - אֲבָל אַתָּה עוֹבֵד בְּשֶׁלְּךָ וּבְשֶׁל אֲחֵרִים, "וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ" - אֲבָל אַתָּה גּוֹזֵז שֶׁלְּךָ וְשֶׁל אֲחֵרִים, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: "לֹא תַעֲבֹד בִּבְכוֹר שׁוֹרֶךָ" - אֲבָל אַתָּה עוֹבֵד בִּבְכוֹר אָדָם, "לֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ" - אֲבָל אַתָּה גּוֹזֵז בְּכוֹר חֲמוֹר. בְּשִׁלָּמָא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן - הַיְינוּ דִּכְתִיב תְּרֵי קְרָאֵי, אֶלָּא לְרַבִּי יְהוּדָה, תְּרֵי קְרָאֵי לְמַעוּטֵי שֶׁלְּךָ וְשֶׁל אֲחֵרִים לָמָּה לִי? וְתוּ, לְרַבִּי יְהוּדָה, בְּכוֹר אָדָם נַמִּי גְּמָא דַּאֲסִיר! אֶלָּא, דִּכְתִיב עָלְמָא "שׁוֹרֶךָ" - לְמַעוּטֵי בְּכוֹר אָדָם הוּא דְּאָתָא. כִּי פְּלִיגִי בְּ"צֹאנֶךָ"; דְּרַבִּי יְהוּדָה לְמַעֵוטֵי גּוּ', דְּאָמַר: שׁוּתָּפוּת גּוֹי חַייֶבֶת בִּבְכוֹרָה, וְכִי אִיצְטְרִיךְ קְרָא - לְמִישְׁרֵי בְּגִזָּה וַעֲבוֹדָה. וְרַבִּי שִׁמְעוֹן סָבַר: שׁוּתָּפוּת גּוֹי פְּטוּרָה מִן הַבְּכוֹרָה, וּלְעִנְיַן גִּזָּה וַעֲבוֹדָה לָא אִיצְטְרִיךְ קְרָא, כִּי אִיצְטְרִיךְ קְרָא - לְפֶטֶר חֲמוֹר. בְּשִׁלָּמָא לְרַבִּי יְהוּדָה - הַיְינוּ דִּכְתִיב "צֹאנֶךָ", וְ"שׁוֹרֶךָ" - אַגּוּ "צֹאנֶךָ". אֶלָּא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, "שׁוֹרֶךָ" וְ"צֹאנֶךָ" לָמָּה לִי? קַשְׁיָא. אָמַר רַבָּה: וּמוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן לְאַחַר עֲרִיפָה שֶׁהוּא אָסוּר; מַאי טַעֲמָא - גְּמַר עֲרִיפָה עֲרִיפָה מֵעֶגְלָה עֲרוּפָה. אָמַר רָבָא: מְנָא אֲמִינָא לֵיהּ? דְּתַנְיָא: הָעֶרְלָה, וְכִלְאֵי הַכֶּרֶם, וְשׁוֹר הַנִּסְקָל, וְעֶגְלָה עֲרוּפָה, וְציפּוֹרֵי מְצוֹרָע, וּפֶטֶר חֲמוֹר, וּבְשָׂר בְּחָלָב - כּוּלָּן מְטַמְּאִין טוּמְאַת אוֹכָלִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כּוּלָּן אֵין מְטַמְּאִין טוּמְאַת אוֹכָלִין. וּמוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בִּבְשָׂר בְּחָלָב שֶׁמְּטַמֵּא טוּמְאַת אוֹכָלִין, הוֹאִיל וְהָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר. וְאָמַר רַבִּי אַסִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: מַאי טַעֲמָא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן? דִּכְתִיב: "מִכֹּל הָאֹכֶל אֲשֶׁר יֵאָכֵל" - אוֹכֶל שֶׁאַתָּה יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים - קָרוּי אוֹכֶל, שְׁאִי אַתָּה יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים - אֵינוֹ קָרוּי אוֹכֶל. -

א

לימא קסברי רבנן מקצת רחם — הנוגע בבכור, מקדשו. דנהי דאי אפשר לצמצם, וראשון לחודיה קדיש — איכא למיפרך: הא קודם שיצא כולו — יצא אחיו וחצץ בינו לבין הרחם, וכתיב (במדבר ח): "פטר כל רחם", עד שיפטור כל הרחם! ולרבי יוסי ליכא למיפרך, דכיון דתרווייהו קדשו — כחד דמו. **מין במינו** — ואלו שניהם מין אחד. **ומותר** — קודם פדיונו. **בכור אדם** — מותר בהנאה למעשה ידיו קודם פדייה, דהא לא אשכחן דאסור. **שהקפידה וכו'** — וכיון דמחמיר כולי האי, שקבע לו הכתוב פדיון בשה ולא באחר, ודאי אסור בהנאה. **בשלקי** — עשבים שלוקות. **בשויו** — שנותן עשבים שוה דמי החמור לכהן. **בשויו לא אמרינן** — דלא חמיר מהקדשות. **לאפקועי לאיסורא בשה** — ואפילו שלא בשויו, כדקתני מתניתין: גדול וקטן. **בכסף צורי** — דאינו מתחלל על אסימון, כדכתיב (דברים יד): "וצרת הכסף בידך". **במזיד** — שנתכוון לחללו. **קידש** — אם קידש בו את האשה — מקודשת. אלמא, מותר בהנאה לרבי יהודה! **בהך דבינו ובני** — ששוה החמור יותר מן השה. **שפדיונו מותר** — כגון הכא, שהכהן אוכל את השה בלא שום הקרבה, והוא אסור קודם פדיון. דהא פסולי המוקדשין, שאסורין בהנאה קודם פדיונן, הוי פדיונן נתפס בקדושתן ואסור. **שביעית** — המוכר פירות שביעית — הדמים מותרין לעולם, והפירות עצמן מתבערין בשעת הביעור כשבלה לחיה. וקא סלקא דעתך דהאי מקשה דפדיון שביעית מותר לעולם, ולא שמיעא ליה הא דאחרון אחרון נתפס. **אחרון אחרון** — במסכת סוכה (מ,ב): לקח בפירות שביעית בשר — אלו ואלו מתבערין בשעת הביעור. לקח בבשר יין — יצא בשר ונבנס יין, יין בשמן — יצא יין ונבנס שמן. ואחרון נתפס בשביעית להתבער, ופרי עצמו שגדל בשביעית שבאו אלו מכחו, בכל מקום שהוא אסור מן הביעור ואילך. **בשלך ושל אחרים** — גוים. כגון בכור בהמה שיש בה שותפות לגוי, אף על גב דמחייב רבי יהודה למיתב חצי דמיו לכהן — שרי בגזה ועבודה, שאין קדושה לחצאין. אבל פטר חמור לא ממעט מהאי קרא, וכל כמה דלא ממעט לא שרינן ליה, דלא גרע מבכור בהמה טהורה. ולרבי שמעון ממעט ליה קרא. **בשלמא לרבי יהודה** — דדריש: "צאנך" — ולא של שותפות גוי. **היינו דכתיב צאנך** — דמשמע: המיוחד לך, ולא כתב "צאן" סתמא. ו"שורך", אף על גב דמצי למיכתב "בבכור שור" ומימעט נמי בכור אדם מיניה, אפילו הכי אטו "צאנך" כתב "שורך". הכי גרסינן: היינו דכתיב צאנך ושורך אטו צאנך אלא לרבי שמעון לכתוב שור וצאן. **אמר רבא** — גרסינן. **לאחר עריפה** — אם לא פדאו וערפו בדינו. **אסור** — להאכילו לכלבו. **עגלה ערופה** — אסורה בהנאה, משום דכתיב (דברים כא): "שם" — שם תהא קבורתה. **ושור הנסקל** — ששחטו לאחר שנגמר דינו, דלא ירדה בו טומאת נבילות. ועגלה ערופה — ששחטה לאחר ירידתה לנחל איתן, דקיימא לן דהיא אוסרתה. **ציפורי מצורע** — אסורין בהנאה, במסכת קדושין (נז,א). **ופטר חמור** — ששחטו ועדיין מפרכס, שלא ירד לטומאת נבילה. אבל אם נגע בו שרץ — מטמא טומאת אוכלים, שאם חזר ונגע באוכלים אחרים — מטמאים, אף על פי שמפרכס. דאמר ב"העור והרוטב" (חולין קיז,ב): השוחט בהמה טמאה לגוי ומפרכסת — מטמא טומאת אוכלים. דמהניא לה שחיטת ישראל למהוי מחשבה, הואיל ושחיטה דכוותה חזיא לה בבהמה טהורה. אי נמי, אפילו ערפו ממש, דנבילה היא. ואיכא למימר בהם טומאת אוכלים, כגון דאיכא פחות מכזית מינייהו, דלא חזי לטומאת נבילות, מיצטרף בהדי פחות מכביצה אוכלין ומשלימו לכביצה. **כולן מטמאין טומאת אוכלין** — אם נגע בהו טומאה. ואף על גב דאינהו גופייהו אסירי, מהניא להו להכי שאם נגעו באוכלין אחרים — מטמאין אותן. **כולן אין מטמאין** — הואיל ואסורין בהנאה. **שעת הכושר** — קודם בישול. **לאחרים** — לגוים, דאינו אסור בהנאה.

אי הכי — דטעמא דרבי שמעון משום הנאה הוא. **מה להלן מותר בהנאה** — דכתיב: "לכלב תשליכון אותו" (שמות כב). **לדידיה נמי** — לצורך ישראל עצמו, היתה לו שעת הכושר. אבל שור הנסקל ועגלה ערופה לא היתה לו שעת הכושר אפילו קודם לכן, דבדמה בחייה בחזקת איסור עומדת. **ליתני ומודה רבי שמעון בפטר חמור** — דהא יכול להאכילו לאחרים הוא. **דלא חשיב עליה** — לאכילה, ומשום הכי לא תני ליה, דסתמיה לאו לאכילה קאי. **ואיסורו חישובו** — איסור דאסר ליה רחמנא לישראל משויא ליה אוכל, דבין דאסר ליה — מכלל דראוי לאכילה לגוי הוא. **צריכה מחשבה** — לטמא טומאת אוכלין אם נגע בה(ן) שרץ, שאם תגע אחרי כן באוכלין כשרין — תטמאם. וכל כמה דלא חשיב עליה — לית ביה שום טומאת מגע, דנבלת עוף טהור אינה מטמאה אלא אם אכלה, ואז מטמאה אותן בגדים שהוא לבוש בשעת בליעה. **ואינה צריכה הכשר** — הואיל ויש עליה טומאה חמורה לטמא אדם ובגדים אם היה אוכלה. ואמר בכריתות בפרק "דם שחיטה" (כא,א): "וכי יותן מים" וכו', מה זרעים מיוחדין שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר — אף כל שאין סופן לטמא טומאה חמורה צריכין הכשר. ולא שייך הכשר אלא בטומאה קלה דאוכלין, וכן מחשבה. רבי שמעון היא — דלית ליה איסורו חישובו. **נבלת בהמה טמאה בכל מקום** — שהיא. סתמא לאו לאכילה קיימא, דמאיסה. ועוד, שיש לה שני דחויין: אחת — שלא נשחטה, ואחת — טמאה היא. וכן נבלת עוף טהור. **וחלב** — שומן של נבלה טהורה. **בכפרים** — דעניים הם, ואין רגילין לאכול עופות ושומן — צריכין מחשבה להאכילן לגוי, ואם לאו — אין מטמאין טומאת אוכלין. ואם תאמר: נבלת בהמה טמאה, טומאת אוכלין למה לה? הא מטמאה אדם וכלים, כל שכן אוכלין! תריץ כדאמר בכריתות בפרק "דם שחיטה" (כא,א): דאי איכא פחות מכזית טמאה, דאין עליה טומאת נבלות, שהרי אין בה שיעור, וצירפו לפחות מכביצה אוכלין, אם חישב על פחות מכזית זה לאכילה — מצטרף עם שאר אוכלין להשלימה לכביצה, שאם יגע בהן שרץ יטמאו. "והחלב" לא גרסינן, דליכא למימר ביה אין צריך הכשר, דאי בחלב נבלה — הא אין מטמא טומאה חמורה, דכתיב (ויקרא ז): "יעשה לכל מלאכה", ואמאי לא ניבעי הכשר? ואי בשחוטה, ומשום שכבר הוכשר — הא שנינו בגמרא ב"העור והרוטב" (חולין קכח,א): חזר רבי עקיבא להיות שונה כרבי יהודה, דהכשר שחיטה לא מהניא לחלב, משום דאכתי לאו אוכל הוא, דהא דכפרים לאו בר אוכל הוא עד דחשיב עליה. ובטהרות במשנה לא גרסינן ליה. **ואינה צריכה הכשר** — הואיל ומטמאה טומאה חמורה בעוד שהיזה בה זית שלם, בעודה היא מחוברת בנבלה. **נבלת בהמה טהורה בכל מקום** — סתמא לאכילת גוי, דלא מאיסה. ועוד, דלגבי ישראל אין בה אלא דיחוי אחד. הלכך אינה צריכה מחשבה לקבל טומאת אוכלין, להצטרף פחות מכזית הימנה לפחות מכביצה אוכלין. וכן נבלת עוף טהור והחלב של שחוטה. **בשווקים** — בכרכים. דיש בה רוב עם, ועשירים הם, ורגילין לאכול רוב עופות ושומן. **ולא הכשר** — נבלת בהמה ועוף — משום דמטמאין טומאה חמורה, וחלב שחוטה בשווקים — משום שכבר הוכשר בשחיטה, דכיון דלא בעי מחשבה, אהני ליה הכשר שחיטה. **הא טמאה בעיא מחשבה** — ולא אמרינן: איסורו זהו חישובו! **אף הגמל** — דינו כבהמה טהורה, הואיל ויש בו אחד מסימני טהרה. ומדאוסיף רבי שמעון בסיפא — מכלל דרישא רבנן היא, ושמע מינה: לית להו איסורו חישובו. וגבי פטר חמור דמטמאין לעיל — בדחשיב עליה הוא. ואפילו הכי מטהר רבי שמעון, דאוכל שאי אתה יכול להאכילו לאחרים הוא, דמודה לאחר עריפה שהוא אסור, כדרבה. **אלא אמר רבא** — דכולי עלמא לא אמרינן איסורו חישובו גרידא, ואפילו הכי פלוגתייהו בדלא חשיב, וליתא לדרבה. ודקשיא לך: מאי טעמא דרבנן? אי דערפיה מיערף — הכי נמי דמודו רבנן דלא מטמא טומאת אוכלין, הואיל ולא חשיב עליה.

**אִי הָכִי, בָּשָׂר בְּחָלָב מַאי אִירְיָא דְּהָיְתָה לָהּ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר? תֵּיפּוֹק לִי דְּאוֹכֶל שֶׁאֲתָּה יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים הוּא. דְּתַנְיָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שִׁמְעוֹן: בָּשָׂר בְּחָלָב - אָסוּר בַּאֲכִילָה וּמוּתָּר בַּהֲנָאָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי עַם קָדוֹשׁ אַתָּה לַה' אֱלֹהֶיךָ", וְלַהֲלָן הוּא אוֹמֵר: "וְאַנְשֵׁי קֹדֶשׁ תִּהְיוּן לִי", מַה לְּהַלָּן אָסוּר בַּאֲכִילָה וּמוּתָּר בַּהֲנָאָה, אַף כָּאן - אָסוּר בַּאֲכִילָה וּמוּתָּר בַּהֲנָאָה! - חָדָא וְעוֹד קָאָמַר: חָדָא - דְּאוֹכֶל שֶׁאַתָּה יָכוֹל לְהַאֲכִילוֹ לַאֲחֵרִים הוּא. וְעוֹד - לְדִידֵיהּ נַמִּי חֲרֵי הָיְתָה לוֹ שְׁעַת הַכּוֹשֶׁר. וְאִם אִיתָא דְּלִאַחַר עֲרִיפָה שָׁרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, לִיתְנֵי: וּמוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּפֶטֶר חֲמוֹר וּבָשָׂר בְּחָלָב שֶׁמִּטַּמְּאִין טוּמְאַת אוֹכָלִין! - אִי דְּחָשִׁיב עֲלֵיהּ - הָכִי נַמִּי, הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - דְּלָא חָשִׁיב עֲלֵיהּ. וְטַעֲמָא מַאי מִטַּמְּאִי רַבָּנַן? אֲמָרוּהָ רַבָּנַן קַמֵּיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת: הוֹאִיל וְאִיסּוּרוֹ חִישּׁוּבוֹ. - וְלִרַבָּנַן, מִי אָמַר הוֹאִיל וְאִיסּוּרוֹ חִישּׁוּבוֹ? וְהָא תְּנַן: שְׁלֹשָׁה עָשָׂר דְּבָרִים אָמְרוּ בִּנְבֵלַת עוֹף טָהוֹר, וְזוֹ אַחַת מֵהֶן - צְרִיכָה מַחֲשָׁבָה וְאֵינָהּ צְרִיכָה הֶכְשֵׁר. וְאִי אִיסּוּרוֹ חִישּׁוּבוֹ, לָמָּה לִי מַחֲשָׁבָה? - הָא מָנִי - רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. - תָּא שְׁמַע: נִבְלַת בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּכָל מָקוֹם, וְנִבְלַת עוֹף טָהוֹר וְהַחֵלֶב בַּכְּפָרִים - צְרִיכִים מַחֲשָׁבָה וְאֵינָם צְרִיכִים הֶכְשֵׁר. וְאִי אָמְרַתְּ אִיסּוּרוֹ חִישּׁוּבוֹ, לָמָּה לִי מַחֲשָׁבָה? - הָא מָנִי - רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. - תָּא שְׁמַע: נִבְלַת בְּהֵמָה טְהוֹרָה בְּכָל מָקוֹם, וְנִבְלַת עוֹף הַטָּהוֹר, וְהַחֵלֶב בַּשְּׁווּקִים - אֵינָן צְרִיכִין מַחֲשָׁבָה וְלֹא הֶכְשֵׁר. הָא טְמֵאָה - בָּעְיָא מַחֲשָׁבָה! וְכִי תֵּימָא: הָא מָנִי רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא, הָא מְדַסֵּיפָא רַבִּי שִׁמְעוֹן הָוֵי - רֵישָׁא לָאו רַבִּי שִׁמְעוֹן. דְּקָתָנֵי סֵיפָא, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף הַגָּמָל וְהָאַרְנֶבֶת וְהַשָּׁפָן וְהַחֲזִיר אֵינָן צְרִיכִין לֹא מַחֲשָׁבָה וְלֹא הֶכְשֵׁר, וְאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מַה טַּעַם - הוֹאִיל וְיֵשׁ בָּהֶן סִימָנֵי טָהֳרָה! אֶלָּא אָמַר רָבָא: דְּכוּלֵּי עָלְמָא לָא אָמְרִינַן אִיסּוּרוֹ חִישּׁוּבוֹ. וְאִי דְּעַרְפֵיהּ מִיעָרַף - הָכִי נַמִּי, הָכָא

מה להלן אסור באכילה ומותר בהנאה כו' — תימה: דבפרק "כל שעה" (פסחים כד,ב) דריש איסי בן יהודה איסור באכילה מהכא, ואיסור הנאה יליף מקל וחומר דערלה. והשתא במאי פליגי? ויש לומר: קסבר תנא דהתם, כיון דמצי לקיומי תרוייהו, הגזרה שוה וקל וחומר — מקיימי. ומיהו קשה: דבכמה מקומות אתיא גזרה שוה ומפקינן מקל וחומר. כדאמר בכמה דוכתי: "שיכול", ועושה קל וחומר, והדר — "תלמוד לומר", אלמא אתיא גזרה שוה ומפקינן מקל וחומר! ופירש רבינו תם: קרא איירי במידי דאסור בהנאה, כגון קדשים שיצאו חוץ למחיצתן, דדריש בפרק "בהמה המקשה" (חולין סח,א) מ"בשר בשדה": כיון שיצא חוץ למחיצה — נאסר. ואף על גב דפשטיה דקרא בהיתר הנאה, כדכתיב: "לכלב תשליכון אותו", קסבר תנא דהתם: להכי אהני קל וחומר — דילפינן מקדשים דאיירי בהו נמי קרא. ותנא דהכא סבר: מטריפה דשריא בהנאה ילפינן, כפשטה, ולית ליה קל וחומר. דהכי נמי מאן דדריש איסור הנאה משלשה "לא תבשל", לית ליה קל וחומר. (ואם תאמר: מאן דדריש ליה מקודש, אית ליה קל וחומר) — תיפוק ליה איסור הנאה מ"כל בקודש באש תשרף", כדילפינן מיניה פרק "כל שעה" (פסחים כד,א) פסולי קדשים! יש לומר: "עם קדש" ו"אנשי קדש" — מענין אחד, ודמו אהדדי. אי נמי, דנין חולין מחולין ואין דנין חולין מקדשים, כדאמר פרק "כיסוי הדם" (חולין פה,א).

נבלת בהמה טמאה בכל מקום ונבלת עוף טהור בכפרים צריכה מחשבה ואינה צריכה הכשר — "והחלב" לא גרסינן, דליכא למימר דאין צריך הכשר, דאי בחלב נבלה — הא אינה מטמאה טומאה חמורה, דכתיב (ויקרא ז): "יעשה לכל מלאכה", ואמאי לא נבעי הכשר? ואי בשחוטה — הרי שנינו בפרק "העור והרוטב" (חולין קכח,א): חזר רבי עקיבא להיות שונה כרבי יהודה, דהכשר שחיטה לא מהניא לחלב משום דאכתי לאו אוכל הוא, דהא בכפרים לאו בר אכילה היא עד דחשיב עליה. ובמסכת טהרות לא גרסינן ליה. עד כאן לשון הקונטרס. לפי שיש פירושים שאין כתב בהן. ושמא מאחרים הוגה. ואף על גב דרב פפא מוקי התם ב"העור והרוטב" (שם) פלוגתא דתנאי בהיתר מחשבה, מכל מקום מסתבר, דהכי סתם משנה דמסכת טהרות סברה כי חזרה. ובסיפא גרסינן לה שפיר: החלב בשווקים אין צריך לא מחשבה ולא הכשר, ובחלב שחוטה אמרינן. וכן פירש הקונטרס.

ונבלת עוף טהור בכפרים — פירש הקונטרס: עניים הם, ואין רגילין לאכול עופות. ונראה לפרש טעם אחר: בשווקין יש אוכלין מרובים, וקונין כל דבר. בכפרים אוכלים מועטין, ולא זבני אלא מידי מעליא.

נבלת בהמה טהורה בכל מקום — מה שיש חילוק בין טמאה לטהורה, ואף על גב דתרוייהו לא מזבין אלא לגוי, וחפצים הם בחזיר יותר, כדאמרינן התם חולין (יז,א): ו"בתים מלאים כל טוב" — (כותלי) [קדלי] דחזירי, ואמרינן במגילה (יג,א): "וישנה לטוב" — כתלי דחזירי. מכל מקום, מה שהיא טהורה משוי אוכל בראויה מעט, הואיל וכשאינה נבילה אוכל גמור הוא לישראל. ומהאי טעמא מהני לרבי שמעון בגמל וארנבת שפן וחזיר סימני טהרה לשוויי אוכל, כדאמר בסמוך. ובקונטרס נמי פירש כאן: נבלת בהמה טמאה, כל מקום שהיא — סתמא לאו לאכילה קיימא, דמאיסה. ועוד יש עליה שני דחויין: אחד — שלא נשחטה, ועוד — דטמאה היא. וגבי נבלת בהמה טהורה פירש: סתמא לאכילת גוי, דלא מאיסה. ועוד, לגבי ישראל אין בהן אלא דחוי אחד, הילכך אינה צריכה מחשבה. **והחלב** בשווקים — פירש הקונטרס: רגילים לאכול עופות ושומן. משמע שרוצה לומר דכל שומן קרוי חלב. ולא מיירי דוקא מחלב האסור, כגון תותב קרום ונקלף (חולין מט,ב).

שהשוחט עורב להתלמד דמו מכשיר — פירש הקונטרס: אם נפל על הזרעים. וכל שכן אם שחטו שחיטה גמורה דמו מכשיר אפילו לגופיה, דשחיטתו מחשבתו. ואם נחרו ולא שחטו — תו לא פליג רבי אליעזר, דודאי לעלמא מכשיר דמו ולא לגופיה, דאיהו גופיה לא מקבל טומאה בלא מחשבה, עד כאן לשון הקונטרס. ותימה: פירש דדם נחירה מכשיר לעלמא. דמה טעם יכשיר, כיון דלא הוי דם שחיטה. ודם חללים לא שייך בבהמה אלא באדם! **שאני** עורב הואיל ויש בו סימני טהרה — הוא הדין עשרים וארבעה עופות חוץ מנשר, כדמוכח פרק "אלו טרפות" (חולין סא,ב). **מאי** איריא להתלמד אפילו להתעסק — פירוש: ואפילו נחרו נמי, דלהתעסק נמי לאו שחיטה היא, וכנחרו דמי. ואף על גב דאז לא היה הוכשר בדם שחיטה, מכל מקום פריך. כיון דלא אתי לאשמועינן דדם שחיטה מכשיר, דהא כבר אשמועינן, ולא בא לאשמועינן אלא דאין צריך מחשבה הואיל ויש בו סימני טהרה — זה היה יכול לאשמועינן בלא שחיטה. אמר

הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - כְּגוֹן שֶׁשְּׁחָטוֹ לְהִתְלַמֵּד בּוֹ, וּבְפָלוּגְתָּא דִּנְימוֹס וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. דְּתַנְיָא, אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: סָח לִי נִימוֹס אָחִיו שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הַנִּרְסִי, שֶׁהִשְׁוֹחֵט אֶת הָעוֹרֵב לְהִתְלַמֵּד בּוֹ - דָּמוֹ מַכְשִׁיר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: דַּם שְׁחִיטָה לְעוֹלָם מַכְשִׁיר. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הֵינּוּ תַּנָּא קַמָּא! אֶלָּא לָאו אִיסּוּרוֹ חִישּׁוּבוֹ אִיכָּא בֵּינַייְהוּ, תַּנָּא קַמָּא סָבַר: דָּמוֹ מַכְשִׁיר - לְעָלְמָא, אֲבָל לְגוּפֵיהּ - בָּעֵי מַחֲשָׁבָה. וְאָתָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְמֵימַר: דַּם שְׁחִיטָה לְעוֹלָם מַכְשִׁיר, וַאֲפִילּוּ לְגוּפֵיהּ נַמִי לָא בָּעֵי מַחֲשָׁבָה. - מַמַּאי? דִּילְמָא טַעֲמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הָתָם - דְּשָׁאנֵי עוֹרֵב, הוֹאִיל וְיֵשׁ בּוֹ סִימָנֵי טָהֳרָה! וּמִנָּלַן דְּסִימָנֵי טָהֳרָה מִילְּתָא הִיא - דְּקָתָנֵי עָלָהּ דְּהַהִיא, אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן:

מַה טַּעַם - הוֹאִיל וְיֵשׁ בּוֹ סִימָנֵי טָהֳרָה. וְכִי תֵּימָא: אִי מִשּׁוּם סִימָנֵי טָהֳרָה, מַאי אִירְיָא לְהִתְלַמֵּד? אֲפִילּוּ לְהִתְעַסֵּק נַמִי! אֵין הָכִי נַמִי, וּמִשּׁוּם נִימוֹס. אִיתֵיבֵיהּ: לֹא רָצָה לִפְדּוֹתוֹ - עוֹרְפוֹ בְּקוֹפִיץ מֵאֲחוֹרָיו וְקוֹבְרוֹ, וְאָסוּר בַּהֲנָאָה, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר! - אֵימָא: וּמֵחַיִּים אָסוּר בַּהֲנָאָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר. - וְהָא מְדַסֵּיפָא מֵחַיִּים הָוֵי - רֵישָׁא לָאו מֵחַיִּים. דְּקָתָנֵי סֵיפָא: לֹא יִמְיַתֶּנּוּ לֹא בְּקָנֶה וְלֹא בְּמַגָּל וְלֹא בְּקַרְדּוֹם וְלֹא בְּמַגֵּירָה, וְלֹא יַכְנִיסֶנּוּ לְחֶדֶר וְיִנְעוֹל דֶּלֶת לְפָנָיו בִּשְׁבִיל שֶׁיָּמוּת. וְאָסוּר בְּגִיזָּה וַעֲבוֹדָה, דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַתִּיר! - רֵישָׁא וְסֵיפָא מֵחַיִּים, רֵישָׁא - בַּהֲנָאַת דָּמָיו, סֵיפָא - בַּהֲנָאַת גּוּפוֹ. וּצְרִיכָא, דְּאִי תְּנָא הֲנָאַת דָּמָיו - בְּהַהוּא קָא שָׁרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, אֲבָל בַּהֲנָאַת גּוּפוֹ - אֵימָא מוֹדֶה לֵיהּ לְרַבִּי יְהוּדָה. וְאִי תְּנָא בַּהֲנָאַת גּוּפוֹ - בְּהַהִיא קָאָסַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲבָל בַּהֲנָאַת דָּמָיו - אֵימָא מוֹדֶה לְרַבִּי שִׁמְעוֹן, צְרִיכָא.

וְכֵן אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן לְאַחַר עֲרִיפָה שֶׁהוּא אָסוּר. וַאֲמַר רַב נַחְמָן: מְנָא אָמְינָא לָהּ? - דְּתַנְיָא: "וַעֲרַפְתּוֹ", נֶאֱמַר כָּאן עֲרִיפָה, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן עֲרִיפָה, מַה לְּהַלָּן עֲרִיפָה, מַה לְּהַלָּן אָסוּר - אַף כָּאן אָסוּר. מָנִי? אִילֵימָא רַבִּי יְהוּדָה - מֵחַיִּים מֵיסַר אָסוּר! אֶלָּא לָאו רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. אֲמַר לֵיהּ רַב שֵׁשֶׁת, סְפָרָא חַבְרֵיךְ תַּרְגּוּמָהּ: לְעוֹלָם רַבִּי יְהוּדָה, וְאִיצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא עֲרִיפָה בִּמְקוֹם פְּדָיָה עוֹמֶדֶת, מַה פְּדָיָה מַתֶּרֶת - אַף עֲרִיפָה מַתֶּרֶת, קָא מַשְׁמַע לָן.

אָמַר רַב נַחְמָן: מְנָא אָמְינָא לָהּ? מִדְּתָנֵי לֵוִי: הוּא הִפְסִיד מָמוֹנוֹ שֶׁל כֹּהֵן - לְפִיכָךְ יוֹפְסַד מָמוֹנוֹ. מָנִי? אִילֵימָא רַבִּי יְהוּדָה - הָא מִיפְסַד וְקָאֵי! אֶלָּא לָאו רַבִּי שִׁמְעוֹן הִיא. - אִיבָּעֵית אֵימָא רַבִּי יְהוּדָה, וְאִיבָּעֵית אֵימָא רַבִּי שִׁמְעוֹן; אִיבָּעֵית אֵימָא רַבִּי יְהוּדָה - אַפְסֵידָא דְּבֵינֵי בֵּינֵי, וְאִיבָּעֵית אֵימָא רַבִּי שִׁמְעוֹן - לְפִחַת מִיתָה. וְכֵן אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: מוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן לְאַחַר עֲרִיפָה שֶׁהוּא אָסוּר. וְרַבִּי יוֹחָנָן, וְאִי תֵּימָא רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: עֲדַיִן הִיא מַחֲלוֹקֶת. אִיכָּא דְּמַתְנֵי לָהּ לְהָא דְּרַב נַחְמָן אָהָא: הַמְקַדֵּשׁ בְּפֶטֶר חֲמוֹר - אֵינָהּ מְקוּדֶּשֶׁת. לֵימָא מַתְנִיתִין דְּלָא כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן? אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: לְאַחַר עֲרִיפָה, וְדִבְרֵי הַכֹּל. אִיכָּא דְּאָמְרִי: הָא מָנִי? לָא רַבִּי יְהוּדָה וְלָא רַבִּי שִׁמְעוֹן, אִי רַבִּי שִׁמְעוֹן - תִּיקְדַּשׁ בִּכְוֵילִיהּ, אִי רַבִּי יְהוּדָה - תִּיקְדַּשׁ בְּהַךְ דְּבֵינֵי בֵּינֵי! אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ אָמַר רַב: לְעוֹלָם רַבִּי יְהוּדָה, וּכְגוֹן שֶׁאֵינוֹ שָׁוֶה אֶלָּא שֵׁקֶל. וְסָבַר לָהּ כְּרַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה. דְּתַנְיָא: "תִּפְדֶּה" - תִּפְדֶּה מִיָּד, תִּפְדֶּה כָּל שֶׁהוּא. רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין פְּדָיָה פְּחוּתָה מִשֶּׁקֶל. אָמַר מָר: "תִּפְדֶּה" תִּפְדֶּה מִיָּד, תִּפְדֶּה כָּל שֶׁהוּא. פְּשִׁיטָא! - אִיצְטְרִיךְ, סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא: הוֹאִיל וְאִיתְקַשׁ לִבְכוֹר אָדָם, מַה בְּכוֹר אָדָם - אַחַר שְׁלֹשִׁים, וְחָמֵשׁ, הָאי נַמִי - אַחַר שְׁלֹשִׁים, וְחָמֵשׁ, קָא מַשְׁמַע לָן: "תִּפְדֶּה" - מִיָּד, "תִּפְדֶּה" - כָּל שֶׁהוּא.

רַבִּי יוֹסֵי בַּר יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין פְּדָיָה פְּחוּתָה מִשֶּׁקֶל. מִמַּה נַּפְשָׁךְ, אִי מַקִּישׁ לִבְכוֹר אָדָם - חָמֵשׁ לִיבָעֵי, וְאִי לָא מַקִּישׁ - שֶׁקֶל מְנָא לֵיהּ? - לְעוֹלָם לָא מַקִּישׁ; אָמַר רָבָא: אָמַר קְרָא "וְכָל עֲרֵכְךָ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ" - כָּל עֲרָכִין שֶׁאַתָּה מַעֲרִיךְ לֹא יְהוּ פְּחוּתִין מִשֶּׁקֶל. - וְרַבָּנַן: הַהוּא

הכא במאי עסקינן כגון ששחטו — לפטר חמור. ואי דשחטיה לשם שחיטה גמורה — אפילו לרבי שמעון הויא מחשבה, ומטמא. אלא בשחטו על מנת להתלמד בו הלכות שחיטה. ובהך פליגי, דרבנן סברי: הך שחיטה משויא לה אוכל כשחיטה גמורה מעלייתא, דאמרינן ב"העור והרוטב" (חולין קיז,ב): השוחט בהמה לגוי כו' כדפרישית לעיל. ורבי שמעון סבר: הך שחיטה לאו מעלייתא היא, ולא הויא מחשבה. ובפלוגתא דנימוס ורבי אלעזר. **דמו מכשיר** — אם נפל על הזרעים. וכל שכן אם שחטו שחיטה גמורה — דמו מכשיר אפילו לגופיה, דשחיטתו הויא מחשבתו. ואי נחרו ולא שחטו — תו לא הוה פליג בה רבי אלעזר, דודאי לעלמא הוא דמכשיר דמו ולאו לגופיה, דאיהו גופיה לא מקבל טומאה בלא מחשבה. **אלא לאו איסורו חישובו** — הוא דאיכא בהדי שחיטה, כהאי גוונא איכא בינייהו. **לעלמא** — אם נפל על הזרעים. אבל לגופיה בעי מחשבה, דאיסורו חישובו גרידא לא אמרינן, ודך שחיטה לא חשיבא לשווייה אוכל. **ואפילו לגופיה לא בעי מחשבה** — דהך שחיטה משוייא לה אוכל. ובהאי נמי פליגי, רבנן כרבי אלעזר ורבי שמעון כנימוס. **הואיל ויש בו סימני טהרה** — כדאמר ב"אלו טריפות" (חולין סא,ב), משום הכי הוי אוכלא. אבל לגבי פטר חמור דלית ליה סימני טהרה, אי לאו דחשיב, משום הך שחיטה לא מטמו ליה רבנן. ורבי שמעון, אף על גב דחשיב עליה — פליג, משום דאסור בהנאה לאחר עריפה, כדרבה. **ומנלן דסימני טהרה מילתא** — לאחותי לידי טומאה, דקתני עלה בברייתא דלעיל: נבלת בהמה טהורה כו'. **אפילו להתעסק** — דמתבוין לחתוך דבר אחר, דלאו לשחיטה איכוין. **אין הכי נמי ומשום נימוס** — להודיע כחו, דאף על גב דשחטו להתלמד בו, דהוי שחיטה חשובה טפי מלהתעסק — אפילו הכי איהו גופיה לא מטמא ליה נימוס. **איתיביה** — אביי [לרבה] דאמר: מודה רבי שמעון לאחר עריפה. **בקופיץ** — סכין גדול, שכן דרך עריפה. **מאחוריו** — ממול ערפו, דכתיב: "וערפתו". **במגירה** = שיג"א, סכין שיש בה פגימות הרבה. **בהנאת דמיו** — אם השכירה לאחרים. **בהנאת גופו** — כגון גיזה ועבודה. **מה פדייה מותרת** — דלאחר פדיונו דברי הכל שרי בהנאה. **הוא הפסיד ממונו של כהן** — שלא פדאו בשה ויתננו לכהן. **לפיכך יופסד ממונו** — יכפוהו בית דין לעורפו לאחר שלשים, כדמפרש בפירקא [יג,א], ויאסר בהנאה. **הא מיפסד וקאי** — דמחיים נמי אסור, ומאי מפסדא ליה עריפה! **אלא לאו רבי שמעון** — ולאחר עריפה מודה. **דביני ביני** — דמחיים נמי אסור בהנאה — מצי פריק ליה בשה בר דנקא, והשתא מפסיד הכל. **איבעית אימא רבי שמעון** — ואפילו הכי בהנאה לא מיתסר. ומאי אפסיד ממונו — לפחת מיתה, מה שמיתה פיחתתו, דמחיים הוה שוה מנה, ולאחר מיתה אינה שוה אלא דינר להאכילו לכלבו. **להא דרב נחמן** — דאמר לעיל: מודה רבי שמעון לאחר עריפה. **תיקדש בכוליה** — דהא כוליה שרי בהנאה. **שאינו שוה אלא שקל** — סלע. דהשתא ליכא ביני ביני, דההוא שה דיהבינן לכהן תותיה בעי למידהי שוה שקל. **תפדה תפדה** — תרי זמני כתיב "ופטר חמור תפדה בשה" (שמות יג. שם לד). **מיד** — אפילו בתוך שלשים. **איתקש לבכור אדם** — דכתיב (במדבר יח): "את בכור האדם ואת בכור הבהמה טמאה תפדה". **מה בכור אדם** — פדיונו לאחר שלשים יום, "ופדויו מבן חדש תפדה", וחמשה סלעים בעי למיתב. **אף כאן לאחר שלשים יום וחמשה** — סלעים בעי למיתב.

רש"י

בהשג יד כתיב — האומר: "ערכי עלי", ואין לו כדי ערך, כתיב ביה (ויקרא כז): "על פי אשר תשיג יד הנודר יעריכנו הכהן". וכתיב בתריה: "וכל ערכך" וגו', דאי נמי לית ליה שוה שקל — לא יעריכנו הכהן פחות משקל. **הלכה כדברי חכמים** — דפדיונו בשה כל דהו. **פטרוזא** — שה כחוש. **בר דנקא** — קטן, שאינו שוה אלא מעה, שהוא שתות דינר. **נמי תנינא** — במתניתין. **פשיטא** — דאפילו פטרוזא, דהא כל שהוא קאמרי רבנן לעיל. **כולי האי** — בר דנקא. אי נמי, נהי דקטן יכול ליתן, אבל פטרוזא שהוא כחוש — לא. **רגיל הכא ורגיל הכא** — פחות מסלע ויותר משקל. **קשיא הלכתא אהלכתא** — הכא אמרת: הלכתא ברגיא, ולעיל אמרת: הלכתא כדברי חכמים דאפילו בר דנקא. **בא לימלך** — מה יתן לכהן, אמרינן ליה ברגיא. **בעושה מעצמו** — ונותן בר דנקא, לא בייפינן ליה טפי. **האמר** — בשמעתין לעיל (ט,א); הקפידה תורה עליו בשה. ואף על גב דתרצינן לעיל: בשויו לא קאמרינן, מיהו האי מקשה מאי דסלקא דעתך מעיקרא נקט. **רבינא קשיא ליה** — אמאי מוקמת למימרא דריש לקיש כרבי שמעון? הא קיימא לן דרבי יהודה ורבי שמעון — הלכה כרבי יהודה, בעירובין בפרק "מי שהוציאוהו" (מו,ב). וסתם לן תנא דמתניתין כרבי יהודה, דאסר לפטר חמור בהנאה, דקתני: מפריש טלה לאפקועיה לאיסוריה. **ואת אמרת** — למילתך כרבי שמעון. **חמור מן החקדש** — שפודהו בכסף בשויו. **להחמיר עליו** — שלא יפדהו אלא בשה. **אלא** להקל עליו — דאם פודהו בשה — יכול לפדותו בפטרוזא. **בשלקי** — עשבים שלוקות. **ממונא דבעלים הוא** — ולא מצי כהן לזבוני להאי פודה, ופדיונו פדוי לבעלים. וזה הניח מעותיו על קרן הצבי. **ונתן הכסף** — דכתיב: "ואם המקדיש יגאל" וגו', משמע: כל מי שיתן הכסף — יהא ההקדש שלו. **או דלמא כיון דקני האי פטר חמור לבעלים להאי דביני וביני** — דיכול לפדותו בשה. אף על גב דכוליה לא קני ליה כל זמן שלא פדאו, אפילו הכי ממונא דידיה הוא. **ואף על פי שאין לו עכשיו** — כלומר, שאף על פי שאין לו עכשיו, רשות יש לו לאחר זמן שיפדהו, הלכך הוי כאילו הוא השתא דידיה. **וגונב מבית האיש אמר רחמנא** — ישלם שנים. לא מבית הקדש, דאין תשלומי כפל להקדש. **אי אתה יכול לומר בבא ליד כהן** — אם נתנו ישראל לכהן שוב אינו נכנס להתעשר, לא ביד כהן ולא ביד ישראל. ואפילו חזר ישראל ולקחו הימנו, או הכהן נתנו לו, שהרי שנינו בו'. **ספק פטרי חמורים** — כגון שהיה לו עשר חמורות וילדו כולן זכר ונקבה. שמפריש עליהן עשרה שיין לאפקועי לאיסורייהו, ומעשרן לשיין כשאר בהמות חולין, והן שלו. והמעשר קרב שלמים, והוא אוכלו כדין שאר מעשר בהמה. **ואותו אבי אמו כהן נפלו לו כו'** — דאז חייבין בפדיון, דברשות ישראל נולדו. **מפריש עליהן עשרה שיין** — לאפקועי איסוריהו. והן שלו — דמאי דמיחייב כהן המורישו לעשות מהן —

בְּהֻשַּׁג יָד כְּתִיב. אָמַר רַב נַחְמָן: הָלְכָה כִּדְבְרֵי חֲכָמִים. וְכַמָּה? אָמַר רַב יוֹסֵף: אֲפִילּוּ פַּטְרוּזָא בַּר דַּנְקָא. אָמַר רָבָא, אַף אֲנַן נַמִי תָּנֵינָא: גָּדוֹל וְקָטָן. - פְּשִׁיטָא! מַהוּ דְּתֵימָא: כּוּלֵּי הַאי לָא; אִי נַמִי, פַּטְרוּזָא לָא - קָא מַשְׁמַע לָן. רַבִּי יְהוּדָה נְשִׂיאָה הֲוָה לֵיהּ פֶּטֶר חֲמוֹר, שַׁדְּרֵיהּ לְקַמֵּיהּ דְּרַבִּי טַרְפוֹן, אֲמַר לֵיהּ: כַּמָּה בָּעֲנָא לְמֵיתַב לְכֹהֵן? אֲמַר לֵיהּ, חֲרִי אָמְרוּ: עֵין יָפָה - בְּסֶלַע, עַיִן רָעָה - בְּשֶׁקֶל, בֵּינוֹנִית - בְּרַגְיָא. אָמַר רָבָא: הִלְכְתָא בְּרַגְיָא. וְכַמָּה? תִּלְתָא זוּזֵי, רָגִיל הָכָא וְרָגִיל הָכָא. קַשְׁיָא הִלְכְתָא אַהִלְכְתָא! - לָא קַשְׁיָא, כָּאן - בְּבָא לִימָּלֵךְ, כָּאן - בְּעוֹשֶׂה מֵעַצְמוֹ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ פֶּטֶר חֲמוֹר וְאֵין לוֹ שֶׂה לִפְדּוֹתוֹ - פּוֹדֵהוּ בְּשָׁוְיוֹ. לְמַאן? אִילֵימָא לְרַבִּי יְהוּדָה - הָא אָמַר: הִקְפִּידָה עָלָיו תּוֹרָה בְּשֶׂה! אֶלָּא לְרַבִּי שִׁמְעוֹן. רַב אַחָא מַתְנֵי הָכִי. רַבִינָא קַשְׁיָא לֵיהּ: רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי שִׁמְעוֹן - הֲלָכָה כְּרַבִּי יְהוּדָה, וְסָתָם לָן תַּנָּא כְּרַבִּי יְהוּדָה, וְאַתְּ אָמְרַתְּ הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן?! אֶלָּא, אֲפִילּוּ תֵּימָא רַבִּי יְהוּדָה - לֹא יְהֵא חָמוּר מִן הַהֶקְדֵּשׁ, וְלֹא אָמְרָה תּוֹרָה בְּשֶׂה לְהַחְמִיר עָלָיו, אֶלָּא לְהָקֵל עָלָיו. רַב נַחְמָן בְּרֵיהּ דְּרַב יוֹסֵף פָּרֵיק לֵיהּ בְּשִׁילְקֵי בְּשָׁוְיוֹ. אָמַר רַב שֵׁזְבִי אָמַר רַב הוּנָא: הַפּוֹדֶה פֶּטֶר חֲמוֹר שֶׁל חֲבֵירוֹ - פִּדְיוֹנוֹ פָּדוּי. אִיבַּעְיָא לְהוּ: פִּדְיוֹנוֹ לַפּוֹדֶה, אוֹ דִלְמָא פִּדְיוֹנוֹ לַבְּעָלִים? אַלִּיבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לָא תִּיבָּעֵי לָךְ, בֵּינָן דְּאָמַר מוּתָּר בַּהֲנָאָה - מְמוֹנָא דְּבַעְלִים הוּא. כִּי תִּיבָּעֵי אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה, דְּאָמַר אָסוּר בַּהֲנָאָה; לְהֶקְדֵּשׁ מְרַמֵּי לֵיהּ, וְרַחֲמָנָא אָמַר: "וְנָתַן הַכֶּסֶף וְקָם לוֹ". אוֹ דִלְמָא, כֵּיוָן דְּקָנֵי לְהוּ בְּבֵינֵי וּבֵינֵי, לָא דָּמֵי לְהֶקְדֵּשׁ? אֲמַר רַב נַחְמָן, תָּא שְׁמַע: הַגּוֹנֵב פֶּטֶר חֲמוֹר שֶׁל חֲבֵירוֹ - מְשַׁלֵּם תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל לַבְּעָלִים, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵין לוֹ עַכְשָׁיו - יֵשׁ לוֹ לְאַחַר מִכָּאן. מָנִי? אִילֵימָא רַבִּי שִׁמְעוֹן - אַמַּאי אֵין לוֹ עַכְשָׁיו? אֶלָּא פְּשִׁיטָא רַבִּי יְהוּדָה; וְאִי סָלְקָא דַּעְתָּךְ לְהֶקְדֵּשׁ מְרַמֵּינַן לֵיהּ - "וְגָנַב מִבֵּית הָאִישׁ" אֲמַר רַחֲמָנָא, וְלֹא מִבֵּית הֶקְדֵּשׁ! וְתוּ לָא מִידֵּי. "אַחַת בִּיכְּרָה וְאַחַת שֶׁלֹּא בִּיכְּרָה" [כו']. תָּנוּ רַבָּנָן: כֵּיצַד אָמְרוּ נִכְנָס לַדִּיר לְהִתְעַשֵּׂר? אִי אַתָּה יָכוֹל לוֹמַר בְּבָא לְיַד כֹּהֵן - שֶׁהֲרֵי שָׁנִינוּ: הַלָּקוּחַ וְשֶׁנִּיתַּן לוֹ בְּמַתָּנָה - פָּטוּר מִמַּעֲשֵׂר בְּהֵמָה. אֶלָּא בִּישְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ לוֹ עֲשָׂרָה סְפֵק פִּטְרֵי חֲמוֹרִים בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁמַּפְרִישׁ עֲלֵיהֶן עֲשָׂרָה שֵׁיִן, וּמְעַשְּׂרָן, וְהֵן שֶׁלּוֹ. מְסַיַּע לֵיהּ לְרַב נַחְמָן, דְּאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ לוֹ עֲשָׂרָה סְפֵק פִּטְרֵי חֲמוֹרִים - מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן עֲשָׂרָה שֵׁיִן, וּמְעַשְּׂרָן, וְהֵן שֶׁלּוֹ. וְאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ לוֹ עֲשָׂרָה פִּטְרֵי חֲמוֹרִים וְדָאִין בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁנָּפְלוּ מִבֵּית אֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן, וְאוֹתוֹ אֲבִי אִמּוֹ מִבֵּית אֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן נָפְלוּ לוֹ מִבֵּית אֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן - מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן עֲשָׂרָה שֵׁיִן, וּמְעַשְּׂרָן, וְהֵן שֶׁלּוֹ. וְאָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ לוֹ טְבָלִים מְמוֹרָחִין בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, שֶׁנָּפְלוּ מִבֵּית אֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן, וְאוֹתוֹ אֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן נָפְלוּ לוֹ מִבֵּית אֲבִי אִמּוֹ יִשְׂרָאֵל - מְעַשְּׂרָן, וְהֵן שֶׁלּוֹ. וְצִרְיכָא, דְּאִי אַשְׁמוּעִינַן קַמַּיְיתָא - מִשּׁוּם דְּקָא מְפָרֵישׁ וְקָאֵי, אֲבָל הָכָא - מַתָּנוֹת שֶׁלֹּא הוּרְמוּ כְּמִי שֶׁלֹּא הוּרְמוּ דָּמְיָין, אֵימָא לָא. וְאִי אַשְׁמוּעִינַן הָכָא - דְּאֶפְשָׁר לְעַשּׁוֹרֵי מִינֵּיהּ וּבֵיהּ, דְּהָא מַנַּח, אֲבָל הָתָם - כֵּיוָן דְּשֶׁה מֵעֶלְמָא בָּעֵי אַתּוֹיֵי, וּמְפָרֵישׁ וְקָאֵי אֵימָא לָא, צְרִיכָא. אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נָתָן אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: הַלּוֹקֵחַ טְבָלִים

תוספות

אמר רבא אף אנן נמי תנינא גדול וקטן — יש ספרים דגרסי: "תנינא", וקושיא היא זו. **והלכתא** ברגיא — בבא לימלך מוקמי ליה, שמורים לפדותו בשה שוה שלשה זוזים רגיל הכא, אבל בעצמו — אפילו בפטרוזא בת דנקא. ואם אין לו שה לפדותו — פודה בשויו, ואפילו בשלקי. וכך פריק ליה מברך "על פדיון פטר חמור", ולא בשעת נתינה לכהן. דמעידנא דאפרשיה ברשותיה דכהן קאי, כדאמר לקמן בשמעתין. ושה — בין מכבשים בין מעזים, בין זכר בין נקבה, בין גדול בין קטן, כדתנן במתניתין. **הפודה** פטר חמור של חבירו פדיונו פדוי — לא דמי לתורם משלו על חבירו, דאיבעיא לן בפרק "אין בין המודר" (נדרים לו,ב) אם צריך דעת. דהתם כתיב: "גם אתם" לרבות שלוחכם, ובעינן: מה אתם לדעתכם, אף שלוחכם לדעתכם. אבל הכא לא כתיב בעלים.

וגונב מבית האיש ולא מבית הקדש — פרק "מרובה" (בבא קמא סב,ב) איתא הך דרשא, דקאמר: מ"רעהו" — ולא מהקדש נפקא. ופירש: "איש" לא מיותר, דגזבר נמי מקרי "איש", ולא משתמע כלל מ"איש" למעוטי, דבכל דבר שהוא לשון זכר שייך לשון "איש", ו"אשה" — על נקבה, כמו (שמות כו) "אשה אל אחותה". והא דאמרינן הכא: "מבית האיש" ולא מבית הקדש — כדנפקא מ"רעהו", ומשום דהא קרא "וגונב" מיירי בתשלומין, מייתי לה. **שהיו** לו עשרה ספק [פטרי] חמורים מפריש עשרה שיין ומעשרן והן שלו — לפירוש רבינו תם, דמפרש לעיל: פודה וחוזר אפילו פעמים הרבה — אספיקות קאי, קשה: למה לי עשרה שיין? בשה אחד סגי! אבל לפירוש הקונטרס, דאינו חוזר ופודה אלא אם כן נתנו לכהן וחוזר ולקחן, ניחא. ומיהו, לפירושו נמי קשה ההיא דלקמן: ישראל שהיו לו עשרה פטרי חמורין ודאין בתוך ביתו שנפלו לו מבית אבי אמו כהן, ואותו אבי אמו כהן נפלו לו מבית אבי אמו ישראל, מפריש עליהן עשרה שיין והן שלו. התם למה לי עשרה? בחד סגי! שמן הדין הן שלו אף על פי שהן ודאין, אם כן בכל פעם ופעם חשוב כאילו נתנו לכהן וחזר ולקחן. דמכח אבי אמו כהן הוא יורש! ונראה: דבכל הני דנקט עשרה — לרבותא, אף על גב שכולן פטר חמור — כולן נכנסין לדיר להתעשר.

דגנך

עושה זה מהן. דלכהן המוריש היה צריך להפריש עליהן שיין, להפקיע קדושה שחלה עליהן בבית ישראל ראשון, ונוטל השיין לעצמו, שהרי כהן הוא ואין צריך לחזור אחר כהן. הכי נמי עושה ישראל זה היורשו, דדמי כמי שהורישו כהן השיין.

דגנך אמר רחמנא ולא דגן גוי — למאן דדריש במנחות פרק "רבי ישמעאל" (סז,א): "דגנך" ולא דגן גוי — פריך שפיר אמאי מעשרן, דתבואה זו גדילה ונתמרחה ברשות גוי. ואם תאמר: מאי קשה ליה הכא? דלמא סבירא ליה כמאן דאמר מירוח הגוי אינו פוטר, "ודגנך" למעט מירוח הקדש! וכי תימא: הא דפליגי במירוח גוי — היינו בגדל ברשות ישראל, אבל גדל ברשות גוי ומרחינהו גוי פטור. מכל מקום מאי קשיא? דלמא בגדל ברשות ישראל! ויש לומר: דמשמע ליה דאיירי בגדל ברשות גוי. אבל סוגיא דמנחות (סו,ב) מוכח דפליגי אפילו בגדל ברשות גוי. ויש לומר: דניחא ליה לשנויי דהכא כבולי עלמא. ומיהו קשה, דאפילו הניא ליה מירוח דגוי פוטר, מכל מקום חייב לעשר מדרבנן, גזירה משום בעלי כיסין! יש לומר: משמע ליה מדקאמר "והן שלו" — אלמא ליה גזירה דבעלי כיסין, דאם כן היה חייב ליתנו לכהן, ואמאי מעשרן והן שלו? וקשיא ראשונה נמי מתרצא בהכי, דדייק דקסבר מירוח הגוי פוטר, מדקאמר "והן שלו", דאי אינו פוטר — אמאי מעשרן והן שלו? לתנינהו לכהן! ומיהו קשה, ליתני: ואף על גב דאינו פוטר — לא מחייב למיתב לכהן, דאמר ליה: קאתינא מכח גברא דלא מצית לאשתעויי דינא בהדיה. ולמאן דאית ליה נמי גזירה בעלי כיסין, דהיינו מאן דאית ליה מירוח הגוי פוטר — לא מיסתבר למחייב ליתן לכהן טפי ממאן דאית ליה אינו פוטר. ודמשמע בסמוך בשמעתין דודאי חייב למיתב לכהן, דאמר: אצל גוי הרי הוא כפירותיו, ומשמע דאי ודאי חלפינהו דכולי עלמא בעי למיתבינהו לכהן — היינו ודאי כפי המסקנא דמסקינן: כאן בתרומה גדולה כאן בתרומת מעשר. **דמרחינהו** ישראל ברשות גוי — פירש הקונטרס: ישראל אריס של גוי. וקשה לפירושו: אי בחלק גוי — היינו מריחת גוי, אי בחלק ישראל — אין זה לוקח טבלים! ונראה לפרש: מרחינהו ישראל ברשות גוי אחר שלקחן ישראל. והכי קא אמר: הלוקח טבלין מן הגוי והן עכשיו ממורחין. **מעשרן** דאין קנין — תימה: אפילו יש קנין — חייב לעשרן מדרבנן, כדמוכח ב"הקומץ רבה" (מנחות לא,א) בשמעתא דרבי שמעון שזורי, גבי "לך קח מן הגוי ועשר עליו". וכי תימא שרוצה למצוא חיוב דאורייתא, לרבותא דאפילו הכי דחייב לעשר דאורייתא — והא ממה נפשך לקוח פטור מדאורייתא, כדמוכח פרק "הפועלים" (בבא מציעא פח,ב)! מיהו, לפירוש רבינו תם, דמפרש דהיינו דוקא לוקח אחר מירוח, אבל לוקח קודם מירוח ומרחו חייב — ניחא. ועוד יש לומר: אפילו מפטר לוקח קודם מירוח מדאורייתא, מכל מקום הוי רבותא ממה שהן שלו אף על פי שאין קנין. ואין טעם לפטור מטעם הפקעה, דחמור איסוריה טפי, כדמוכח ב"הקומץ רבה" (מנחות לא,א) ממה דפריך: ולימא ליה לך קח מן הגוי! [ומשני]: דקא סבר אין קנין, והוה ליה מן החיוב על הפטור, אף על גב דלקוח דרבנן. **הרי** הן בחזקתן למעשר ולשביעית — משמע מכאן דסתם עם הארץ חשודין על השביעית. וכן פרק "לולב הגזול" (סוכה לט,א): אין מוסרין דמי שביעית לעם הארץ. ופרק קמא דחולין (ו,א): ואם אמר "עשה לי משליכי" — חושש לשאור ותבלין שבה משום מעשר ומשום שביעית. וקשה מהדיא דמשאלת אשת חבר לאשת עם הארץ, ומשאלת אשה לחבירתה החשודה על שביעית — משמע דסתמא לא חשידי. ובכתובות (כד,א) פירשתי. **הא** חלפינהו ודאי בעי למיתננהו לכהן — ואף על גב דשמעינן לרבי שמעון מירוח הגוי פוטר, מכל מקום חייב, משום גזירה בעלי כיסין, כדפרישית לעיל. **טבלים** שאתה לוקח מן הגוי — משמע הכא דלוקח חייב מדאורייתא, מדאיצטריך קרא לפטור תרומת מעשר. והקשה רבינו תם, מדקאמרינן פרק "הפועלים" (בבא מציעא פח,ב): "תבואת זרעך" — ולא לוקח! ותירץ: לוקח קודם מירוח חייב מדאורייתא. והא דאמרינן פרק "רבי ישמעאל" (מנחות סו,ב): תורמין משל גוים על של כותיים, ומשל כל על של כל, (אלמא) מירוח הגוי אינו פוטר — לא בלוקח מן הגוי איירי, דלוקח ממורח — אפילו מישראל פטור דאורייתא. אלא בגוי התורם משלו על של ישראל איירי, כדתנן (תרומות פרק ג משנה ט): הגוי והכותי שתרמו — תרומתן תרומה. ופרק "בכל מערבין" (ערובין לז,ב) גבי לוקח יין מבין הכותים, אמר: כי ליה ליה ברירה — בדאורייתא, יש לפרש: תרומת דגן תירוש ויצהר קרי דאורייתא. ואפילו מפטר כל לוקח — ניחא נמי סוגיא דשמעתין, לוקח טבלים מן הגוי איירי בגוי המעשר פירותיו ונתן ללוי, לא מיחייב לוי למיתב תרומת מעשר לכהן. ומעשר דאורייתא היא, אי אין קנין, ומירוח הגוי אינו פוטר. ואי למאן דאמר מירוח הגוי פוטר — אפשר שהקדימו בשבלים. ומתקיים שפיר טעמא דלעיל (מכח), דאמר ליה: אתינא מכח גברא דלא מצית לאשתעויי דינא בהדיה. כלומר, כמו שהמעשר שהגוי מפריש ונותן ללוי, דאין הלוי חייב ליתן ממנו תרומה לכהן — כך כשקונה לוי טבלים מן הגוי להפריש מעשר, אינו חייב לתת ממנו תרומת מעשר לכהן, אלא מפרישו והוא שלו, דאמר ליה: אתינא כו'. דאי לאו הכי, אף על גב דלוקח פטור מדאורייתא, מכל מקום היה חייב ליתן לכהן מדרבנן. והדהיא ד"הקומץ רבה" (מנחות לא,א) משמע כפירוש רבינו תם. דפריך: ולימא ליה קח מן הגוי ועשר עליו! ומשני: קסבר אין קנין, והוה ליה מן החיוב על הפטור. ומדקרי ליה "חיוב" — משמע מדאורייתא. ויש לומר: לגבי דבר המעורב ברוב חולין הוי כמו חיוב על הפטור. תדע, דהכי נמי קאמר התם: ולימא ליה קח מן השוק ועשר עליו! קסבר רוב עם הארץ אין מעשרין הן, והוה ליה מן החיוב על הפטור. משמע: אי אין מעשרין — הוה ליה מן החיוב על הפטור. ואמאי? והא דמאי — דרבנן, ואם טבל מעורב בחולין — דרבנן, אם הוא

ממורחין מן הגוי - מעשרן והן שלו. דמרחינהו מאן? אילימא דמרחינהו גוי - "דגנך" אמר רחמנא, ולא דגן גוי! אלא דמרחינהו ישראל מרשות גוי; מעשרן - דאין קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר, והן שלו - דאמר ליה: קאתינא מכח גברא דלא מצית אישתעויה דינא בהדיה. תנן התם: המפקיד פירותיו אצל הכותי ואצל עם הארץ - בחזקתן למעשר ולשביעית, אצל הגוי - בפירותיו; רבי שמעון אומר: דמאי. אמר רבי אלעזר: להפריש - פולי עלמא לא פליגי, כי פליגי - ליתנן לכהן; תנא קמא סבר: ודאי חלפינהו, ובעי מיתנגהו לכהן, ורבי שמעון סבר: דמאי. ייתיב רב דימי וקאמר להא שמעתא, אמר ליה אביי: סתמא - דמספקא ליה אי חלפינהו אי לא חלפינהו, הא ודאי חלפינהו - דכולי עלמא בעי למיתבינהו לכהן. והאמר רבי שמואל אמר רבי חנינא: הלוקח טבלים מן הגוי ממורחין - מעשרן והן שלו?! - דילמא, כאן - בתרומה גדולה, כאן - בתרומת מעשר! אזכרתן מילתא דאמר רבי יהושע בן לוי: מנין ללוקח טבלים ממורחין מן הגוי שהוא פטור מתרומת מעשר? שנאמר: "ואל הלוים תדבר ואמרת אליהם כי תקחו מאת בני ישראל", טבלים שאתה לוקח מבני ישראל - אתה מפריש מהן תרומת מעשר ונותנה לכהן, טבלים שאתה לוקח מן הגוי - אי אתה מפריש מהן תרומת מעשר ונותנה לכהן. "ואם מת ינהנים בו". דמית היכא? אילימא דמית בי כהן ונהנה בו כהן - פשיטא, ממונא דידיה הוא! אלא, דמית בי בעלים ונהנה בו כהן - הא נמי פשיטא! - סלקא דעתך אמינא, כל דמה דלא מטא לידיה - לא זכה ביה, קא משמע לן: דמעיקרא דאפרשיה, ברשותיה דכהן קאי.

משנה

[שייך לעמוד הקודם] **ממורחין** — שנגמרה מלאכתן למעשר. דמירוח גמר מלאכה של תבואה, כשמשוה את הכרי ומחליקו ברחת. **ואותו אבי אמו כהן כו'** — רבותא קא משמע לן, דאף על גב דמכח ישראל קאתי, דאיכא למימר: ניתבינהו השתא לתרומה (ומעשר) לכהן, כי היכי דהוה עביד ישראל קמא — אפילו הכי, כיון דיד כהן באמצע, הוי כאילו הפריש הכהן האמצעי מהן התרומה והוריש לישראל זה, כל אחד בפני עצמו. ומעשרן והכל שלו, ומוכר התרומה לכהנים. והוא הדין נמי אם לא נפלו לאותו כהן מישראל, דתבואת כהן חייבת בתרומה, אלא שאינה נותנה לכהן אחר אלא מפרישה ואוכלה. **משום דהוה מופרש וקאי** — כלומר, שהשה מין אחד וחמור מין אחר, ואינו מחוסר מעשה. הלכך הוי כאילו נפלו לו מבית כהן החמורים לעצמן והטלאים לעצמן. **אבל** — גבי תבואה, דמחוסר הפרשה — אימא כמי שלא הורמו בבית כהן דמיין, וחזרו לאיסורם הראשון ויתנם לכהן. [עד כאן שייך לעמוד הקודם]. **והן שלו** — התרומה עצמה, ומוכרה לכהנים. **דגנך** — דיגונך, מה שאתה ממרח חייב בתרומה, ולא מירוח גוי. **דאמרחינהו ישראל מרשות גוי** — שהיה ישראל אריס, וקרקע של גוי הוי. **למעשרות** — אם מעושרין הן — אין חוששין שמא החליפן. או בשביעית — שמא החליפן בפירות שביעית, שיהיו צריכין להתבער בשביעית. **כפירותיו** — של גוי. דודאי חלפינהו, וצריך להפריש מהן מעשר. האי תנא סבר דאין מירוח הגוי פוטר, ופלוגתא היא במנחות בפרק "רבי ישמעאל" (מנחות סו,ב). **דמאי** — ספק חילפן ספק לא חילפן. **להפריש כולי עלמא לא פליגי** — דאפילו לרבי שמעון דאמר ספק — מספק לא אביל טבלים, שבמיתה הן, ובעי אפרושי הכל. דדמו לדמאי דעם הארץ דמפריש. ובעי מיתבינהו לכהן — לקמן פריך הא דאמרן לעיל: מעשרן והן שלו. **דמאי** — והמוציא מחבירו עליו הראיה, וישראל מוכר לכהן את התרומה, והדמים שלו. והאי דמאי לא דמי לשאר דמאי, שנותן לכהן אחד ממאה. דהתם איכא טעמא כדמפרש במסכת סוטה (מח,א), משום דסבר עם הארץ: ללוי הוא דפקיד רחמנא למיתב תרומת מעשר ולא לדידי. אבל הכא, ההיא ספיקא גופא דאיכא בתרומת מעשר איכא בתרומה גדולה. **להא שמעתא** — דרבי אלעזר. **מעשרן והן שלו** — ואוקימנא דאמרחינהו ישראל ברשות גוי. **בתרומה גדולה** — פליגי תנא קמא ורבי שמעון. **בתרומת מעשר** — והן שלו.

משנה

רש"י

משנה לא בחיה — צבי ואיל. **ולא בשחוטה** — ואפילו שה שחוט. **טריפה** — שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה. **כלאים** — תייש הבא על הרחל. **כוי** — ספק חיה ספק בהמה. **מפני שהוא שה** — דבין רחל ובין עז קרויין "שה". **נתנו לכהן** — הפטר חמור. **גמרא להלן** — בפסח. **לכל השמות** — שבמשנתנו. הפסח אינו בא עגל וחיה — דכתיב (שמות יב): "שה מן הכבשים ומן העזים". ולא שחוט — דבעינן שחיטה לשם פסח. וכלאים נמי לא — דכלאים אין קריבין לגבי מזבח, כדקתני לקמן: שור וכשב פרט לכלאים. **בן פקועה** — שנמצא חי בבהמה שחוטה. **פלוגתא דרבי מאיר ורבנן** — בפרק "בהמה המקשה" (חולין עד,א). **בדיקולא** — קלחת. כלומר, כשחוטה דמי, ואין פודין בשחוטה. **או דלמא כו'** — וכל הנך אין פודין דאמר במתניתין — שלא בשויין קאמרינן, דאי בשויין — אפילו בשלקי שרי. בן פקועה פסול לפסח, דאינו קרב למזבח, דתניא בפרק שני דשחיטת חולין (לח,ב): "כי יולד" — פרט ליוצא דופן. **שה מאי אהני ליה** — ומסתברא למעוטי בן פקועה, דכשחוט דמי, ולא שה הוא. ו"תפדה" מרבינן בעל מום ונקבה ובן שתי שנים, דשה נינהו. **כלאים** — דתרי מיני הוא, פרקינן, דקתני במתניתין: רבי אליעזר מתיר בכלאים. **פרה שילדה מין עז אין פודין** — דעגל הוא. **בכלאים פרקינן** — וכל שכן בנדמה, ולמה לי למיתנייה? **היא גופה איצטריכא ליה** — ולא משום דוקיא אתא. **כלאים הוא** — בתמיה, הא נדמה הוא! **למאי** — קאמר דשוייה רבנן לנדמה כי כלאים? **אי לקדשים** — שלא יקרב לגבי מזבח, למה לי למתלייה לנדמה בכלאים? כי היכי דפשיטא לן בכלאים — פשיטא לן בנדמה! **אי לכבורה** — לאשמועינן דלא קדוש בבכורה ככלאים — פשיטא, ד"אך בבור שור" כתיב, ובהדיא אימעוט! **אי למעט ממעשר** — דכי היכי דכלאים לא מעשרין, אף נדמה לא. **פשיטא** — תרוויהו מחד קרא נפקי, "תחת" "תחת", כתיב הכא: "תחת השבט", וכתיב בקדשים: "תחת אמו", מה התם נדמה וכלאים לא, כדממעטינן לעיל — אף מעשר כלאים ונדמה לא. **לפטר חמור** — דלא פרקינן ביה פטר חמור, כי כלאים. **מקצת סימנים** — דאמו. **העברה העברה** — כתיב הכא: "יעבור תחת השבט", וכתיב בבכור: "והעברת פטר רחם", מה בבכורה חייב, כדאמרן: ואם יש בו מקצת סימנין חייב — אף מעשר נמי ליהוי חייב. **קא משמע לן** — דדין כלאים אית ליה, ד"תחת" "תחת" גמר מקדשים: כי היכי דלמזבח לא קרב, כדאמר בריש פירקין (ג,ב) מום קבוע הוא לישחט עליו — במעשר נמי לא קדוש. **פסולי המוקדשין** — שנפדו ויוצאין לחולין. **כיון דאמר** — פטר חמור מותר בהנאה קודם פדיון — חולין הוא הפטר חמור, ויכול לפדותו בה, דליכא למימר איסור חל על איסור. **אין איסור** — פטר חמור, חל על איסור. דבהמת פסולי המוקדשין אית בה קדושה אפילו לאחר פדיון, דאסירי בגיזה ועבודה. **דלא תפיס פדיונו** — שהשה הניתן תחתיו אין בו משום קדושה. **צבי ואיל** — כתיב בפסולי המוקדשין, דכתיב (דברים יב): "רק בכל אות נפשך" וגו', ובפסולי המוקדשין מדבר.

לרבי

משנה אֵין פּוֹדִין לֹא בְּעֶגֶל וְלֹא בַּחַיָּה, לֹא בַּשְּׁחוּטָה וְלֹא בַּטְּרֵיפָה, וְלֹא בַּכִּלְאַיִם וְלֹא בַּכּוּי. וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַתִּיר בַּכִּלְאַיִם - מִפְּנֵי שֶׁהוּא שֶׁה, וְאוֹסֵר בַּכּוּי - מִפְּנֵי שֶׁהוּא סָפֵק. נְתָנוֹ לְכֹהֵן - אֵין הַכֹּהֵן רַשַּׁאי לְקַיְּימוֹ עַד שֶׁיִּפָּרֵשׁ שֶׁה תַּחְתָּיו. **גמרא** מַתְנִיתִין מָנִי? בֶּן בַּג בַּג הִיא. דְּתַנְיָא, בֶּן בַּג בַּג אוֹמֵר: נֶאֱמַר כָּאן "שֶׂה" וְנֶאֱמַר לְהַלָּן "שֶׂה", מַה לְּהַלָּן פָּרָט לְכָל הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ, אַף כָּאן - פָּרָט לְכָל הַשֵּׁמוֹת הַלָּלוּ. אִי מַה לְּהַלָּן זָכָר תָּמִים וּבֶן שָׁנָה, אַף כָּאן - זָכָר תָּמִים וּבֶן שָׁנָה! תַּלְמוּד לוֹמַר: "תִּפְדֶּה" "תִּפְדֶּה" - רִיבָּה. אִי "תִּפְדֶּה" "תִּפְדֶּה" רִיבָּה, אֲפִילּוּ כָּל הָנֵי נַמֵי! - אִם כֵּן, "שֶׂה" "שֶׂה" מַאי אַהֲנֵי לֵיהּ? אִיבַּעְיָא לְהוּ: מַהוּ לִפְדּוֹת בְּבֶן פְּקוּעָה? אַלִּיבָּא דְּרַבִּי מֵאִיר לָא תִּיבָּעֵי לָךְ, דְּכֵיוָן דְּאָמַר רַבִּי מֵאִיר: בֶּן פְּקוּעָה טָעוּן שְׁחִיטָה - שֶׂה מְעַלְיָא הוּא. אֶלָּא כִּי תִּבָּעֵי לָךְ - אַלִּיבָּא דְּרַבָּנַן, דְּאָמְרִי: שְׁחִיטַת אִמּוֹ מְטַהַרְתּוֹ; כְּבִישְׁרָא בְּדִיקוּלָא דָּמֵי, אוֹ דִלְמָא: כֵּיוָן דְּהָשְׁתָּא מִיהָא רָהֵיט וְאָזֵיל, "שֶׂה" קָרֵינָא בֵּיהּ? מָר זוּטְרָא אָמַר: אֵין פּוֹדִין, וְרַב אַשִׁי אָמַר: פּוֹדִין. אָמַר לֵיהּ רַב אַשִׁי לְמָר זוּטְרָא: מַאי דַּעְתֵּיךְ - דְּיָלְפַתְּ מִפֶּסַח; אִי מַה לְּהַלָּן זָכָר תָּמִים וּבֶן שָׁנָה - אַף כָּאן זָכָר תָּמִים וּבֶן שָׁנָה! "תִּפְדֶּה" "תִּפְדֶּה" רִיבָּה. - אִי "תִּפְדֶּה" "תִּפְדֶּה" רִיבָּה, אֲפִילּוּ בֶּן פְּקוּעָה נַמִי! - אִם כֵּן, "שֶׂה" "שֶׂה" מַאי אַהֲנֵי לֵיהּ? אִיבַּעְיָא לְהוּ: מַהוּ לִפְדּוֹת בִּנְדָמָה? אַלִּיבָּא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר לָא תִּיבָּעֵי לָךְ, הָשְׁתָּא בִּכְלָאִים פְּרֵקִינַן, בִּנְדָמָה מִיבָּעְיָא? כִּי תִּיבָּעֵי לָךְ - אַלִּיבָּא דְּרַבָּנַן; בִּכְלָאִים הוּא דְּלָא פְּרֵקִינַן, בִּנְדָמָה - פָּרֵקִינַן. אוֹ דִלְמָא לָא שְׁנָא? תָּא שְׁמַע: פָּרָה שֶׁיָּלְדָה מִין עֵז - אֵין פּוֹדִין; הָא רָחֵל שֶׁיָּלְדָה מִין עֵז - פּוֹדִין. מָנִי? אִילֵימָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר - הָא בִּכְלָאִים נַמֵי פָּרֵקִינַן! אֶלָּא לָאו רַבָּנַן הִיא! - לָא, לְעוֹלָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר; הִיא גּוּפָהּ קָא מַשְׁמַע לָן - דְּפָרָה שֶׁיָּלְדָה מִין עֵז אֵין פּוֹדִין; לָא תֵּימָא זִיל אַבַּתְרֵיהּ דִּידֵיהּ, וְהַאי - עֵז מְעַלְיָא הוּא, אֶלָּא זִיל בָּתַר אִמֵּיהּ, וְהַאי - עֵגֶל הוּא. תָּא שְׁמַע, דְּתָנֵי רַבָּה בַּר שְׁמוּאֵל: אֵיזֶהוּ כִּלְאַיִם - רָחֵל שֶׁיָּלְדָה מִין עֵז וְאָבִיו שֶׂה. אָבִיו שֶׂה כִּלְאַיִם הוּא? נִדְמֶה הוּא! אֶלָּא: אֵיזֶהוּ דָּמֵי לְכִלְאַיִם דִּשְׁוִוהּ רַבָּנַן כִּי כִּלְאַיִם - רָחֵל שֶׁיָּלְדָה מִין עֵז וְאָבִיו שֶׂה. לְמַאי? אִי לְקָדָשִׁים, מֵהֵיכָא דְּמַעֲטַתְּ כִּלְאַיִם - מֵהָתָם מְמַעֲטַתְּ נִדְמֶה, דְּתַנְיָא: "שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב" - פָּרָט לְכִלְאַיִם, "אוֹ עֵז" - פָּרָט לְנִדְמֶה! אִי לְכִבּוֹר - "אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר" אָמַר רַחֲמָנָא, עַד שֶׁיִּהֵא הוּא שׁוֹר וּבְכוֹרוֹ שׁוֹר! אֶלָּא לְמַעֲשֵׂר - "תַּחַת" "תַּחַת" מִקְדָּשִׁים גְּמַר! אֶלָּא לְפֶטֶר חֲמוֹר. - לָא, לְעוֹלָם לְמַעֲשֵׂר, וּכְגוֹן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מִקְצָת סִימָנִין; מַהוּ דִּתְיָמָא: הַעֲבָרָה מִבְּכוֹר גָּמַר, קָא מַשְׁמַע לָן: "תַּחַת" "תַּחַת" מִקְדָּשִׁים גָּמַר. אִיבַּעְיָא לְהוּ: מַהוּ לִפְדּוֹת בִּפְסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין? אַלִּיבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לָא תִּיבָּעֵי לָךְ, כֵּיוָן דְּאָמַר מוּתָּר בַּהֲנָאָה - חוּלִּין הוּא. כִּי תִּיבָּעֵי לָךְ - אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה דְּאָמַר אָסוּר בַּהֲנָאָה, מַאי? כֵּיוָן דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה - אֵין אִיסּוּר חָל עַל אִיסּוּר, אוֹ דִלְמָא: כֵּיוָן דְּלָא תָּפֵיס פִּדְיוֹנוֹ - אַפְקְוּעֵי אִיסּוּרָא בְּעָלְמָא הוּא? אָמַר רַב מָרִי בְּרֵיהּ דְּרַב כָּהֲנָא: מִי זוּטָר מַאי דִּכְתִיב בְּהוּ "כַּצְבִי וְכָאַיָּל"? מָה צְבִי וְאַיָּל אֵין פּוֹדִין, אַף פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין אֵין פּוֹדִין! הָשְׁתָּא דְּאָתֵית לְהָכִי,

תוספות

הוא מעורב ברובו! אלא, כשהאחד נוטה לצד חיוב או לצד פטור יותר מחבירו — קרי ליה "חיוב על פטור". ועוד, דכי משני: קסבר אין קנין — אבתר דקנה מן הממורח מן הגוי, ד"רוב עמי הארץ מעשרים הן" לא שייך אלא אחר מירות. ואין לתמוה: לאחר סוגיא דמנחות, מנא לן להתלמוד דפליגי במירוח הגוי פוטר? דלמא ביש קנין ואין קנין פליגי? יש לומר: אם כן קשה דרבי מאיר, דמדקאמר רבי מאיר: תורמין משל כל על של כל — אם כן קסבר אין קנין. ובפרק קמא דעבודה זרה (כא,א) דאמרינן יש קנין, גבי אין משבירין להם שדות משום דמפקע להו ממעשר. והא דמוקי ירושלמי ביש קנין ואין קנין — לטעם דלא מפרש טעמא דמתניתין דעבודה זרה משום הפקעת מעשר. ועוד יש לדקדק מרבי יהודה דאמר במנחות (סו,ב): תורמין משל כל על של כל, ופרק "המקבל" (בבא מציעא קא,א) קסבר יש קנין, לפירוש רבינו תם בההיא דהמקבל שדה אבותיו מן הגוי. וההיא דעבודה זרה יש לפרש הפקעה בענין אחר. **רבי** אליעזר מתיר בכלאים — "רבי אלעזר" גרסינן, ולא גרסינן "רבי אליעזר". וכן מוכח ב"מרובה" (בבא קמא עח,א) דאמר: רבי אלעזר דמתיר בכלאים מפני שהוא שה, דאינו אלא להוציא כלאים, למאי הלכתא? ומשני: לטמא שנולד מן הטהור ועיבורו מן הטמא. ודלא כרבי יהושע, דאי כרבי יהושע — מ"שה כבשים ושה עזים" נפקא. וכל שכן דלא כרבי אליעזר דשרי לעיל בפירקין. אלמא דרבי אליעזר פליג על רבי אלעזר, ורבי אליעזר בר פלוגתיה דרבי יהושע. **קא** משמע לן תחת תחת משלמים גמר — ואם תאמר: למה לי בבכור עד שיהא הוא שור ובכורו שור? נילף "העברה" "העברה" ממעשר! ויש לומר: משום דכתיב "אך", לחייב מקצת סימנין דומין לאמו — לכך צריך למעט נדמה בהאי קרא, דנשמע מינה אמאי קאי "אך". ומיהו, לההוא תנא דממעט לעיל נדמה מ"פטר חמור" תרי זמני, וגלי לן בקדושת דמים והוא הדין לקדושת הגוף — לפי טעם זה לא הוה מצי למדרש מקצת סימנים מ"אך"! ושמא נפקא ליה מקרא אחרינא.

מה צבי ואיל אין פודין וכו' — עוד יש דרשא בפרק שני (בכורות טו,א) מצבי ואיל, דפטר להו ממתנות. ואי לאו מיעוטא דקרא, הוה שרי חלבו ופטר להו מאותו ואת בנו. ואם תאמר: היכי עבדינן כל הנך דרשות? דפרק "כל פסולי" (בכורות לג,א) אמר תלתא "צבי ואיל" כתיבי, ומייתי כל חד למילתיה, ולא דרשינן מינייהו הך דרשות כלל!

ודאי

ודאי לא תבעי לך — לאכלה ולא לסחורה. משמע דאסור לקנות בהמה טמאה, כגון פטר חמור, בפירות שביעית. ותימה: דאפילו רבנן לא אסרי ב"הגוזל קמא" (בבא קמא קב,א) משרה וכבישה, אלא משום דבעינן דומיא ד"לאכלה", שהנאתו וביעורו שוה. ובהמה למלאכה הוי הנאתו וביעורו שוה! **כיון** דאילו מיטמיא כו' — ואף על גב דיכול להפריש מעיסה אחרת שאינה של שביעית על זאת, ומקיף שתיהן. מכל מקום, הך לאו בת חלה היא, ולא מצי לאפרושי מגופה — הוי כמו מן החיוב על הפטור. **הכא** עיקר לשריפה — הקשה רבינו תם: נילף מעומר, דעיקרו לשריפה, ואמר פרק "כל קרבנות" (מנחות פד,א): שומרי ספיחין בשביעית היו נוטלין שכרן מתרומת הלשכה, ופריך: היכי מייתי עומר מפירות שביעית? "לאכלה" אמר רחמנא ולא לשריפה, ואיכא קומץ שקרב לגבי מזבח! שאני התם דאמר קרא "לדורותיכם"! יש לומר: לא ילפינן בכור מעומר, דאיכא פירכי טובא: מה לעומר שכן קרבן צבור, ודוחה שבת וטומאה. ועוד, אי אפשר לקיים עומר בשביעית אלא בפירות שביעית, דבעינן "כרמל". אבל בכור וחלה מתקיים בשנה שביעית, בבהמות אחרות ובפירות אחרים.

לאו איתמר עלה אמר רבא דכולי עלמא מעבשיו אינו פדוי — לשון זה אינו לקמן פרק "יש בכור" (מט,א).

מצות

לְרַבִּי שִׁמְעוֹן נַמִּי, "צְבִי וְאַיָּל" כְּתִיב בֵּהּ. אִיבַּעְיָא לְהוּ: מַהוּ לְפַדּוֹת בִּבְהֵמַת שְׁבִיעִית? וַדַּאי - לָא תִּיבָּעֵי לָךְ, לַאֲכִילָה אָמַר רַחֲמָנָא, וְלֹא לְסְחוֹרָה; כִּי תִּיבָּעֵי לָךְ - סָפֵק. וְאַלִּיבָּא דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן לָא תִּיבָּעֵי לָךְ, דְּלֵית לֵיהּ סָפֵק; כִּי תִּיבָּעֵי לָךְ - אַלִּיבָּא דְּרַבִּי יְהוּדָה, מַאי? כֵּיוָן דְּמִפְרִישׁ טָלֶה וְהוּא לְעַצְמוֹ - "לְאָכְלָה" קָרֵינָא בֵּיהּ. אוֹ דִילְמָא: כֵּיוָן דִּכְמָה דְּלָא מַפְקַע אִיפּוּרֵיהּ לָא מִישְׁתְּרֵי - כִּסְחוֹרָה דָּמֵי? תָּא שְׁמַע, דְּאָמַר רַב חִסְדָּא: בְּהֶמַת שְׁבִיעִית אֵין פּוֹדִין בָּהּ אֶת הַוַּדַּאי, אֲבָל פּוֹדִין בָּהּ אֶת הַסָּפֵק. וְאָמַר רַב חִסְדָּא: בְּהֶמַת שְׁבִיעִית - פְּטוּרָה מִן הַבְּכוֹרָה וְחַייֶבֶת בַּמַּתָּנוֹת; פְּטוּרָה מִן הַבְּכוֹרָה - "לְאָכְלָה" אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא לִשְׁרֵיפָה, וְחַייֶבֶת בַּמַּתָּנוֹת - דְּ"לְאָכְלָה" קָרֵינָא בָּהּ. מֵיתִיבִי: הָאוֹכֵל מֵעִיסַּת שְׁבִיעִית עַד שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתָהּ - חַייָב מִיתָה. וְאַמַּאי? כֵּיוָן דְּאִילּוּ מִטַּמְיָא בַּת שְׂרֵיפָה הִיא - "לְאָכְלָה" אָמַר רַחֲמָנָא וְלֹא לִשְׂרֵיפָה! - שָׁאנֵי הָכָא דִּכְתִיב: "לְדוֹרֹתֵיכֶם". תַּנְיָא נַמִּי הָכִי: מִנַּיִן לָאוֹכֵל מֵעִיסַּת שְׁבִיעִית עַד שֶׁלֹּא הוּרְמָה חַלָּתָהּ שֶׁחַייָב מִיתָה - שֶׁנֶּאֱמַר: "לְדוֹרֹתֵיכֶם". - וְלִגְמַר מִינָּהּ! - הָתָם - עִיקָּר לַאֲכִילָה, הָכָא - עִיקָּר לִשְׂרֵיפָה. "נָתְנוּ לַכֹּהֵן" כו'. תָּנְיָא לְהָא דְּתָנוּ רַבָּנָן: יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה לוֹ פֶּטֶר חֲמוֹר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, וְאָמַר לוֹ הַכֹּהֵן: "תְּנֵהוּ לִי, וַאֲנִי אֶפְדֶּהוּ" - הֲרֵי זֶה לֹא יִתְּנוֹ לוֹ, אֶלָּא אִם כֵּן פְּדָאוֹ בְּפָנָיו. אָמַר רַב נַחְמָן אָמַר רַבָּה בַּר אֲבוּהּ: זֹאת אוֹמֶרֶת - נֶחְשְׁדוּ הַכֹּהֲנִים עַל פִּטְרֵי חֲמוֹרִים. - פְּשִׁיטָא! - מַהוּ דְּתֵימָא: הָנֵי מִילֵּי - הֵיכָא דְּמַחְזַק לָן דְּמִיקְּרֵי, אֲבָל בִּסְתָמָא - לָא, קָא מַשְׁמַע לָן דְּמִיקְּרֵי בָּהּ הֵיתֵּירָא. **משנה** הַמַּפְרִישׁ פִּדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר וָמֵת - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חַייָבִין בְּאַחֲרָיוּתוֹ, כִּפְדִיוֹן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. הֵעִיד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי צָדוֹק עַל פִּדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר שֶׁמֵּת - שֶׁאֵין כָּאן לַכֹּהֵן כְּלוּם. מֵת פֶּטֶר חֲמוֹר - רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקָּבֵר, וּמוּתָּר בַּהֲנָאָתוֹ שֶׁל טָלֶה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין צָרִיךְ לְהַקְבֵּר, וְטָלֶה לַכֹּהֵן. **גמרא** אָמַר רַב יוֹסֵף: מַאי טַעְמָא דְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר? דִּכְתִיב: "אַךְ פָּדֹה תִפְדֶּה" וגו', מַה בְּכוֹר אָדָם חַייָב בְּאַחֲרָיוּתוֹ - אַף בְּכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה חַייָב בְּאַחֲרָיוּתוֹ. אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי: אִי מַה בְּכוֹר אָדָם מוּתָּר בַּהֲנָאָה, אַף בְּכוֹר בְּהֵמָה טְמֵאָה מוּתָּר! וְכִי תֵּימָא הָכִי נַמִּי, וְהָתְנַן: מֵת פֶּטֶר חֲמוֹר, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: יִקָּבֵר; מַאי "יִקָּבֵר" - לָאו דְּאָסוּר בַּהֲנָאָה? - לָא, יִקָּבֵר בִּבְכוֹר אָדָם. - אֶלָּא אָדָם בְּכוֹר הוּא דְּבָעֵי קְבוּרָה, פָּשׁוּט לָא בָּעֵי קְבוּרָה? וְעוֹד, תַּנְיָא: מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בְּיִשְׂרָאֵל שֶׁיֵּשׁ לוֹ סָפֵק פֶּטֶר חֲמוֹר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ - שֶׁמַּפְרִישׁ טָלֶה עָלָיו וְהוּא שֶׁלּוֹ! אֶלָּא אָמַר רָבָא: אָמַר קְרָא "אַךְ פָּדֹה תִפְדֶּה" - לְפִדְיָיה הַקְּשִׁיתִיו, וְלֹא לְדָבָר אַחֵר. תְּנַן הָתָם: הָעֲרֵכִין - בִּשְׁעָתָן, וּפִדְיוֹן הַבֵּן - אַחַר שְׁלֹשִׁים יוֹם, פִּדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר - לְאַלְתַּר. וּפִדְיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר לְאַלְתַּר? וּרְמִינְהִי: אֵין בַּעֲרָכִין וּבְפִדְיוֹן הַבֵּן וּבִנְזִירוּת וּבְפֶטֶר חֲמוֹר פְּחוֹת מִשְּׁלֹשִׁים, וּמוֹסִיפִין עַד עוֹלָם! אָמַר רַב נַחְמָן: לוֹמַר שֶׁאִם פְּדָאוֹ - פָּדוּי. - מִכְּלָל דִּבְנוֹ, אִם פְּדָאוֹ - אֵינוֹ פָּדוּי? וְהָאִיתְּמַר: הַפּוֹדֶה אֶת בְּנוֹ בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם, רַב אָמַר: בְּנוֹ פָּדוּי! - לָאו אִיתְּמַר עָלָהּ, אָמַר רָבָא: דִּכּוּלֵי עָלְמָא, "מֵעַכְשָׁיו" - אֵין בְּנוֹ פָּדוּי!

רב

לרבי שמעון נמי — אף על גב דשרי פטר חמור בהנאה — אין פודין אותו בפסולי המוקדשין, דצבי ואיל כתיב בהו. **בבהמת שביעית** — בהמה שניקחה בפירות שביעית. **ודאי לא תיבעי לך** — פטר חמור ודאי — לא תיבעי לך, דכיון דבעי למיתב פדיונו לכהן — לא פריק ליה. ד"לאכלה" אמר רחמנא ולא לסחורה, ונמצא זה קונה חמור בפירות שביעית, שאינו ראוי לאכילה. **ספק** — כגון שילדה אמו זכר ונקבה, דאמר במתניתין: מפריש טלה והוא לעצמו. **ואליבא דרבי שמעון לא תיבעי לך** — דלדידיה לא מיתבעי לאפרושי טלה לאפקועי איסוריה אי לא יהיב ליה לכהן, דהא רבי שמעון מתיר פטר חמור בהנאה. **את הודאי** — פטר חמור ודאי, משום דבעי ליתנו לכהן, והויא סחורה. **במתנות** — זרוע ולחיים והקיבה. **לשריפה** — ואי מיחייב בבכור — סלקי אימורים לגבוה. **חלה טמאה** — אין לה תקנה אלא שריפה, דהאוכל תרומה טמאה חייב מיתה. **ואמאי** — מיחייב עיסת שביעית בשביעית בחלה? **לדורותיכם** — כתיב בחלה, משמע: אפילו בשביעית. וכתיב (במדבר טו): "מראשית עריסותיכם" וגו'. **תניא נמי הכי** — דטעמא משום ד"לדורותיכם" כתיב בהו. **ולימר מינה** — דלא אמר "לאכלה" ולא לשריפה, ותתחייב בהמת שביעית בבכורה! **התם** — גבי חלה, עיקר הפרשתה לאכילה, דאינה בשריפה אלא אם כן נטמאת. **לקיימו** — אפילו שעה אחת. **נחשדו** — שעובדין בהן בלא פדיון. **פשיטא** — דודאי מהכא שמעינן לה. **מהו דתימא הני מילי** — דלא יתננו — היכא דמוחזק לן ביה דמיקרי חשוד, שראינוהו שנחשד בדבר. לישנא אחרינא: דמיקרי — דחזינן ליה דאיתרמי ועבד עבודה בפטר חמור קודם פדיון. **דמורה בה היתירא** — דקסבר: כיון דשה שיפריש תחתיו יהא שלי, למה לי לפדותו. **משנה כחמש סלעים של פדיון הבן** — דאמר בפרק "יש בכור לנחלה" (בכורות נא,א) דחייב באחריותו. **כפדיון מעשר שני** — דאם אבדו אינו חייב באחריותו. כרבנן. **מת פטר חמור** — לאחר שהפריש הפדיון, ועדיין לא נתנו לכהן. **רבי אליעזר אומר יקבר** — הואיל והוא חייב באחריות הטלה — כמאן דלא אפרשיה דמי. ומותר לישראל בהנאתו של טלה כמי שלא הפרישו. **אין צריך להקבר** — דמעידנא דאפרשיה לטלה — קם ליה ברשות כהן, ופטר חמור פדוי. **גמרא חייב באחריותו** — אם הפריש פדיונו ואבד. **מותר בהנאה** — קודם פדיונו. **יקבר כבכור אדם** — לא משום דאסור בהנאה, אלא משום דאיתקש לבכור אדם, וסתם בכור אדם ניתן לקבורה. **מודה רבי אליעזר** — אף על גב דבודאי פטר חמור סבירא ליה דכל כמה דלא מטי פטר חמור ליד כהן לא מיפריק, מודה הוא בספק שאין צריך לתת פדיון לכהן, אלא מפריש כו'. ומדמצריך לאפרושי טלה לאפקועי איסוריה, מכלל דסבירא ליה: פטר חמור אסור בהנאה. **לפדייה הקשתיו** — בכור בהמה טמאה לבכור אדם, שיתחייב באחריות פדיונו. ולא לדבר אחר — להנאה. **הערכין בשעתן** — שאם היה מבן חדש עד חמש שנים בשעת שאמר "ערכי עלי", והמתין, שלא נתנו עד שיהא בן שש, שיש לו ערך אחר כדכתיב בפרשת ערכין (ויקרא כז), אפילו הכי לא יהיב אלא כשעה שהעריך. **אחר שלשים** — כדכתיב (במדבר יח): "ופדויו מבן חדש" וגו'. **ופדיון פטר חמור לאלתר** — בתמיה. **אין בערכין פחות מבן שלשים** — אינו נערך, כדכתיב בפרשה. **ובנזירות** — סתם נזירות שלשים יום, כדכתיב (במדבר ו): "קודש יהיה", "יהיה" בגימטריא שלשים הוו. **ומוסיפין** — שיש ערך לכל זמן שהוא עומד בו, כדכתיב בפרשה. וכן נזיר — נודר בנזיר ארבעה וחמשה שנים. ואם המתין מפדיון בנו ומפדיון פטר חמורו כמה שנים — עדיין יכול לפדותו, ואינו נותן יותר. **לומר שאם פדאו פדוי** — הא דקתני לעיל: פדיון פטר חמור לאלתר — שאם פדאו לאלתר [פדוי]. אבל עיקר מצות פדייה לא מקיים. **מכלל דבנו** — מדאוקמת ליה בדיעבד, וקתני: הבן אחר שלשים — מכלל דאם פדאו בתוך שלשים אינו פדוי. **והאיתמר** — בפרק "יש בכור לנחלה" (בכורות מט,א). **דכולי עלמא מעבשיו** — היכא דאמר ליה: מעבשיו יחול פדיון זה — אינו פדוי. כי פליגי היכא דאמר: עבשיו אני נותן מעות, והפדיון לא יחול עד לאחר שלשים יום.

רב ששת אמר — לעולם מצות פדיון לאלתר. והאי דקתני: אין בערכין ופטר חמור פחות משלשים — שאינו עובר עליו עד שלשים יום, מכאן ואילך עובר. **מאי לאו מצוה להשהותו** — כרב נחמן, וקשיא לרב ששת. **מצוה לפדותו** — דמלאלתר עד שלשים הוי זמן פדייה, ומכאן ואילך עובר. **אלא אמר רבא** — לעולם מצוה לשהותו, ואפילו הכי כרב נחמן לא מתריצנא. ולא קשיא, הא דקתני: שלשים יום מצוה לשהותו. **רבי אליעזר הוא דמקיש** — בכור בהמה טמאה לבכור אדם. **והא** — דקתני: לאלתר — רבנן היא דמתניתין, דלא מקשו. **משנה מצות יעידה** — באמה העבריה, שייעדנה אדון לאשה. **קודמת למצות פדייה** — שהיא פודה עצמה. **אשר לא יעדה והפדה** — אם יעדה זה — מוטב. **עכשיו** — מצות חליצה קודמת, שהמייבם את יבמתו שלא לשם מצוה פוגע באיסור אשת אח. **באדון** — במתפיס בהמה טמאה לבדק הבית, מצות פדייתה באדון קודם לכל אדם.

הדרן עלך הלוקח עובר חמורו

משנה הלוקח עובר פרתו. שאינו רשאי — למכור לגוי בהמה. **גמרא** כדרבי חנינא — בפרק קמא (בכורות ה,ב): מה נשתנו פטרי חמורים מפטרי סוסים וגמלים כו'. **דזוטרתן מיליה** — דלא מיירי בפטר חמור אלא פרקא קמא, וכולה מסכתא איירי בבכור בהמה טהורה. **בבהמתו** — בעדרו. **בדיניהן** — דיינינן ליה בדיניהן. ולקמן מפרש מאי היא. **אחוזה נקנית בכסף ובשטר ובחזקה** — מכי דייש אמיצרי, כדאמרינן בפרק קמא דקדושין (כו,א). **וממונו במשיכה** — מטלטלין אין נקנין אלא במשיכה, במסכת קדושין (כו,א). **מיד עמיתך** — משמע מיד ליד, דהיינו משיכה. **כלל כלל לא** — עד שתבא לרשותו של ישראל לא קני. **ואימא או בהא או בהא** — והכי משמע קרא: מיד עמיתך הוא דבמשיכה ולא בכסף, הא מיד גוי באיזה שתרצה. ונשמע מיניה דהיכא דמשך ולא נתן מעות נמי קני!

מה

רַב שֵׁשֶׁת אָמַר: לוֹמַר שֶׁאֵינוֹ עוֹבֵר עָלָיו. מְתִיב רָמִי בַּר חָמָא: מִצְוָתוֹ כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם, מִכָּאן וָאֵילָךְ - אוֹ פּוֹדֵהוּ אוֹ עוֹרְפוֹ. מַאי לָאו מִצְוָה לַשְׁהוֹתוֹ כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם? - לָא, מִצְוָה לִפְדּוֹתוֹ כָּל שְׁלֹשִׁים יוֹם. - אִי הָכִי, "מִכָּאן וָאֵילָךְ אוֹ פּוֹדֵהוּ אוֹ עוֹבֵר עָלָיו" מֵיבָּעֵי לֵיהּ! אֶלָּא אָמַר רָבָא: לָא קַשְׁיָא, הָא רַבִּי אֱלִיעֶזֶר - דְּמַקֵּשׁ, הָא רַבָּנַן - דְּלָא מַקֵּשׁ. **משנה** לֹא רָצָה לְפָדוֹתוֹ - עוֹרְפוֹ מֵאֲחוֹרָיו וְקוֹבְרוֹ. מִצְוַת הַפְּדִיָּה קוֹדֶמֶת לְמִצְוַת עֲרִיפָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אִם לֹא תִפְדֶּה וַעֲרַפְתּוֹ". מִצְוַת יְעִידָה קוֹדֶמֶת לְמִצְוַת הַפְּדִיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר: "אֲשֶׁר לֹא יָעָדָהּ וְהֶפְדָּה". מִצְוַת הַיִּבּוּם קוֹדֶמֶת לְמִצְוַת חֲלִיצָה, בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁהָיוּ מִתְכַּוְּונִין לְשֵׁם מִצְוָה. וְעַכְשָׁיו שֶׁאֵין מִתְכַּוְּונִין לְשֵׁם מִצְוָה, אָמְרוּ: מִצְוַת חֲלִיצָה קוֹדֶמֶת לְמִצְוַת יִבּוּם. מִצְוַת הַגְּאוּלָּה בָּאָדוֹן, הוּא קוֹדֵם לְכָל אָדָם, שֶׁנֶּאֱמַר: "וְאִם לֹא יִגְאַל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכֶּךָ".

הדרן עלך הלוקח עובר חמורו

הַלּוֹקֵחַ עוּבָּר פָּרָתוֹ שֶׁל נָכְרִי, וְהַמּוֹכֵר לוֹ אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי, וְהַמִּשְׁתַּתֵּף לוֹ, וְהַמְקַבֵּל מִמֶּנּוּ, וְהַנּוֹתֵן לוֹ בְּקַבָּלָה - פָּטוּר מִן הַבְּכוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: "בְּיִשְׂרָאֵל", אֲבָל לֹא בַּאֲחֵרִים. הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם חַיָּבִים, שֶׁלֹּא נִפְטְרוּ מִבְּכוֹר בְּהֵמָה טְהוֹרָה, אֶלָּא מִפִּדְיוֹן הַבֵּן וּמִפֶּטֶר חֲמוֹר. **גמרא** מַאי אִירְיָא דְּתָנֵי עוּבַּר פָּרָתוֹ בְּרֵישָׁא, וְהָדַר תָּנֵי עוּבַּר פָּרָתוֹ? לִיתְנֵי בְּרֵישָׁא עוּבַּר פָּרָתוֹ - דִּקְדוּשַׁת הַגּוּף הִוא, וַהֲדַר לִיתְנֵי עוּבַּר חֲמוֹרוֹ - דִּקְדוּשַׁת דָּמִים הִוא! אָמְרִי בְּמַעֲרָבָא: אִיבָּעֵית אֵימָא, אַיְדֵי דַּחֲבִיבָא לֵיהּ, כִּדְרַבִּי חֲנִינָא. וְאִי בָּעֵית אֵימָא, אַיְדֵי דְּזוּטְרָן מִילֵּיהּ דִּבְהֵמָה טְמֵאָה, פְּסִיק וְשָׁדֵי לָהּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר נַחְמָנִי אָמַר רֵישׁ לָקִישׁ מְשׁוּם רַבִּי אוֹשַׁעְיָא: יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּתַן מָעוֹת לְגוֹי בִּבְהֵמְתּוֹ בְּדִינֵיהֶם, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָשַׁךְ - קָנָה, וְחַייֶבֶת בִּבְכוֹרָה. וְגוֹי שֶׁנָּתַן מָעוֹת לְיִשְׂרָאֵל בִּבְהֵמְתּוֹ בְּדִינֵיהֶם, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָשַׁךְ - קָנָה, וּפָטוּר מִן הַבְּכוֹרָה. אָמַר מָר: יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּתַן מָעוֹת לְגוֹי בְּדִינֵיהֶם, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָשַׁךְ - קָנָה, וְחַייֶבֶת בִּבְכוֹרָה. מַאי "בְּדִינֵיהֶם"? אִי נֵימָא בְּדִינֵיהֶם דִּגּוּפֵיהּ, דְּאָתֵי בְּקַל וָחוֹמֶר: אִם גּוּפִיהּ קָנֵי לֵיהּ יִשְׂרָאֵל בְּכֶסֶף; דְּכְתִיב: "לָרֶשֶׁת אֲחֻזָּה" - הִקִּישׁוֹ הַכָּתוּב לַאֲחוּזָּה: מָה אֲחוּזָּה נִקְנֵית בְּכֶסֶף וּבִשְׁטָר וּבַחֲזָקָה - אַף עֶבֶד כְּנַעֲנִי נִקְנֶה בְּכֶסֶף; מָמוֹנוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן הוּא? אִם כֵּן, אֲפִילּוּ בְּשִׁטָּר וּבַחֲזָקָה נַמִּי! וְעוֹד, יִשְׂרָאֵל מִישְׂרָאֵל יוֹכִיחַ, דְּגוּפֵיהּ - קָנֵי לֵיהּ בְּכֶסֶף, מָמוֹנוֹ - בְּמְשִׁיכָה! אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי: בְּדִינֵיהֶם שֶׁפָּסְקָה לָהֶם תּוֹרָה: "אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ" - מִיַּד עֲמִיתֶךָ הוּא דְּבִמְשִׁיכָה, הָא מִיַּד גּוֹי - בְּכֶסֶף. - וְאֵימָא: מִיַּד גּוֹי בְּכָל בְּכָל לֹא! - אָמְרִי: לָא סָלְקָא דַּעְתָּךְ, קַל וָחוֹמֶר הוּא: אִם גּוּפוֹ קוֹנֶה, מָמוֹנוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן? - וְאֵימָא: מִיַּד גּוֹי עַד דְּאֵיכָּא תַּרְתֵּי! - אָמְרִי: וְלָאו קַל וָחוֹמֶר הוּא? גּוּפוֹ - בְּאַחַת, מָמוֹנוֹ בִּשְׁתַּיִם?! - וְאֵימָא: אוֹ בְּהָא אוֹ בְּהָא! - דְּוַמְיָא דְּ"עֲמִיתֶךָ", מָה עֲמִיתֶךָ בַּחֲדָא - אַף גּוֹי נַמִּי בַּחֲדָא. אָמַר מָר: וְגוֹי שֶׁנָּתַן מָעוֹת לְיִשְׂרָאֵל בִּבְהֵמְתּוֹ בְּדִינֵיהֶן, אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָשַׁךְ - קָנָה, וּפָטוּר מִן הַבְּכוֹרָה. מַאי "בְּדִינֵיהֶן"? אִילֵימָא בְּדִינֵיהֶן דְּגוּפֵיהּ, מִשּׁוּם דְּאָתֵי בְּקַל וָחוֹמֶר: אִם גּוּפוֹ יִשְׂרָאֵל קָנֵי לֵיהּ בְּכֶסֶף, דְּכְתִיב: "מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ" - מָמוֹנוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן? יִשְׂרָאֵל מִישְׂרָאֵל יוֹכִיחַ, דְּגוּפוֹ קָנֵי בְּכֶסֶף, מָמוֹנוֹ - בְּמְשִׁיכָה! אֶלָּא אָמַר אַבַּיֵי: בְּדִינֵיהֶם שֶׁפָּסְקָה לָהֶם תּוֹרָה: "וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכַּר לַעֲמִיתֶךָ", לַעֲמִיתֶךָ - בְּמְשִׁיכָה, הָא לְגוֹי - בְּכֶסֶף. - וְאֵימָא: לְגוֹי בְּכָל בְּכָל לֹא! - אָמְרִי: לָאו קַל וָחוֹמֶר הוּא? אִם גּוּפוֹ קָנֶה, מָמוֹנוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן! - אֵימָא: לְגוֹי עַד דְּאֵיכָּא תַּרְתֵּי! - לָאו קַל וָחוֹמֶר הוּא? גּוּפוֹ - בְּאַחַת, מָמוֹנוֹ בִּשְׁתַּיִם?! - וְאֵימָא: אוֹ בְּהָא אוֹ בְּהָא? - דְּוַמְיָא דְּ"עֲמִיתֶךָ",

דבר

מצות חליצה קודמת — מה שפירש רבינו חננאל פירשתי פרק "החולץ" (יבמות לט,ב).

מצות גאולה קודמת באדון שנאמר ואם לא יגאל — בערכין פרק "המקדיש שדהו" (כז,א) מפרש טעם אחר דבעלים קודמין — לפי שמוסיפין חומש. והתם פריך לה, ומשני.

הדרן עלך הלוקח עובר חמורו

הלוקח קנה וחייבת בבכורה — ואף על גב דשמעינן קנה — איצטריך לאשמועינן דחייבת בבכורה, דלא תימא: קנה מספק או מדרבנן, קא משמע לן דקנה קנין גמור. **מה** אחוזה נקנית בכסף ובשטר ובחזקה — פירוש: כשקונה מישראל, אף עבד כנעני כן — כשקונין מישראל. אבל בגוי לא מסתבר שיועיל שטר, לפי שקנין שטר לא שייך בגוי, כדאמרינן פרק "חזקת הבתים" (בבא בתרא נד,ב): גוי מכי מטא זוזי לידיה איסתליק ליה, וישראל לא קני עד דמטא שטרא לידיה. **מיד** עמיתך במשיכה הא מיד גוי בכסף — ואם תאמר: דלמא הא מיד גוי — בשטר ובחזקה, דחזקה נמי שייכא במטלטלין אם עשה בהן שום תיקון, כעין נעל וגדר ופרץ בקרקע! יש לומר: דשני קניינים הללו הויין מצויין, ושייכי זה במוכר וזה בלוקח, שזה נותן מעות וזה מושך אצלו החפץ. וכן לרבי יוחנן בסמוך דדרשינן איפכא: "מיד עמיתך" בכסף, הא לגוי במשיכה. ואם תאמר: מנלן שהן חשובין קנין בלל, דמוקמינן מסברא קנינין דקרא בהנייהּ? יש לומר: דאשכחן כסף שקונה במקום אחר — בקרקע ובהקדש, ומשיכה — במציאה והפקר.

אימא לגוי כלל כלל לא קל וחומר אם גופו קני ממונו לא כל שכן — ואם תאמר: דלמא בחליפין דהוא מקני ממונו, כדדריש בקדושין (ח,א): "מכסף מקנתו" — בכסף הוא נקנה ואינו נקנה בתורת תבואה וכלים, ומאי נינהו — חליפין. ובעבד עברי הנמכר לגוי כתיב האי קרא. משמע: הא שאר כגון מטלטלין — קונה גוי בחליפין! ויש לומר: דאי לא אשכחן כסף או משיכה בגוי — לא הוה מוקמינן ליה בחליפין. ועוד יש לומר: האי דקאמר גוי בחדא — לאו בחליפין ששוה בגוי ובישראל מיירי, אלא בקנין חדש כגון כסף או משיכה. (לעיל) **אם** גופו קני — אם גופו דישראל קני ליה גוי בכסף כו'. מדלא פריך הכא: אם כן אפילו בשטר וחזקה נמי, כדפריך לעיל, יש ראיה לפירוש רבינו תם, דמפרש פרק קמא דקדושין (יד,ב): אשכחן עבד עברי הנמכר לגוי שכל קנייניו בכסף, כלומר, כל קנינו דגוי בעבד עברי בכסף, כדכתיב (ויקרא כה): "מכסף מקנתו" — ולא בשטר וחזקה, כדמוכח הכא. ובקונטרס פירש שם דכל דבר קנייניו בכסף, כדדרשינן הכא: "מיד עמיתך" — במשיכה, הא מיד גוי — בכסף. וקשה: דהאי דרשא לריש לקיש היא, והלכה כרבי יוחנן! ואם תאמר: אכתי גוי קונה ישראל בחזקה, כדאמר גיטין (לח,א): מנין לגוי שקונה ישראל בחזקה — שנאמר: "וישב ממנו שבי"! יש לומר: דהתיא חזקה — כשיש מלחמה הוא. והוא הדין ממונו, כדאמר חולין (ס,ב): עמון ומואב טיהרו בסיחון.

דבר תורה מעות קונות — פירש בקונטרס: דכתיב בהקדש: "ונתן הכסף וקם לו", וגמר הדיוט מהקדש. ואם תאמר: לריש לקיש דאמר משיכה מפורשת מן התורה — ליגמר שיקנה כסף בהדיוט כמו בהקדש, ומשיכה נמי תקני בהקדש כמו בהדיוט! ותירץ הרב רבי יהודה בר נתן: דמשיכה לא שייכא בהקדש, דכל היכא דאיתיה — בי גזא דרחמנא איתיה. ולהכי שייך טפי כסף מבהדיוט, שבהדיוט דאפשר במשיכה — לא יהא (אלא) קנין אחר. ונראה לרבינו יצחק, דמקרא נפיק ליה שפיר, דרשינן "מיד עמיתך" במשיכה — הא מיד גוי בכסף, ומדגוי בחדא — ישראל נמי בחדא, דשניהם למדין זה על זה. דליכא למימר דלא משתעי קרא אלא דגוי בהא או בהא, וכן ישראל, דאם כן היו שוין. ואפילו אם תימצי לומר שיקנה חליפין בישראל ולא בגוי, ולא כדפרישית לעיל, מצי למימר דלא משתעי קרא אלא בקנינין הרגילין ומצויין, כגון כסף ומשיכה, ובהנך למדין ישראל וגוי זה מזה. ועוד מפרש רבי טעמא דרבי יוחנן דמעות קונות — מגופיה דקרא ד"או קנה מיד עמיתך", דסתם קנין דקרא במעות, כדכתיב (ירמיה לב): "שדות בכסף יקנו", וכתיב: "מכסף מקנתו" (ויקרא כה). **כמאן** דאמר גזל הגוי מותר — פירש הקונטרס: פלוגתא ב"הגוזל בתרא" (בבא קמא קיג,ב). וכולה שמעתא דהתם מוכח דאסור, ובהפקעת הלואתו פליגי. אבל בפרק "ארבע מיתות" (סנהדרין נז,א) תניא: גזל וגנב וכן יפת תואר — ישראל בגוי מותר. ובפרק "המקבל" (בבא מציעא קיא,ב) נמי אמר: חד למישרי גזילו של גוי וחד למישרי עושקו, גבי "רעיך" ו"אחיך". ואם תאמר: וגזל הגוי היכי שרי? הכתיב (ויקרא כז): "וחשב עם קונהו", ובגוי שהוא תחת ידך משתעי, דאי אין תחת ידו — מי ציית לפי שנים שעבר היובל? יש לומר: היכא דאיכא חלול השם — ודאי אסור, וכי שרית — היכא דאית ליה לאישתמוטי, וגזל ממנו בעלילה או בכמה עניינים.

ואי אמרת מעות קונות משיכה למה לי — תימה: דבפרק בתרא דעבודה זרה (עא,ב) מייתי הך ברייתא למידק איפכא מרישא, דקאמר: ואי אמרת משיכה בגוי קונה, אמאי יחזיר! ואומר רבינו יצחק: דהמקשה סובר הכא והתם דתרוייהו בעינן בגוי, משיכה ומעות. והשתא ניחא ליה הכא והתם רישא וסיפא.

הכי קאמר אף על פי שנתן מעות אי משך אין אי לא משך לא — ואם תאמר: והא איבא "מי שפרע"! יש לומר: כשקבל עליו לדון בדיני ישראל, ו"מי שפרע" אין זה דין. אי נמי, כמו שמפרש רבינו תם בפרק "הזהב" (בבא מציעא מז,ב), דלענין יוקרא וזולא צריך "מי שפרע", אבל לא במקום שמפסיד לגמרי. ואף על גב דבסמוך מפורש: משום דברים בעלמא, אי הוה בהו משום מחוסרי אמנה היה נאסר, משום דמחזי כעבודה זרה בידי ישראל. ואביי לא חייש למיחזי עבודה זרה בידי ישראל. ועוד, דכאן לא מיחזי כלל, כיון ד"מי שפרע" ליכא כדפרישית, וליכא נמי משום מחוסרי אמנה בגוי טפי מבישראל.

דכיון דיהיב זוזי איבעי ליה לעיוני והדר ממשיך — ואף על גב דבשאר מקח טעות לא אמרינן הכי — שאני לוקח גרוטאות מיד גוי, דאיבעי ליה לאסוקי אדעתא טפי שמא יש בהן עבודה זרה. **רב** אשי אמר מדרישא משיכה אינה קונה — לפי מה שרגיל רבינו תם לפסוק כרבי יוחנן, דאמר: דבר תורה מעות קונות, משום דפסיק רבא ב"החולץ" (יבמות לז,א) בכל דוכתא כוותיה היכא דפליג עליה ריש לקיש, בר מתלת — קשה מכאן, דרב אשי, דהוא בתרא יותר מרבא, סבר כריש לקיש דמשיכה מפורשת מן התורה. מדקאמר: משיכה בגוי לא קני — אלמא דדרשינן: לעמיתך במשיכה, הא לגוי בכסף. דאי כרבי יוחנן — הא אמר: לעמיתך בכסף, הא לגוי במשיכה! ויש לומר: דרב אשי דהכא הדר ביה לגבי אמימר, כדמוכח פרק בתרא דמסכת עבודה זרה (עא,א) גבי הא דאמר אמימר: משיכה בגוי קונה, תדע דהני פרסאי משדרו פרדשני אהדדי ולא הדרי בהו. ושקלו וטרו התם רבינא ורב אשי בההיא מילתא, ובסוף שמעתא מסקינן: שמע מינה משיכה בגוי קונה שמע מינה. וגם רבינא מקשה התם לרב אשי מדרבי יוחנן לבן נח, ולא קאמר רב אשי: רבי יוחנן לטעמיה דאמר דבר תורה מעות קונות,

ואנא

[שייך לעמוד הקודם] **מה עמיתך בחדא** — משיכה. **אף גוי בחדא** — בכסף ולא במשיכה. דהכי משמע: עמיתך במשיכה ולא גוי. **מכסף מקנתו** — בעבד עברי הנמכר לגוי הכתוב מדבר. [עד כאן שייך לעמוד הקודם]. **לאמימר דאמר כו'** — בפרק בתרא דעבודה זרה (עא,ב). **הניחא אי סבר לה כרבי יוחנן** — דאמר בפרק "הזהב" (בבא מציעא מו,ב): דבר תורה מעות קונות, דכתיב: "ונתן הכסף וקם לו", דגמר הדיוט מהקדש, ומשיכה לא קניא — איבא למימר ד"עמיתך" אתי למימר: מיד עמיתך בכסף, ומיד גוי במשיכה. **מפורשת מן התורה** — "מיד עמיתך" משמע: מיד ליד. **אמרי לעמיתך** — דממעט גוי, מדין אונאה דכתיב בסיפיה דקרא קממעטי ליה. **אונאה מאל תונו איש את אחיו נפקא** — דמשמע אחיו ולא גוי. **חד למעוטי גוי וחד למעוטי הקדש** — מאונאה. **כמאן דאמר גזילו** — של גוי אסור, בבבא קמא בפרק "הגוזל בתרא" (קיג,ב). **אמרי** — ודאי אי סבר גזילו של גוי מותר — תו לא אתא קרא למישרי אונאה, אלא למעטיה מדין קנייה. וכיון דאמר גוי קנה במשיכה — על כרחיך כרבי יוחנן סבירא ליה, דמכסף קא ממעיט ליה. **גרומאות** — חתיכות כסף. **יחזיר** — דמשיכה אינה קונה. **לים המלח** — דעבודה זרה ביד ישראל אינה בטילה עולמית. **משיכה למה לי. מקח טעות** — דלא ידע דאית בה עבודה זרה, הלכך מצי למיהדר ביה. **רישא איכא מקח טעות סיפא ליכא מקח טעות** — בתמיה. **רישא וסיפא מקח טעות** — ומדינא מצי מהדר ביה נמי בסיפא. ומיהו רבנן גזרו, כיון דיהיב זוזי והדר שקיל להו — מיחזי כמוכר עבודה זרה. ורישא דלא יהיב זוזי, וכי מהדר לה לא מידי שקיל — לא מיחזי כעבודה זרה ביד ישראל. ומשום הכי נקט מתן מעות, אף על גב דקיבל עליו לדון בדיני ישראל. **דלא הוה ידע** — דאית בהו עבודה זרה. דהא לא יהיב זוזי, דלימא איבעי לעיוני, דסתם תגר לא מעיין עד שעת מתן מעות. **איבעי לעיוני** — ומדלא עיין — אחולי אחיל, והוי משיכתו משיכה גמורה. **רב אשי אמר** — לעולם בשלא קיבל עליו לדון בדיני ישראל, ולא קשיא סיפא לרבי אושעיא. ודקאמרת: אי מעות קונות, משיכה למה לי — משיכה לאו דוקא, דמדרישא משיכה אינה קונה, דקתני: "יחזיר" — סיפא נמי משיכה אינה קונה. **רבינא אמר מדסיפא משיכה קונה כו'** — וכגון שקיבל עליו לדון בדיני ישראל. וקסבר האי תנא דאיצטריך למימר דאין צריך לעמוד בדיבורו עם הגוי. דקסבר דברים יש בהן משום מחוסרי אמנה — אם חוזר בדיבורו.

משנה

מָה עָמִיתְךָ בְּאַחַת - אַף גּוֹי נַמִי בְּאַחַת. אָמְרִי: וּלְאַמֵימַר, דְּאָמַר: מְשִׁיכָה בְּגוֹי קוֹנָה, הָנִיחָא אִי סָבַר לָהּ כְּרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר: דִּבַּר תּוֹרָה מָעוֹת קוֹנוֹת, מְשִׁיכָה לֹא, אֲהָנֵי "לַעֲמִיתֶךָ" - לַעֲמִיתְךָ בְּכֶסֶף, לְגוֹי - בְּמְשִׁיכָה. אֶלָּא אִי סָבַר לָהּ כְּרֵישׁ לָקִישׁ, דְּאָמַר: מְשִׁיכָה מִפּוֹרֶשֶׁת מִן הַתּוֹרָה, לַעֲמִיתְךָ - בְּמְשִׁיכָה, וּלְגוֹי - בְּמְשִׁיכָה, "לַעֲמִיתֶךָ" לָמָּה לִי? אָמְרִי: לַעֲמִיתְךָ אַתָּה מַחֲזִיר אוֹנָאָה, וְאִי אַתָּה מַחֲזִיר אוֹנָאָה לְגוֹי. - לְגוֹי, מֵ"אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו" נָפְקָא! - חַד בְּגוֹי וְחַד בְּהֶקְדֵּשׁ. וּצְרִיכִי: דְּאִי כְּתַב רַחֲמָנָא חַד, הָוָה אָמִינָא: לְגוֹי הוּא דְּאֵין לוֹ אוֹנָאָה, אֲבָל הֶקְדֵּשׁ - יֵשׁ לוֹ אוֹנָאָה, קָא מַשְׁמַע לָן. הָנִיחָא לְמַאן דְּאָמַר גְּזֵילוֹ אָסוּר - הַיְינוּ דְּאִצְטְרִיךְ קְרָא לְמִישְׁרֵי אוֹנָאָה. אֶלָּא אִי סָבַר לָהּ כְּמַאן דְּאָמַר גְּזֵילוֹ מוּתָּר, אוֹנָאָה מִיבָּעְיָא? אָמְרִי: אִי סָבַר לָהּ כְּמַאן דְּאָמַר גְּזֵילוֹ מוּתָּר - עַל כּוֹרְחֵיךְ כְּרַבִּי יוֹחָנָן סְבִירָא לֵיהּ. מֵיתִיבִי: הַלּוֹקֵחַ גְּרוּטָאוֹת מִן הַגּוֹיִם, וּמָצָא בָּהֶן עֲבוֹדָה זָרָה, אִם עַד שֶׁלֹּא נָתַן מָעוֹת מָשַׁךְ - יַחֲזִיר, וְאִם מִשֶּׁנָּתַן מָעוֹת מָשַׁךְ - יוֹלִיךְ הֶנָּאָה לְיַם הַמֶּלַח. וְאִי אָמְרַתְּ מָעוֹת קוֹנוֹת, מְשִׁיכָה לָמָּה לִי? - הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן - שֶׁקִּיבֵּל עָלָיו לָדוּן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל. - אִי הָכִי, מָעוֹת לָמָּה לִי? - הָכִי קָאָמַר: אַף עַל פִּי שֶׁנָּתַן מָעוֹת, אִי מָשַׁךְ - אִין, וְאִי לָא - לָא. - אִי הָכִי, קָשְׁיָא רֵישָׁא! אָמַר אַבַּיֵי: רֵישָׁא - מִשּׁוּם דְּאִיכָּא מִקַּח טָעוּת. אָמַר לֵיהּ רָבָא: רֵישָׁא - מִשּׁוּם דְּאִיכָּא מִקַּח טָעוּת, סֵיפָא - לֵיכָּא מִקַּח טָעוּת? אֶלָּא אָמַר רָבָא: רֵישָׁא וְסֵיפָא - מִקַּח טָעוּת, רֵישָׁא דְּלָא יָהֵיב זוּזֵי - לָא מֵיחֲזֵי כַּעֲבוֹדָה זָרָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל, סֵיפָא דְּיָהֵיב זוּזֵי - מֵיחֲזֵי כַּעֲבוֹדָה זָרָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל. - וְאַבַּיֵי אָמַר לָךְ: רֵישָׁא - מִקַּח טָעוּת, דְּלָא יָדַע, דְּהָא לָא יָהֵיב לֵיהּ זוּזֵי; סֵיפָא - לָאו מִקַּח טָעוּת הוּא, דְּכֵיוָן דְּיָהֵיב זוּזֵי, כִּי קָא מָשֵׁיךְ - אִיבָּעֵי לְעַיּוֹנֵי וַהֲדַר מִימְשַׁךְ. רַב אַשִׁי אָמַר: מִדְּרֵישָׁא מְשִׁיכָה אֵינָהּ קוֹנָה - סֵיפָא נַמִי מְשִׁיכָה אֵינָהּ קוֹנָה; וְאַיְידֵי דְּתָנָא רֵישָׁא "מָשַׁךְ" - תְּנָא סֵיפָא נַמִי "מָשַׁךְ". רָבִינָא אָמַר: מִדְּסֵיפָא מְשִׁיכָה קוֹנָה - רֵישָׁא נַמִי מְשִׁיכָה קוֹנָה. וְרֵישָׁא הָכִי קָאָמַר: אִם לֹא נָתַן וְלֹא מָשַׁךְ - יַחֲזוֹר; מַאי "יַחֲזוֹר" - יַחֲזוֹר בִּדְבָרִים. קָסָבַר: דְּבָרִים, יֵשׁ בָּהֶם מִשּׁוּם מְחוּסְרֵי אֲמָנָה; וְהָנֵי מִילֵּי - יִשְׂרָאֵל מֵישָׂרָאֵל, דְּקָיְימוּ בְּדִבּוּרֵיהוּ, אֲבָל יִשְׂרָאֵל מִגּוֹיִם, דְּאֵינְהוּ לָא קָיְימִי בְּדִבּוּרֵיהוּ - לָא.

משנה

משנה כל הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן — שהיה להם מום קבוע, והקדישן להמכר ולהביא מדמיהם קרבן למזבח. **חייבין בבכורה** — לאחר פדיונן, אם ילדו. **ובמתנות** — זרוע לחיים וקיבה, כחולין גמורין. **ויוצאין** לחולין — בפדיונן לגמרי, ליגזז וליעבד כחולין גרידי, משום דמעיקרא לא חיילא עלייהו קדושה חמורה. **והשוחטן בחוץ פטור** — אפילו קודם פדיון. דאפילו הוי מומן קל כגון דוקין שבעין, דלגבי קדשים מיחייב השוחטן בחוץ — הכא פטור, משום דלא חלה עליהן מתחילה קדושה כל כך. **ואין עושין תמורה** — מפרש בגמרא. **ואם מתו** — קודם פדיונן — יפדו להאכילן לכלבים, דאין קדושתן חמורה. ותו קא משמע לן דגרעי משאר קדשים שאין נפדין אלא חיין, שיוכלו לעמוד בפני הכהן בשעת הערכתן, דכתיב (ויקרא כז): "והעמיד (הכהן) את הבהמה" וגו', והדר: "והעריך (אותה) הכהן" וגו'. **חוץ מן הכבור והמעשר** — שאפילו במומן חלה עליהן קדושה חמורה. דבכור — רחם מקדשו, ובמעשר כתיב (שם): "לא יבקר בין טוב לרע", דמשמע: בין תם בין בעל מום קדוש, "טוב" — תם, "רע" — בעל מום. **מום עובר** — כמאן דליתיה דמי וחלה עליהן קדושה. פטור מן הבכורה — מפרש בגמרא. **ואין יוצאין כו'** — שאפילו לאחר פדיונן אסורין (בהנאה) בגיזה ועבודה, כדמפרש בגמרא. **ולדן וחלבן אסור כו'** — מפרש בגמרא: כשנתעברו קודם פדיונן וילדו לאחר פדיונן. **והשוחטן בחוץ** — קודם פדיונן. **חייב** — כרת. ובגמרא מפרש: בדוקין שבעין, דראוין הן לפנים, ואליבא דרבי עקיבא דאמר: אם עלו לא ירדו. אבל בשאר מומין לא, דאמרינן במסכת יומא (סג,ב): הראוי לאהל מועד חייבין עליו, אי לא — לא. **יקברו** — ואין נפדין, דבעי העמדה והערכה. **גמרא טעמא דנפדין** — אריש קאי. **קדושת דמים פטורה מן הבכורה** — כקדושת הגוף, דמפרש לקמן מקראי דפטורה מבכורה וממתנות. **קדשי בדק הבית כו'** — והני בקדשי בדק הבית דמו, דהם עצמן לא הוקדשו מתחילה אלא לדמיהן. **לא** — תסייעיה ממתניתין. דקדושת דמים למזבח הוא דהוקדשו לשם כן, שיהיו הדמים קריבין למזבח. והתם הוא דאסור בגיזה ועבודה משום דמיחלפא בקדושת הגוף למזבח. **הא** — ולדות שנולדו לפני פדיונן — אסורין בהנאה בלא פדייה, ומיקרב לא קרבי. דמכח קדושה דחויה אתו, דאמם לא הוקדשה למזבח.

נפדין

משנה כָּל הַקָּדָשִׁים שֶׁקָּדַם מוּם קָבוּעַ לְהֶקְדֵּשָׁן וְנִפְדּוּ - חַיָּבִין בִּבְכוֹרָה וּבְמַתָּנוֹת, וְיוֹצְאִין לְחוּלִּין לִיגָּזֵז וְלֵיעָבֵד, וְלָדָן וַחֲלָבָן מוּתָּר לְאַחַר פִּדְיוֹנָן, וְהַשּׁוֹחֲטָן בַּחוּץ פָּטוּר, וְאֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה, וְאִם מֵתוּ - יִפָּדוּ, חוּץ מִן הַבְּכוֹר וּמִן הַמַּעֲשֵׂר. וְכָל שֶׁקָּדַם הֶקְדֵּשָׁן אֶת מוּמָן, אוֹ מוּם עוֹבֵר לְהֶקְדֵּשָׁן, וּלְאַחַר מִכָּאן נוֹלַד לָהֶן מוּם קָבוּעַ לְהֶקְדֵּשָׁן וְנִפְדּוּ - פְּטוּרִין מִן הַבְּכוֹרָה וּמִן הַמַּתָּנוֹת, וְאֵינָן יוֹצְאִין לְחוּלִּין לִיגָּזֵז וְלֵיעָבֵד, וְלָדָן וַחֲלָבָן אָסוּר לְאַחַר פִּדְיוֹנָן, וְהַשּׁוֹחֲטָן בַּחוּץ חַיָּב, וְעוֹשִׂין תְּמוּרָה, וְאִם מֵתוּ - יִקָּבְרוּ. **גמרא** טַעֲמָא דְּנִפְדּוּ, הָא לָא נִפְדּוּ - פְּטוּרִין מִן הַבְּכוֹרָה וּמִן הַמַּתָּנוֹת. קָסָבַר: קְדוּשַּׁת דָּמִים מַדְרֵגָה מִן הַבְּכוֹרָה וּמִן הַמַּתָּנוֹת. "וְיוֹצְאִין לְחוּלִּין" וכו'. טַעֲמָא דְּנִפְדּוּ, הָא לָא נִפְדּוּ - אֲסִירִי בְּגִיזָּה וַעֲבוֹדָה. מְסַיַּע לֵיהּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, דְּאָמַר: קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת אֲסוּרִין בְּגִיזָּה וַעֲבוֹדָה? אָמְרִי: לָא, קְדוּשַּׁת דָּמִים לַמִּזְבֵּחַ הִוא דְּמִיחַלְפָא בִּקְדוּשַּׁת הַגּוּף לַמִּזְבֵּחַ - גָּזְרוּ בְּהוּ רַבָּנָן, אֲבָל קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת - לָא. "וְלָדָן וַחֲלָבָן מוּתָּר" כו'. הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא דְּאִיעַבַּר וְאִתְיְלִיד לְאַחַר פִּדְיוֹנָן - פְּשִׁיטָא, חוּלִּין נִינְהוּ! אֶלָּא דְּאִיעַבַּר לִפְנֵי פִּדְיוֹנָן, וְאִתְיְלִיד לְאַחַר פִּדְיוֹנָן; הָא לִפְנֵי פִּדְיוֹנָן - אֲסִירִי.

נפדין

ואנא כריש לקיש סבירא לי, שמע מינה דרב אשי גופיה כשהיה אומר מתחלה משיבה אינו קונה — לאו משום דסבר לה כריש לקיש, דלעולם כרבי יוחנן סבירא ליה. לפיכך, כי הקשה לו מההיא דבן נח — לא רצה להקשות מההיא דדבר תורה מעות קונות, דלעולם לעמיתך ולגוי בכסף, ולענין אונאה אתא "לעמיתך", כמאן דאמר גזל הגוי אסור. דלמאן דאמר גזל הגוי מותר לא איצטריך, כדאמרינן לעיל. ואף על גב דאמרינן ב"הזהב" (בבא מציעא מח,א): קרא ומתניתין מסייע לריש לקיש — היינו לכאורה, אבל אפשר לשנויי לקרא שפיר אליבא דרבי יוחנן. ומתניתין דנתנה לבלן מעל — הוה מוקמי ליה רבי יוחנן בבלן גוי. והיא דנתנה לספר — בישראל, ולבר מעל אף על גב דלא משך, דמעות קונות. ואם תאמר: ומאי סייעתא לריש לקיש? הא איהו מוקי הך דנתנה לספר בספר גוי, הכי נמי מצי לאוקומי ההיא דבלן בגוי! ואומר רבינו תם: משום דבלן משמע טפי דאיירי בישראל. דומיא דנתנה לחבירו, דקתני: הוא מעל וחבירו לא מעל, משמע: חבירו ישראל, דבר מעילה הוא. ודוקא בלן, דלא מחסרא משיכה כדמסיים בההיא משנה, לפי שאומר לו: "הרי מרחץ לפניך הכנס ורחוץ". אבל ספר דומיא דבלן, דהיינו ספר ישראל — לא מעל עד דמשיך. ולא אמר רבא "קרא ומתניתין מסייע ליה לריש לקיש" לפי שיסבור כמותו. תדע, דרבא גופיה הוא דפסק כרבי יוחנן לגבי ריש לקיש בכל דוכתא בר מתלת. וכי תימא, שאני הכא דתניא כוותיה — והא התם חשיב חדא מילתא דריש לקיש דתניא כוותיה. ואי אפשר לומר דהנהו תלתא גרסינהו בהדי הדדי, ואכתי איכא טובא. דבפרק "בהמה המקשה" (חולין עז,א) גבי גידין שסופן להקשות, משמע דדוקא קאמר רבא: (תני) [הני] תלת ותו לא. והא דפליגי רבי יוחנן וריש לקיש פרק קמא דסנהדרין (טו,א) גבי כל הקודם להורגו זכה, ותניא כדריש לקיש — דהתם אליבא דרבי אליעזר פליגי, והלכה כרבנן. ופרק קמא דמסכת עבודה זרה (ו,ב) גבי נשא ונתן, דתניא בברייתא כריש לקיש, ורבי יוחנן סבר כתנא דמתניתין, גבי הא דתנן: לפני אידיהם של גויים אסור לאחריהן מותר, ומפרש: נשא ונתן איכא בינייהו. ומיהו יש לדחות ראיה דרבא, כיון דריש לקיש לאו משמיה דנפשיה אמר אלא משום רבי אושעיא, כדאמר לעיל, אמר ריש לקיש משום רבי אושעיא: ישראל שנתן מעות לגוי בבהמה בדיניהן, ומפרש: בדיניהן שפסקה להן תורה, "מיד עמיתך" במשיכה, הא לגוי בכסף — בכי האי גוונא לא איירי רבא לפסוק כרבי יוחנן לגבי ריש לקיש, בדבר שהיה ריש לקיש אומר בשם רבותיו. כדמפרש פרק שני דחולין (כט,ב) בההיא דאין שוחטה אלא לבסוף, דאמר ריש לקיש משום לוי סבא ופליג עליה רבי יוחנן, ורבא גופיה סבר כריש לקיש בפרק "תמיד נשחט" (פסחים סג,א) ובפרק שני דזבחים (ל,א). ומיהו אשכחן, אמר רבא אמר רב הונא: מכור לי באלו קנה כו', ומפרש התלמוד דסבר כרבי יוחנן דאמר דבר תורה מעות קונות. ונראה ד"רבה" גרס ולא "רבא", דרבא לא ראה רב הונא מעולם. דאף רב יהודה לא ראהו, כדאמרינן בקדושין (עב,ב): יום שמת רב יהודה נולד רבא. וכשמת רב יהודה כבר נפטר רב הונא, מדאמר במועד קטן (יז,א): גברא רבא כרב יהודה ליכא דלשרי לך. ורב הונא גדול היה אפילו משמואל רבו של רב יהודה, מדאמר בריש גיטין (ה,א), בעא מיניה שמואל מרב הונא: שנים שהביאו גט. ועוד יש לדקדק דהלכתא כרבי יוחנן דמעות קונות דבר תורה, מדאמר: וכן אמר רב נחמן דבר תורה מעות קונות. ופסק לוי כמתניתין, וקיימא לן כוותיה בדיני. והא דאמר פרק קמא דקידושין (יד,ב) גבי עבד עברי הנמכר לגוי: גוי דכל קניינו בכסף — בעבד עברי קאמר ולא בכל דבר, דלרבי יוחנן הוי במשיכה. והא דמתרץ התלמוד בפרק בתרא דמסכת עבודה זרה (סג,א) בזונה גויה דלא מחסרא משיכה — ההיא שינוייא כריש לקיש ולא כרבי יוחנן. ואידך שינוייא דמשני התם: בזונה ישראלית, וכגון דקאי בחצירה — ניחא אף כרבי יוחנן. אבל מעיקרא ניחא ליה לאוקומי אפילו לא קאי בחצירה. אי נמי, רב נחמן בר יצחק דקאמר להההיא שינויא — דסבירא ליה כריש לקיש. ולא כמו שכתוב בספרים רב חסדא, דרב חסדא הוא דאמר "פרק הזהב" (בבא מציעא מז,ב): כדרך שתיקנו משיכה בשומרין כך תקנו משיכה בלקוחות, אלמא כרבי יוחנן סבירא ליה דמשיכה תקנה דרבנן היא. ומיהו יש לדחות, דאפילו הכי כרבי יוחנן סבירא ליה — אפשר דהתם דלגוי בכסף, ו"לעמיתך" ידרוש לענין אונאה כמאן דאמר גזל הגוי אסור, כדפרישית לעיל. **ורישא** הכי קאמר אם לא נתן מעות כו' — פירוש: וגם אם לא משך יחזור. **והני** מילי ישראל מישראל כו' — תימה: דדומיא דרישא ישראל מגוי שמפסיד הכל, כגון כאן שמפסיד דמי עבודה זרה — מי איכא ישראל מישראל משום מחוסרי אמנה? ויש לומר, דהכי קאמר: דישראל מגוי, אי הוה בהו משום מחוסרי אמנה — הוה דומה דמי עבודה זרה ביד ישראל, אף על פי שהוא מקח טעות — היה צריך לקיים המקח, שלא יהא בו משום מחוסרי אמנה. [עד כאן שייך לעמוד הקודם] **כל** הקדשים שקדם מום קבוע להקדשן — לאו בקדשי בדק הבית איירי, אלא בהקדישן למזבח לדמיהן. דאין חילוק בין רישא לסיפא, אלא שזה קדם הקדשו למומו וזה קדם מומו להקדשו. ואף על פי שעובר בשהקדיש בעל מום למזבח, כדאמרינן פרק קמא דתמורה (ו,ב), מכל מקום אשמעינן דינו. והתם מפרש מאי שנא מדקלא בעלמא, ומשני: בריא מילתא טפי, שביק תמים ומקדשין בעלי מומין.

קדושת דמים מדחה מן הבכורה ומן המתנות — פירש הקונטרס: קדושת דמים פוטרת מן הבכורה כקדושת הגוף, כדמפרש לקמן מקראי דפוטרת מן הבכורה ומן המתנות. וקשה לפירושו: דהתם פטרינן בפסולי המוקדשין אף על פי דנפדו מדאיתקש לצבי ואיל, והכא דוקא בלא נפדו! אלא היינו טעמא בקדושת דמים — משום דכתיב (במדבר ג) גבי בכור: "בישראל", ובמתנות כתיב (דברים יח): "מאת העם".

הקדיש זכר לדמיו קדוש קדושת הגוף — להכי נקט זכר — דקרב הוא עצמו עולה. ואי הוה נקט בהמה סתם, הוי אמינא דנקבה קדוש קדושת הגוף וקרב שלמים. ושמעינן ליה לרבי יהושע במסכת שקלים (ו,א) ומייתי לה בתמורה פרק "אלו קדשים" (כ,א) במקדיש נכסיו — זכרים עצמן יקרבו עולות, ונקבות ימכרו לצרכי שלמים ויביא בדמיהם עולות. ומיהו, נראה לרבי אליעזר נמי דאמר התם: זכרים ימכרו לצרכי עולות, ונקבות ימכרו לצרכי שלמים, ודמיהם יפלו לשאר נכסים לבדק הבית. לפי מה שהיה רבא רוצה לומר מתחלה התם בההוא פירקין: המקדיש זכר אין קדוש קדושת הגוף — לא קשה ליה מידי ממתניתין דשקלים, דיש לחלק בין מקדיש נכסיו סתם לפירש בהדיא לדמיו. **גמר** העברה — מצי למימר "תחת" "תחת" מקדשים. ולפי שהמעשר ובכור שוין בכמה ענייניס נקטיה.

הקישן הכתוב לנדרים — אינו מן (כן) הברייתא בתמורה פרק "אלו קדשים" (יז,ב), ורבא מפרש כן בפני עצמו. ולקמן (טו,ב) בשמעתין יש ברייתא אחרת דמפקא תמורת וולדות מ"זכר ונקבה", ופליגא אתנא דבי רבי ישמעאל דהכא, כדמפרש בתמורה (יז,ב), וכן פירש לקמן בקונטרס. וההוא תנא נמי נפקא שפיר שהקישה תמורות וולדות לגוף הקרבן, דבגוף הקרבן איירי "אם זכר ואם נקבה". אלא דמיתורא דרשינן נמי תמורות וולדות, ומהשתא לא צריכא להקישא דלעיל דמקיש תמורתו לו. **טוב** ברע מיבעיא — הך סוגיא דפרק קמא דתמורה (ט,א). ורבא סבר: אין מזהירין (עונשין) מן הדין, ודריש התם בענין אחר. ואביי לא חשיב ליה דינא, דמי גרעי. ונקט הכא דרשא דאביי לפי שפשוט לו יותר. וכהאי גוונא איכא בסנהדרין (לד,ב) גבי אין רואין את הנגעים אלא ביום, ומייתי עלה דרשה דאביי ד"ביום" ולא בלילה, ושביק דרשא דרבא דמפיק ליה מ"לי" ולא לאורי. ואין לתמוה מהא ד"אלו נשרפין" (סנהדרין עו,א) איכא איפכא, גבי בתו מאנוסתו דאמר: קל וחומר, בת בתו ענש — על בתו לא כל שכן? וחשיב ליה (לו) אביי גלוי מילתא טפי מרבא, (ולא) [דלרבא לא] גמרינן מהדדי. דגבי אחותו איצטריך קרא לכולי עלמא לבת אביו ובת אמו משום דאין מזהירין מן הדין, ולא חשיבא ליה גלויי מילתא בעלמא — היינו משום דפשטיה דקרא משמע שבא למעט, דכתיב: "בת אביו או בת אמו". **טוב** ברע מיבעיא — ואם תאמר: דלמא איצטריך משום סיפא דקרא: "והיה הוא ותמורתו יהיה קודש"! ויש לומר: דהוה מצי למיכתב בסיפיה "ואם המר ימיר טוב ברע או רע בטוב". **ומודה** רבי שמעון בבעל מום מעיקרו — למאי דאמרינן בסמוך דרב סבר כריש לקיש [דאמר התם]: לרבנן קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה — ניחא, דמודה לרבנן. אבל למאי דמסקינן דסבר כרבי יוחנן, דלרבנן אחד זה ואחד זה היו בכלל העמדה והערכה, אם כן מודה למאן? ויש לפרש דנקט הכי, דלא תיסק אדעתא טעמא דמתניתין — משום דאין פודין לאכילה לכלבים, ולא משום העמדה והערכה, דלא בעינן בקדשי מזבח העמדה והערכה, ולכך ברישא דקדם מומן — יפדו. והשתא קא משמע לן דטעמא דמתניתין משום העמדה והערכה, וכדדייקינן בסמוך — מדלא קתני "ואם נעשו טריפה". וברישא דקדם מומן, מודה רבי שמעון דלא בעי העמדה והערכה. והשתא דנקט מודה רבי שמעון, משום דאיכא למיטעי דפליג אמתניתין כדפרישית, איצטריך למימר דשפיר מודה בה. והא דנקט רבי שמעון — משום דלדידיה פשיטא ליה טפי דקדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה, מדקאמר: קדשי בדק הבית לא היו, על כרחך כי כתיבא העמדה והערכה — בקדשי מזבח כתיבא. אבל לרבנן לא פשיטא ליה כולי האי, דמצי למימר לא היו, כמו שאומר ריש לקיש. **אותה** למעוטי בעל מום מעיקרו — כל קדשי בדק הבית לרבי שמעון ממעטינן מקרא אחרינא בסוף תמורה (לג,א). [שייך עמוד הבא] **רב** סבר להא כריש לקיש — בסוף תמורה (שם) משמע כן, מדקאמר רב גידל אמר רב: מאי טעמא דרבי שמעון בן לקיש.

מה

נפדין תמימים — אותן וולדות שנולדו לפני פדיונן, או אין נפדין תמימים? **טפל** — ולד. **עיקר** — אֵם. אלמא נפדין תמימים. וקא דייק התלמוד: טעמא דלא בעי מום — משום דלא יהא טפל חמור מן העיקר, דמכח בעל מום אתו. הא לא אתו מכח בעל מום, אלא לדידהו מקדיש להו לדמיהן — לא נפקי לחולין בלא מום, דקדוש קדושת הגוף. **זכר** — איל. **הקדיש זכר לדמיו** — שימכרנו ויביא בדמיו עולה — הוא עצמו קדוש קדושת הגוף, ויקרב עולה. להכי נקט זכר דחזי לעולה, משום דרובא דמייתיו — קרבן עולה מייתו. **רבי אלעזר מתני** — השוחט בחוץ חייב. לאו כרת קאמר אלא מלקות. **ומוקי** — להאי חוץ, כגון ששחטו בבמת יחיד בשעת היתר הבמות. **במת יחיד** — שכל אחד ואחד בונה במה לעצמו, כגון במת מנוח וגדעון ושמואל. **במה גדולה** — נוב וגבעון שהן של צבור. **הואיל וקדוש בעל מום** — להיות אסור בגיזה ועבודה. **ואימא אם אינו ענין כו'** — ולעולם בבמה גדולה. **לא יבקר** — לא יבדוק בין תם לבעל מום, דאיזה שיהא עשירי יהא קדוש. **גמר העברה העברה מבכור** — מה בכור בעל מום לא קרב — אף מעשר בעל מום לא. כי אתא קרא לבמת יחיד. **ולא ימיר אותו טוב ברע** — דהיינו בעל מום, "אם המר ימיר — יהיה קדש", אפילו בעל מום. **ולדות** — בעלי מומין שנולדו מקדשים תמימים. **פסקה תנא דבי רבי ישמעאל** — מקרא אחרינא, ולא איצטריך האי להכי. רק קדשיך וגו' **אלו התמורות** — דאתא לאשמועינן שיקרבו למזבח. דאי לעיקר הקדש אתא, למה לי למכתב שיעלם לירושלים? הא שמעינן קראי טובא: "השמר לך פן תעלה עולותיך" וגו'! **הוולדות** — של קדשים. **אף הני בעל מום לא** — הלכך, כי אתא "לא תזבח" — לבמת יחיד אתא. **השתא רע בטוב אמרת לא** — שלא יביא בהמת חולין תמימים אצל בהמת קודש בעל מום ויאמר "זו תמורת זו". **אלא** — להכי כתיב "טוב ברע". **טוב** — מעיקרו, בשנתפס בקדושה כשהוא תמים — עושה תמורה אף על פי שהומם, כדכתיב: "או רע בטוב", דמשמע — רע של קודש בטוב של חולין, דרע של קודש עושה תמורה.

**נִפְדִּין תְּמִימִים אוֹ אֵין נִפְדִּין תְּמִימִין? תָּא שְׁמַע: הַמַּתְפִּים בַּעֲלֵי מוּמִין לְגַבֵּי מְזַבֵּחַ וְיָלְדוּ - יְמָכְרוּ וְאֵין צְרִיכִין מוּם, שֶׁאֵין קְדוּשָׁה חָלָה עֲלֵיהֶן, שֶׁלֹּא יְהֵא טָפֵל חָמוּר מִן הָעִיקָּר. מַעֲמָא - שֶׁלֹּא יְהֵא טָפֵל חָמוּר מִן הָעִיקָּר, אֲבָל הִקְדִּישׁ זָכָר לְדָמָיו - קָדוֹשׁ קְדוּשַׁת הַגּוּף. מְסַיַּע לֵיהּ לְרָבָא, דְּאָמַר רָבָא: הִקְדִּישׁ זָכָר לְדָמִים - קָדוֹשׁ קְדוּשַׁת הַגּוּף. "וְהִשְׁחֲטָן בַּחוּץ פְּטוּר". רַבִּי אֶלְעָזָר מַתְנִי: "חַיָּיב", וּמוֹקֵי לָהּ בְּבָמַת יָחִיד. דְּאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: מְנַיִן לַזּוֹבֵחַ בְּהֵמָה בַּעֲלַת מוּם בְּבָמַת יָחִיד בִּשְׁעַת הֶיתֵּר הַבָּמוֹת, שֶׁהוּא בְּלֹא תַּעֲשֶׂה? שֶׁנֶּאֱמַר: "לֹא תִּזְבַּח לַה' אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וָשֶׂה", אִם אֵינוֹ עָנִין לְבָמָה גְּדוֹלָה, תְּכִתְיב: "עִוֶּרֶת אוֹ שָׁבוּר" וגו' - תְּנֵהוּ עָנִין לְבָמַת יָחִיד. - אֵימָא: אִם אֵינוֹ עָנִין לְקָדָשִׁים - תְּנֵהוּ עָנִין לְבֵכוֹר; סָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא: הוֹאִיל וְקָדוֹשׁ בִּשְׁהוּא בַּעַל מוּם - לִיקְרַב נָמֵי בִּשְׁהוּא בַּעַל מוּם, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלָא! - אָמְרִי: בְּכוֹר בְּהֶדְיָא כְּתִיב בֵּיהּ: "פִּסֵּחַ אוֹ עִוֵּר לֹא תִזְבָּחֶנּוּ". - וְאֵימָא: אִם אֵינוֹ עָנִין לְקָדָשִׁים - תְּנֵהוּ עָנִין לְמַעֲשֵׂר; דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא: הוֹאִיל וְקָדוֹשׁ בְּמוּמוֹ, תְּכִתְיב: "לֹא יִבְקֵר בֵּין טוֹב לָרָע" - נִקְרַב נָמֵי בְּמוּמֵיהּ, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלָא! אָמְרִי: מַעֲשֵׂר נָמֵי, גְּמַר הַעֲבָרָה מִבְּכוֹר. - אֵימָא: תְּנֵהוּ עָנִין לְתָמוּרַת קָדָשִׁים; דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא: הוֹאִיל וּקְדוֹשָׁה בִּשְׁהִיא בַּעֲלַת מוּם, תְּכִתְיב: "לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אוֹתוֹ" וגו' - קְרֵיבָה נָמֵי בִּשְׁהִיא בַּעֲלַת מוּם, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלָא! - אָמַר קְרָא: "וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ" - מַקִּישׁ תְּמוּרָתוֹ לוֹ, מַה הוּא - בַּעַל מוּם לֹא, אַף תְּמוּרָתוֹ - בַּעַל מוּם לֹא. מַתְקִיף לָהּ רַבִּי זֵירָא, אֵימָא: תְּנֵהוּ עָנִין לַוְלָדוֹת קָדָשִׁים; דְּסָלְקָא דַּעְתָּךְ אָמִינָא: הוֹאִיל וּקְדוֹשִׁין כְּשֶׁהֵן בַּעֲלֵי מוּמִין אַגַּב אִמָּן - כְּשֶׁהֵן בַּעֲלֵי מוּמִין נָמֵי קָרְבִי, קָא מַשְׁמַע לָן דְּלָא! אָמַר רָבָא: כְּבָר פְּסָקָהּ תַּנָּא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל, דְּתָנָא דְּבֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: "רַק קָדָשֶׁיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ וּנְדָרֶיךָ", "רַק קָדָשֶׁיךָ" - אֵלּוּ הַתְּמוּרוֹת, "אֲשֶׁר יִהְיוּ לְךָ" - אֵלּוּ הַוְּלָדוֹת, "וּנְדָרֶיךָ" - הִקִּישָׁן הַכָּתוּב לְנֶדֶר, מַה נֶּדֶר - בַּעַל מוּם לֹא, אַף הָנֵי נַמִי - בַּעַל מוּם לֹא. "וְאֵין עוֹשִׂין תְּמוּרָה". מַאי טַעֲמָא? דְּאָמַר קְרָא: "לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר" וגו', הָשְׁתָּא רַע בְּטוֹב אָמְרַתְּ לֹא, טוֹב בְּרַע מִיבָּעְיָא? אֶלָּא: טוֹב מֵעִיקָּרוֹ - עוֹשֶׂה תְּמוּרָה, רַע מֵעִיקָּרוֹ - אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּרָה. "אִם מֵתוּ יִפָּדוּ". אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב: זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן, דְּאָמַר: קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ הָיוּ בִּכְלַל הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה, קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת לֹא הָיוּ בִּכְלַל הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה. דִּתְנַן, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: קָדְשֵׁי בֶדֶק הַבַּיִת, אִם מֵתוּ - יִפָּדוּ. וּמוֹדֶה רַבִּי שִׁמְעוֹן בְּבַעַל מוּם מֵעִיקָּרוֹ שֶׁנִּפְדֶּה. מַאי טַעֲמָא? דְּאָמַר קְרָא "אוֹתָהּ", "אוֹתָהּ" - לְמַעוּטֵי בַּעַל מוּם מֵעִיקָּרָא. אֲבָל חֲכָמִים אוֹמְרִים: אִם מֵתוּ - יִקָּבְרוּ. מַאן חֲכָמִים? תַּנָּא דְּבֵי לֵוִי הוּא, דְּתָנָא דְּבֵי לֵוִי: הַכֹּל הָיוּ בִּכְלַל הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה, וַאֲפִילּוּ בַּעַל מוּם מֵעִיקָּרוֹ. וְכֵן תָּנָא דְּבֵי לֵוִי בְּמַתְנִיתֵיהּ: אֲפִילּוּ חַיָּה, אֲפִילּוּ עוֹף. - וְהָכְתִיב: "אוֹתָהּ"! - "אוֹתָהּ" לְתַנָּא דְּבֵי לֵוִי קַשְׁיָא. אֲבָל רַבָּנַן דִּפְלִיגִי עֲלֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מַאי, הָכִי נַמִי דְּאִם מֵתוּ - יִפָּדוּ? אִי הָכִי,

זו

"זו

רש"י

[שייך לעמוד הקודם] **זו דברי רבי שמעון** — דאמר בפרק בתרא דתמורה (לב,א): קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה. **דתנן רבי שמעון אומר כו'** — ומדאמר רבי שמעון קדשי בדק הבית לא היו — מכלל דקרא בקדשי מזבח כתיב. והכא מודה בבעל מום מעיקרא דנפדה, אף על גב דקדשי מזבח. וממאי דתנא דמתניתין סבירא ליה קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה, שצריכין שיהו חיין בשעת פדייה, כדכתיב: "והעמיד את הבהמה לפני הכהן" ואחר כך "והעריך אותה" — מדקתני סיפא גבי קדם הקדשן את מומן, דאגב שקידשן למזבח מקדישין תמימים. **אבל חכמים** — לאו הנך רבנן דפליגי עליה דרבי שמעון במסכת תמורה, דהתם אמרינן: לדברי הכל בעל מום מעיקרו לא היה בכלל העמדה והערכה, אלא תנא דבי לוי הוא. **אפילו חיה** — דאינה ראויה למזבח. **הכי נמי דאם מתו יפדו** — דבבעל מום מעיקרא מודו. [עד כאן שייך לעמוד הקודם] **רב** — דלא מוקי מתניתין כרבנן, סבירא ליה כריש לקיש דאמר התם לרבנן קדשי בדק הבית כו', הילכך לא מיתוקמא מתניתין כולה כרבנן. **דקתני בסיפא דמתניתין אם מתו יקברו** — דקדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה. **אם כן** — דטעמא דמתניתין משום אבילה דקדשים לכלבים הוא. **ניתני אם נעשו טריפה יקברו** — דמשמע: אף על גב דמצי למיעבד בהו העמדה והערכה — יקברו, הואיל ולא חזו אלא לכלבים. ומדנקט "מתו" שמע מינה טעמא משום העמדה והערכה. (ודלא) כרבי יוחנן — דאמר התם: לרבנן אחד קדשי מזבח ואחד קדשי בדק הבית היו בכלל. ומיתוקמא סיפא דמתניתין ברבנן, ורישא נמי מיתוקמא כדידהו, דבבעל מום מעיקרו כולהו מודו. ותניא: זו דברי רבי שמעון ומחלוקתו. **צבי** — "כצבי ואיל", ומוקמינא בסיפרי דבפסולי המוקדשין שנפדו הכתוב מדבר. **מה צבי ואיל פטורין מן הבכורה** — ד"בקרך וצאנך" כתיב. **ולא אוציא את המתנות** — ולקמן פריך: מאי אולמיה דמתנות מבכורה. **צבי ואיל פטורין מן המתנות** — דכתיב במתנות: "אם שור אם שה". **ומאי שנא** — מתנות, דלא נפקי מקרא קמא. ומתרץ: **אוציא את הכבורה שאינה שוה בכל** — שאינה נוהגת בנקבות כזכרים. **צבי ואיל** — אין אותו ואת בנו נוהג בצבי ואיל, דכתיב: "שור או שה". **אמר ליה למאי מדמית ליה** — לפסולי המוקדשין, דתיפטרינהו מ"אותו ואת בנו". **אותו ואת בנו** — נוהג בחולין ובמוקדשין כדמפרש בשחיטת חולין (עח,א). **אי הכי גבי חלבו נמי** — אמאי איצטריך "אך" למיסר? תיפוק לי דאסור, דלמאי מדמית להו, כיון דאמרת אף על גב דאיתקוש לצבי ואיל לא נפקי מתורת קדשים! **אך ולא אותו ואת בנו** — ומסתברא דהיקשא למיפטר מבכורה ומתנות אתיא, ו"אך" — למיסר חלבו ואותו ואת בנו, דהשתא מדמינן להו לקדשים גמורין. דאי אמרינן איפכא — לא מדמינן להו לא לקדשים ולא לחולין. **רק את דמו** — בבכור בעל מום כתיב. **אהני היקישא** — דאיתקוש לצבי ואיל. **ואהני קרא** — דכתיב: "את חלבו לא תאכל". אהני היקישא מכרת, והוה מיסתבר טעמא שפיר, דכי כתיב כרת — בחלב בבהמה הראויה לקרבן כתיב, דכתיב (ויקרא ז): "כי כל אוכל חלב" וגו'. ואהני קרא למיקם עליה בלאו, דלא תישרייה לגמרי. **להכי אפקיה כו'. והא תנא** — דברייתא דלעיל, מפיק חלבו מ"אך", ורבא הכי מצי למימר ד"אך" לאותו ואת בנו אתא? **אילו לא נאמר כו'** — והאי דקתני: תלמוד לומר "אך" חלק — הכי קאמר: אפילו לא כתב קרא, מצינא לאפוקי מהכא. **רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת** — (דברים יב) ואוקימנא בפסולי המוקדשין לאחר פדיונן.

איכא

**"זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וּמַחֲלוֹקְתּוֹ" מִיבָּעְיָא לֵיהּ! אָמְרִי: רַב פְּרִידָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאָמַר: לְרַבָּנַן, קָדְשֵׁי בֶּדֶק הַבַּיִת הָיוּ בִּכְלַל הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה, קָדְשֵׁי מִזְבֵּחַ לֹא הָיוּ בִּכְלַל הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה; וְלָא מִיתּוֹקְמָא מַתְנִיתִין כְּרַבָּנַן, דְּקָתָנֵי סֵיפָא: וְאִם מֵתוּ יִקָּבְרוּ. - אָמַר: מִמַּאי דְּהָא "מֵתוּ יִקָּבְרוּ" מִשּׁוּם דְּבָעֵי הַעֲמָדָה וְהַעֲרָכָה הוּא? דִּלְמָא מִשּׁוּם דְּאֵין פּוֹדִין אֶת הַקָּדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לְכַלְבִּים הוּא! - אָמְרִי: אִם כֵּן, נֵיתְנֵי: "אִם נַעֲשׂוּ טְרֵיפָה - יִקָּבְרוּ". וְאִיבָּעֵית אֵימָא: לְעוֹלָם רַב כְּרַבִּי יוֹחָנָן סְבִירָא לֵיהּ, וּתְנֵי: "זוֹ דִּבְרֵי רַבִּי שִׁמְעוֹן וּמַחֲלוֹקְתּוֹ". "אֲבָל קָדָם הֶקְדֵּשָׁן" וכו'. מְנָא הָנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנַן: "צְבִי", מַה צְּבִי פָּטוּר מִן הַבְּכוֹרָה - אַף פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין פְּטוּרִין מִן הַבְּכוֹרָה. אוֹצִיא אֲנִי אֶת הַבְּכוֹרָה וְלֹא אוֹצִיא אֶת הַמַּתָּנוֹת? תַּלְמוּד לוֹמַר: "אַיָּל", מָה אַיָּל פָּטוּר מִן הַבְּכוֹרָה וּמִן הַמַּתָּנוֹת - אַף פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין פְּטוּרִין מִן הַבְּכוֹרָה וּמִן הַמַּתָּנוֹת. אִי מַה צְּבִי וְאַיָּל חֶלְבָּן מוּתָּר, אַף פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין חֶלְבָּן מוּתָּר! תַּלְמוּד לוֹמַר: "אַךְ" - חֵלֶק. אָמַר מָר: אוֹצִיא אֶת הַבְּכוֹר וְלֹא אוֹצִיא אֶת הַמַּתָּנוֹת. מַאי שְׁנָא אוֹצִיא אֶת הַבְּכוֹר - שֶׁאֵין שָׁוֶה בַּכֹּל, וְלֹא אוֹצִיא אֶת הַמַּתָּנוֹת - שֶׁשָּׁווֹת בַּכֹּל, תַּלְמוּד לוֹמַר: "אַיָּל". אָמַר לֵיהּ רַב פַּפָּא לְאַבָּיֵי: אִי מַה צְּבִי וְאַיָּל "אֵין אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ" נוֹהֵג בָּהֶן, אַף פְּסוּלֵי הַמּוּקְדָּשִׁין - אֵין אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ נוֹהֵג בּוֹ! אָמַר לֵיהּ: לְמַאי מְדַמֵּית לְהוּ? אִי לְחוּלִּין - אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ נוֹהֵג בּוֹ, וְאִי לְקָדָשִׁים - אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ נוֹהֵג בּוֹ. אָמַר לֵיהּ: אִי הָכִי, גַּבֵּי חֶלְבּוֹ נַמִי נֵימָא הָכִי: לְמַאי מְדַמֵּית לְהוּ? אִי לְחוּלִּין - חֶלְבָּן אָסוּר, וְאִי לְקָדָשִׁים - חֶלְבָּן אָסוּר! אֶלָּא, לָאו מִי אָמְרַתְּ: "אַךְ" - וְלֹא חֶלְבָּן? אֵימַר נַמִי: "אַךְ" - וְלֹא אוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ. רָבָא אָמַר: "אַךְ" - לְאוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ הוּא דְּאָתָא, וְחֶלְבּוֹ - מ"דָּמוֹ" נָפְקָא. דִּכְתִיב: "רַק אֶת דָּמוֹ לֹא תֹאכֵל", מַאי "דָּמוֹ"? אִילֵימָא דָּמוֹ מַמָּשׁ - לֹא יְהֵא אֶלָּא דָּמָן דִּצְבִי וְאַיָּל, אֲטוּ דָּמָן דִּצְבִי וְאַיָּל מִי שָׁרֵי? אֶלָּא: "דָּמוֹ" - חֶלְבּוֹ. - וְלִיכְתּוֹב רַחֲמָנָא "חֶלְבּוֹ"! - אִי כָּתַב רַחֲמָנָא חֵלֶב, הֲוָה אָמִינָא: אֲהֲנֵי הֵיקֵּישָׁא וְאַהֲנֵי קְרָא, אַהֲנֵי הֵיקֵּישָׁא - לְמַעוּטֵי מִפָּרֵת, דְּכִי כָּתַב פָּרֵת - אַאוֹכֵל חֵלֶב בְּהֵמָה הוּא דְּכְתִיב, שֶׁנֶּאֱמַר: "כִּי כָל אוֹכֵל חֵלֶב מִן הַבְּהֵמָה", וַאֲהֲנֵי קְרָא - לְמֵיקָם עֲלֵיהּ בְּלָאו בְּעָלְמָא. לְהָכִי אַפְקֵיהּ רַחֲמָנָא בִּלְשׁוֹן "דָּמוֹ" - לוֹמַר לָךְ: מַה דָּמוֹ בִּכְרֵת, אַף חֶלְבּוֹ בִּכְרֵת. - וְהָא תָּנָא, "אַךְ" וְלֹא חֶלְבּוֹ קָאָמַר! - הָכִי קָאָמַר: אִילּוּ לֹא נֶאֱמַר "דָּמוֹ", הָיִיתִי אוֹמֵר "אַךְ" - וְלֹא חֶלְבּוֹ, עַכְשָׁיו שֶׁנֶּאֱמַר "דָּמוֹ" - לְאוֹתוֹ וְאֶת בְּנוֹ הוּא דְּאָתָא. "וְאֵינָן יוֹצְאִין לְחוּלִּין". מְנָא הָנֵי מִילֵּי? דְּתָנוּ רַבָּנַן: "תִּזְבַּח" - וְלֹא גִּיזָּה, "בָּשָׂר" - וְלֹא חָלָב, "וְאָכַלְתָּ" - וְלֹא לְכַלְבֶּיךָ; מִכָּאן שֶׁאֵין פּוֹדִין אֶת הַקָּדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לְכַלְבִּים.

איכא

תוספות

מה צבי ואיל פטורין מן הבכורה ומן המתנות כו' — בשמעתין משמע דאי לא כתב "אך", הוה דרשינן נמי מה צבי ואיל אין אותו ואת בנו נוהג בו וחלבו מותר. ולעיל בסוף פרק קמא (יב,א) דרשינן נמי: מה צבי ואיל אין פודין אף פסולי המוקדשין אין פודין. ותימה: מנלן כל הנך דרשות? דתלתא צבי ואיל כתובין, וכולהו צריכי, כדמפרש לקמן פרק "פסולי המוקדשין" (לג,א)! ויש לומר דהתם נמי מפרש: חד לבכורה ומתנות, והיינו כדמפרש הכא, חד מצבי וחד מאיל. עוד מפרש התם: (חד לבכורה) חד לכדרבי יצחק ורבי אושעיא, כמו שמפרש רבינו תם: המרביע והמנהיג שור של פסולי המוקדשין — לוקה, גוף אחד הן ועשאן הכתוב שני גופים. והיינו מ"צבי ואיל", דחד שור דפסולי המוקדשין עשאן הכתוב כשני גופים, וכשמנהיגו לבדו כאילו מנהיג צבי ואיל ביחד, וחייב משום כלאים. ואידך, חד לכדרבי עקיבא דמתיר אפילו לגוי, או לכדרבי אלעזר הקפר, פרק שני דחולין (כח,א): מה פסולי המוקדשין טעונים שחיטה — אף צבי ואיל כן. ומצבי לחדידה הוה ידעינן איל, דמצבי ילפינן כל חיה. ואידך, לכדרב מרי, דמה צבי ואיל דאין פודין. וחלבו מותר ואותו ואת בנו, דבעי למידרש בסמוך אי לאו "אך" — הייני מצבי ואיל דדרשינן מיניה בכורה ומתנות, דמשמע שרוצה ליתן להם דין חיה, ואי כתיב "אך" לחייב על חלבה ואותו ואת בנו, כדמפרש בין לחולין מדמית ליה בין לקדשים מדמית להו. ובסמוך דקאמר: וולדן וחלבן היכי דמיי? אי דאיעבר ואיתיילד אחר פדיונן, ולד צבי ואיל הוא — לאו יתורא איכא, אלא ממילא פשיטא ליה דהוי כוליה צבי ואיל. **אי** מה צבי ואיל אין אותו ואת בנו נוהג בו — לא מצי למיפרך: מה צבי ואיל טעון כסוי, אף פסולי המוקדשין כן. דבהדיא דרשינן פרק "כיסוי הדם" (חולין פד,א) גבי פסולי המוקדשין: "על הארץ תשפכנו כמים", מה כו'. **רק** את דמו לא תאכל — האי קרא גבי בכור כתיב. והרבה תימה דלא מייתי "רק את הדם לא תאכל" דכתיב גבי שאר פסולי המוקדשים! ואין להקשות: דדילמא איצטריך לחמשה לאוין האמורין בדם דמפרשי פרק קמא דכריתות (ד,ב). דהא טובא לאוין כתיבי, יותר מחמשה, חד ב"ויקרא", וחד ב"צו את אהרן", ותרי ב"אחרי מות", וארבעה ב"ראה" — הרי שמונה בר מהאי דבכור. ושמא דריש להו למילתא אחריתי. **ואהני** קרא למיקם עליה בלאו — ואם תאמר: אדרבה, כיון דמהדריה הקרא — הדר לגמרי, אף מכרת. כדתניא לקמן גבי פסולי המוקדשין: הגוזז והעובד בהם סופג ארבעים, ולא אמר איתקוש לצבי ואיל ומפקיע לגמרי מלאו, וכי כתיב "תזבח" ולא גיזה — איסורא בעלמא. אלא אמר: אהדריה לאיסוריה! וצריך לחלק. ומהיכא דהגוזז והעובד בהם נמי קשה על מה שפירש: טעמו ולא ממשו אסור ואין לוקין עליו — כגון גיעולי גויים. דהשתא כי אישתרי טעם לפגם כמו נבלה מסרחת, וכי הדר אסר גיעולי גויים במדין — איסורא בעלמא איכא, לא מלקות. ואינו נראה, דאית לך למימר: אהדריה לאיסורא, כדפרישית.

מה

מה בכור אין מתפיסו לכל זבח שירצה — פירוש: משנולד. אבל במעי אמו יכול לשנותו לזבח אחר, כדתנן פרק "כיצד מערימין" (תמורה כד,ב). ומכל מקום ילפינן מיניה שפיר ולדות פסולי המוקדשין דאין משנן לזבח אחר אפילו במעי אמן, למאן דאמר במעי אמן הן קדושין. כמו שאין יכול לשנות בכור משחלה עליו קדושת בכור, הכי נמי פסולי המוקדשין, שהרי קדושין כבר — אין יכול לשנות בזבח אחר. אפילו למאן דאמר בהווייתן קדושין — לא דמו לבכור קודם שנולד, דהני עומדין ליקדש מכח אמן שקדושה בכבר. ותמורה

אִיכָּא דְּאָמְרִי: "תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ" - אֵין לְךָ בָּהֶן הֶיתֵּר אֲכִילָה אֶלָּא מִשְּׁעַת זְבִיחָה וָאֵילָךְ. אֲבָל פּוֹדִין אֶת הַקָּדָשִׁים לְהַאֲכִילָן לִכְלָבִים הָכִי נָמֵי דְּאָמַר. "וּוְלָדָן וַחֲלָבָן אָסוּר לְאַחַר פְּדִיוֹנָן". הֵיכִי דָּמֵי? אִילֵימָא דְּאִיעַבַּר וְאִיתְיְלִיד לְאַחַר פְּדִיוֹנָן - אַמַּאי? וְלַד צְבִי וְאַיָּל נִינְהוּ! אֶלָּא דְּאִיעַבַּר לִפְנֵי פְּדִיוֹנָן וְאִיתְיְלִיד לְאַחַר פְּדִיוֹנָן; הָא לִפְנֵי פְּדִיוֹנָן - מִיקַּדֵּשׁ נַמִּי קָדֵשׁ. מְנָא הָנֵי מִילֵי? דְּתָנוּ רַבָּנַן: "זָכָר" - לְרַבּוֹת אֶת הַוָּלָד, "וּנְקֵבָה" - לְרַבּוֹת אֶת הַתְּמוּרָה. וְאֵין לִי אֶלָּא וְלַד תְּמִימִין וּתְמוּרַת תְּמִימִים, וְלֵדֵי בַּעֲלֵי מוּמִין וּתְמוּרַת בַּעֲלֵי מוּמִין מְנַיִן? כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: "אִם זָכָר" - לְרַבּוֹת וְלַד בַּעֲלֵי מוּמִין, "אִם נְקֵבָה" - לְרַבּוֹת תְּמוּרַת בַּעֲלֵי מוּמִין. אוֹתָן וְלָדוֹת שֶׁלְּאַחַר פְּדִיוֹנָן, מַה תְּהֵא עֲלֵיהֶן? לִפְנֵי פְּדִיוֹנָן מִיפְּלַג פְּלִיגִי בְּהוּ, אִיכָּא לְמַאן דְּאָמַר: קָדְשׁוּ לִיקָּרֵב, וְאִיכָּא לְמַאן דְּאָמַר: קָדְשׁוּ לִרְעָיָיה; דִּלְאַחַר פְּדִיוֹנָן מַה תְּהֵא עֲלֵיהֶן? אָמַר רַב הוּנָא: כּוֹנְסָן לְכִיפָּה וְהֵן מֵתִין. דְּהֵיכִי לִיעֲבִיד? לִיקְרְבִינְהוּ - מִכַּאן קְדוּשָּׁה דְּחוּיָה קָאָתוּ, לִיפְרְקִינְהוּ - לָא אַלִּימִי לְמִיתְפַּס פְּדִיוֹנָן. אָמְרִי בְּמַעֲרָבָא מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבִּי חֲנִינָא: סָמוּךְ לְפְדִיוֹנָן מַתְפִּיסָן לְשֵׁם אוֹתוֹ זֶבַח. סָמוּךְ לְפְדִיוֹנָן? לְמֵימְרָא דִּבְנֵי פְּדָיָה נִינְהוּ? אֶלָּא אֵימָא: סָמוּךְ לְפְדִיוֹן אִמָּן מַתְפִּיסָן לְשֵׁם אוֹתוֹ זֶבַח. טַעְמָא מַאי? אָמַר רַבִּי לֵוִי: גְּזֵירָה שָׁמָא יִגְדֹּל מֵהֶן עֲדָרִים עֲדָרִים. בְּעָא מִינֵיהּ רָבִינָא מֵרַב שֵׁשֶׁת: מַהוּ שֶׁמַּתְפִּיסָן לְכָל זֶבַח שֶׁיִּרְצֶה? אָמַר לֵיהּ: אֵין מַתְפִּיסָן. - מַאי טַעְמָא? אָמַר לֵיהּ: גָּמַר "בִּשְׁעָרֶיךָ" "בִּשְׁעָרֶיךָ" מִבְּכוֹר, מַה בְּכוֹר - אֵין מַתְפִּיסָן לְכָל זֶבַח שֶׁיִּרְצֶה, דִּכְתִיב: "אַךְ בְּכוֹר אֲשֶׁר יִבֻּכַּר לַה' בִּבְהֵמָה וגו' לֹא יַקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ", אַף הָנֵי - אֵין מַתְפִּיסָן לְכָל זֶבַח שֶׁיִּרְצֶה. תַּנְיָא כְּוָותֵיהּ דְּרַב שֵׁשֶׁת: קָדְשִׁים שֶׁקָּדַם מוּם קָבוּעַ לְהֶקְדֵּישָׁן וְנִפְדּוּ - חַיָּבִין בִּבְכוֹרָה וּבְמַתָּנוֹת. בֵּין לִפְנֵי פְּדִיוֹנָן בֵּין לְאַחַר פְּדִיוֹנָן - הַגּוֹזֵז וְהָעוֹבֵד בָּהֶן אֵינוֹ סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים. בֵּין לִפְנֵי פְּדִיוֹנָן בֵּין לְאַחַר פְּדִיוֹנָן - אֵין עוֹשִׁין תְּמוּרָה. וְלִפְנֵי פְּדִיוֹנָן - מוֹעֲלִין בָּהֶן, וּלְאַחַר פְּדִיוֹנָן - אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן. וּוְלָדוֹתֵיהֶן חוֹל, וְנִפְדִּין תְּמִימִים, וּמַתְפִּיסָן לְכָל זֶבַח שֶׁיִּרְצֶה. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: הֲרֵי הֵן כְּחוּלִּין לְכָל דִּבְרֵיהֶם, אֵין לְךָ בָּהֶם אֶלָּא מְצוַת עֲלוּי בִּלְבַד. אֲבָל קָדַם הֶקְדֵּישָׁן אֶת מוּמָן, אוֹ מוּם עוֹבֵר לְהֶקְדֵּישָׁן וּלְאַחַר מִכָּאן נוֹלַד מוּם קָבוּעַ, וְנִפְדּוּ - פְּטוּרִין מִן הַבְּכוֹרָה וּמִן הַמַּתָּנוֹת, בֵּין לִפְנֵי פְּדִיוֹנָן בֵּין לְאַחַר פְּדִיוֹנָן - הַגּוֹזֵז וְהָעוֹבֵד בָּהֶן סוֹפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים. וּבֵין לִפְנֵי פְּדִיוֹנָן בֵּין לְאַחַר פְּדִיוֹנָן - עוֹשִׁין תְּמוּרָה. לִפְנֵי פְּדִיוֹנָן - מוֹעֲלִין בָּהֶן, וּלְאַחַר פְּדִיוֹנָן - אֵין מוֹעֲלִין בָּהֶן. וּוְלָדוֹתֵיהֶן קוֹדֶשׁ, וְאֵין נִיפְדִּין תְּמִימִין, וְאֵין מַתְפִּיסָן לְכָל זֶבַח שֶׁיִּרְצֶה. כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: הֲרֵי הֵן כְּהֶקְדֵּשׁ לְכָל דִּבְרֵיהֶם, וְאֵין לְךָ בָּהֶן אֶלָּא הֶיתֵּר אֲכִילָה בִּלְבַד. "כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר" דְּרֵישָׁא - לַאֲתוּיֵי שׁוֹחֲטָן בַּחוּץ דְּפָטוּר, "כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר" דְּסֵיפָא - לאתויי

איכא דאמרי תזבח ואכלת וכו' — מהכא מפיק גיזה וחלב דאסור. ו"בשר" — אורחיה דקרא, ולא דריש "ואכלת" לאפוקי כלבים. **אלא דאיעבר לפני פדיונן ואיתילד לאחר פדיונן** — הילכך אסירי. וקדושה לית להו, לא ליקרב ולא לדמיהן, כדמפרש לקמן מה תהא עליהן. **הא לפני פדיונן** — נולדו — מיקדש נמי קדשי. **מנא הני מילי** — דלפני פדיונן אם נולדו — קדשי. **זכר לרבות את הולד** — גבי שלמים כתיב (ויקרא ג): "אם זכר אם נקבה תמים", וקרא יתירא הוא, דנישתוק קרא מיניה, ומדלא קבע בה זכר כדקבע בעולה — ממילא דנקבה נמי חזיא, "זכר ונקבה" תו למה ליה? "זכר" — לרבות ולד שלמים. ואי קשיא: תיפוק ליה מ"אשר יהיו לך"! תריץ: תנאי היא, איכא דמייתי לה מהכא ואיכא דמייתי לה מהכא. והכי מפרש במסכת תמורה בפרק "אלו קדשים" (יז,ב). **ולד תמימים** — ולד בהמה תמימה. **ולד בעלי מומין** — (וכולן) שקדם הקדשן את מומן. **אותן ולדות שלאחר פדיונן** — נולדו, ונתעברו קודם פדיונן, מה תהא עליהם? דהא לא חזו לא לגופן ולא לדמי, כדמפרש רב הונא. **הנך דנולדו לפני פדיונן מיפלגי פליגי בהו** — בהא דאמרן לעיל: "אם זכר" — לרבות ולד בעלי מומין. **איכא למאן דאמר** — במסכת תמורה בפרק "אלו קדשים" (שם): קדשי ליקרב. **ואיכא למאן דאמר** קדשי לרעייה — עד שיוממו, וימכרו ויפלו דמיהן לנדבה. **כונסן לכיפה** — לחדר, והם מתים ברעב. **קדושה דחויה** — דאית בהו תרתי לריעותא: חדא — דאמותן בעלי מומין שנראו ונדחו, ועוד — דלאחר פדיונן נולדו. והן עצמן אין יכול להתפיסן לקדושה גמורה להקריב, הואיל ואידחו תו לא מיחזו. **לא אלימי למיתפס פדיונן** — בקדושתן כדי שיצאו הן לחולין, שכבר יצאו קדושתן אגב פדיון דאמן. דהאי דאסורין — גזרה בעלמא הוא, כדלקמן, אבל מדאורייתא — עובר ירך אמו הוא, ופקעה קדושתן לפדיון אמן, כדאמרן לעיל גבי קדושת דמים דולדן מותר לאחר פדיון. קדושת הגוף נמי לא שנא, דאין חילוק בין קדושת הגוף לקדושת דמים לענין פדיון, אלא שזה צריך מום וזה אין צריך מום. **למימרא דבני פדייה נינהו** — בתמיה. כלומר, דשייך למימר בהו לשון פדייה קודם שיתפיסן? בתמיה, והא לא אלימי! **סמוך לפדיון אמן מתפיסן לשם אותו זבח** — דהשתא חיילא עלייהו קדושה לעצמן, דחשבינהו, ולא פקעה קדושתייהו על ידי פדיון אמן. וממתין עד שיוממו ופריק להו. **וטעמא מאי** — אמר רב הונא: מומתין, ולא מתקין להו כרבי חנינא? **אמר רבי לוי גזרו כו'** — אי אמרת אית להו תקנתא לולדות, אתי לגדל עדרים מפסולי המוקדשין, דכי נפיל ביה מומא בבהמת קדשים לא פריק ליה (האי), ואתי למיכלינהו בלא פדיון. אבל כי מפסדינן לולדות, ממהר לפדות את האם מיד כשיפול בה מום. מפי רבי אליעזר ובתשובתו. לישנא אחרינא: בין למאן דאמר מומתין בין למאן דאמר מתפיסן, מאי טעמא אטרחוהו רבנן? לשבקינהו באיסורייהו! גזרה שמא יגדל עדרים עדרים — שילדו גם אותן ולדות ולדות אחרים, ואתי בהו לידי תקלה. אבל לאחר שיפדם לא איכפת אם יולדין, דוולד צבי ואיל נינהו. לישנא אחרינא ועיקר, מפי המורה: וטעמא מאי — אמתניתין קא מהדר, דמאי טעמא אסור אחר פדיון אמן? הא פקע קדושתייהו בפדיון אמן, כי היכי דפקעא גבי קדושת דמים, דולדן מותר לאחר פדיון כדאמר לעיל! גזירה שמא יגדל מפסולי המוקדשין שיפדו עדרים לצורך דולדות הנולדים לאחר פדיון, ואתי בהו לידי גיזה ועבודה. אבל לעיל, גבי קדם מומן להקדישן לא גזרינן, משום מילתא דלא שכיחא היא, דהא אמרינן במסכת תמורה (ו,ב): המתפיס בעלי מומין למזבח עובר בחמשה לאוין. ובקדם הקדשן למומן גופייהו, דשרינן דאיעבר ואיתייליד לאחר פדיונן, ולא גזרינן (דמילתא דלא שכיחא), כיון דאסרת להנך דאיעבר לפני פדיונן — לא אתי לדחויינהו. **מהו שיתפיסן** — לאותן ולדות שבמעי פסולי המוקדשין, לאיזו זבח שירצה. **אין מתפיסן** — אלא לאותו זבח. **בשעריך** — כתיב בבכור: "וכי יהיה בו מום וגו' בשעריך תאכלנו" (דברים טו), ובפסולי המוקדשין כתיב: "אשר נתן לך בכל שעריך" (שם יב). **אשר יבוכר לא יקדיש איש אותו** — אלמא לא חל עליה שום קדושה אחריתי. **ואין סופג את הארבעים** — ואף על גב דאסירי בגיזה קודם פדייה — לא לקי עליה, דכי כתיב "לא תגוז" — אקדשים גמורין כתיב. ואיסורא מיהא איכא, כשאר נהנה מן ההקדש. **בין לפני פדיונן בין לאחר פדיונן אין עושין תמורה** — דטוב מעיקרו בעינן, כדפרישית לעיל. **לפני פדיונן מועלין בהן** — דהא נהנה מן ההקדש, דלא גרעי מקדשי בדק הבית. **וולדותיהן חולין** — אפילו נתעברו קודם פדיונן ונולדו אחר פדיונן. **ונפדין תמימים** — אם נתעברו וילדו קודם פדיונן. **אין לך בהם אלא מצות עילוי בלבד** — שמעלין אותן בדמים. **ובין לפני פדיונן ובין לאחר פדיונן עושין תמורה** — ולקמן קאמר דתמורה שלאחר פדיונן מתה. **לאחר פדיונן אין מועלין בהן** — דאיתקיש לצבי ואיל. אבל לענין גיזה — לא, דכתיב "תזבח" ולא גיזה. **וולדותיהן קודש** — אם נתעברו קודם פדיונן. **ואין מתפיסן לכל זבח שירצה** — והיינו דרב ששת.

לאתויי

[לא.]

הֲלָכָה ה: **מַתְנִיתִין**: אֵין נִשְׁבָּעִין עַל טַעֲנַת חֵרֵשׁ שׁוֹטֶה וְקָטָן, וְאֵין מַשְׁבִּיעִין אֶת הַקָּטָן, אֲבָל נִשְׁבָּעִין לְקָטָן וּלְהֶקְדֵּשׁ.

גְּמָרָא: כְּתִיב (שְׁמוֹת כב, ו): "כִּי יִתֵּן אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ" - פְּרָט לְקָטָן. עַד כְּדוֹן בְּשֶׁנָּתַן לוֹ קָטָן וּתְבָעוֹ קָטָן. נָתַן לוֹ קָטָן וּתְבָעוֹ גָּדוֹל? תַּלְמוּד לוֹמַר "רֵעֵהוּ", עַד שֶׁיִּהֵא נְתִינָתוֹ וּתְבִיעָתוֹ שָׁוִין.

אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: לֵית הָדָא פְּשִׁיטָא עַל דְּרַבִּי יוֹחָנָן, דְּאָמַר הַטּוֹעֵן לַחֲבֵרוֹ טַעֲנַת גַּנָּב בַּאֲבֵדָה - חַיָּב! 'אֵיכָן אֲבַדְתִּי'? אָמַר לוֹ: 'נִגְנְבָה'! אָמַר רַבִּי בָּא: תִּפְתֵּר שֶׁאָמַר לוֹ 'עַד שֶׁאַתְּ קָטָן תְּבַעְתַּנִי, וְנִפְטַרְתִּי מִשְּׁבוּעָתֵךְ'.

"שְׁבֻעַת יְיָ תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם" (שָׁם, י), לְהוֹצִיא הַיּוֹרֵשׁ. רַבִּי אִילָא בְּשֵׁם רַבִּי יַסָּא: בְּיוֹרְשָׁיו הִיא מַתְנִיתָא.

"בֵּין שְׁנֵיהֶם" אֵינָהּ זָזָה מִבֵּין שְׁנֵיהֶן לְעוֹלָם. אִם הַמַּשְׁבִּיעַ מַשְׁבִּיעַ לַשֶּׁקֶר, סוֹף לָצֵאת עָלָיו; אִם הַנִּשְׁבָּע נִשְׁבַּע לַשֶּׁקֶר, סוֹף לָצֵאת עָלָיו. מַאי טַעֲמָא? "הוֹצֵאתִיהָ נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת וּבָאָה אֶל בֵּית הַגַּנָּב וְאֶל בֵּית הַנִּשְׁבָּע בִּשְׁמִי לַשֶּׁקֶר" וְגוֹ' (זְכַרְיָה ה, ד).

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחְמָן: מַלְאֲכֵי חַבָּלָה אֵין לָהֶן קְפִיצִין. וּמַה טַּעַם? "מְשׁוּט בָּאָרֶץ וּמֵהִתְהַלֵּךְ בָּהּ" (אִיּוֹב א, ז). בְּרַם הָכָא "וְכִלַּתּוּ אֶת עֲצָיו וְאֶת אֲבָנָיו". בֹּא וּרְאֵה, דְּבָרִים שֶׁאֵין הָאֵשׁ שׁוֹרְפָן, שְׁבוּעַת שָׁוְא מְכַלְתָּן.

רַבִּי יוֹנָה אָמַר: עַל שֶׁקֶר. רַבִּי יוֹסֵי אָמַר: אַף עַל הָאֱמֶת. חַגַּי דָּרִישׁ כַּהֲדָא דְרַבִּי יוֹסֵי, עוּבְדָא הֲוָה בַּחֲדָא אִתְּתָא, דַּאֲזָלַת מֵיעֲרוֹךְ גַּב חֲבֶרְתַּהּ, וַהֲוָה קְטִיר בְּשִׁיטַיָּה דְּקוּלְסִיתַהּ תְּרֵין דִּינָרִין. נָפְלוּ לָהּ וְאִיעַרְכוּ גּוֹ עִגּוּלָא[ד].

[לא:]

הַפָּכַת בָּעַיָא לְהוּ גּוֹ בֵּיתָא וְלָא אַשְׁכַּחְתּוּן. חֲזָרַת לְגַבַּהּ אָמְרָה לַהּ: 'הַבִי לִי שְׁנֵי דִּינָרִין דְּנָפוּל לִי גּוֹ בֵּיתִיךְ'! אָמְרָה לַהּ: 'לָא יָדְעָנָא. אִי יָדְעָה בְּהוֹן תִּקְבּוֹר בְּרַהּ'! קְבַרְתִּיהּ. מִי עַלּוֹן מִקְּבְרָיָא שַׁמְעַת קָלָא אָמְרָה 'אִלּוּלֵא דַּהֲוָת יָדְעָה בְּהוֹן, לָא קְבַרְתִּיהּ'. אָמְרָה: 'אֵין יָדְעָה בְּהוֹן הָהִיא אִתְּתָא, תִּקְבּוֹר בְּרָא חָרָנָה'. קְבַרְתִּיהּ. עָלוֹן מְנַחֲמָתָא, וְקָצוֹן חַד עִגּוּל, וְאַשְׁכְּחוּן תְּרֵין דִּינָרַיָּא עֲרִיכִין גּוֹ עִגּוּלָא. הָדָא מִלְּתָא אָמְרָה, בֵּין זַכַּאי בֵּין חַיָּב - לִשְׁבוּעָה לָא תֵּיעוֹל[ה].

הֲלָכָה ו: **מַתְנִיתִין**: אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין נִשְׁבָּעִין עֲלֵיהֶן: הָעֲבָדִים, וְהַשְּׁטָרוֹת, וְהַקַּרְקָעוֹת, וְהַהֶקְדֵּשׁוֹת. אֵין בָּהֶן לֹא תַּשְׁלוּמֵי כֶּפֶל, וְלֹא תַּשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה. שׁוֹמֵר חִנָּם אֵינוֹ נִשְׁבָּע, נוֹשֵׂא שָׂכָר אֵינוֹ מְשַׁלֵּם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: קָדָשִׁים שֶׁהוּא חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן - נִשְׁבָּעִין עֲלֵיהֶן, וְשֶׁאֵינוֹ חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן - אֵין נִשְׁבָּעִין עֲלֵיהֶן. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: יֵשׁ דְּבָרִים שֶׁהֵן כְּקַרְקַע, וְאֵינָן כְּקַרְקַע. וְאֵין חֲכָמִים מוֹדִין לוֹ. כֵּיצַד? אָמַר: 'עֵשֶׂר גְּפָנִים טְעוּנוֹת מְסַרְתִּי לְךָ', וְהַלָּה אוֹמֵר: 'אֵינָן אֶלָּא חָמֵשׁ', רַבִּי מֵאִיר מְחַיֵּב.

[ד] אִשָּׁה אַחַת הֲלָכָה לַעֲרֹךְ אֶת הַבָּצֵק שֶׁלָּהּ בְּבֵית חֲבֶרְתָּהּ, וְנָפְלוּ לָהּ שְׁנֵי דִּינָרִים לְתוֹךְ הַבָּצֵק.

[ה] גַּם אִם אַתָּה סָבוּר שֶׁשְּׁבוּעָתְךָ אֱמֶת אַל תִּכָּנֵס לַעֲסֹק בִּשְׁבוּעוֹת

וַחֲכָמִים אוֹמְרִין: כָּל הַמִּחָבֵּר לַקַּרְקַע, הֲרֵי הוּא כַּקַּרְקַע.

גְּמָרָא: עָבַר וְנִשְׁבָּע, רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: מֵבִיא קָרְבָּן עַל הַשְּׁבוּעָה; רַבִּי לְעָזָר אוֹמֵר: אֵינוֹ מֵבִיא. אָמַר רַבִּי אָבוּן בַּר חִיָּה: כֵּן מֵשִׁיב רַבִּי יוֹחָנָן לְרַבִּי לְעָזָר: לֹא אִם אָמַרְתָּ בִּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת שֶׁנּוֹהֶגֶת בַּעֲבָדִים וּבִשְׁטָרוֹת וּבְקַרְקָעוֹת; תֹּאמַר בִּשְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן שֶׁאֵינָהּ נוֹהֶגֶת בַּעֲבָדִים וּבִשְׁטָרוֹת וּבְקַרְקָעוֹת?! וּשְׁבוּעַת הָעֵדוּת לָאו בְּבֵית דִּין. וּבֵית דִּין מוֹסְרִין שְׁבוּעָה לְחָשׁוּד! אֶלָּא בְּשָׁעָבַר וְנִשְׁבָּע, וְתַמָּר מֵבִיא קָרְבָּן עַל הַשְּׁבוּעָה, וְכָא עָבַר וְנִשְׁבָּע מֵבִיא קָרְבָּן עַל הַשְּׁבוּעָה.

וְאִית דְּבָעֵי נִשְׁמְעִנַּהּ מֵהָדָא (שְׁמוֹת כב, ט): "חֲמוֹר אוֹ שׁוֹר אוֹ שֶׂה", מָה אֵלּוּ מְיֻחָדִין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן שֶׁבֶר וּשְׁבוּיָה וּמֵתָה, יָצְאוּ קַרְקָעוֹת שֶׁאֵין בָּהּ שֶׁבֶר וּשְׁבוּיָה וּמֵתָה. אוֹצִיא קַרְקַע וְלֹא אוֹצִיא עֲבָדִים?

[לב.]

מָה אֵלּוּ מְיֻחָדִין שֶׁיֵּשׁ לָהֶן קְנָס, יָצְאוּ עֲבָדִים שֶׁאֵין לָהֶן קְנָס. אוֹצִיא עֲבָדִים וְלֹא אוֹצִיא שְׁטָרוֹת שֶׁיֵּשׁ לָהֶן קְנָס! מָה אֵלּוּ מְיֻחָדִין שֶׁיֵּשׁ לָהֶן אוֹנָאָה, יָצְאוּ שְׁטָרוֹת שֶׁאֵין לָהֶן אוֹנָאָה, מִכֵּן אָמְרוּ: הַמּוֹכֵר שְׁטָרוֹת לְבַסָּם[1], יֵשׁ לוֹ אוֹנָאָה.

רַבִּי יִשְׁמָעֵאל דָּרַשׁ (שְׁמוֹת כב, ח): "עַל כָּל דְּבַר פֶּשַׁע" - כְּלָל, "עַל שׁוֹר עַל חֲמוֹר עַל שֶׂה עַל שַׂלְמָה" - פְּרָט, "עַל כָּל אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֹאמַר" - חָזַר וְכָלַל, כְּלָל וּפְרָט וּכְלָל אֵין אַתָּה דָּן אֶלָּא כְּעֵין הַפְּרָט. מָה הַפְּרָט בִּתְבִיעַת מָמוֹן, וּלְעַצְמוֹ, וּמוֹצִיא בַּדִּין, וְיֵשׁ לוֹ דְּמִים, וְדָמָיו קְצוּבִין, וּבְמִטַּלְטְלִין, וּפְטוּר עַל הָעֹנֶשׁ וְעַל הַקֶּנֶס. בִּתְבִיעַת מָמוֹן, פְּרָט לְאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ 'תֵּן לִי מָאתַיִם זוּזִים שֶׁאָמַרְתָּ לִתֵּן לִי וְלֹא נָתַתָּה'. לְעַצְמוֹ, פְּרָט לְאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ 'קַיְּלַתַּנִי וּבַיַּשְׁתַּנִי', שֶׁפָּטוּר. וּמוֹצִיא בַּדִּין, פְּרָט לְאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ 'אָנַסְתָּה וּפִיתִּיתָה בַּת פְּלוֹנִי'. וְיֵשׁ לוֹ דְּמִים, פְּרָט לִשְׁטָרוֹת. וְדָמָיו קְצוּבִין, פְּרָט לַעֲבָדִים. וּבְמִטַּלְטְלִין, פְּרָט לְקַרְקָעוֹת. וּפָטוּר עַל הָעֹנֶשׁ, פְּרָט לְאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ 'הִדְלַקְתָּ גְּדִישִׁי בְּשַׁבָּת', שֶׁפָּטוּר. וּפָטוּר עַל הַקֶּנֶס, פְּרָט לְתַשְׁלוּמֵי כֶּפֶל וְתַשְׁלוּמֵי אַרְבָּעָה וַחֲמִשָּׁה, שֶׁהֵן קְנָס.

הַמְקָרֵעַ שְׁטָרוֹת חֲבֵרוֹ חוּץ מִדַּעְתּוֹ, רַבִּי חַנַנְיָה וְרַבִּי מָנָא, חַד אָמַר: חַיָּב; וְחַד אָמַר: פָּטוּר. מַאן דְּאָמַר חַיָּב, מִשּׁוּם קְנָס; וּמַאן דְּאָמַר פָּטוּר, כְּסוֹתֵם פִּי עֵדֵי חֲבֵרוֹ. וְדָא אַרְמַלְתָּה דְּתָפְשָׂה שְׁטָרַיָּיא, כְּאֶנָּשׁ דְּצָיֵיר פּוּמְהוֹן דְּשָׂהֲדַיָּיא דְּלָא יַשְׂהֲדוּן. אָמַר רַבִּי אָמִי: אִלֵּין דִּכְתִבִין 'עַל מְנַת שֶׁיֵּשׁ לִי רְשׁוּת לִגְבוֹת מִמְּטַלְטְלִין' - לָא גָבֵי. אָמַר רַבִּי מָנָא: אֵין כְּתַב וְמַר, אַף עַל גַּב דְּלֵית בֵּי דִינָא יָהִיב - גַּבֵי.

רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֶחָד קָדְשֵׁי קָדָשִׁים וְאֶחָד קָדְשֵׁי קָדָשִׁים קַלִּין, שֶׁחַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן קוֹרֵא אֲנִי בָּהֶן "וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ", וְשֶׁאֵין חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן קוֹרֵא אֲנִי בָּהֶן "בַּהּ" וְכִחֵשׁ".

רַב הוּנָא אָמַר: אֶחָד קָדְשֵׁי קָדָשִׁים כְּשֵׁרִין וְאֶחָד קָדְשֵׁי פְּסוּלִין, שֶׁחַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן, אַף־עַל־פִּי שֶׁהֵן לַיְיָ, קוֹרֵא אֲנִי בָּהֶן "וְכִחֵשׁ בַּעֲמִיתוֹ בְּפִקָּדוֹן", וְשֶׁאֵין חַיָּב בְּאַחֲרָיוּתָן

---

[1] מוֹכֵר בְּשָׂמִים, שֶׁמְּשַׁתֵּמֵשׁ בִּשְׁטָרוֹת לַעֲטֹף אֶת הַבְּשָׂמִים

קוֹרֵא אֲנִי בָהֶן ״בַּה׳ וְכִחֵשׁ״ וְלֹא ״בַּעֲמִיתוֹ, וְכִחֵשׁ״.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: אֵין נִשְׁבָּעִין אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁהוּא בְּמִדָּה וּבַמִּשְׁקָל וּבְמִנְיָן. כֵּיצַד? אָמַר לוֹ ׳בַּיִת מָלֵא מָסָרְתִּי לְךָ׳, ׳כִּיס מָלֵא מָסָרְתִּי לְךָ׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳אֵינִי יוֹדֵעַ, אֶלָּא מַה שֶׁהִנַּחְתָּ אַתָּה נוֹטֵל׳ – פָּטוּר. זֶה אוֹמֵר ׳עַד הַזִּיז׳, וְזֶה אוֹמֵר ׳עַד הַחָלוֹן׳ – חַיָּב.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי חֲנִינָה: זֶה אוֹמֵר ׳מְנוֹרָה גְּדוֹלָה׳, וְזֶה אוֹמֵר ׳מְנוֹרָה קְטַנָּה׳ – חַיָּב. דִּתְנַן: אֵין נִשְׁבָּעִין אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁבְּמִדָּה וְשֶׁבְּמִשְׁקָל וְשֶׁבְּמִנְיָן! אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: תִּפְתֹּר בִּמְנוֹרָה שֶׁל חֲלִיּוֹת.

[לב:]

זֶה אוֹמֵר ׳אֲזוֹר גָּדוֹל׳, וְזֶה אוֹמֵר ׳קָטוֹן׳. תָּנֵי רַבִּי חִיָּה: וְלָא יָדְעִין מַה תָּנֵי. אֵין תֵּימַר חַיָּב מַתְנִיתָא פְּלִיגָא! דִּתְנַן: אֵין נִשְׁבָּעִין אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁבְּמִדָּה וְשֶׁבְּמִשְׁקָל וְשֶׁבְּמִנְיָן. אֵין תֵּימַר פָּטוּר מַתְנִיתָא פְּלִיגָא! דִּתְנַן: זֶה אוֹמֵר ׳גָּדוֹל׳, וְזֶה אוֹמֵר ׳קָטָן׳, יִשָּׁבַע הַמּוֹכֵר שֶׁהַקָּטָן מָכַר. זֶה אוֹמֵר ׳אֵינִי יוֹדֵעַ׳ וְזֶה אוֹמֵר ׳אֵינִי יוֹדֵעַ׳ – יַחְלְקוּ.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵרוֹ עַל הַמַּשְׁכּוֹן, וְאָבַד הַמַּשְׁכּוֹן, אָמַר לוֹ ׳סֶלַע הִלְוֵיתִיךָ עָלָיו וְשֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וְסֶלַע הָיָה שָׁוֶה׳ – פָּטוּר. ׳סֶלַע הִלְוִיתִיךָ עָלָיו וְשֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וּשְׁלֹשָׁה דִינָרִין הָיָה שָׁוֶה׳ – חַיָּב. ׳סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וּשְׁתַּיִם הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳סֶלַע הִלְוִיתִיךָ עָלָיו וְסֶלַע הָיָה שָׁוֶה׳ – פָּטוּר. ׳סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וְשֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וּשְׁלֹשָׁה דִינָרִין הָיָה שָׁוֶה׳ – חַיָּב. ׳סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וּשְׁתַּיִם הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳סֶלַע הִלְוִיתִיךָ עָלָיו וְסֶלַע הָיָה שָׁוֶה׳ – פָּטוּר. ׳סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וְשֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וּשְׁלֹשָׁה דִינָרִין הָיָה שָׁוֶה׳ – חַיָּב. ׳סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וּשְׁתַּיִם הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳סֶלַע הִלְוִיתִיךָ עָלָיו

קוֹרֵא אֲנִי בָהֶן ״בַּה׳ וְכִחֵשׁ״ וְלֹא ״בַּעֲמִיתוֹ, וְכִחֵשׁ״.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: אֵין נִשְׁבָּעִין אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁהוּא בְּמִדָּה וּבַמִּשְׁקָל וּבְמִנְיָן. כֵּיצַד? אָמַר לוֹ ׳בַּיִת מָלֵא מָסָרְתִּי לְךָ׳, ׳כִּיס מָלֵא מָסָרְתִּי לְךָ׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳אֵינִי יוֹדֵעַ, אֶלָּא מַה שֶׁהִנַּחְתָּ אַתָּה נוֹטֵל׳ – פָּטוּר. זֶה אוֹמֵר ׳עַד הַזִּיז׳, וְזֶה אוֹמֵר ׳עַד הַחָלוֹן׳ – חַיָּב.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי חֲנִינָה: זֶה אוֹמֵר ׳מְנוֹרָה גְּדוֹלָה׳, וְזֶה אוֹמֵר ׳מְנוֹרָה קְטַנָּה׳ – חַיָּב. דִּתְנַן: אֵין נִשְׁבָּעִין אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁבְּמִדָּה וְשֶׁבְּמִשְׁקָל וְשֶׁבְּמִנְיָן! אָמַר רַבִּי בָּא בַּר מַמָּל: תִּפְתֹּר בִּמְנוֹרָה שֶׁל חֲלִיּוֹת.

[לב:]

זֶה אוֹמֵר ׳אֲזוֹר גָּדוֹל׳, וְזֶה אוֹמֵר ׳קָטוֹן׳. תָּנֵי רַבִּי חִיָּה: וְלָא יָדְעִין מַה תָּנֵי. אֵין תֵּימַר חַיָּב מַתְנִיתָא פְּלִיגָא! דִּתְנַן: אֵין נִשְׁבָּעִין אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁבְּמִדָּה וְשֶׁבְּמִשְׁקָל וְשֶׁבְּמִנְיָן. אֵין תֵּימַר פָּטוּר מַתְנִיתָא פְּלִיגָא! דִּתְנַן: זֶה אוֹמֵר ׳גָּדוֹל׳, וְזֶה אוֹמֵר ׳קָטָן׳, יִשָּׁבַע הַמּוֹכֵר שֶׁהַקָּטָן מָכַר. זֶה אוֹמֵר ׳אֵינִי יוֹדֵעַ׳ וְזֶה אוֹמֵר ׳אֵינִי יוֹדֵעַ׳ – יַחְלְקוּ.

הֲלָכָה ח: מַתְנִיתִין: הַמַּלְוֶה אֶת חֲבֵרוֹ עַל הַמַּשְׁכּוֹן, וְאָבַד הַמַּשְׁכּוֹן, אָמַר לוֹ ׳סֶלַע הִלְוִיתִיךָ עָלָיו וְשֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וְסֶלַע הָיָה שָׁוֶה׳ – פָּטוּר. ׳סֶלַע הִלְוִיתִיךָ עָלָיו וְשֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וּשְׁלֹשָׁה דִינָרִין הָיָה שָׁוֶה׳ – חַיָּב. ׳סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וּשְׁתַּיִם הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳סֶלַע הִלְוִיתִיךָ עָלָיו

וְסֶלַע הָיָה שָׁוֶה׳ – פָּטוּר. ׳סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וּשְׁתַּיִם הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וְשֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳אֵינִי יוֹדֵעַ, אֶלָּא מַה שֶׁהִנַּחְתָּ אַתָּה נוֹטֵל׳ – פָּטוּר. זֶה אוֹמֵר ׳עַד הַזִּיז׳, וְזֶה אוֹמֵר ׳עַד הַחָלוֹן׳ – חַיָּב.

גְּמָרָא: אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: נֶאֱמָן הַמַּלְוֶה לוֹמַר ׳עַד כְּדֵי הַמַּשְׁכּוֹן הִלְוִיתִיךָ׳. מַתְנִיתָא אָמְרָה אַף הַלּוֹוֶה נֶאֱמָן, דִּתְנִינַן: ׳סֶלַע הִלְוִיתִיךָ עָלָיו וְשֶׁקֶל הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳לֹא כִּי אֶלָּא סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וְסֶלַע הָיָה שָׁוֶה׳ – פָּטוּר. חַד בַּר נָשׁ קָם עִם חַבְרֵיהּ בְּשׁוּקָא. אֲמַר לֵיהּ: ׳תְּרֵין דִּינָרִין לִי בִּידָךְ, וּמַשְׁכּוֹנָךְ שָׁוֵי תְּרֵין דִּינָרִין׳. אֲמַר לֵיהּ: ׳חַד דִּינָר נָא בָּעֵי לְמִתַּן לָךְ, וּמַשְׁכּוֹנִי טָב תְּרֵין דִּינָרִין׳. אֲתָא עוּבְדָא קֳמֵי דַיָּנֵי נְהַרְדְּעָא אָמְרִי: כֵּיוָן דְּכָל עַמָּא מוֹדוּ דְּמַשְׁכּוֹנָא טָב תְּרֵין דִּינָרִין, אוּחְרָנָא יֵיתֵי עֲלוֹי שָׁהֲדֵי. וְלָא שָׁמְעֵי דְּמַר רַבִּי יוֹחָנָן, נֶאֱמָן הַמַּלְוֶה עַד כְּדֵי מַשְׁכּוֹנוֹ.

חַד בַּר נָשׁ קָם עִם חַבְרֵיהּ בְּשׁוּקָא, וַאֲרִים סְבִינְתֵּיהּ, אֲמַר: ׳לֵית הָדֵין סְדִינָא נָפִיק מִן יְדַי עַד דְּתִתֵּן לִי מַה דְּאִית לִי בִּידָךְ׳. אֲתָא לְקַמֵּיהּ שְׁמוּאֵל, אֲמַר לֵיהּ: הַב לֵיהּ סְבִינְתֵּיהּ, וְזִיל דוּן עִמֵּיהּ. מַה שְׁמוּאֵל כְּדַיָּנֵי דִּנְהַרְדְּעָא? אָמְרִי: תַּמָּן הֶחְזֵק הַמַּשְׁכּוֹן בְּיָדוֹ, הָכָא לֹא הֶחְזֵק הַמַּשְׁכּוֹן בְּיָדוֹ.

[לג.]

שְׁמוּאֵל אָמַר: שָׁאֵין הַשְּׁבוּעָה זָזָה מִבֵּינֵיהוֹן. אִם יִשָּׁבַע הַמַּלְוֶה, הֲרֵי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. וְאִם יִשָּׁבַע הַלּוֹוֶה, מוֹצִיא הַלָּה אֶת הַפִּקָּדוֹן. מִי הוּא הַנִּשְׁבָּע? מִי

שֶׁהַפִּקָּדוֹן אֶצְלוֹ. רַב וְרֵישׁ לָקִישׁ אָמְרֵי: עַל רֵישָׁא.

׳סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו וּשְׁתַּיִם הָיָה שָׁוֶה׳, וְהַלָּה אוֹמֵר: ׳סֶלַע הִלְוִיתִיךְ עָלָיו וְסֶלַע הָיָה שָׁוֶה׳ – פָּטוּר. סֶלַע הִלְוִיתַנִי עָלָיו כו׳, וְהַלָּה אוֹמֵר: ׳אֵינִי יוֹדֵעַ׳. רַבִּי בָּא, רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב: אָמַר: ׳אַנְתְּ לֵית יָדַע, אֲהָן יָדַע׳. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּרוֹמָיָא בְּעָא קָמֵי רַבִּי יוֹנָה: תַּמָּן אַתְּ אָמַר ׳לֵית אַתְּ יָדַע אֲהָן יָדַע׳, וְכָא אַתְּ מַר הָכֵן?! תַּמָּן יֵשׁ חִלּוּל שְׁבוּעָה, הָכָא לֵית חִלּוּל שְׁבוּעָה.

הַדְרָן עֲלָךְ פֶּרֶק שְׁבוּעַת הַדַּיָּנִין

***

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

הֲלָכָה א: מַתְנִיתִין: כָּל הַנִּשְׁבָּעִין שֶׁבַּתּוֹרָה נִשְׁבָּעִין וְלֹא מְשַׁלְּמִין. אֵלּוּ נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין: הַשָּׂכִיר, הַנִּגְזָל, וְהַנֶּחְבָּל, וְשֶׁכְּנֶגְדּוֹ חָשׁוּד עַל הַשְּׁבוּעָה, וְהַחֲנָוָנִי עַל פִּנְקָסוֹ.

[לג:]

הַשָּׂכִיר כֵּיצַד? אָמַר לוֹ ׳תֵּן לִי שְׂכָרִי שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ׳, הוּא אוֹמֵר ׳נָתַתִּי׳, וְהַלָּה אוֹמֵר ׳לֹא נָטַלְתִּי׳ – הֲרֵי זֶה נִשְׁבָּע וְנוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיְּהֵא שָׁם מִקְצָת הוֹדָיָה. אָמַר לוֹ: ׳תֵּן לִי שְׂכָרִי חֲמִשִּׁים דִּינָר שֶׁיֵּשׁ לִי בְּיָדְךָ׳, וְהוּא אוֹמֵר: ׳הִתְקַבַּלְתָּה מֵהֶם דִּינָר זָהָב׳.

גְּמָרָא: מִמַּשְׁמַע שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כב, י): ״שְׁבֻעַת יְיָ תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם״, אֵין אָנוּ יוֹדְעִין שֶׁאִם לֹא יִשָּׁבַע יְשַׁלֵּם?! מַה תַּלְמוּד לוֹמַר ״וְלָקַח בְּעָלָיו וְלֹא יְשַׁלֵּם״? אֶלָּא מִכְּיוָן שֶׁקִּבְּלוּ בְּעָלִים שְׁבוּעָה הוּא פָּטוּר מִלְּשַׁלֵּם. רַבִּי חַגַּי בְּעָא קָמֵי רַבִּי יוֹסֵה: וְלָמָּה לִי כְּרַבִּי מֵאִיר אֲפִלּוּ כְּרַבָּנִין לֹא.

אָמַר רַב אַסִּי בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר, מִמַּשְׁמַע לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵן. ״וְלָקַח בְּעָלָיו וְלֹא יְשַׁלֵּם״, הָא אִם לֹא יִשָּׁבַע - יְשַׁלֵּם. תָּנֵי רַבִּי חִיָּה: מַתְנָה שׁוֹמֵר חִנָּם וְשׁוֹמֵר שָׂכָר לִהְיוֹת כְּשׁוֹאֵל. אָמַר רַבִּי חֲנִינָה: הַכֹּל מוֹדִין בִּלְשׁוֹן תּוֹרָה - מִמַּשְׁמַע לָאו אַתָּה שׁוֹמֵעַ הֵין, מַה פְּלִיגִין? בִּלְשׁוֹן בְּנֵי אָדָם.

אָמַר רַבִּי אָבִין: עַל־יְדֵי שֶׁבַּעַל הַבַּיִת עָסְקָיו מְרֻבִּין, תִּקְּנוּ בְּשָׂכִיר לִשָּׁבַע וְלִטּוֹל. וְדִכְוָתָהּ תִּקְּנוּ בְּבַעַל הַבַּיִת, שֶׁאִם עָבַר זְמַנּוֹ - שֶׁלֹּא יִשָּׁבַע וְיִטֹּל. תָּנֵי רַבִּי חִיָּה:

[לד.]

אִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁתָּבְעוֹ בִּזְמַנּוֹ, אֲפִלּוּ לְאַחַר שָׁנָה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵין לוֹ אֶלָּא אוֹתוֹ הַיּוֹם בִּלְבַד. רַבִּי יוֹנָה אָמַר: אִתְפַּלְגוּן רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי חֲנִינָה וְרֵישׁ לָקִישׁ, חַד אָמַר: תָּבְעוֹ בַּיּוֹם אֵין לוֹ אֶלָּא יוֹם, לַיְלָה אֵין לוֹ אֶלָּא לַיְלָה. וְחַרְנָה אָמַר: בְּשֶׁתָּבְעוֹ וְאָמַר ׳נָתַתִּי׳, אֲבָל אִם אָמַר לוֹ ׳אֶתֵּן׳ - חֲזָקָה נָתַן. וְלָא יָדְעִין מַאן אָמַר דָּא וּמַאן אָמַר דָּא, מִמָּה דְּמַר רַבִּי חֲמָא בַּר עֻקְבָה בְּשֵׁם רֵישׁ לָקִישׁ: תָּבְעוֹ בַּיּוֹם אֵין לוֹ אֶלָּא יוֹם, לַיְלָה אֵין לוֹ אֶלָּא לַיְלָה. הָוֵי רַבִּי יוֹסֵי בַּר חֲנִינָה דַּאֲמַר בְּשֶׁתָּבְעוֹ וְאָמַר ׳נָתַתִּי׳, אֲבָל אִם אָמַר לוֹ ׳אֶתֵּן׳ - חֲזָקָה נָתַן.

אָמַר רַבִּי מָנָא: פְּעָמִים שֶׁתִּבְעוֹ אַחַר זְמַן, וְנַעֲשָׂה בְּתוֹךְ זְמַנּוֹ. הֵיךְ עֲבִידָא? תִּבְעוֹ, וְאָמַר לוֹ: ״לֹא אָמַר לְךָ מֵאוֹתוֹ הַיּוֹם נָתַתִּי״? אוֹתוֹ הַיּוֹם נַעֲשָׂה כְּמִי שֶׁהוּא אֶתְמוֹל, נוֹתֵן לוֹ שִׁעוּר אֶחָד.

הִקְדִּים לוֹ שְׁכָרוֹ, בְּדָא נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. הָיָה הַמַּשְׁכּוֹן בְּיָדוֹ, בְּדָא נוֹטֵל בְּלֹא שְׁבוּעָה. הָיָה עֶבֶד. וּבֵית דִּין מוֹסְרִין שְׁבוּעָה לְעֶבֶד?! הָיָה חָשׁוּד. וּבֵית דִּין מוֹסְרִין שְׁבוּעָה לְחָשׁוּד?!

[לד:]

הָיוּ שְׁנֵיהֶן חֲשׁוּדִין, תִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יוֹסֵי. הָיוּ שְׁנֵיהֶן חֲשׁוּדִין, חָזְרָה שְׁבוּעָה לִמְקוֹמָהּ, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: יַחֲלְקוּ. פְּשִׁיטָא מֵת בַּעַל הַבַּיִת, הַשָּׁכִיר נִשְׁבַּע לְיוֹרְשָׁיו. וַאֲפִלּוּ מֵת הַשָּׁכִיר יוֹרְשָׁיו נִשְׁבָּעִין לְיוֹרְשֵׁי בַּעַל הַבַּיִת? כְּלוּם תִּקְּנוּ אֶלָּא בְּשָׁכִיר, שֶׁמָּא בְּיוֹרְשָׁיו?!

אָמַר רַבִּי לְעָזָר: כְּשֶׁשְּׁכָרוֹ בְּעֵדִים, אֲבָל אִם שְׁכָרוֹ שֶׁלֹּא בְּעֵדִים, יָכִיל מֵימַר לֵהּ ״נָתַתִּי לְךָ שְׂכָרְךָ״. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: אֵין אוֹמְרִים בְּמָמוֹן ״מֵאַחַר״, מֵאַחַר דְּיָכִיל מֵימַר לֵהּ ״לֹא שְׂכַרְתִּיךָ״, יָכִיל מֵימַר לֵהּ ״שְׂכַרְתִּיךָ וְנָתַתִּי לְךָ שְׂכָרְךָ״. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַבִּי לְעָזָר: בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁזֶּה אוֹמֵר ״נָתַתִּי״ וְזֶה אוֹמֵר ״לֹא נָטַלְתִּי״, ״נָתַתִּי לְךָ שְׂכָרְךָ״, וְהוּא אוֹמֵר ״לֹא נָטַלְתִּי״. ״שְׂכַרְתָּנִי״, וְהוּא אוֹמֵר ״לֹא שְׂכַרְתִּיךָ״ – הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. וְקַשְׁיָא עַל דְּרַבִּי לְעָזָר, אִם בְּאוֹמֵר ״בְּעֵדִים שְׂכַרְתָּנִי״, וְהַלָּה אוֹמֵר ״לֹא שְׂכַרְתִּיךָ״?!

רַבִּי בָּא קַרְתִּיגְנָא בָּעֵי: ״יוֹם אֶחָד עָשִׂיתָ עִמִּי, וְנָתַתִּי לְךָ״, וְהַלָּה אוֹמֵר: ״שְׁנֵי יָמִים עָשִׂיתִי עִמָּךְ, וְלֹא נָתַתָּ לִי כְּלוּם״. פְּשִׁיטָא יוֹם רִאשׁוֹן נוֹטֵל בְּלֹא שְׁבוּעָה. שְׁנִיָּה, תִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי לְעָזָר. ״סְלַע אֶחָד פְּסַקְתִּי לְךָ וּנְתַתִּיהָ לְךָ״, וְהַלָּה אוֹמֵר: ״שְׁנֵי סְלָעִים פְּסַקְתָּה לִי וְלֹא נָתַתָּה לִי כְּלוּם״. פְּשִׁיטָא סֶלַע רִאשׁוֹנָה נוֹטֵל בְּלֹא שְׁבוּעָה.

[לה.]

שְׁנִיָּה, תִּפְלוּגְתָּא דְּרַבִּי יוֹחָנָן וְרַבִּי לְעָזָר.

רַב הוּנָא אָמַר: אִם בְּשֶׁנִּשְׁבַּע הֵבִיא עֵדִים, הָיְתָה עוֹמֶדֶת בְּאֶבוּס – כְּבָר גְּזָלַתּוּ שְׁבוּעָה. מַתְנִיתָא פְּלִיגָא עַל רַב הוּנָא: ״אֵיכָן שׁוֹרִי״? אָמַר לוֹ: ״אָבַד״, ״מַשְׁבִּיעֲךָ אֲנִי״, וְאָמַר ״אָמֵן״, וְעֵדִים מְעִידִין שֶׁאָכָלוֹ – מְשַׁלֵּם הַקֶּרֶן. הוֹדָה מֵעַצְמוֹ, מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ וְאָשָׁם. מַתְנִיתָא בְּשֶׁאָכָלוֹ וְאַחַר כָּךְ נִשְׁבַּע לוֹ, וּמַה דְּמַר רַב הוּנָא בְּשֶׁנִּשְׁבַּע לוֹ וְאַחֲרֵי כֵן אֲכָלוֹ. מְחַלְפָה שִׁיטָתֵיהּ דְּרַבִּי יְהוּדָה, תַּמָּן אָמַר אֲפִלּוּ אֵין שָׁם מִקָּצָת הוֹדָיָה, וְהָכָא אָמַר עַד שֶׁיְּהֵא שָׁם מִקָּצָת הוֹדָיָה! תַּמָּן עַל־יְדֵי שֶׁאֵינוֹ כְּעֵין שְׁבוּעַת תּוֹרָה, אֲפִלּוּ לֹא יָדַע,

[לה:]

בְּרַם הָכָא עַל־יְדֵי שֶׁהֵן כְּעֵין שְׁבוּעַת תּוֹרָה.

מַהוּ לְגַלְגֵּל שְׁבוּעַת תּוֹרָה עַל שְׁבוּעַת תַּקָּנָה? נִשְׁמְעִנַּהּ מִן הָדָא: מְגַלְגְּלִין שְׁבוּעַת תּוֹרָה עַל שְׁבוּעַת תּוֹרָה, שְׁבוּעַת תַּקָּנָה עַל שְׁבוּעַת תַּקָּנָה, שְׁבוּעַת תּוֹרָה עַל שְׁבוּעַת תַּקָּנָה! שְׁבוּעַת תַּקָּנָה עַל שְׁבוּעַת תּוֹרָה? תַּמָּן זֶה נִשְׁבַּע וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם, בְּרַם

הָכָא זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל וְזֶה נִשְׁבַּע וְאֵינוֹ מְשַׁלֵּם.

הֲלָכָה ב: מַתְנִיתִין: הַנִּגְזָל כֵּיצַד? הָיוּ מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ לְמַשְׁכְּנוֹ שֶׁלֹּא בִּרְשׁוּת. אָמַר לוֹ: ׳תֵּן לִי כֵּילַיי שֶׁנָּטַלְתָּה׳, וְהוּא אוֹמֵר: ׳לֹא נָטַלְתִּי׳ - הֲרֵי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיְּהֵא שָׁם מִקְצָת הוֹדָיָה. כֵּיצַד? אָמַר לוֹ: ׳שְׁנֵי כֵּילַיי נָטַלְתָּה׳. וְהוּא אוֹמֵר: ׳לֹא נָטַלְתִּי אֶלָּא אֶחָד׳.

גְּמָרָא: ׳לְתוֹךְ בֵּיתוֹ׳ - לֹא לְתוֹךְ חֲצֵרוֹ. ׳לְמַשְׁכְּנוֹ׳ - לֹא מְשׁוּם דָּבָר אַחֵר. אָמַר רַבִּי יִצְחָק: וּבִלְבַד בְּעֵדִים.

נִכְנְסוּ שְׁנַיִם לְמַשְׁכְּנוֹ? יֵיבָא כַּהֲדָא: יָצָא חָבוּל מִבֵּין שְׁנֵיהֶן, שְׁנֵיהֶן פְּטוּרִין. חָבַל בּוֹ אוֹ זֶה חָבַל בּוֹ, בְּרַם הָכָא שְׁנֵיהֶן רְאוּיִין לְמַשְׁכְּנוֹ. וּמַה דָּמֵי לַהּ? בְּשֶׁרָאוּ שְׁנַיִם חוֹבְטִין עָלָיו בְּמַקְלוֹת.

רָאוּהוּ זוֹרֵק צְרוֹרוֹת, וְנִמְצְאוּ שָׁם כֵּלִים שְׁבוּרִין, נוֹטֵל בְּלֹא שְׁבוּעָה.

[לו.]

מַהוּ מִיטְעֲנִיָּה מִלִּין מַפְלְגָן? יֵיבָא כְּדְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: בַּר נָשׁ עַתִּיר גּוֹ שׁוּקָא וּמְסָכֵּן גּוֹ בֵּיתָא, עַתִּיר גּוֹ בֵּיתָא וּמְסָכֵּן גּוֹ שׁוּקָא. "יֵשׁ מִתְעַשֵּׁר וְאֵין כֹּל מִתְרוֹשֵׁשׁ וְהוֹן רָב" (מִשְׁלֵי יג, ז).

רַבִּי בָּא מִשְׁתָּעֵי: עוּבְדָא הֲוָה בַּאֲרִיסֵיהּ דְּבַר זִיזָא, דְּאַפְקֵד גַּבֵּי חַד בַּר נָשׁ לִיטְרָא דְּהַב. מִית בַּר זִיזָא וַאֲרִיסֵיהּ דְּבַר זִיזָא. אֲתָא עוּבְדָא קָמֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי, אֲמַר: ׳וּמַאן לֵימָא לָן דְּכָל מַה דַּהֲוֵי לַאֲרִיסֵיהּ דְּבַר זִיזָא לָאו דְּבַר זִיזָא אִנּוּן? יִתְיְהִבּוּן לִבְנוֹי דְּבַר זִיזָא׳. אֲתוֹן בְּנוֹי דְּבַר זִיזָא, אֲמַר: יִסְּבוּן בְּנִין רַבְרְבִין פַּלְגָּא, וּמִן דַּקִּיקִין רָבוֹן יִסְּבוּן פַּלְגָּא. דְּמַךְ רַבִּי יִשְׁמָעֵאל בְּרַבִּי יוֹסֵי אֲתָא עוֹבָדָא קָמֵי רַבִּי חִיָּה רַבָּה, אֲמַר: אִין מֵהֲדָא, לֵית שָׁמַע מִנַּהּ כְּלוּם, אִית בַּר נָשׁ דְּלָא בָּעֵי מְפַרְסֵם נַפְשֵׁיהּ, יִתְיְהִבּוּן לִבְנוֹי דַּאֲרִיסָא. אֲמַר לֵהּ מָרֵיהּ דְּפִיקְדוֹנָא: כְּבָר יְהָבִית פַּלְגָּא! אֲמַר לֵהּ: מַה שֶׁנָּתַתָּ - עַל פִּי בֵּית דִּין נָתַתָּה, וּמַה שֶׁאַתָּה נוֹתֵן - עַל פִּי בֵּית דִּין אַתָּה נוֹתֵן. מַהוּ דְּיֵימְרוּן בְּנֵי אֲרִיסָא לִבְנֵי בַּר זִיזָא ׳הַבוּ לָן מַה דְּנִסְבְתּוּן׳? יָכְלִין מֵימַר לוֹן: מַה שֶׁנַּעֲשָׂה - עַל פִּי בֵּית דִּין נַעֲשָׂה. מַהוּ דְּיֵימְרוּן דַּקִּיקַיָּא לְרַבְרְבַיָּא: ׳נַחֲלֹק עִמְּכוֹן׳? יָכְלִין מֵימַר לוֹן: ׳מְצִיאָה מְצָאנוּ׳. אָמַר רַבִּי יִצְחָק: אֵין בֵּין רַבְרְבַיָּא לְדַקִּיקַיָּא, אֶלָּא כְּמִין שֶׁנּוֹתֵן לָהֶן מַתָּנָה.

הֲלָכָה ג: מַתְנִיתִין: הַנֶּחְבָּל כֵּיצַד? הָיוּ מְעִידִין אוֹתוֹ שֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ יָדוֹ שָׁלֵם וְיָצָא חָבוּל. אָמַר לוֹ: ׳חָבַלְתָּה בִּי׳, וְהוּא אוֹמֵר: ׳לֹא חָבַלְתִּי׳ - הֲרֵי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: עַד שֶׁיְּהֵא שָׁם מִקְצָת הוֹדָיָה. כֵּיצַד? אָמַר לוֹ: ׳חָבַלְתָּ בִּי שְׁתַּיִם׳, וְהוּא אוֹמֵר: ׳לֹא חָבַלְתִּי אֶלָּא אַחַת׳.

גְּמָרָא: רַבִּי יְהוּדָה הָיָה קוֹרֵא ׳חָבְטֵי׳. כָּל זְמַן שֶׁהֵן חוֹכְכִין זֶה בָּזֶה, הֲרֵי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. הָיָה נָשׁוּךְ בְּמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְשׁוֹךְ עַצְמוֹ, נוֹטֵל בְּלֹא שְׁבוּעָה. לְאַחַר זְמַן, זֶה אוֹמֵר ׳חָבַלְתָּ בִּי׳, וְזֶה אוֹמֵר ׳לֹא חָבַלְתִּי׳, הֲרֵי זֶה כִּשְׁאָר הַטְּעָנוֹת.

הֲלָכָה ד: מַתְנִיתִין: וְשֶׁכְּנֶגְדּוֹ חָשׁוּד עַל הַשְּׁבוּעָה, כֵּיצַד? אֶחָד שְׁבוּעַת הָעֵדוּת, וְאֶחָד שְׁבוּעַת הַפִּקָּדוֹן, וַאֲפִלּוּ שְׁבוּעַת

שָׁוְא. הָיָה אֶחָד מֵהֶן מְשַׁחֵק בְּקוּבְיָא, מַלְוֶה בְּרִבִּית, מַפְרִיחַ יוֹנִים, וְסוֹחֵר שְׁבִיעִית - שֶׁכְּנֶגְדּוֹ נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. הָיוּ שְׁנֵיהֶן חַשׁוּדִין, חָזְרָה שְׁבוּעָה לִמְקוֹמָהּ, דִּבְרֵי רַבִּי יוֹסֵי. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: יַחְלְקוּ.

[לו:]

גְּמָרָא: אֵלּוּ הֵן הַפְּסוּלִין: ׳הַמְשַׂחֵק בְּקוּבְיָא׳ - זֶה הַמְשַׂחֵק בִּפְסִיפְסִין. אֶחָד הַמְשַׂחֵק בִּפְסִיפְסִין וְאֶחָד הַמְשַׂחֵק בִּקְלָפֵי אֱגוֹזִים וְרִמּוֹנִים. לְעוֹלָם אֵין מְקַבְּלִין עֵדוּתָן, עַד שֶׁיְּשַׁבֵּר פְּסִיפְסָיו, וְיִבָּדֵק וְיַחְזֹר בָּהֶן חֲזָרָה גְּמוּרָה.

׳הַמַּלְוֶה בְּרִבִּית׳, אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיְּקַרַּע שְׁטָרוֹתָיו, וְיִבָּדֵק וְיַחְזֹר בָּהֶן חֲזָרָה גְּמוּרָה.

׳וּמַפְרִיחֵי יוֹנִים׳, זֶה הַמַּמְרֶה יוֹנִים. אֶחָד מַמְרֶה יוֹנִים וְאֶחָד מַמְרֶה בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף. אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ עַד שֶׁיְּשַׁבֵּר פְּגִימָיו, וְיִבָּדֵק וְיַחְזֹר חֲזָרָה גְּמוּרָה.

׳סוֹחֲרֵי שְׁבִיעִית׳ זֶהוּ תַּגָּר שְׁבִיעִית. אֵי זֶהוּ תַּגָּר שְׁבִיעִית? יָשַׁב לוֹ כָּל שְׁנֵי שְׁבִיעִית, וּבַשְּׁבִיעִית הִתְחִיל נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בִּפְרוֹת שְׁבִיעִית. אֵין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ עַד שֶׁתַּגִּיעַ שְׁבִיעִית אַחֶרֶת, וְיִבָּדֵק וְיַחְזֹר חֲזָרָה גְּמוּרָה. תָּנֵי רַבִּי יוֹסֵי: שְׁנֵי שְׁבִיעִיּוֹת. רַבִּי נְחֶמְיָה אוֹמֵר: חֲזָרַת מָמוֹן, לֹא חֲזָרַת דְּבָרִים. שֶׁאָמַר לָהֶם: ׳הֵא לָכֶם מָאתַיִם זוּז וְחַלְקוּם לַעֲנִיִּים, שֶׁכָּנַסְתִּי מִפֵּרוֹת עֲבֵרָה׳.

הוֹסִיפוּ עֲלֵיהֶן: הָרוֹעִין, וְהַחַמְסָנִין, וְהַגַּזְלָנִין, וְכָל הַחֲשׁוּדִין בְּמָמוֹן - עֵדוּתָן בְּטֵלָה. אָמַר רַבִּי אַבָּהוּ: בְּרוֹעֵי בְהֵמָה דַּקָּה.

רַב הוּנָא אָמַר: מַאן תְּנִיתַהּ מַפְרִיחֵי יוֹנִים? רַבִּי לְיֵעֶזֶר. דְּתַנָּן: ׳מַפְרִיחֵי יוֹנִים פְּסוּלִין לְעֵדוּת׳. אָמַר רַבִּי מָנָא קָמֵי רַבִּי יוֹסֵי: וְעוֹד מֵהָדָא דְּסַנְהֶדְרִין כְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר? אֲמַר לֵהּ: דִּבְרֵי הַכֹּל הִיא. הָכִי אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: יוֹדְעִין הָיוּ שֶׁהָיָה פָּסוּל מֵעֵדוּת מָמוֹן, וּמָה בָּא לְהָעִיד? אֶלָּא כְּשֵׁם שֶׁפָּסוּל מֵעֵדוּת מָמוֹן, כָּךְ פָּסוּל מֵעֵדוּת נְפָשׁוֹת. וְעֵדֵי הַחֹדֶשׁ כְּעֵדֵי נְפָשׁוֹת. דְּתַנִּינַן תַּמָּן: כָּל עֵדוּת שֶׁאֵין הָאִשָּׁה כְּשֵׁרָה לָהּ אַף הֵן אֵינָן כְּשֵׁרִין לָהּ. מַאן תְּנִיתַהּ? רַבָּנִין. רַבָּנָן כְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר מוֹדִין לֵהּ וּפְלִיגֵי עֲלוֹי?! רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַבִּי יוֹנָה: כֻּלְּהוֹן כְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר.

אָתְיָין אִלֵּין פְּלֻגְוָתָא כְּאִלֵּין פְּלֻגְוָתָא. דְּתָנֵי: עַד זוֹמֵם פָּסוּל מִכָּל עֵדְיוֹת שֶׁבַּתּוֹרָה, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אֵימָתַי, בִּזְמַן שֶׁנִּמְצָא זוֹמֵם בְּעֵדוּת נְפָשׁוֹת, אֲבָל אִם נִמְצָא זוֹמֵם בְּעֵדוּת מָמוֹן אֵינוֹ פָּסוּל אֶלָּא לְאוֹתָהּ עֵדוּת בִּלְבַד. וְאָתְיָא דְּרַבִּי יוֹסֵי כְּרַבָּנָן, וּדְרַבִּי מֵאִיר כְּרַבִּי לְיֵעֶזֶר.

הֶחָשׁוּד בִּשְׁבוּעָה מֵאֵימָתַי מְקַבְּלִין אוֹתוֹ? מִשֶּׁיָּבוֹא בְּבֵית דִּין וְיֹאמַר ׳חָשׁוּד אֲנִי׳. מַה נַּן קָיְמִין? אִם בְּהוּא דְּקָאִים חַיָּב לְחַבְרֵיהּ שְׁבוּעָה: וּבֵית דִּין מוֹסְרִין שְׁבוּעָה לְחָשׁוּד?! אֶלָּא כֵּן אֲנַן קָיְמִין: בְּהוּא דְּאָזַל מֵידוֹן בְּבֵית דִּין דְּלָא חָכְמִין לֵהּ, וְיֵימַר לוֹן ׳הַהוּא גַּבְרָא חָשׁוּד הוּא׳. אַף בְּהוּא דְּקָאִים וְחַיָּב לֵהּ שְׁבוּעָה, וּמָחֲלֵיהּ עֲלֵיהּ. רַב הוֹשַׁעְיָה אָמַר קָמֵי רַבִּי אָמִי בְּשֵׁם רַבָּנִין דְּתַמָּן: חֲזָרָה שְׁבוּעָה לְסִינַי. רַבִּי יוֹחָנָן בְּשֵׁם רַבִּי יַנַּאי: חֲזָרָה שְׁבוּעָה לַבַּעֲלִין. מַאן דְּמַר ׳חֲזָרָה שְׁבוּעָה לְסִינַי׳, כְּמִי שֶׁאֵין כָּאן עֵדוּת, הַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. וּמַאן דְּמַר ׳חֲזָרָה שְׁבוּעָה לַבַּעֲלִין׳, ׳מִמַּה

דְּהוּא גַּבְרָא חָשׁוּד וְלָא יָכִיל מִשְׁתְּבַע לִי, קוּם שַׁלֵּם לִי׳.

הֲלָכָה ה: מַתְנִיתִין: וְהַחֲנָוָנִי עַל פִּנְקָסוֹ, כֵּיצַד? לֹא שֶׁיֹּאמַר לוֹ ׳כְּתוֹב בְּפִנְקָסִי שֶׁאַתָּה חַיָּב לִי מָאתַיִם זוּז׳, אֶלָּא אָמַר לוֹ ׳תֵּן לִבְנִי סָאתַיִם חִטִּים, וּלְפוֹעֲלַי בְּסֶלַע מָעוֹת׳, הוּא אוֹמֵר: ׳נָתַתִּי׳, וְהֵן אוֹמְרִים: ׳לֹא נָטַלְנוּ׳; הוּא נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל, וְהֵן נִשְׁבָּעִין וְנוֹטְלִין. אָמַר בֶּן נַנָּס: אֵלּוּ וָאֵלּוּ בָּאִין לִידֵי שְׁבוּעַת שָׁוְא?! אֶלָּא הוּא נוֹטֵל שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה, וְהֵן נוֹטְלִין שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה.

גְּמָרָא: חֲנָוָנִי עַל פִּנְקָסוֹ, לֹא בְּמַקִּיף אָמְרוּ. שֶׁהוּא אוֹמֵר לוֹ: ׳כְּתָבְתָּ בָּזֶה מְחֹק בָּזֶה׳. רַבִּי אוֹמֵר: אוֹמֵר אֲנִי שֶׁיִּהוּ אֵלּוּ נִשְׁבָּעִין בִּפְנֵי אֵלּוּ, מִפְּנֵי הַבּוּשָׁה.

[לז.]

הָדָא דְתִּ מַר, בְּשֶׁלֹּא הֶעֱמִידוּ עִמּוֹ, אֲבָל הֶעֱמִידוּ עִמּוֹ, אֵין בַּעַל הַבַּיִת חַיָּב כְּלוּם. כַּהֲדָא דְּמַר רַבִּי יוּדָה בַּר שַׁלּוּם: סַמְכוֹן כַּתָּפַיָּיא גַּבֵּי קַפִּילָיָיא, אָתוֹן וְאַפְקוּן דְּלָא יְהַב לוֹן. אָתָא עוּבְדָא קָמֵי רַבִּי שַׁמַּי: מִמַּה דְּאִלּוּ הָווֹן קַפִּילָיָיא יֵימַר מַסְבוּת, לֵית סוֹפֵיהוֹן דְּאִלֵּין וְאִלֵּין מִסַּב? אֶלָּא יִסְבוֹן מִכְּבָר.

הֲלָכָה ו: מַתְנִיתִין: אָמַר לְחֲנָוָנִי: ׳תֵּן לִי בְּדִינָר פֵּרוֹת׳, וְנָתַן לוֹ, אָמַר לוֹ: ׳תֵּן לִי אֶת הַדִּינָר׳, אָמַר לוֹ: ׳נְתַתִּיו לְךָ, וּנְתָתוֹ בְּאַנְפִּלִי׳ - יִשְׁבַּע בַּעַל הַבַּיִת. נָתַן לוֹ אֶת הַדִּינָר, אָמַר לוֹ: ׳תֵּן לִי הַפֵּרוֹת׳, אָמַר לוֹ: ׳נְתַתִּים לְךָ וְהוֹלַכְתָּם לְתוֹךְ בֵּיתְךָ׳ - יִשְׁבַּע הַחֲנָוָנִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁהַפֵּרוֹת בְּיָדוֹ, יָדוֹ לָעֶלְיוֹנָה. אָמַר לְשֻׁלְחָנִי: ׳תֵּן לִי בְּדִינָר מָעוֹת׳, וְנָתַן לוֹ, אָמַר לוֹ: ׳תֵּן לִי אֶת הַדִּינָר׳, אָמַר לוֹ: ׳נְתַתִּיו לְךָ, וּנְתָתוֹ בְּאַנְפִּלִי׳ - יִשְׁבַּע בַּעַל הַבַּיִת. נָתַן לוֹ אֶת הַדִּינָר, אָמַר לוֹ: ׳תֵּן לִי אֶת הַמָּעוֹת׳, אָמַר לוֹ: ׳נְתַתִּים לְךָ וְהִשְׁלַכְתָּם לְתוֹךְ כִּיסְךָ׳ - יִשְׁבַּע הַשֻּׁלְחָנִי. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין דֶּרֶךְ הַשֻּׁלְחָנִי לִהְיוֹת נוֹתֵן אִסָּר עַד שֶׁהוּא נוֹטֵל אֶת דִּינָרוֹ.

גְּמָרָא: רַבִּי חֲנִינָא אָמַר: בְּמַחֲלֹקֶת. אָמַר רַבִּי

[לז:]

יוּדָה: אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁהָיְתָה הַקֻּפָּה מְנַחַת בֵּין שְׁנֵיהֶן. אֲבָל אִם הָיְתָה יוֹצְאָה מִתַּחַת יְדֵי אֶחָד מֵהֶן. עוֹד הִיא בְּמַחֲלֹקֶת: הֲדָא דְתִּ מַר בְּאַכְסְנַאי, אֲבָל בְּבֶן עִיר, דַּרְכּוֹ לִתֵּן אִסָּר עַד שֶׁלֹּא יִטֹּל דִּינָרוֹ.

הֲלָכָה ז: מַתְנִיתִין: כְּשֵׁם שֶׁאָמְרוּ הַפּוֹגֶמֶת כְּתֻבָּתָהּ לֹא תִּפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה; וְעַד אֶחָד מְעִידָהּ שֶׁהִיא פְּרוּעָה לֹא תִּפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה; מְנָכְסִים הַמְּשֻׁעְבָּדִין וּמִנְכְסֵי יְתוֹמִין, וְהַנִּפְרַעַת שֶׁלֹּא בְּפָנָיו לֹא תִּפָּרַע אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה; וְכֵן הַיְתוֹמִין לֹא יִפָּרְעוּ אֶלָּא בִּשְׁבוּעָה. ׳שֶׁלֹּא פִּיקְּדָנוּ אַבָּא, שֶׁלֹּא אָמַר לָנוּ אַבָּא, וְשֶׁלֹּא מָצִינוּ שְׁטָר בֵּין שְׁטָרוֹתָיו שֶׁל אַבָּא שֶׁשְּׁטָר זֶה פָּרוּעַ׳. הֵעִיד רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוֹקָה, שֶׁאֲפִלּוּ נוֹלַד הַבֵּן לְאַחַר מִיתַת הָאָב, הֲרֵי זֶה נִשְׁבַּע וְנוֹטֵל. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אִם יֵשׁ עֵדִים שֶׁאָמַר הָאָב בִּשְׁעַת מִיתָתוֹ ׳שְׁטָר זֶה אֵינוֹ פָּרוּעַ׳ - נוֹטֵל שֶׁלֹּא בִּשְׁבוּעָה.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק שִׁשִּׁי

ו,א וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין אִסּוּר, אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ בְּיָדוֹ מַקֵּל, אוֹ צְפוֹר, אוֹ כַּדּוּר, סַיִף, עֶטָרָה, וְטַבַּעַת, צֶלֶם, וְנָחָשׁ. וְעַל מְכֻבָּדִים, כְּגוֹן: הַשִּׁירַיִם, וְהַנְּזָמִים, קַטְלְיוֹת, טַבָּעוֹת - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת. וְעַל הַמְּבֻזִּין, כְּגוֹן: הַיּוֹרוֹת, מֵחֲמֵי חַמִּין, הַסִּיגְנִין, וְהַקּוּמְקְמִין, וְהַסְּפָלִין, וְהַסַּדְנִין, וְהַמַּטְבֵּעַ - הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין. מָצָא טַבַּעַת וְעָלֶיהָ צוּרַת חַמָּה, צוּרַת לְבָנָה, צוּרַת דְּרָקוֹן - יוֹלִיךְ לַיָּם הַמֶּלַח. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף דְּמוּת וסרפס. טַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, בְּזְמַן שֶׁהִיא בּוֹלֶטֶת - אֲסוּרָה בַּהֲנָאָה, אִם אֵינָהּ בּוֹלֶטֶת - מֻתֶּרֶת. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - אָסוּר לַחְתֹּם בָּהּ. וְשֶׁאֵין עָלֶיהָ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מֻתֶּרֶת בַּהֲנָאָה, וּמֻתָּר לַחְתֹּם. טַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ חוֹתָם - מֻתָּר לַחְתֹּם בָּהּ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם הָיָה חוֹתָמָהּ שׁוֹקֵעַ - אָסוּר לַחְתֹּם בָּהּ מִפְּנֵי שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹלֵט, וּמֻתָּר לַחְתֹּם בָּהּ, בְּיָדוֹ, וְשֶׁחוֹתָמָהּ בּוֹלֵט - מֻתָּר לַחְתֹּם בָּהּ, וְאָסוּר לִתְּנָהּ בְּיָדוֹ. טַבַּעַת שֶׁיֵּשׁ עָלֶיהָ פַּרְצוּף - מֻתָּר לַחְתֹּם בָּהּ. רַבִּי חֲנִינָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שֶׁל בֵּית אַבָּא הָיוּ חוֹתְמִין בְּפַרְצוּפוֹת. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר צָדוֹק אוֹמֵר: כָּל הַפַּרְצוּפוֹת הָיוּ בִּירוּשָׁלַיִם, חוּץ מִפַּרְצוּף הָאָדָם. הֶעָשׂוּי כְּמִין דְּרָקוֹן - אָסוּר. וְהַדְּרָקוֹן תָּלוּי בּוֹ - נוֹטְלוֹ וּמַשְׁלִיכוֹ, וְהַשְּׁאָר - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. אֵיזֶה הוּא מִין דְּרָקוֹן שֶׁאָסוּר? רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל שֶׁהַצִּיצִין יוֹצְאִ מִצַּוָּארוֹ. אֲבָל אִם הָיָה חָלָק - הֲרֵי זֶה מֻתָּר.

ו,ב הַלּוֹקֵחַ גרוטאיות מִן הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, וּמוֹצֵא בָּהֶן עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - נוֹטְלָהּ וּמַשְׁלִיכָהּ, וְהַשְּׁאָר - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, עַד שֶׁלֹּא בָּאת לִרְשׁוּתוֹ - אוֹמֵר לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּמְבַטְּלָהּ, שֶׁהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים מְבַטֵּל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים בֵּין שֶׁלּוֹ בֵּין שֶׁל חֲבֵרוֹ, בֵּין עוֹבְדָהּ בֵּין שֶׁאֵינָהּ עוֹבְדָהּ, בֵּין בְּשׁוֹגֵג בֵּין בְּמֵזִיד, בֵּין בְּאֹנֶס בֵּין בְּרָצוֹן. יִשְׂרָאֵל שֶׁעָשָׂה עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - אֲסוּרָה אַף

הַשָּׁלֵם

עַל פִּי שֶׁלֹּא עָבְדָה, לְפִיכָךְ אֵין יָכוֹל לְבַטְּלָהּ. עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁעָשָׂה עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מֻתֶּרֶת עַד שֶׁתַּעֲבֹד, לְפִיכָךְ יָכוֹל לְבַטְּלָהּ. רַבִּי אוֹמֵר מִשֵּׁם רַבִּי יַעֲקֹב: אִם עָשָׂאָהּ לְיִשְׂרָאֵל מִתְּחִלָּה - אֵין יָכוֹל לְבַטְּלָהּ. עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁמָּכַר עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים לְעוֹבְדֶיהָ - אֲסוּרָה. שֶׁלֹּא לְעוֹבְדֶיהָ - מֻתֶּרֶת. לָוָה עָלֶיהָ, נָפְלָה עָלֶיהָ מַפֹּלֶת, שְׁטָפָהּ נָהָר, אוֹ שֶׁנִּטְלוּהָ לִסְטִין, אוֹ שֶׁהִנִּיחוּהָ בַּעֲלֶיהָ, כְּגוֹן מִלְחֲמָתוֹ שֶׁל יְהוֹשָׁעַ, אִם עֲתִידִין הַבְּעָלִים לַחֲזֹר עָלֶיהָ - אֲסוּרָה, וְאִם לָאו - מֻתֶּרֶת. בִּימָסִיּוֹת שֶׁהֶעֱמִידוּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בִּשְׁעַת הַגְּזֵרָה, אַף עַל פִּי שֶׁעָבְרָה הַגְּזֵרָה - הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת. וְכָל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁבִּטְּלוּהָ עוֹבֵד כּוֹכָבִים יָכוֹל תְּהֵא אֲסוּרָה? תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים ז): "פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בָּאֵשׁ" אֶת שֶׁנּוֹהֵג בּוֹ מִשּׁוּם אֱלוֹהַּ - אָסוּר, וְאֶת שֶׁאֵינוֹ נוֹהֵג בּוֹ מִשּׁוּם אֱלוֹהַּ - מֻתָּר. וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל, בֵּין שֶׁנָּהַג בּוֹ לְשֵׁם אֱלוֹהַּ, בֵּין שֶׁלֹּא נָהַג בּוֹ לְשֵׁם אֱלוֹהַּ - אָסוּר. כֵּיצַד מְבַטְּלָהּ? רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: עַד שֶׁיַּכֶּה בַּקּוּרְנָס וְיַחֲבֹל. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אֲפִילּוּ רוֹאֶה סִטְרָהּ וְנָפְלָה - הֲרֵי זוֹ בְּטֵלָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: עוֹבֵד כּוֹכָבִים - מְבַטֵּל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁלּוֹ וְשֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְיִשְׂרָאֵל - אֵין מְבַטֵּל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים. [רַבִּי] שִׁמְעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל - אֵין לָהּ בְּטֵלָה עוֹלָמִית. בִּימוֹס שֶׁנִּפְגַּם רֻבּוֹ - הֲרֵי זֶה מֻתָּר. מִזְבֵּחַ שֶׁנִּפְגַּם רֻבּוֹ - אָסוּר עַד שֶׁיִּנָּתֵץ.

ו,ג מֻקְצֶה, שֶׁלּוֹ - אָסוּר, וְשֶׁל חֲבֵרוֹ - מֻתָּר. לִפְנֵי הֶקְדֵּשׁוֹ - אָסוּר, לְאַחַר הֶקְדֵּשׁוֹ - מֻתָּר. מֵאֵימָתַי נִקְרָא מֻקְצֶה? מִשֶּׁנַּעֲשָׂה בּוֹ מַעֲשֶׂה. אֵיזֶהוּ נֶעֱבָד? כָּל שֶׁעוֹבְדִין אוֹתוֹ, בֵּין בִּשְׁגָגָה בֵּין בְּמֵזִיד. אֵיזֶה הוּא מֻקְצֶה? מֻקְצֶה לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אֲבָל אָמַר: שׁוֹר זֶה לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - לֹא אָמַר כְּלוּם, לְפִי שֶׁאֵין הֶקְדֵּשׁ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים.

תּוֹסֶפְתָּא

מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק שְׁבִיעִי

ז,א פְּרָה שפטמה בְּכַרְשִׁינֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וַרְדֵי גִּנָּה שֶׁזִּבְּלָהּ בְּזֶבֶל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וּבוֹר גִּנָּה שֶׁנִּטְּעָה בַּעֲצֵי אֲשֵׁרָה, וּבוֹר קֶלָּא אִילָן שֶׁרָשַׁם בַּעֲצֵי אֲשֵׁרָה - יִשָּׂרֵף. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: מַטִּילִין אוֹתָהּ לַחַמָּר, עַד שֶׁיַּחְזְרוּ מַרְאָיו לִכְמוֹת שֶׁהָיָה. חֲלִילִין שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - אָסוּר לִסְפּוֹד בָּהֶן. וְאִם הָיָה מַעֲלִין שְׂכַר לַמְּדִינָה, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן עֲשׂוּיִין לְצֹרֶךְ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מֻתָּר לִסְפּוֹד בָּהֶן. חֲנָיוֹת שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מֻתָּר לִשְׁכֹּר מֵהֶן. גַּבָּאִין שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - אָסוּר לִתֵּן לָהֶן. אִם הָיוּ מַעֲלִין שָׂכָר לַמְּדִינָה, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן עֲשׂוּיִין לְצֹרֶךְ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מֻתָּר לִתֵּן לָהֶן. הַמְיַחֵד בֵּיתוֹ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - כֻּלּוֹ מְטַמֵּא בְּבִיאָה. וְהָעוֹבֵר לְתוֹכָהּ - כְּעוֹבֵר בְּבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אִם הָיְתָה דֶּרֶךְ הָרַבִּים מַפְסֶקֶתְהּ - אֵינוֹ טָמֵא אֶלָּא אוֹתוֹ דֶּרֶךְ בִּלְבַד.

ז,ב הַסּוֹמֵךְ בֵּיתוֹ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - כֻּלּוֹ מְטַמֵּא בְּבִיאָה. סְמָכוֹ לוֹ הֵן - אֵין כֻּלּוֹ מְטַמֵּא בְּבִיאָה, אֶלָּא אוֹתוֹ כֹּתֶל נִדּוֹן מֻחֱצָה לְמֻחֱצָה, נָפַל - אָסוּר לִבְנוֹתוֹ, בְּנָאוֹ - חָזַר לְתִחְלָתוֹ. בְּנָאוּהוּ הֵן - אֵין כֻּלּוֹ מְטַמֵּא בְּבִיאָה, אֶלָּא אוֹתוֹ הַכֹּתֶל נִדּוֹן מֻחֱצָה לְמֻחֱצָה. הַמּוֹכֵר בֵּיתוֹ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - דָּמָיו אֲסוּרִין, וְיוֹלִיךְ הַנָּאָה לְיַם הַמֶּלַח. אֲבָל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים שֶׁאָנְסוּ אֶת אֶחָד וְנָטְלוּ אֶת בֵּיתוֹ וְהֶעֱמִידוּ בּוֹ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - דָּמָיו מֻתָּרִין, וְכוֹתֵב וּמַעֲלֶה בְּעַרְכָּאִין. הַמַּכְנִיס רֹאשׁוֹ וְרֻבּוֹ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - טָמֵא. כְּלֵי חֶרֶס שֶׁהִכְנִיס אֲחוֹרָיו לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - טָמֵא. הַסַּפְסָלִין וְהַקַּתֶּדְרָיוֹת שֶׁהִכְנִיס רֻבּוֹ לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - טְמֵאִין.

ז,ג כָּל מְקוֹמוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ לִשְׁבַח עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - מְכַנִּין אוֹתָן לְגָנַאי. אֶת שֶׁקּוֹרְאִין 'עֵין כּוֹס' - קוֹרִין אוֹתוֹ 'עֵין קוֹץ'. 'גַּרְיָא' - קוֹרִין אוֹתוֹ 'גַּלְיָא'. מִי שֶׁנִּפְזְרוּ מְעוֹתָיו לִפְנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - לֹא יְהֵא שׂוֹחֶה לְפָנָיו וּמְלַקֵּט, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּשׂוֹחֶה לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אֲבָל הוֹפֵךְ לַאֲחוֹרָיו, וּמִמָּקוֹם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה - מֻתָּר. מַעְיָן מַיִם הַיּוֹצֵא מִבֵּית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - לֹא יְהֵא שׂוֹחֶה לְפָנָיו וְשׂוֹתֶה, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּשׂוֹחֶה לִפְנֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, אֲבָל הוֹפֵךְ לַאֲחוֹרָיו וְשׂוֹתֶה. וּבְמָקוֹם שֶׁאֵינוֹ נִרְאֶה וְשׂוֹתֶה - מֻתָּר. פַּרְצוּפוֹת הַמַּטִּילִין מַיִם לִכְרַכִּין - לֹא יָנִיחַ פִּיו עַל פִּי פַּרְצוּף, מִפְּנֵי שֶׁנִּרְאֶה כְּנוֹשֵׁק לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אֲבָל מְקַבֵּל בְּיָדוֹ וְשׂוֹתֶה. יֶתֶר עַל כֵּן אָמְרוּ: לֹא יַנִּיחַ פִּיו עַל פִּי הַסִּילוֹן וְיִשְׁתֶּה, מִפְּנֵי סַכָּנַת נְפָשׁוֹת. שָׁאֲלוּ פִּילוֹסוֹפִין אֶת הַזְּקֵנִים בְּרוֹמִי: אִם אֵין רְצוֹנוֹ בַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, מִפְּנֵי מַה אֵינוֹ מְבַטְּלָהּ? אָמְרוּ לָהֶן: אִלּוּ לְדָבָר שֶׁאֵין הָעוֹלָם צָרֵךְ בָּהֶן הָיוּ עוֹבְדִין - הָיָה מְבַטְּלוֹ, הֲרֵי הֵן עוֹבְדִין לַחַמָּה וְלַלְּבָנָה לַכּוֹכָבִים וְלַמַּזָּלוֹת, יֹאבַד עוֹלָמוֹ מִפְּנֵי הַשּׁוֹטִים?! אֶלָּא הַנַּח לָעוֹלָם שֶׁיִּנָּהֵג כְּמִנְהָגוֹ, וְשׁוֹטִים שֶׁקִּלְקְלוּ - עֲתִידִין לִתֵּן אֶת הַדִּין. גָּנֵב זְרָעִים לִזְרֹעַ - לֹא סוֹפָן לִצְמֹחַ?! בָּא עַל אֶשֶׁת אִישׁ - אֵין סוֹפוֹ לֵילֵד?! אֶלָּא הַנַּח לָעוֹלָם שֶׁיִּנָּהֵג כְּמִנְהָגוֹ, וְשׁוֹטִים שֶׁקִּלְקְלוּ - יָבוֹאוּ וְיִתְּנוּ אֶת הַדִּין.

ז,ד הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים הָעוֹבְדִין אֶת הָהָרִים וְאֶת הַגְּבָעוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁהֵן מֻתָּרִין, עוֹבְדֵיהֶן - בִּסְקִילָה. אָדָם הַנֶּעֱבָד, אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מֻתָּר, עוֹבְדָיו - בִּסְקִילָה. אֵיזֶהוּ אֲשֵׁרָה? כָּל שֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים עוֹבְדִין וּמְשַׁמְּרִין אוֹתָהּ וְאֵין טוֹעֲמִין מִפֵּרוֹתֶיהָ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: שָׁלֹשׁ אֲשֵׁרוֹת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, חָרוּשׁ שֶׁבִּכְפָר פִּטָּם, וְשֶׁבִּכְפָר פְּגִשָּׁה, שִׁקְמָה שֶׁבָּרַאנִי וְשֶׁבָּכַרְמֶל. אֲשֵׁרָה - זוֹרְעִין תַּחְתֶּיהָ יְרָקוֹת בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, אֲבָל לֹא בִּימוֹת הַחַמָּה. הַחִיזְרִין - לֹא בִּימוֹת הַחַמָּה וְלֹא בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף לֹא זְרָעִין וְלֹא יַרְקִין בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים, מִפְּנֵי שֶׁהָעֶלִין נוֹשְׁרִין וְהָיָה לָהֶן לַזֶּבֶל.

ז,ה הַנִּכְנָס תַּחְתָּיו - כְּנִכְנָס לְבֵית עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. אִם הָיְתָה דֶּרֶךְ הָרַבִּים מַפְסֶקֶת - הֲרֵי זֹה מֻתָּרֶת. יִשְׂרָאֵל שֶׁפָּסַל אֶת הָאֲשֵׁרָה,

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

בֵּין לְצָרְכוֹ בֵּין שֶׁלֹּא לְצָרְכוֹ – אָסוּר. וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁפָּסַל אֶת הָאֲשֵׁרָה, לְצָרְכָהּ – הֵיא אֲסוּרָה וְהוּא מֻתָּר. לְצָרְכוֹ – בֵּין זֶה וּבֵין זֶה אָסוּר. לֹא יַעֲלֶה אָדָם לְרֹאשׁ הבימוס אֲפִילּוּ לנוולו לְטַנְּפוֹ, מִשּׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יג): "וְלֹא יִדְבַּק בְּיָדְךָ מְאוּמָה". לֹא יֹאמַר אָדָם לַחֲבֵרוֹ: הַמְתֵּן לִי בְּצַד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים פְּלוֹנִית, וַאֲנִי אַמְתִּין לְךָ בְּצַד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים פְּלוֹנִית, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כג): וְשֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תַזְכִּירוּ וְגוֹ'.

ז,ו עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְכָל מַה שֶּׁעָלֶיהָ – הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. מָצָא עָלֶיהָ יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת, וְכָל דָּבָר שֶׁכַּיּוֹצֵא בּוֹ קָרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ – אָסוּר. כֵּלִים הַמִּשְׁתַּמְּשׁוֹת בָּהֶן, בְּגוּפָהּ – אֲסוּרִין, שֶׁלֹּא בְּגוּפָהּ – מֻתָּרִין. אַף כֵּלִים הַמִּשְׁתַּמְּשׁוֹת בָּהֶן וּבְגוּפָהּ, גִּנְבוּם כּוֹמְרִים וּמְכָרוּם – הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין.

כָּתוּב אֶחָד אוֹמֵר (דְּבָרִים ז): לֹא תַחְמֹד כֶּסֶף. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר: כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עָמָּהֶן. כֵּיצַד יִתְקַיְּמוּ שְׁנֵי כְּתוּבִים הַלָּלוּ? בֵּין שֶׁגּוּפָן לָבוּשׁ בָּהֶן, בֵּין שֶׁאֵין גּוּפָן לָבוּשׁ בָּהֶן – אֲסוּרִין. "עִמָּהֶן" אֶת שֶׁגּוּפָהּ לָבוּשׁ בָּהֶן – אֲסוּרִין, אֶת שֶׁאֵין גּוּפָהּ לָבוּשׁ בָּהֶן – מֻתָּרִין. אַף כֵּלִים שֶׁגּוּפָהּ לָבוּשׁ בָּהֶן, גִּנְבוּם כּוֹמְרִים וּמְכָרוּם – הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין. מַרְקוּלִיס וְכָל מַה שֶּׁעָלָיו – הֲרֵי זֶה אָסוּר. מָצָא עָלָיו יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת, וְכָל דָּבָר שֶׁכַּיּוֹצֵא בּוֹ קָרֵב עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ – אָסוּר. מָעוֹת וְכֵלִים – הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרִין. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: מָעוֹת וְכֵלִים שֶׁעַל גַּבֵּי אֶבֶן הָעֶלְיוֹנָה – הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרִין. אֲבָנִים שֶׁנִּשְׁרוּ מִן הַמֶּרְקוּלִיס, אִם הָיוּ נִרְאוֹת עִמּוֹ – אֲסוּרוֹת, וְאִם לָאו – מֻתָּרוֹת. רַבִּי יִשְׁמָעֵאל אוֹמֵר: שָׁלֹשׁ תְּפוּסוֹת לוֹ – אֲסוּרוֹת, וְשֶׁאֵינָן תְּפוּסוֹת לוֹ – מֻתָּרוֹת. יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵבִיא אֲבָנִים מִן הַמֶּרְקוּלִיס – הֲרֵי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁנֶּאֶסְרוּ לַעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁהֵבִיא אֲבָנִים מִן הַמֶּרְקוּלִיס – הֲרֵי אֵלּוּ מֻתָּרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהֵיא כַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים שֶׁהִנִּיחָהּ בַּעֲלִיָּה, וּמֶרְקוּלִיס שֶׁנַּעֲקַר מִמְּקוֹמוֹ – מֻתָּר בַּהֲנָאָה. בְּזוֹרֵק אֶבֶן בְּמֶרְקוּלִיס מַהוּ אוֹמֵר? (מִשְׁלֵי כו) כְּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה כֵּן נוֹתֵן לִכְסִיל כָּבוֹד. כְּשֵׁם שֶׁזּוֹרֵק אֶבֶן בְּמֶרְקוּלִיס – מְכַבְּדוֹ וְאֵין יוֹדֵעַ כָּבוֹד, כָּךְ כָּל הַמְכַבֵּד רָשָׁע – מְכַבְּדוֹ וְאֵין יוֹדֵעַ כָּבוֹד. דָּבָר אַחֵר: כְּצְרוֹר אֶבֶן, כְּשֵׁם שֶׁזּוֹרֵק אֶבֶן בְּמֶרְקוּלִיס – עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, כָּךְ כָּל הַמְכַבֵּד רָשָׁע – הֲרֵי זֶה כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. דָּבָר אַחֵר: כְּצְרוֹר אֶבֶן, כְּשֵׁם שֶׁזּוֹרֵק אֶבֶן בְּמֶרְקוּלִיס – מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ, כָּךְ הַמִּשְׁתַּמֵּשׁ בִּיצְרוֹ – מִתְחַיֵּב בְּנַפְשׁוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בְּשׁוֹנֶה לְתַלְמִיד רָשָׁע מַהוּ אוֹמֵר? כְּצְרוֹר אֶבֶן בְּמַרְגֵּמָה, כְּשֵׁם שֶׁזּוֹרֵק אֶבֶן בְּמֶרְקוּלִיס – עוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, כָּךְ הַשּׁוֹנֶה לְתַלְמִיד רָשָׁע – כְּעוֹבֵד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים.

מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק שְׁמִינִי

ח,א בְּרֹאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִין: אֵין בּוֹצְרִין עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְאֵין דּוֹרְכִין עִם יִשְׂרָאֵל הָעוֹשֶׂה בְּטָמְאָה, אֲבָל דּוֹרְכִין עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים. חָזְרוּ לוֹמַר: אֵין דּוֹרְכִין עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְאֵין בּוֹצְרִין עִם יִשְׂרָאֵל הָעוֹשֶׂה בְּטָמְאָה, אֲבָל בּוֹצְרִין עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, וּמוֹלִיכִין עִמּוֹ חָבִיּוֹת חֲדָשׁוֹת אֲבָל לֹא יְשָׁנוֹת; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֶחָד חֲדָשׁוֹת וְאֶחָד יְשָׁנוֹת – מְסַיְּעִין אוֹתוֹ עַד שֶׁנִּתְעַלֵּם מִשְּׁנֵיהֶן. נִתְעַלֵּם מִשְּׁנֵיהֶן – נַעֲשָׂה יַיִן נֶסֶךְ. בְּרֹאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים: אֵין מְסַיְּעִין אֶת הַנַּחְתּוֹם הָעוֹשֶׂה בְּטָמְאָה, וְאֵין מוֹלִיכִין עִמּוֹ גְּרִיצוֹת לְתַנּוּר. חָזְרוּ לוֹמַר: מְסַיְּעִין אֶת הַנַּחְתּוֹם הָעוֹשֶׂה בְּטָמְאָה, וּמוֹלִיכִין עִמּוֹ גְּרִיצוֹת לַתַּנּוּר. וּבְסוּרְיָא – מְסַיְּעִין אֶת הַנַּחְתּוֹם הָעוֹשֶׂה בְּטָמְאָה, וּמוֹלִיכִין עִמּוֹ גְּרִיצוֹת לְתַנּוּר.

ח,ב יִשְׂרָאֵל הָעוֹשֶׂה עִם הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּגַת – הֲרֵי זֶה מַעֲלֶה אֶת הַלֶּחֶם לְגַבֵּי תַּפּוּחַ, וּמוֹרִיד אֶת הַלֶּחֶם מִגַּבֵּי תַּפּוּחַ, אַף עַל פִּי שֶׁהַיַּיִן צָף עַל יָדָיו – מֻתָּר, שֶׁאֵין דַּרְכָּן לְנַסֵּךְ כֵּן. וְהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים הָעוֹשֶׂה עִם יִשְׂרָאֵל בְּגַת – הֲרֵי זֶה מַעֲלֶה הַלֶּחֶם לְגַבֵּי תַּפּוּחַ, וּמוֹרִיד אֶת הַלֶּחֶם מִגַּבֵּי תַּפּוּחַ, אַף עַל פִּי

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

שֶׁהַיַּיִן צָף עַל גַּבֵּי יָדָיו - מָתָר שֶׁאֵין דַּרְכָּן מִנְסָכִים כָּךְ. הַשּׁוֹקֵל עֲנָבִים בְּכַף מֹאזְנַיִם, אַף עַל פִּי שֶׁהַיַּיִן צָף עַל גַּבֵּי יָדָיו - מָתָר שֶׁאֵין דַּרְכָּן מְנַסְּכִין כָּךְ. הַדּוֹרֵס עֲנָבִים בֶּחָבִית, אַף עַל פִּי שֶׁהַיַּיִן צָף עַל גַּבֵּי יָדָיו - מָתָר שֶׁאֵין דַּרְכָּם מְנַסְּכִין כָּךְ. נָפַל לַבְּאֵר וְנָגַע בּוֹ טְפָּה כָּל שֶׁהוּא - אָסַר. יָרְדוּ לִשְׁלוֹת חַרְצַנִּין וְזָגִין מִן הַבְּאֵר, זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה, וּבָאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת חֲכָמִים וְאָמְרוּ: יִמָּכְרוּ כֻּלָּן לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים. עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁהָיָה מַעֲלֶה עֲנָבִים בַּסֵּלִין וּבַדַּרְדּוֹרִין לְגַת, אַף עַל פִּי שֶׁנִּפְצָן לַגַּת וְהַיַּיִן מְנַתֵּז עַל גַּבֵּי עֲנָבִים - מָתָר שֶׁאֵין דַּרְכָּן מְנַסְּכִין כֵּן. הַלּוֹקֵחַ עֶבֶט שֶׁל עֲנָבִים מִן הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, וּמָצָא תַּחְתָּיו גַּמְמִיּוֹת - מָתָר. בְּצִדּוֹ גַּמְמִיּוֹת - אָסוּר. אָדָם שֶׁפָּשַׁט יָדוֹ לֶחָבִית, כִּמְדֻמֶּה שֶׁהִיא שֶׁל שֶׁמֶן וְנִמְצֵאת שֶׁל יַיִן, זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה, וּבָאוּ וְשָׁאֲלוּ אֶת חֲכָמִים וְאָמְרוּ: יִמָּכְרוּ כֻּלָּם לְעוֹבְדֵי כוֹכָבִים. אַגְרַדְמָן שֶׁטָּעַם מִן הַכּוֹס וְהֶחֱזִירוֹ לֶחָבִית - אָסוּר. קֻדָּח בַּמְּנִיקָת, וְנָפְלָה מִמֶּנָּה טְפָּה כָּל שֶׁהִיא - אֲסוּרָה, מִפְּנֵי שֶׁטִּפָּה שֶׁל יַיִן אֲסוּרָה וְאוֹסֶרֶת כָּל שֶׁהִיא.

ח,ג יִשְׂרָאֵל שֶׁהִכְנִיס יֵינוֹ לִרְשׁוּת עוֹבֵד כּוֹכָבִים, אִם יֵשׁ עָלָיו מִפֶּתַח אוֹ חוֹתָם - מָתָר, וְאִם לָאו - אָסוּר. לָוָה מִן הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו מַפְתֵּחַ אוֹ חוֹתָם - אָסוּר עַד שֶׁיּוֹשִׁיב שׁוֹמֵר. יִשְׂרָאֵל שֶׁטִּהֵר יֵינוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים וְנָתְנוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ עָלָיו מַפְתֵּחַ אוֹ חוֹתָם - אָסוּר. אִם הָיָה אוֹצָר פָּתוּחַ לִרְשׁוּת הָרַבִּים - מָתָר. בְּעִיר שֶׁכֻּלָּהּ עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים - אָסוּר עַד שֶׁיּוֹשִׁיב שׁוֹמֵר. יִשְׂרָאֵל שֶׁטִּהֵר יֵינוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים וּנְתָנוֹ בִּרְשׁוּתוֹ, וְהַלָּה כָּתַב לוֹ: "הִתְקַבַּלְתִּי מִמְּךָ מָעוֹת" - מָתָר. אֲבָל אִם יִרְצֶה יִשְׂרָאֵל - אֵין מַנִּיחוֹ עַד שֶׁיִּתֵּן אֶת מְעוֹתָיו. זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה בְּבֵית שְׁאָן, וְאָמְרוּ: אֵין זוֹ אֶלָּא עָרְמָה. יִשְׂרָאֵל שֶׁטִּהֵר יֵינוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וּנְתָנוֹ בִּרְשׁוּת עוֹבֵד כּוֹכָבִים אַחֵר, זֶה הָיָה מַעֲשֶׂה, וְשָׁאֲלוּ אֶת רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר וְאָמַר: רְשׁוּת עוֹבֵד כּוֹכָבִים אַחַת. יִשְׂרָאֵל שֶׁטִּהֵר יֵינוֹ שֶׁל עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וּנְתָנוֹ בִּשְׁתֵּי חֲצֵרוֹת אוֹ בִּשְׁתֵּי עֲיָרוֹת, אַף עַל פִּי שֶׁיּוֹצֵא וְנִכְנָס מֵחָצֵר זוֹ לְחָצֵר זוֹ, וּמֵעִיר זוֹ לְעִיר זוֹ - מָתָר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּחֶזְקַת מִשְׁתַּמֵּר. אִם הָיְתָה חֶזְקָה לוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר - אָסוּר. פְּרוּזָה שֶׁיִּשְׂרָאֵל וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים כּוֹנְסִין לְתוֹכוֹ יַיִן, אַף עַל פִּי שֶׁחֲבִיּוֹת פְּתוּחוֹת וְהָעוֹבֵד כּוֹכָבִים יוֹשֵׁב וּמְשַׁמְּרָן - מָתָר מִפְּנֵי שֶׁבְּחֶזְקַת הַמִּשְׁתַּמֵּר.

ח,ד הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לַעֲשׂוֹת חֲצִי הַיּוֹם בְּאִסּוּר וַחֲצִי הַיּוֹם בְּהֶתֵּר, וְנָתַן כֻּלָּן בִּכְרָךְ אֶחָד - כֻּלָּן אֲסוּרוֹת. אֵלּוּ בִּפְנֵי עַצְמָן וְאֵלּוּ בִּפְנֵי עַצְמָן, רִאשׁוֹנוֹת - אֲסוּרוֹת, וּשְׁנִיּוֹת - מֻתָּרוֹת. הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ מְלָאכָה, וּלְעִתּוֹתֵי עֶרֶב אָמַר לוֹ: "הוֹלֵךְ לִי אֶת הַלָּגִין הַזֶּה בְּמָקוֹם פְּלוֹנִי" אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל רַשַּׁאי לַעֲשׂוֹת כֵּן, שְׂכָרוֹ - מֻתָּר. הַשּׁוֹכֵר אֶת הַחֲמוֹר לִרְכֹּב עָלָיו, וְאָמַר לוֹ: "תְּנֵהוּ לִי אֶת הַלָּגִין הַזֶּה עָלָיו" אַף עַל פִּי שֶׁאֵין יִשְׂרָאֵל רַשַּׁאי לַעֲשׂוֹת כֵּן, שְׂכָרוֹ - מֻתָּר. אוֹמֵר אָדָם לַחֲבֵרוֹ וּלְפוֹעֲלוֹ: צְאוּ וְאִכְלוּ בִּדִינָר זֶה, צְאוּ וּשְׁתוּ בִּדִינַר זֶה, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם מַעֲשְׂרוֹת וּמִשּׁוּם שְׁבִיעִית וּמִשּׁוּם יַיִן נֶסֶךְ. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: צֵא וֶאֱכוֹל כִּכַּר וַאֲנִי נוֹתֵן דָּמֶיהָ, צֵא וּשְׁתֵּה רְבִיעִית וַאֲנִי נוֹתֵן אֶת דָּמֶיהָ - הֲרֵי זֶה חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם מַעֲשְׂרוֹת וּמִשּׁוּם שְׁבִיעִית וּמִשּׁוּם יַיִן נֶסֶךְ. הַנּוֹתֵן צֶמֶר לְצַבָּע עוֹבֵד כּוֹכָבִים לְצָבְעוֹ לוֹ - אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא צָבָעוֹ בְּחֹמֶץ שֶׁל יַיִן נֶסֶךְ. אִם בָּאוּ לְבֵית חֶשְׁבּוֹן - אָסוּר.

ח,ה הַמַּנִּיחַ יֵינוֹ בַּפּוּנְדָּק וְנִכְנַס לַכְּרָךְ, אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁהָה לִזְמַן מְרֻבֶּה - מָתָר. וְאִם הוֹדִיעוֹ, אוֹ שֶׁנֶּעֱלַם עָלָיו בְּפוּנְדָּקוֹ - אָסוּר. הַמַּנִּיחַ יֵינוֹ בִּסְפִינָה וְנִכְנַס לַכְּרָךְ, אַף עַל פִּי שֶׁשָּׁהָה לִזְמַן מְרֻבֶּה - מָתָר. וְאִם הוֹדִיעוֹ אוֹ שֶׁהִפְלִיגָה סְפִינָתוֹ בַּיָּם - אָסוּר. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: הָיָה שָׁם לָגִין מָלֵא וְקָשׁוּר לְכַרְעֵי הַמִּטָּה, וְאֵין הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים יוֹדֵעַ בּוֹ - מָתָר. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה: וַהֲלֹא פִּשְׁתָּם נִכָּר בֵּין מִלְמַעְלָה בֵּין מִלְמַטָּה, אֶלָּא כְּדֵי שֶׁיִּפְתַּח וְיִגֹּף וְינַגֵּב. הַמְשַׁלֵּחַ חָבִית שֶׁל יַיִן

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

בְּיַד בְּתוֹ, וְשֶׁל צִיר וְשֶׁל חֹמֶץ וְשֶׁל מוּרְיָס וְשֶׁל שֶׁמֶן וְשֶׁל דְּבַשׁ בְּיַד הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, אִם הָיָה מַכִּיר חוֹתָמוֹ וּשְׁמוֹ - מֻתָּר, וְאִם לָאו - אָסוּר. יֵינוֹ אֱצֶל הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, מֵהַסְּתָם - אָסוּר מִשּׁוּם יֵין נֶסֶךְ. אֲבָל הַצִּיר וְהַמּוּרְיָס וְהַדְּבַשׁ, אִם רָאָה אוֹתוֹ שֶׁמְּנַסְּכִין - אֲסוּרִין, וְאִם לָאו - מֻתָּרִין. יִשְׂרָאֵל הֶחָשׁוּד - שׁוֹתִין בְּמַרְתֵּפוֹ וְאֵין שׁוֹתִין מִלָּגִינוֹ. וְאִם הָיָה חָשׁוּד עַל הַשְּׁתִיָּה - אַף מִמַּרְתֵּפוֹ אָסוּר.

ח,ו עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁהָיָה חַיָּב מָעוֹת לְיִשְׂרָאֵל, אַף עַל פִּי שֶׁמָּכַר יֵין נֶסֶךְ וְהֵבִיא לוֹ, עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְהֵבִיא לוֹ - מֻתָּר. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ: הַמְתֵּן עַד שֶׁאֶמְכֹּר יַיִן נֶסֶךְ וְאָבִיא לְךָ, עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְאָבִיא לְךָ - אָסוּר. הַמּוֹכֵר יֵינוֹ לְעוֹבֵד כּוֹכָבִים וּפָסַק עִמּוֹ, אַף עַל פִּי שֶׁעָתִיד לִמְחוֹת אֶת הַמַּחְצָלָאוֹת וְאֶת הַמִּדּוֹת - מֻתָּר. וְחָנָנִי, בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ - אָסוּר. מִפְּנֵי שֶׁרִאשׁוֹן רִאשׁוֹן זָקוּף עָלָיו. עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁשָּׁלַח לַגִּנָּה אֱצֶל יִשְׂרָאֵל, וּמִקְצָת עַכָּבֶת יַיִן לְתוֹכוֹ - הֲרֵי זֶה מְמַלֵּא לוֹ הַלָּגִין וְנוֹעֵל וְנוֹטֵל מִמֶּנּוּ דְּמֵי כֻלָּן וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ.

מַסֶּכֶת עֲבוֹדָה זָרָה פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

ט,א הַמְעָרֶה מִכְלֵי לְכְלֵי קְלוּחַ, מִשֶּׁכִּנֵּגֶד שֶׁפָּתַח שֶׁל חָבִית וּלְמַטָּה -הֲרֵי זֶה אָסוּר. הַגַּת וְהַמַּחַץ וְהַמַּשְׁפֵּךְ שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים - רַבִּי מַתִּיר, וַחֲכָמִים אוֹסְרִין. וּמוֹדֶה רַבִּי בְּקַנְקַנִּים - שֶׁהֵן אֲסוּרוֹת. מִפְּנֵי מַה אֵלּוּ אֲסוּרוֹת וְאֵלּוּ מֻתָּרוֹת? אֵלּוּ - עֲשׂוּיוֹת לַמֶּכְנָס. וְאֵלּוּ - עֲשׂוּיוֹת שֶׁלֹּא לַמֶּכְנָס. שֶׁל עֵץ וְשֶׁל אֶבֶן - צָרִיךְ לְנַגֵּב. אִם הָיוּ זְפוּתִין - צָרִיךְ לְקַלֵּף.

ט,ב הַלּוֹקֵחַ כְּלֵי תַּשְׁמִישׁ מִן הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים, דְּבָרִים שֶׁלֹּא נִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן - מַטְבִּילָן וְהֵן טְהוֹרִין. דְּבָרִים שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן, כְּגוֹן כּוֹסוֹת וּצְלוֹחִית - יַדִּיחֵן בְּצוֹנֵן. כְּגוֹן הַיְּרוֹת וְהַמְּחַמִּין וְהַטּוּגָנִין וְקֻמְקוֹמוֹסִין - יַדִּיחֵן בְּרוֹתְחִין. כְּגוֹן הַסַּכִּינִין וְהַשַּׁפּוּדִים וְהָאַסְכְּלָאוֹת - מְלַבְּנָן בָּאוּר וְהֵן טְהוֹרִין. וְכֻלָּן שֶׁנִּשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן עַד שֶׁלֹּא יַגְעִיל, וְטָבַל וְלִבֵּן - הֲרֵי זֶה מֻתָּר.

הַשָּׁלֵם

ט,ג מִי שֶׁהָיוּ גִּתָּיו וּבַדָּיו טְמֵאִין, וּמְבַקֵּשׁ לְטַהֲרָן, הַדַּפִּים וְהַלּוּלְבִים וְהָעֲדָשׁוֹת - מְנַגְּבָן וְהֵן טְהוֹרִין. הָעֲקָלִין שֶׁל נְצָרִים וְשֶׁל בִּצְבּוּץ - צָרִיךְ לְנַגֵּב. שֶׁל חֲשִׁישָׁה וְשֶׁל גֶּמִי - צָרִיךְ לְיַשֵּׁן. וְכַמָּה מְיַשְּׁנָן? שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מִגַּת לְגַת וּמִבַּד לְבַד. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: הָרוֹצֶה לְטַהֲרָן - אוֹ חוֹלְטָן מִיָּד בַּחַמִּין, אוֹ מוֹלְגָן בְּמֵי זֵיתִים. רַבָּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי יוֹסֵי: נוֹתְנָן בַּנָּהָר שֶׁמֵּימָיו מְהַלְּכִין מְלֵא עֵינוֹ. הַצָּנוּר שֶׁמֵּימָיו מְקַלְּחִין - כְּשֵׁם שֶׁמְּנַגֵּב לְטָהֳרָה, כָּךְ מְנַגֵּב לְיַיִן נֶסֶךְ.

ט,ד עַל שֶׁבַע מִצְוֹת נִצְטַוּוּ בְּנֵי נֹחַ: עַל הַדִּינִין, וְעַל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, וְעַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת, וְעַל שְׁפִיכוּת דָּמִים, וְעַל הַגָּזֵל, וְעַל אֵבֶר מִן הַחַי. עַל הַדִּינִין כֵּיצַד? כְּשֵׁם שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְצֻוִּין לְהוֹשִׁיב בָּתֵּי דִינִין בַּעֲיָרוֹת שֶׁלָּהֶן - כָּךְ בְּנֵי נֹחַ מְצֻוִּין לְהוֹשִׁיב בָּתֵּי דִינִין בְּעִיר שֶׁלָּהֶם. עַל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וְעַל בִּרְכַּת הַשֵּׁם כֵּיצַד? עוֹבֵד כּוֹכָבִים שֶׁעָבַד עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּבֵרַךְ אֶת הַשֵּׁם. לֹא נִתְּנָה מִיתָה לִבְנֵי נֹחַ אֶלָּא בְּסֵיף בִּלְבַד. עַל גִּלּוּי עֲרָיוֹת כֵּיצַד? כָּל עֶרְוָה שֶׁבֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְמִיתִין עָלֶיהָ - בְּנֵי נֹחַ מְזְהָרִים עָלֶיהָ, וְכָל עֶרְוָה שֶׁבֵּית דִּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל מְזְהָרִים עָלֶיהָ - בְּנֵי נֹחַ מוּתָּרִין עָלֶיהָ; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הָרִבְּה עֲרָיוֹת שֶׁאֵין בֵּית דִּין מְמִיתִין עָלֶיהָ - בְּנֵי נֹחַ מְזְהָרִים עָלֶיהָ. בָּא עַל עֲרָיוֹת יִשְׂרָאֵל - נִדּוֹן בְּדִינֵי יִשְׂרָאֵל. בָּא עַל עֲרָיוֹת הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים - נִדּוֹן בְּדִינֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים. וְאֵין לִי אֶלָּא נַעֲרָה מְאֹרָסָה בִּלְבַד. וְעַל שְׁפִיכוּת דָּמִים כֵּיצַד? עוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים, עוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּיִשְׂרָאֵל - חַיָּב. יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים - פָּטוּר. עַל הַגְּזֵלָה כֵּיצַד? גָּנַב גָּזַל יָפַת תֹּאַר, וְכֵן כַּיּוֹצֵא בּוֹ, עוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים, עוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּיִשְׂרָאֵל - אָסוּר. יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבֵד כּוֹכָבִים - מֻתָּר. עַל אֵבֶר מִן הַחַי כֵּיצַד? אֵבֶר מִן הַמְּדַלְדֵּל בַּבְּהֵמָה

תּוֹסֶפְתָּא

וְאֵין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרוּכָה, בָּשָׂר הַמְדֻלְדָּל בַּבְּהֵמָה וְאֵין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרֻכָּה - אָסוּר לְבְנֵי נֹחַ וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לְיִשְׂרָאֵל. וְאִם יֵשׁ בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרֻכָּה - מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לִבְנֵי נֹחַ. נָטַל צִפּוֹר שֶׁאֵין בָּהּ כַּזַּיִת וַאֲכָלָהּ - רַבִּי פּוֹטֵר, וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שִׁמְעוֹן מְחַיֵּב. וּמַה עַל אֵבֶר מִן הַחַי מִמֶּנּוּ - חַיָּב, כְּלוֹ - לֹא יְהֵא חַיָּב! חָנְקָהּ וַאֲכָלָהּ - פָּטוּר. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אַף עַל דַּם מִן הַחַי. רַבִּי חִדְקָא אוֹמֵר: אַף עַל הַסְּרוּס. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: אַף עַל הַכִּשָּׁפִים. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל הָאָמוּר בַּפָּרָשָׁה - בְּנֵי נֹחַ מְזֻהָרִין עָלֶיהָ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יח): לֹא יִמָּצֵא בְךָ מַעֲבִיר בְּנוֹ וּבִתּוֹ בָּאֵשׁ וְגוֹ׳ וְחוֹבֵר חָבֵר כִּי תוֹעֲבַת ה׳. אֶפְשָׁר שֶׁכָּתוּב עֹנֶשׁ עַד שֶׁלֹּא יַזְהִיר? אֶלָּא מַזְהִיר וְאַחַר כָּךְ עוֹנֵשׁ, מְלַמֵּד: שֶׁהִזְהִיר וְאַחַר כָּךְ עוֹנְשָׁן. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: [אַף] עַל הַכִּלְאַיִם. מֻתָּר לְבְנֵי נֹחַ לִזְרֹעַ וְלִלְבֹּשׁ כִּלְאַיִם. אָסוּר לְהַרְבִּיעַ וּלְהַרְכִּיב אִילָנוֹת.

מַסֶּכֶת הוֹרָיוֹת פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א,א הוֹרוּ בֵּית דִּין, וְיָדַע אֶחָד מֵהֶן שֶׁטָּעוּ. אוֹ שֶׁהָיָה אֶחָד מִן הַתַּלְמִידִים וָתִיקִים יוֹשֵׁב לִפְנֵיהֶם וְרָאוּי לְהוֹרָאָה כְּשִׁמְעוֹן בֶּן עַזַּאי, וְהָלַךְ וְעָשָׂה עַל פִּיהֶן - הֲרֵי זֶה חַיָּב, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא תָּלָה בְּבֵית דִּין:

א,ב הוֹרוּ בֵּית דִּין, וְעָשׂוּ כָּל הַקָּהָל אוֹ רֻבָּן עַל פִּיהֶן, בִּזְמַן שֶׁהוֹרָאָתוֹ הוֹרָאַת בֵּית דִּין - פְּטוּרִין, וְהָעוֹשִׂין עַל פִּיהֶם - מְבִיאִין פַּר. וְאֵין הוֹרָיָתָן הוֹרַיִת בֵּית דִּין - מְבִיאִין פַּר. הָעוֹשִׂין עַל פִּיו - מְבִיאִין כִּשְׂבָּה אוֹ שְׂעִירָה. הוֹרוּ בֵּית דִּין, וְעָשׂוּ שְׁנַיִם אוֹ שְׁלֹשָׁה שִׁבְטִים אוֹ רֻבָּן עַל פִּיהֶם, בִּזְמַן שֶׁהוֹרָאָתָן הוֹרַיִת בֵּית דִּין - פְּטוּרִין, וְהָעוֹשִׂין עַל פִּיהֶן - מְבִיאִין פַּר. אֵין הוֹרָיָתָן הוֹרָיוֹת בֵּית דִּין - חַיָּבִין. וְעוֹשִׂין עַל פִּיהֶן - מְבִיאִין כִּשְׂבָּה אוֹ שְׂעִירָה. עָשׂוּ עַל הוֹרַיִת עַצְמָן - פְּטוּרִים. הוֹרָיוֹת כֹּהֵן מָשִׁיחַ - חַיָּבִין. הוֹרוּ בֵּית דִּין וְאֶחָד מֵהֶן אֵינוֹ שָׁם - פְּטוּרִין. רַבִּי אָמַר: אוֹמֵר אֲנִי: עַד שֶׁיִּהְא מָפְלָא שֶׁבָּהֶן:

הַשָּׁלֵם

א,ג חֹמֶר בְּהוֹרָיָה שֶׁאֵין בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת. בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת שֶׁאֵין בְּהוֹרָיָה. שֶׁבְּהוֹרָיָה - עַד שֶׁהוֹרוּ כֻּלָּן כְּאֶחָד. וּבְדִינֵי נְפָשׁוֹת - הוֹלְכִין אַחַר הָרֹב. שֶׁבְּהוֹרָיָה - עַד שֶׁהוֹרוּ בֵּית דִּין שֶׁבִּלְשְׁכַּת הַגָּזִית. וּבְדִינֵי נְפָשׁוֹת - נוֹתְנִין בְּכָל מָקוֹם. יָחִיד שֶׁהוֹרָה עַצְמוֹ עַל פִּיו - הֲרֵי זֶה חַיָּב, שֶׁנֶּאֱמַר (בַּמִּדְבָּר טו, ל): "וְהַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּיָד רָמָה":

א,ד הָאוֹכֵל שְׁקָצִים - זֶה מוּמָר. כֵּיצַד מוּמָר אוֹכֵל נְבֵלוֹת וּטְרֵפוֹת שְׁקָצִים וּרְמָשִׂים. הָאוֹכֵל בְּשַׂר חֲזִיר, וְהַשּׁוֹתֶה יַיִן נֶסֶךְ, אוֹ הַמְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת, וְהַמְנַסֵּךְ. רַבִּי יוֹסֵי בְּרַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אַף הַלּוֹבֵשׁ כִּלְאַיִם. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: אַף הָעוֹשֶׂה דָּבָר שֶׁאֵין הַיֵּצֶר תָּאֵב לוֹ:

א,ה הוֹרוּ בֵּית דִּין שֶׁהוּא מוֹצָאֵי שַׁבָּת, וְאַחַר כָּךְ זָרְחָה חַמָּה - אֵין זֶה הוֹרָיָה אֶלָּא טָעוּת. הוֹרוּ בֵּית דִּין לַעֲקוֹר אֶת כָּל הַגּוּף, אָמְרוּ: אֵין דַּם בַּתּוֹרָה, אֵין חֵלֶב בַּתּוֹרָה, אֵין פִּגּוּל בַּתּוֹרָה - הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין. הוֹרוּ לְבַטֵּל מִקְצָת וּלְקַיֵּם מִקְצָת - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין. כֵּיצַד? אָמְרוּ: יֵשׁ דַּם, אֲבָל אֵין חַיָּבִין אֶלָּא עַל דַּם הַקָּרֵב לִשְׁלָמִים. יֵשׁ חֵלֶב בַּתּוֹרָה, אֲבָל אֵין חַיָּבִין אֶלָּא עַל חֵלֶב הַקָּרֵב לִשְׁלָמִים. יֵשׁ פִּגּוּל בַּתּוֹרָה, אֲבָל אֵין חַיָּבִין אֶלָּא עַל פִּגּוּל שֶׁבִּשְׁלָמִים - הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין, שֶׁנֶּאֱמַר: דָּבָר. נֶאֱמַר כָּאן דָּבָר, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן דָּבָר. מַה דָּבָר הָאָמוּר לְהַלָּן - מִקְצָתוֹ וְלֹא כֻלּוֹ, אַף דָּבָר הָאָמוּר כָּאן - מִקְצָתוֹ וְלֹא כֻלּוֹ. אַתָּה אוֹמֵר דָּבָר מִקְצָתוֹ וְלֹא כֻלּוֹ, אוֹ אֵינוֹ אֶלָּא כֻלּוֹ? תַּלְמוּד לוֹמַר (דְּבָרִים יז, ח): "בֵּין דַּם לְדָם" - וְלֹא כָּל דָּם. בֵּין דִּין לְדִין - וְלֹא כָּל דִּין. בֵּין נֶגַע לְנֶגַע - וְלֹא כָּל נֶגַע. הָא אֵין צָרִךְ לוֹמַר בַּלָּשׁוֹן הָרִאשׁוֹן, אֶלָּא בַּלָּשׁוֹן הָאַחֲרוֹן. נֶאֱמַר כָּאן דָּבָר, וְנֶאֱמַר לְהַלָּן דָּבָר. מַה דָּבָר הָאָמוּר לְהַלָּן - מִקְצָתוֹ וְלֹא כֻלּוֹ. אַף דָּבָר הָאָמוּר כָּאן - מִקְצָתוֹ וְלֹא כֻלּוֹ. רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי מֵאִיר: חָטְאוּ שִׁשָּׁה וְהֵן רֻבָּן, אוֹ שִׁבְעָה אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ רֻבָּן - הֲרֵי חַיָּבִין:

תּוֹסֶפְתָּא

א,ו הוֹרוּ בֵּית דִּין שֶׁל אֶחָד מִן הַשְּׁבָטִים, וְעָשָׂה אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט עַל פִּיהֶן - אוֹתוֹ הַשֵּׁבֶט חַיָּב, וּשְׁאָר הַשְּׁבָטִים פְּטוּרִין. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הוֹרָאַת בֵּית דִּין עִם כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט - כְּהוֹרָאַת בֵּית דִּין לַצִּבּוּר, שֶׁאֵין בֵּית דִּין וּמְשִׁיחַ חַיָּבִין אֶלָּא עַל הֶעְלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה, וְהֶעְלֵם דָּבָר בְּבֵית דִּין וְשִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה בַּקָּהָל. עָשׂוּ עַל הוֹרַיַּת עַצְמָן - פְּטוּרִין. עַל הוֹרַיַּת כֹּהֵן מָשִׁיחַ - חַיָּבִין. אֵין חַיָּבִין אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת, וְכֹהֵן מָשִׁיחַ, וְלֹא בַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים, אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁזְּדוֹנוֹ כָּרֵת וְשִׁגְגָתוֹ חַטָּאת. מָשִׁיחַ בַּעֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - חַיָּב עַל שִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: הֲרֵי הוּא כִּשְׁאָר כָּל מִצְוֹת הֶעְלֵם דָּבָר עִם שִׁגְגַת הַמַּעֲשֶׂה - מֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי:

א,ז אֵין חַיָּבִין עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ, וְאֵין מְבִיאִין אָשָׁם תָּלוּי עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ. וּמֵבִיא אָשָׁם תָּלוּי עַל עֲשֵׂה וְעַל לֹא תַעֲשֶׂה שֶׁבַּנִּדָּה. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מִפְּנֵי מָה חַיָּבִין עַל מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁבַּנִּדָּה? מִפְּנֵי שֶׁיֵּשׁ בָּהּ לֹא תַעֲשֶׂה. וְעוֹד רַבִּי יְהוּדָה הָיָה אוֹמֵר בָּהֶן כְּלָל: כְּשֶׁהַיְחִיד בְּאָשָׁם תָּלוּי - נָשִׂיא כַּיּוֹצֵא בּוֹ, וּמָשִׁיחַ וּבֵית דִּין פְּטוּרִין. וּכְשֶׁהוּא בְּאָשָׁם וַדַּאי - נָשִׂיא וּמָשִׁיחַ כַּיּוֹצֵא בּוֹ, וּבֵית דִּין פְּטוּרִין:

א,ח שְׁמִיעַת הַקּוֹל, וּבְטוּי שְׂפָתַיִם, וְטֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו - בֵּית דִּין פְּטוּרִין, יָחִיד נָשִׂיא וּמָשִׁיחַ חַיָּב. אֶלָּא שֶׁאֵין הַנָּשִׂיא חַיָּב עַל שְׁמִיעַת הַקּוֹל, וְלֹא עַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו - שֶׁהֵן בְּעוֹלֶה וְיוֹרֵד. נָשִׂיא - כַּיּוֹצֵא בּוֹ, וּמָשִׁיחַ וּבֵית דִּין - פְּטוּרִין. כְּשֶׁהוּא בְּקִבּוּעָה, יָחִיד וְנָשִׂיא וּמָשִׁיחַ - מְבִיאִין שְׂעִירָה, וּבֵית דִּין - פַּר וְשָׂעִיר, [פַּר] לָעוֹלָה וְשָׂעִיר לַחַטָּאת:

מַסֶּכֶת הוֹרָיוֹת פֶּרֶק שֵׁנִי

ב,א אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁבֵּין כֹּהֵן גָּדוֹל לְכֹהֵן הֶדְיוֹט: פַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת, וּפַר יוֹם

הַשָּׁלֵם

הַכִּפּוּרִים, וַעֲשִׁירִית הָאֵיפָה. לֹא פּוֹרֵעַ, וְלֹא פּוֹרֵם. אֲבָל פּוֹרֵם מִלְּמַטָּה, וְהֶהֱדְיוֹט מִלְּמַעְלָה. אֵין מְטַמֵּא לִקְרוֹבִין. וּמְצֻוֶּה עַל הַבְּתוּלָה, וּמַזֶּהֶר עַל הָאַלְמָנָה, וּמַחֲזִיר אֶת הָרוֹצֵחַ, וּמַקְרִיב אוֹנֵן וְאֵינוֹ אוֹכֵל. מַקְרִיב חֵלֶק בָּרֹאשׁ, וְנוֹטֵל חֵלֶק בָּרֹאשׁ. וְכָל עֲבוֹדַת יוֹם הַכִּפּוּרִים - אֵינָהּ כְּשֵׁרָה אֶלָּא בּוֹ. וּפָטוּר עַל טֻמְאַת מִקְדָּשׁ וְקָדָשָׁיו. וְכֻלָּן נוֹהֲגִין בְּמֻרֶבֶּה בְּגָדִים שֶׁעָבַר, חוּץ מִפַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת. כֻּלָּן אֵינָן נוֹהֲגִין בְּמִשּׁוּחַ מִלְחָמָה - חוּץ מֵחֲמִשָּׁה דְּבָרִים שֶׁפֵּרַשׁ הַכָּתוּב בַּפָּרָשָׁה. לֹא פּוֹרֵעַ, וְלֹא פּוֹרֵם, וְאֵין מְטַמֵּא לִקְרוֹבָיו, וּמְצֻוֶּה עַל הַבְּתוּלָה, וּמְזֶהֶר בָּאַלְמָנָה, וּמַחֲזִיר אֶת הָרוֹצֵחַ; דִּבְרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵין מַחְזִיר אֶת הָרוֹצֵחַ:

ב,ב אֵיזֶהוּ נָשִׂיא? [נָשִׂיא] יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נָשִׂיא שֵׁבֶט. נָשִׂיא יִשְׂרָאֵל וְנָשִׂיא בֵּית דָּוִד - זֶה מֵבִיא לְעַצְמוֹ, וְזֶה מֵבִיא לְעַצְמוֹ:

ב,ג אֵיזֶהוּ מָשִׁיחַ? מָשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה. אֵין בֵּין מָשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה לִמְרֻבֶּה בְּבְגָדִים, אֶלָּא שֶׁהַמְרֻבֶּה בִּבְגָדִים - צָרִיךְ לְהָבִיא פַּר; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים: אֵינוֹ צָרִיךְ לְהָבִיא פַּר:

ב,ד פַּר מָשִׁיחַ וּפַר הָעֵדָה - פַּר מָשִׁיחַ קֹדֶם לְפַר הָעֵדָה בְּכָל מַעֲשָׂיו, הוֹאִיל וּפַר מָשִׁיחַ מִכַּפֵּר, וְהָעֵדָה מִתְכַּפֶּרֶת, מוּטָב שֶׁיְּקַדִּים הַמְכַפֵּר לַמִּתְכַּפֵּר, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא טז, ו): "וְכִפֶּר בַּעֲדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ" וְגוֹ'. פַּר הַבָּא עַל כָּל הַמִּצְוֹת - קֹדֶם לְפַר וְשָׂעִיר שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים. וּפַר וְשָׂעִיר שֶׁל עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים - קֹדֶם לְשָׂעִיר שֶׁל נָשִׂיא. וְשָׂעִיר שֶׁל נָשִׂיא - קֹדֶם לְשָׂעִיר שֶׁל יָחִיד. וְשָׂעִיר שֶׁל יָחִיד - קֹדֶם לִכְבְשָׂה שֶׁל יָחִיד. שְׁתֵּי הַלֶּחֶם - קוֹדְמוֹת לַכְּבָשִׂים. הָעֹמֶר - קֹדֶם לַכֶּבֶשׂ הַקָּרֵב עִמּוֹ. זֶה הַכְּלָל: הַבָּא בְּגִין הַיּוֹם - קֹדֶם לַבָּא בְּגִין הַלֶּחֶם:

ב,ה הוּא וְאָבִיו וְרַבּוֹ עוֹמְדִין בַּשֹּׁבִי - הוּא קֹדֶם לְרַבּוֹ, וְרַבּוֹ קֹדֶם לְאָבִיו, וְאִמּוֹ קוֹדֶמֶת

תּוֹסֶפְתָּא

לְכָל אָדָם. אֵיזֶהוּ רַבּוֹ? רַבּוֹ שֶׁלְּמְדוֹ תּוֹרָה, לֹא שֶׁלְּמְדוֹ אוּמָנוּת. וְאֵיזֶה? זֶה שֶׁפָּתַח לוֹ תְּחִלָּה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: רַבּוֹ שֶׁלְּמְדוֹ חָכְמָה, לֹא רַבּוֹ שֶׁלְּמְדוֹ תּוֹרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: כָּל שֶׁרֹב תַּלְמוּדוֹ מִמֶּנּוּ. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: כָּל שֶׁהֵאִיר עֵינָיו בְּמִשְׁנָתוֹ:

ב,ו הָאִישׁ - קֹדֶם לְאִשָּׁה, לְהַחֲיוֹתוֹ, לְהָשִׁיב אֲבֵדָה. וְאִשָּׁה - קוֹדֶמֶת לָאִישׁ, לְכִסּוּת, וּלְהוֹצִיא מִבֵּית הַשֶּׁבִי. בִּזְמַן שֶׁשְּׁנֵיהֶן עוֹמְדִין בְּקַלְקָלָה - הָאִישׁ קֹדֶם. מַעֲשֶׂה שֶׁהָלַךְ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְרוֹמִי, אָמְרוּ לוֹ: יֵשׁ כָּאן תִּינוֹק אֶחָד יְרוּשַׁלְמִי יְפֵה עֵינַיִם וְטוֹב רְאִי עוֹמֵד לְקָלוֹן, הָלַךְ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְבָדְקוֹ, כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ לַפֶּתַח, קָרָא אֶת הַמִּקְרָא הַזֶּה (יְשַׁעְיָהוּ מב): מִי נָתַן לִמְשִׁסָּה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְבוֹזְזִים. נַעֲנָה אוֹתוֹ תִּינוֹק וְאָמַר (שָׁם): הֲלֹא ה׳ זוּ חָטָאנוּ לוֹ וְגוֹ׳. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: מֵעִיד אֲנִי עָלַי אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ שֶׁאֵינִי זָז מִכָּאן עַד שֶׁאֲנִי פּוֹדֶה אוֹתוֹ בְּמָמוֹן הַרְבֵּה. פְּדָאוֹ בְּמָמוֹן הַרְבֵּה, וְשִׁגְּרוֹ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְעָלָיו נֶאֱמַר (אֵיכָה ד, ב): ״בְּנֵי צִיּוֹן הַיְקָרִים הַמְסֻלָּאִים בַּפָּז״ וְגוֹ׳:

בַּ,ז מִנַּיִן שֶׁכָּל הַשּׁוֹנֶה פֶּרֶק אֶחָד לַחֲבֵרוֹ, מַעֲלָה עָלָיו הַכָּתוּב כְּאִלּוּ הוּא יְצָרוֹ וְרָקָמוֹ וְהֶבִיאוֹ לְעוֹלָם? שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמְיָה טו, יט): ״אִם תּוֹצִיא יָקָר מִזּוֹלֵל כְּפִי תִּהְיֶה״, כְּאוֹתוֹ הַפֶּה שֶׁזָּרַק נְשָׁמָה בָּאָדָם הָרִאשׁוֹן, כָּךְ כָּל הַמַּכְנִיס בְּרִיָּה אַחַת תַּחַת כַּנְפֵי הַשְּׁכִינָה - מַעֲלִין עָלָיו כְּאִלּוּ יְצָרוֹ וּרְקָמוֹ וְהֵבִיאוֹ לָעוֹלָם. יָקָר - הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ג, טו): ״יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים״. וְאוֹמֵר (מִשְׁלֵי כ, טו): ״יֵשׁ זָהָב וְרֹב פְּנִינִים וּכְלִי יָקָר שִׂפְתֵי דַעַת״:

ב,ח חָכְם - קֹדֶם לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל. מֵת חָכָם - אֵין לָנוּ כַּיּוֹצֵא בּוֹ. מֵת מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל - כָּל יִשְׂרָאֵל רְאוּיִם לְמַלְכוּת. הַמֶּלֶךְ - קֹדֶם לְכֹהֵן גָּדוֹל, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-א א, לג): ״וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם קְחוּ עִמָּכֶם אֶת עַבְדֵי אֲדוֹנֵיכֶם וְהִרְכַּבְתֶּם אֶת שְׁלֹמֹה בְּנִי עַל הַפִּרְדָּה אֲשֶׁר לִי״ וְגוֹ׳. כֹּהֵן גָּדוֹל קֹדֶם לְנָבִיא, שֶׁנֶּאֱמַר (שָׁם א, לד): ״וּמָשַׁח אוֹתוֹ שָׁם צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא״ - הִקְדִּים צָדוֹק לְנָתָן. וְאוֹמֵר (זְכַרְיָה ג, ח): ״שְׁמַע נָא יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אַתָּה וְרֵעֶיךָ הַיּוֹשְׁבִים לְפָנֶיךָ״ וְגוֹ׳. יָכוֹל בְּנֵי אָדָם הֲדְיוֹטוֹת הָיוּ? תַּלְמוּד לוֹמַר: ״כִּי אַנְשֵׁי מוֹפֵת הֵמָּה״, אֵין מוֹפֵת אֶלָּא נָבִיא, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים יג, ב): ״וְנָתַן אֵלֶיךָ אוֹת אוֹ מוֹפֵת״:

ב,ט מָשׁוּחַ בְּשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה - קוֹדֵם לִמְרֻבֶּה בְּגָדִים. מְרֻבֶּה בְּגָדִים - קוֹדֵם לְמָשׁוּחַ מִלְחָמָה. מָשׁוּחַ מִלְחָמָה - קֹדֶם לַסְּגָן. סְגָן - קוֹדֵם לְרֹאשׁ מִשְׁמָר. רֹאשׁ מִשְׁמָר - קֹדֶם לְרֹאשׁ בֵּית אָב. רֹאשׁ בֵּית אָב - קֹדֶם לְמַרְכָּל. - קֹדֶם לַגִּזְבָּר. גִּזְבָּר - קֹדֶם לְכֹהֵן הֶדְיוֹט. כֹּהֵן הֶדְיוֹט - קֹדֶם לַלֵּוִי. לֵוִי - קֹדֶם לְיִשְׂרָאֵל. יִשְׂרָאֵל - לְמַמְזֵר. מַמְזֵר - לְנָתִין. נָתִין - לְגֵר. גֵּר - לְעֶבֶד מְשֻׁחְרָר. אֵימָתַי? בִּזְמַן שֶׁכֻּלָּן שָׁוִין, אֲבָל אִם הָיָה מַמְזֵר תַּלְמִיד חָכָם, וְכֹהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ - מַמְזֵר תַּלְמִיד חָכָם קֹדֶם לְכֹהֵן גָּדוֹל עַם הָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי ג, טו): ״יְקָרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חֲפָצֶיךָ לֹא יִשְׁווּ בָהּ״! רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר: בַּדִּין הוּא שֶׁיַּקְדִּים עֶבֶד מְשֻׁחְרָר לְגֵר, מִפְּנֵי שֶׁזֶּה גָּדַל בִּקְדֻשָּׁה, וְזֶה שֶׁלֹּא בִּקְדֻשָּׁה, אֶלָּא מִפְּנֵי שֶׁזֶּה הָיָה בִּכְלָל אָרוּר, וְזֶה לֹא הָיָה בִּכְלָל אָרוּר:

ב,י מִפְּנֵי מַה הַכֹּל קוֹפְצִין לִישָׂא אֶת הַגִּיּוֹרֶת, וְאֵין הַכֹּל קוֹפְצִין לִישָׂא אֶת הַמְשֻׁחְרֶרֶת? מִפְּנֵי שֶׁהַגִּיּוֹרֶת - הָיְתָה בְּחֶזְקַת מְשֻׁמֶּרֶת, וְשִׁפְחָה מְשֻׁחְרֶרֶת - הָיְתָה בְּחֶזְקַת מְפֻקֶּרֶת. רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי צָדוֹק אוֹמֵר: מִפְּנֵי שֶׁמְּצַיֶּנֶת לְקָלָלָה בְּפִי כָּל הַבְּרִיּוֹת. מִפְּנֵי מַה הַכֹּל נִשְׁאָלִין עַל הָעֶבֶד? מִפְּנֵי שֶׁעִסְקוֹ רַע עִם הַבְּרִיּוֹת:

ב,יא (תְּהִלִּים קלה, יט): ״בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת ה׳, [בֵּית אַהֲרֹן בָּרְכוּ אֶת ה׳], בֵּית הַלֵּוִי בָּרְכוּ אֶת ה׳, יִרְאֵי ה׳ בָּרְכוּ אֶת ה׳״. נִמְצְאוּ: יִשְׂרָאֵל - מְבָרְכִין אַחַת. בֵּית אַהֲרֹן - שְׁתַּיִם. בֵּית הַלֵּוִי - שָׁלֹשׁ. יִשְׂרָאֵל יִרְאֵי ה׳ - מְבָרְכִין אַרְבַּע:

הַשָּׁלֵם

תּוֹסֶפְתָּא

הַדְּרָן עֲלָךְ תּוֹסֶפְתָּא סֵדֶר נְזִיקִין

מַסֶּכֶת קָרְבָּנוֹת פֶּרֶק רִאשׁוֹן

א. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: כָּל הַזְּבָחִים שֶׁנִּזְבְּחוּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָן - כְּשֵׁרִין, אֶלָּא שֶׁלֹּא עָלוּ לַבְּעָלִים לְשֵׁם חוֹבָה, חוּץ מִן הַפֶּסַח וּמִן הַחַטָּאת. הַפֶּסַח בִּזְמַנּוֹ וְהַחַטָּאת בְּכָל זְמַן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אַף הָאָשָׁם, הַפֶּסַח בִּזְמַנּוֹ וְחַטָּאת וְהָאָשָׁם בְּכָל זְמַן. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: חַטָּאת בָּאָה עַל חַטָּאת, וְאָשָׁם בָּא עַל אַשְׁמָה, מַה חַטָּאת פְּסוּלָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ אַף אָשָׁם פָּסוּל שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּחַטָּאת, שֶׁדָּמָהּ נִתַּן לְמַעְלָה, לְפִיכָךְ אִם שְׁחָטָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - פְּסוּלָה, תֹּאמַר בְּאָשָׁם שֶׁדָּמוֹ נִתַּן לְמַטָּה, וְאִם שְׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - כָּשֵׁר, אַף אָשָׁם שֶׁדָּמוֹ נִתַּן לְמַטָּה, אִם שְׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - יְהֵא פָּסוּל. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: לֹא, אִם אָמַרְתָּ בְּפֶסַח שֶׁיֵּשׁ לוֹ זְמַן קָבוּעַ, וְאִם שְׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ פָּסוּל, תֹּאמַר בְּאָשָׁם שֶׁאֵין לוֹ זְמַן קָבוּעַ? וְאִם שְׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - כָּשֵׁר. וְאָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: חַטָּאת תּוֹכִיחַ, שֶׁאֵין לָהּ זְמַן קָבוּעַ, וְאִם שְׁחָטָהּ שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ - הֵיא פְּסוּלָה, אַף אָשָׁם שֶׁאֵין לוֹ זְמַן קָבוּעַ, אִם שְׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - יְהֵא פָּסוּל. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: נַחֲזֹר חָלִילָה. חָזַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְאָמַר: אַף חַטָּאת הֵיא וְאָשָׁם הֵיא, מַה חַטָּאת פְּסוּלָה שֶׁלֹּא לִשְׁמָהּ אַף אָשָׁם פָּסוּל שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: בְּחַטָּאת הוּא אוֹמֵר: "וְשָׁחַט אוֹתָהּ לְחַטָּאת" - שֶׁתְּהֵא שְׁחִיטָתָהּ לְשֵׁם חַטָּאת, בְּפֶסַח הוּא אוֹמֵר (שְׁמוֹת יב, כז): "זֶבַח פֶּסַח הוּא לַה'" - שֶׁתְּהֵא זְבִיחָה לְשֵׁם פֶּסַח, אֲבָל אָשָׁם, אֵינוֹ אוֹמֵר "אָשָׁם הוּא", אֶלָּא בִּשְׁעַת הֶקְטֵר חֲלָבִים, הוּא עַצְמוֹ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִקְטִיר חֶלְבּוֹ - כָּשֵׁר.

הַשָּׁלֵם

ב. אָשָׁם בֶּן שָׁנָה שֶׁהֵבִיאוּ בֶּן שְׁתַּיִם, וּבֶן שְׁתַּיִם שֶׁהֵבִיאוּ בֶּן שָׁנָה, אוֹ שֶׁשְּׁחָטוֹ מֵחֶסְרוֹן זְמַן בַּבְּעָלִים - תִּרְעֶה צוּרָתוֹ וְיֵצֵא לְבֵית הַשְּׁרֵפָה. עוֹלַת נָזִיר וְעוֹלַת יוֹלֶדֶת, וְעוֹלַת מְצֹרָע שֶׁשְּׁחָטָן בְּנֵי שְׁנַיִם עָשָׂר חֹדֶשׁ וְיוֹם אֶחָד, אוֹ שֶׁשְּׁחָטָן מֵחֶסְרוֹן זְמַן בַּבְּעָלִים, וְעוֹלִין עַל גַּבֵּי מִזְבֵּחַ וּטְעוּנִין נְסָכִים, אֲבָל שֶׁלֹּא עָלוּ לַבְּעָלִים לְשֵׁם חוֹבָה. זֶה הוּא כְּלָלוֹ שֶׁל דָּבָר: כָּל שֶׁאֵינוֹ פּוֹסֵל בְּעוֹלַת נְדָבָה - אֵינוֹ פּוֹסֵל בְּעוֹלָה, וְכָל הַפּוֹסֵל בְּחַטָּאת - פּוֹסֵל בְּאָשָׁם, חוּץ מִן הָאָשָׁם שֶׁשְּׁחָטוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ.

ג. כְּבָשִׂים שֶׁשְּׁחָטָן לְשֵׁם כְּבָשִׂים, וְנִמְצְאוּ אֵילִים - עָלוּ לַצְּבוּר לְשֵׁם אֵילִים. אֵילֵי צְבוּר שֶׁשְּׁחָטָן לְשֵׁם אֵילִים, וְנִמְצְאוּ כְּבָשִׂים, עָלוּ לְצְבוּר לְשֵׁם כְּבָשִׂים, וְהַשְּׁאָר יַעֲלוּ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ וּטְעוּנִין נְסָכִין.

ד. שְׁחָטוֹ לִשְׁמוֹ, וּמְלָקוֹ שֶׁלֹּא לִשְׁמוֹ - כָּשֵׁר, שֶׁכְּבָר הֶכְשֵׁר בִּשְׁחִיטָה, חוּץ לִמְקוֹמוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, חוּץ לִזְמַנּוֹ - פִּגּוּל וְחַיָּבִים עָלָיו כָּרֵת. חוּץ לִמְקוֹמוֹ וְחוּץ לִזְמַנּוֹ - פָּסוּל וְאֵין בּוֹ כָּרֵת, וְרַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר בְּהִלּוּךְ. וְכֵן בְּחוּץ לִזְמַנּוֹ וְחוּץ לִמְקוֹמוֹ. אָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן: מְצָאנִי יוֹסֵי בְּרַבִּי בְּצִידֹן, וְאָמַר לִי: הִלּוּךְ, שֶׁהָיָה רַבִּי מֵאִיר פּוֹסֵל בּוֹ, מַה אַתָּה בּוֹ, אָמַרְתִּי לוֹ: מַכְשִׁיר אֲנִי. אָמַר לִי: מֵאֵיזֶה טַעַם? אָמַרְתִּי לוֹ: לְפִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לַעֲבוֹדָה שֶׁלֹּא שְׁחָטָהּ, וְשֶׁלֹּא קִבְּלָהּ וְשֶׁלֹּא זָרְקָהּ, אֲבָל אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא בְּהִלּוּךְ. רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמֵר: כָּל הִלּוּךְ שֶׁעֲבוֹדָה צְרִיכָה לוֹ - פּוֹסֵל בַּעֲבוֹדָה, וְכָל הִלּוּךְ שֶׁאֵין עֲבוֹדָה צְרִיכָה לוֹ - אֵינוֹ פּוֹסֵל בָּעֲבוֹדָה. אֵיזֶהוּ הִלּוּךְ שֶׁעֲבוֹדָה צְרִיכָה לוֹ? שְׁחָטוֹ וְקִבֵּל לֵילֵךְ, וּלְזָרְקוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, וּבִשְׁעַת הִלּוּכוֹ חִשֵּׁב עָלָיו - זֶה הִלּוּךְ שֶׁעֲבוֹדָה צְרִיכָה לוֹ. אֲבָל שָׁחַט, וְקִבֵּל לֵילֵךְ לְהַנִּיחוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר, וּבִשְׁעַת הִלּוּכוֹ חִשֵּׁב עָלָיו - זֶה הוּא הִלּוּךְ שֶׁאֵין עֲבוֹדָה צְרִיכָה לוֹ.

תּוֹסֶפְתָּא

ה. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: אֲפִלּוּ רַגְלוֹ אַחַת עַל גַּבֵּי הָרִצְפָּה – פָּסוּל. רַגְלוֹ אַחַת עַל גַּבֵּי הָרִצְפָּה, וְרַגְלוֹ אַחַת עַל גַּבֵּי הַלְּבֵנָה, רַגְלוֹ אַחַת עַל גַּבֵּי הָרִצְפָּה, וְרַגְלוֹ אַחַת עַל גַּבֵּי הַכְּלִי, שֶׁאִם יִנָּטֵל הַכְּלִי וְיָכוֹל לַעֲמֹד בִּפְנֵי עַצְמוֹ – כָּשֵׁר, וְאִם לָאו – פָּסוּל. קִבֵּל בִּימִינוֹ וּבְשִׂמְאלוֹ כְּאֶחָד – פָּסוּל. רַבִּי שִׁמְעוֹן מַכְשִׁיר. הָיְתָה שְׂמֹאל מְסַיַּעַת אֶת הַיָּמִין – הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהוּא כָּשֵׁר. הָיָה רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יַד – טָעוּן יָמִין, וְכָל שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בּוֹ יַד – אֵין טָעוּן יָמִין. כָּל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ ׳אֶצְבַּע׳ – טָעוּן יָמִין, וְכָל שֶׁלֹּא נֶאֱמַר בּוֹ ׳אֶצְבַּע׳ – אֵין טָעוּן יָמִין. רַבִּי אֶלְעָזָר בַּר רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר: כָּל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מַתְּנַת יַד, שִׁנָּה בְּמַתָּנָה – פָּסוּל. בְּקַבָּלָה – כָּשֵׁר. וְכָל שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ קַבָּלַת יַד, שִׁנָּה בְּקַבָּלָה – פָּסוּל. בְּמַתָּנָה – כָּשֵׁר. קִבֵּל הַכֹּהֵן, קִבֵּל הַכָּשֵׁר, קִבֵּל בִּימִינוֹ, קִבֵּל בִּכְלִי הֶקְדֵּשׁ, קִבֵּל כָּשֵׁר חָזַר וְקִבֵּל פָּסוּל, קִבֵּל בִּשְׂמֹאל, קִבֵּל בִּכְלִי חֹל – פָּסוּל. קִבֵּל הַכָּשֵׁר וְזָרַק הַפָּסוּל, קִבֵּל הַפָּסוּל וְזָרַק הַכָּשֵׁר – פָּסוּל.

ו. דָּרַשׁ רַבִּי עֲקִיבָה: מִנַּיִן לְקַבָּלַת הַדָּם שֶׁלֹּא תְּהֵא אֶלָּא בְּכֹהֵן תָּמִים וּבִכְלִי שָׁרֵת? תַּלְמוּד לוֹמַר (וַיִּקְרָא ט, ט): ״וְהִקְרִבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן אֶת הַדָּם אֵלָיו״! יָכוֹל זוֹ זְרִיקָה, כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר: ״וְזָרְקוּ״ – זוֹ זְרִיקָה אֲמוּרָה, הָא אֵינוֹ אוֹמֵר כָּאן ״וְהִקְרִבוּ״ אֶלָּא זוֹ קַבָּלָה, מַקִּישׁ קַבָּלָה לִזְרִיקָה, מָה זְרִיקָה בְּכֹהֵן תָּמִים וּבִכְלִי שָׁרֵת, אַף בְּקַבָּלָה בְּכֹהֵן תָּמִים וּבִכְלִי שָׁרֵת. וּלְהַלָּן הוּא אוֹמֵר: ״וּמָשַׁחְתָּ אוֹתָם וְכִהַנּוּ לִי״, מָה כֹּהֵן הָאָמוּר לְהַלָּן בְּכֹהֵן תָּמִים וּכְלִי שָׁרֵת, אַף כֹּהֵן הָאָמוּר כָּאן כֹּהֵן תָּמִים וּכְלִי שָׁרֵת. אָמַר לוֹ רַבִּי טַרְפוֹן: עֲקִיבָה! עַד מָתַי אַתָּה מְגַבֵּב וּמֵבִיא עָלֵינוּ? אֲקַפֵּחַ אֶת בָּנַי אִם לֹא הֻפְרַשׁ שָׁמַעְתִּי בֵּין קַבָּלָה לִזְרִיקָה, וְאַתָּה הַשְׁוָתָה קַבָּלָה לִזְרִיקָה. אָמַר לוֹ: תַּרְשֵׁנִי לוֹמַר לְפָנֶיךָ מַה שֶׁלִּמַּדְתַּנִי? אָמַר לוֹ: אֱמוֹר! אָמַר לוֹ: קַבָּלָה, לֹא עָשָׂה בָהּ מַחֲשָׁבָה כְּמַעֲשֶׂה. זְרִיקָה, עָשָׂה בָהּ מַחֲשָׁבָה כְּמַעֲשֶׂה. הַמְקַבֵּל

הַשָּׁלֵם

בַּחוּץ – כָּשֵׁר. הַזּוֹרֵק בַּחוּץ – פָּסוּל. קִבְּלוּהוּ פְּסוּלִין – אֵין חַיָּבִין עָלָיו. זְרָקוּהוּ – פְּסוּלִין – חַיָּבִין עָלָיו. אָמַר לוֹ: הָעֲבוֹדָה! שֶׁלֹּא הִטִּיתָהּ יָמִין וּשְׂמֹאל. אֲנִי שָׁמַעְתִּי וְלֹא הָיָה לִי לְפָרֵשׁ, וְאַתָּה דּוֹרֵשׁ וּמַסְכִּים לַהֲלָכָה, הָא כָּל הַפּוֹרֵשׁ מִמְּךָ כְּפוֹרֵשׁ מֵחַיָּיו.

ז. דַּם פָּרַת חַטָּאת, שׁוֹחֵט בִּימִינוֹ וּמְקַבֵּל בִּשְׂמֹאלוֹ, וּמַזֶּה בְּאֶצְבַּע הַיְמָנִית, וְאִם שִׁנָּה – פָּסוּל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בִּימִינוֹ הָיָה שׁוֹחֵט וְנוֹתֵן אֶת הַסַּכִּין לְפָנָיו, אוֹ לָזֶה שֶׁעוֹמֵד בְּצִדּוֹ וּמְקַבְּלוֹ בִּימִינוֹ, וּמְעָרֶה בִּשְׂמֹאלוֹ, וּמַזֶּה בְּאֶצְבַּע הַיְמָנִית. וְאִם שִׁנָּה – פָּסוּל. הַזָּיוֹת שֶׁבַּפָּרָה, הִזָּן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן, אוֹ שֶׁאֵינָן מְכֻוָּנוֹת, אוֹ שֶׁחִסֵּר אַחַת מֵהֶן שֶׁטָּבַל אַחַת וְהִזָּה שְׁתַּיִם, אוֹ שֶׁטָּבַל שְׁתַּיִם, וְהִזָּה אַחַת – הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלוֹת. הַזָּיוֹת שֶׁבִּמְצֹרָע, שֶׁהִזָּן שֶׁלֹּא לִשְׁמָן שֶׁאֵינָן מְכֻוָּנוֹת – הֲרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרוֹת. דַּם אֲשָׁמוֹ שֶׁל מְצוֹרָע – מְקַבֵּל בִּימִינוֹ וּמְעָרֶה בִּשְׂמֹאלוֹ, וּמַזֶּה בְּאֶצְבַּע הַיְמָנִית. וְאִם שִׁנָּה – פָּסוּל. פִּנָּה מִשְּׂמֹאלוֹ לִימִינוֹ, וְעֵרָה לִשְׂמֹאלוֹ, וְחָזַר וְהִזָּה בִּימִינוֹ – פָּסוּל, לֹא מִפְּנֵי שֶׁשִּׁנָּה – פָּסוּל, אֶלָּא שֶׁחִסֵּר הַלּוֹג טִפָּה כָּל שֶׁהוּא.

ח. דַּם כָּל הַנִּתָּנִין לְמַעְלָן, שֶׁנִּתָּנָן שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּן, אוֹ שֶׁאֵינָן מְכֻוָּנוֹת – הֲרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרִין. דַּם הַנִּתָּנִין לְמַגָּעָן, שֶׁנִּתָּנָן שֶׁלֹּא כְּדַרְכָּן, אוֹ שֶׁמִּכְּחוֹן שֶׁלֹּא כְּנֶגֶד הַיְסוֹד – הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין. דַּם כָּל הַנִּתָּנִין לְמַעְלָן, מִקְצָת כְּלִי וְנוֹתֵן בַּיָּד, וְאִם נָתַן בַּכְּלִי – פָּסוּל. לֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצֹרָע, נוֹטֵל בִּימִינוֹ וּמְקַבֵּל בִּשְׂמֹאלוֹ, וּמַזֶּה בְּאֶצְבַּע הַיְמָנִית. וְאִם שִׁנָּה – פָּסוּל. אֲבָל בָּעוֹף אֵינוֹ כֵן, אֶלָּא שֶׁבְּעוֹלַת הָעוֹף מִמַּצָּה מֵעַצְמוֹ, וּבְחַטָּאת הָעוֹף – מַזֶּה וּמִמַּצָּה מֵעַצְמוֹ. כֻּלָּן שֶׁקִּבְּלוּ בַּיָּד וְהִזּוּהָ בִּכְלִי, בִּכְלִי וְהִזּוּהָ בַּיָּד – הֲרֵי אֵלּוּ פְּסוּלִין. הֶקְטֵר חֲלָבִין וְאֵמוּרִין וְעִצִּים, שֶׁנִּתָּנָן עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים, בֵּין בַּיָּד בֵּין בַּכְּלִי, בֵּין בִּשְׂמֹאלוֹ בֵּין בִּימִינוֹ – הֲרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרִין. הַיַּיִן שֶׁנִּסְכּוֹ בַּקַּסְוָה, הַקֻּמָּץ וְהַלְּבוֹנָה, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, וּמִנְחַת נְסָכִים שֶׁקִּדְּשׁוּ בַּכְּלִי, שֶׁנָּתַן עַל גַּבֵּי הָאִישִׁים, בֵּין בַּיָּד בֵּין בַּכְּלִי, בֵּין

תּוֹסֶפְתָּא

בְּיָמִין בֵּין בִּשְׂמֹאל - הֲרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרִין. וְכֻלָּן שֶׁנִּסְכוּ בַּקַּסְוָה וְנִסְכוּ בַּהֵין - כָּשֵׁר. בַּיָּד וּבִכְלִי חֹל - פָּסוּל. אֶחָד נִסּוּךְ הַמַּיִם, וְאֶחָד נִסּוּךְ הַיַּיִן, שֶׁנִּסְכוּ בֵּין בַּהֵין בֵּין בַּקַּרְקָעוֹת, בֵּין בַּקַּסְוָה בֵּין בְּמֵנִיקוֹת - הֲרֵי אֵלּוּ כְּשֵׁרִין.

הַשָּׁלֵם

מלכים א פרק א

א וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיְכַסֻּהוּ בַּבְּגָדִים וְלֹא
יֵחַם לוֹ: **ב** וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲבָדָיו יְבַקְשׁוּ לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ
נַעֲרָה בְתוּלָה וְעָמְדָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּתְהִי־לוֹ סֹכֶנֶת
וְשָׁכְבָה בְחֵיקֶךָ וְחַם לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ: **ג** וַיְבַקְשׁוּ
נַעֲרָה יָפָה בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וַיִּמְצְאוּ אֶת־אֲבִישַׁג
הַשּׁוּנַמִּית וַיָּבִאוּ אֹתָהּ לַמֶּלֶךְ: **ד** וְהַנַּעֲרָה יָפָה
עַד־מְאֹד וַתְּהִי לַמֶּלֶךְ סֹכֶנֶת וַתְּשָׁרְתֵהוּ וְהַמֶּלֶךְ
לֹא יְדָעָהּ: **ה** וַאֲדֹנִיָּה בֶן־חַגִּית מִתְנַשֵּׂא לֵאמֹר
אֲנִי אֶמְלֹךְ וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַחֲמִשִּׁים אִישׁ
רָצִים לְפָנָיו: **ו** וְלֹא־עֲצָבוֹ אָבִיו מִיָּמָיו לֵאמֹר
מַדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ וְגַם־הוּא טוֹב־תֹּאַר מְאֹד וְאֹתוֹ
יָלְדָה אַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם: **ז** וַיְהִי דְבָרָיו עִם יוֹאָב בֶּן־
צְרוּיָה וְעִם אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וַיַּעְזְרוּ אַחֲרֵי
אֲדֹנִיָּה: **ח** וְצָדוֹק הַכֹּהֵן וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְנָתָן
הַנָּבִיא וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְהַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא הָיוּ
עִם־אֲדֹנִיָּהוּ: **ט** וַיִּזְבַּח אֲדֹנִיָּהוּ צֹאן וּבָקָר וּמְרִיא
עִם אֶבֶן הַזֹּחֶלֶת אֲשֶׁר־אֵצֶל עֵין רֹגֶל וַיִּקְרָא אֶת־
כָּל־אֶחָיו בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְכָל־אַנְשֵׁי יְהוּדָה עַבְדֵי
הַמֶּלֶךְ: **י** וְאֶת־נָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ וְאֶת־הַגִּבּוֹרִים
וְאֶת־שְׁלֹמֹה אָחִיו לֹא קָרָא: **יא** וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־
בַּת־שֶׁבַע אֵם־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ כִּי
מָלַךְ אֲדֹנִיָּהוּ בֶן־חַגִּית וַאֲדֹנֵינוּ דָוִד לֹא
יָדָע: **יב** וְעַתָּה לְכִי אִיעָצֵךְ נָא עֵצָה וּמַלְטִי אֶת־
נַפְשֵׁךְ וְאֶת־נֶפֶשׁ בִּנֵךְ שְׁלֹמֹה: **יג** לְכִי וּבְאִי | אֶל־
הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְאָמַרְתְּ אֵלָיו הֲלֹא־אַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲמָתְךָ לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה בְנֵךְ יִמְלֹךְ
אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי וּמַדּוּעַ מָלַךְ
אֲדֹנִיָּהוּ: **יד** הִנֵּה עוֹדֵךְ מְדַבֶּרֶת שָׁם עִם־הַמֶּלֶךְ
וַאֲנִי אָבוֹא אַחֲרַיִךְ וּמִלֵּאתִי אֶת־
דְּבָרָיִךְ: **טו** וַתָּבֹא בַת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ הַחַדְרָה
וְהַמֶּלֶךְ זָקֵן מְאֹד וַאֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית מְשָׁרֶתֶת אֶת־
הַמֶּלֶךְ: **טז** וַתִּקֹּד בַּת־שֶׁבַע וַתִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ
וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ: **יז** וַתֹּאמֶר לוֹ אֲדֹנִי אַתָּה
נִשְׁבַּעְתָּ בַּיהוָה אֱלֹהֶיךָ לַאֲמָתֶךָ כִּי־שְׁלֹמֹה בְנֵךְ
יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי: **יח** וְעַתָּה הִנֵּה
אֲדֹנִיָּה מָלָךְ וְעַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לֹא
יְדַעְתָּ: **יט** וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וְצֹאן לָרֹב {פ}
וַיִּקְרָא לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וּלְיוֹאָב שַׂר
הַצָּבָא וּלְשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ לֹא קָרָא: **כ** וְאַתָּה אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ עֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לְהַגִּיד לָהֶם מִי יֵשֵׁב
עַל־כִּסֵּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו: **כא** וְהָיָה כִּשְׁכַּב
אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו וְהָיִיתִי אֲנִי וּבְנִי שְׁלֹמֹה
חַטָּאִים: **כב** וְהִנֵּה עוֹדֶנָּה מְדַבֶּרֶת עִם־הַמֶּלֶךְ
וְנָתָן הַנָּבִיא בָּא: **כג** וַיַּגִּידוּ לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר הִנֵּה נָתָן
הַנָּבִיא וַיָּבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ עַל־אַפָּיו
אָרְצָה: **כד** וַיֹּאמֶר נָתָן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אַתָּה אָמַרְתָּ
אֲדֹנִיָּהוּ יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־
כִּסְאִי: **כה** כִּי | יָרַד הַיּוֹם וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וְצֹאן
לָרֹב וַיִּקְרָא לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְשָׂרֵי הַצָּבָא
וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וְהִנָּם אֹכְלִים וְשֹׁתִים לְפָנָיו
וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ אֲדֹנִיָּהוּ: **כו** וְלִי אֲנִי־עַבְדֶּךָ
וּלְצָדוֹק הַכֹּהֵן וְלִבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וּלְשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ
לֹא קָרָא: **כז** אִם מֵאֵת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִהְיָה הַדָּבָר
הַזֶּה וְלֹא הוֹדַעְתָּ אֶת־עבדיך (עַבְדֶּךָ) מִי יֵשֵׁב
עַל־כִּסֵּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו: {ס} **כח** וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ
דָּוִד וַיֹּאמֶר קִרְאוּ־לִי לְבַת־שָׁבַע וַתָּבֹא לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: **כט** וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ
וַיֹּאמַר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר־פָּדָה אֶת־נַפְשִׁי מִכָּל־

צָרָה: **ל** כִּי בַּאֲשֶׁר׀ נִשְׁבַּעְתִּי לָךְ בַּיהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה בְנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא
יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי תַּחְתָּי כִּי כֵן אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם
הַזֶּה: **לא** וַתִּקֹּד בַּת־שֶׁבַע אַפַּיִם אָרְצָה וַתִּשְׁתַּחוּ
לַמֶּלֶךְ וַתֹּאמֶר יְחִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְעֹלָם: {פ}
לב וַיֹּאמֶר | הַמֶּלֶךְ דָּוִד קִרְאוּ־לִי לְצָדוֹק הַכֹּהֵן
וּלְנָתָן הַנָּבִיא וְלִבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וַיָּבֹאוּ לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ: **לג** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם קְחוּ עִמָּכֶם אֶת־
עַבְדֵי אֲדֹנֵיכֶם וְהִרְכַּבְתֶּם אֶת־שְׁלֹמֹה בְּנִי עַל־
הַפִּרְדָּה אֲשֶׁר־לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל־
גִּחוֹן: **לד** וּמָשַׁח אֹתוֹ שָׁם צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא
לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָר וַאֲמַרְתֶּם יְחִי
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה: **לה** וַעֲלִיתֶם אַחֲרָיו וּבָא וְיָשַׁב עַל־
כִּסְאִי וְהוּא יִמְלֹךְ תַּחְתָּי וְאֹתוֹ צִוִּיתִי לִהְיוֹת נָגִיד
עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְהוּדָה: **לו** וַיַּעַן בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר | אָמֵן כֵּן יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ: **לז** כַּאֲשֶׁר הָיָה יְהוָה עִם־אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ כֵּן יהי (יִהְיֶה) עִם־שְׁלֹמֹה וְיגַדֵּל׀ אֶת־כִּסְאוֹ
מִכִּסֵּא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד: **לח** וַיֵּרֶד צָדוֹק הַכֹּהֵן
וְנָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי
וַיַּרְכִּבוּ אֶת־שְׁלֹמֹה עַל־פִּרְדַּת הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיּוֹלִכוּ
אֹתוֹ עַל־גִּחוֹן: **לט** וַיִּקַּח צָדוֹק הַכֹּהֵן אֶת־קֶרֶן
הַשֶּׁמֶן מִן־הָאֹהֶל וַיִּמְשַׁח אֶת־שְׁלֹמֹה וַיִּתְקְעוּ
בַּשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם יְחִי הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה: **מ** וַיַּעֲלוּ כָל־הָעָם אַחֲרָיו וְהָעָם מְחַלְלִים
בַּחֲלִלִים וּשְׂמֵחִים שִׂמְחָה גְדוֹלָה וַתִּבְקַע הָאָרֶץ
בְּקוֹלָם: **מא** וַיִּשְׁמַע אֲדֹנִיָּהוּ וְכָל־הַקְּרֻאִים אֲשֶׁר
אִתּוֹ וְהֵם כִּלּוּ לֶאֱכֹל וַיִּשְׁמַע יוֹאָב אֶת־קוֹל
הַשּׁוֹפָר וַיֹּאמֶר מַדּוּעַ קוֹל־הַקִּרְיָה
הוֹמָה: **מב** עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר וְהִנֵּה יוֹנָתָן בֶּן־אֶבְיָתָר
הַכֹּהֵן בָּא וַיֹּאמֶר אֲדֹנִיָּהוּ בֹּא כִּי אִישׁ חַיִל אַתָּה
וְטוֹב תְּבַשֵּׂר: **מג** וַיַּעַן יוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לַאֲדֹנִיָּהוּ אֲבָל
אֲדֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ־דָּוִד הִמְלִיךְ אֶת־
שְׁלֹמֹה: **מד** וַיִּשְׁלַח אִתּוֹ־הַמֶּלֶךְ אֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן
וְאֶת־נָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי
וְהַפְּלֵתִי וַיַּרְכִּבוּ אֹתוֹ עַל פִּרְדַּת
הַמֶּלֶךְ: **מה** וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן
הַנָּבִיא | לְמֶלֶךְ בְּגִחוֹן וַיַּעֲלוּ מִשָּׁם שְׂמֵחִים וַתֹּהֶם
הַקִּרְיָה הִוא הַקּוֹל אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם: **מו** וְגַם יָשַׁב
שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא הַמְלוּכָה: **מז** וְגַם־בָּאוּ עַבְדֵי
הַמֶּלֶךְ לְבָרֵךְ אֶת־אֲדֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ דָּוִד׀ לֵאמֹר ייטֵב
אלהיך (אֱלֹהִים) אֶת־שֵׁם שְׁלֹמֹה מִשְׁמֶךָ וְיגַדֵּל
אֶת־כִּסְאוֹ מִכִּסְאֶךָ וַיִּשְׁתַּחוּ הַמֶּלֶךְ עַל־
הַמִּשְׁכָּב: **מח** וְגַם־כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ בָּרוּךְ יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נָתַן הַיּוֹם יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי וְעֵינַי
רֹאוֹת: **מט** וַיֶּחֶרְדוּ וַיָּקֻמוּ כָּל־הַקְּרֻאִים אֲשֶׁר
לַאֲדֹנִיָּהוּ וַיֵּלְכוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ: **נ** וַאֲדֹנִיָּהוּ יָרֵא מִפְּנֵי
שְׁלֹמֹה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיַּחֲזֵק בְּקַרְנוֹת
הַמִּזְבֵּחַ: **נא** וַיֻּגַּד לִשְׁלֹמֹה לֵאמֹר הִנֵּה אֲדֹנִיָּהוּ
יָרֵא אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה אָחַז בְּקַרְנוֹת
הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר יִשָּׁבַע־לִי כַיּוֹם הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אִם־
יָמִית אֶת־עַבְדּוֹ בֶּחָרֶב: **נב** וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אִם
יִהְיֶה לְבֶן־חַיִל לֹא־יִפֹּל מִשַּׂעֲרָתוֹ אָרְצָה וְאִם־רָעָה
תִּמָּצֵא־בוֹ וָמֵת: **נג** וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיּוֹרִדֻהוּ
מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וַיָּבֹא וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר־
לוֹ שְׁלֹמֹה לֵךְ לְבֵיתֶךָ: {פ}

מלכים א פרק ב

א וַיִּקְרְבוּ יְמֵי־דָוִד לָמוּת וַיְצַו אֶת־שְׁלֹמֹה בְּנוֹ
לֵאמֹר: **ב** אָנֹכִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ וְחָזַקְתָּ

וְהָיִיתָ לְאִישׁ: **ג** וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת | יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכָיו לִשְׁמֹר חֻקֹּתָיו מִצְוֹתָיו
וּמִשְׁפָּטָיו וְעֵדְוֹתָיו כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְמַעַן
תַּשְׂכִּיל אֶת כָּל־אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר
תִּפְנֶה שָׁם: **ד** לְמַעַן יָקִים יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר
דִּבֶּר עָלַי לֵאמֹר אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם
לָלֶכֶת לְפָנַי בֶּאֱמֶת בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם
לֵאמֹר לְא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא
יִשְׂרָאֵל: **ה** וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לִי
יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה אֲשֶׁר עָשָׂה לִשְׁנֵי־שָׂרֵי צִבְאוֹת
יִשְׂרָאֵל לְאַבְנֵר בֶּן־נֵר וְלַעֲמָשָׂא בֶּן־יֶתֶר וַיַּהַרְגֵם
וַיָּשֶׂם דְּמֵי־מִלְחָמָה בְּשָׁלֹם וַיִּתֵּן דְּמֵי מִלְחָמָה
בַּחֲגֹרָתוֹ אֲשֶׁר בְּמָתְנָיו וּבְנַעֲלוֹ אֲשֶׁר
בְּרַגְלָיו: **ו** וְעָשִׂיתָ כְּחָכְמָתֶךָ וְלֹא־תוֹרֵד שֵׂיבָתוֹ
בְּשָׁלֹם שְׁאוֹל: **ז** וְלִבְנֵי בַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי תַּעֲשֶׂה־
חֶסֶד וְהָיוּ בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ כִּי־כֵן קָרְבוּ אֵלַי
בְּבָרְחִי מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם אָחִיךָ: **ח** וְהִנֵּה עִמְּךָ
שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי מִבַּחֲרִים וְהוּא קִלְלַנִי
קְלָלָה נִמְרֶצֶת בְּיוֹם לֶכְתִּי מַחֲנָיִם וְהוּא־יָרַד
לִקְרָאתִי הַיַּרְדֵּן וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַיהוָה לֵאמֹר אִם־
אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב: **ט** וְעַתָּה אַל־תְּנַקֵּהוּ כִּי אִישׁ חָכָם
אָתָּה וְיָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לּוֹ וְהוֹרַדְתָּ אֶת־
שֵׂיבָתוֹ בְּדָם שְׁאוֹל: **י** וַיִּשְׁכַּב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו
וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִד: {פ}
יא וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים
שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ
שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים: **יב** וּשְׁלֹמֹה יָשַׁב עַל־כִּסֵּא
דָּוִד אָבִיו וַתִּכֹּן מַלְכֻתּוֹ מְאֹד: {ס} **יג** וַיָּבֹא אֲדֹנִיָּהוּ
בֶּן־חַגִּית אֶל־בַּת־שֶׁבַע אֵם־שְׁלֹמֹה וַתֹּאמֶר
הַשָּׁלוֹם בֹּאֶךָ וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם: **יד** וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי
אֵלָיִךְ וַתֹּאמֶר דַּבֵּר: **טו** וַיֹּאמֶר אַתְּ יָדַעַתְּ כִּי־לִי
הָיְתָה הַמְּלוּכָה וְעָלַי שָׂמוּ כָל־יִשְׂרָאֵל פְּנֵיהֶם
לִמְלֹךְ וַתִּסֹּב הַמְּלוּכָה וַתְּהִי לְאָחִי כִּי מֵיְהוָה
הָיְתָה לוֹ: **טז** וְעַתָּה שְׁאֵלָה אַחַת אָנֹכִי שֹׁאֵל
מֵאִתֵּךְ אַל־תָּשֵׁבִי אֶת־פָּנָי וַתֹּאמֶר אֵלָיו
דַּבֵּר: **יז** וַיֹּאמֶר אִמְרִי־נָא לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא־
יָשִׁיב אֶת־פָּנֶיךָ וְיִתֶּן־לִי אֶת־אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית
לְאִשָּׁה: **יח** וַתֹּאמֶר בַּת־שֶׁבַע טוֹב אָנֹכִי אֲדַבֵּר
עָלֶיךָ אֶל־הַמֶּלֶךְ: **יט** וַתָּבֹא בַת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה לְדַבֵּר־לוֹ עַל־אֲדֹנִיָּהוּ וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ
לִקְרָאתָהּ וַיִּשְׁתַּחוּ לָהּ וַיֵּשֶׁב עַל־כִּסְאוֹ וַיָּשֶׂם כִּסֵּא
לְאֵם הַמֶּלֶךְ וַתֵּשֶׁב לִימִינוֹ: **כ** וַתֹּאמֶר שְׁאֵלָה
אַחַת קְטַנָּה אָנֹכִי שֹׁאֶלֶת מֵאִתֶּךָ אַל־תָּשֵׁב אֶת־
פָּנַי וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ שַׁאֲלִי אִמִּי כִּי לֹא־אָשִׁיב
אֶת־פָּנָיִךְ: **כא** וַתֹּאמֶר יִתֵּן אֶת־אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית
לַאֲדֹנִיָּהוּ אָחִיךָ לְאִשָּׁה: **כב** וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ וְלָמָּה אַתְּ שֹׁאֶלֶת אֶת־אֲבִישַׁג
הַשּׁוּנַמִּית לַאֲדֹנִיָּהוּ וְשַׁאֲלִי־לוֹ אֶת־הַמְּלוּכָה כִּי
הוּא אָחִי הַגָּדוֹל מִמֶּנִּי וְלוֹ וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וּלְיוֹאָב
בֶּן־צְרוּיָה: {פ}
כג וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּיהוָה לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־
לִי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף כִּי בְנַפְשׁוֹ דִּבֶּר אֲדֹנִיָּהוּ אֶת־
הַדָּבָר הַזֶּה: **כד** וְעַתָּה חַי־יְהוָה אֲשֶׁר הֵכִינַנִי
ויושיבני (וַיּוֹשִׁיבַנִי) עַל־כִּסֵּא דָּוִד אָבִי וַאֲשֶׁר
עָשָׂה־לִי בַּיִת כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר כִּי הַיּוֹם יוּמַת
אֲדֹנִיָּהוּ: **כה** וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּיַד בְּנָיָהוּ בֶּן־
יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיָּמֹת: {ס} **כו** וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן
אָמַר הַמֶּלֶךְ עֲנָתֹת לֵךְ עַל־שָׂדֶיךָ כִּי אִישׁ מָוֶת
אָתָּה וּבַיּוֹם הַזֶּה לֹא אֲמִיתֶךָ כִּי־נָשָׂאתָ אֶת־אֲרוֹן
אֲדֹנָי יְהוִה לִפְנֵי דָּוִד אָבִי וְכִי הִתְעַנִּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר־

הִתְעַנֵּה אָבִי: **כז** וַיֶּגֶרֶשׁ שְׁלֹמֹה אֶת־אֶבְיָתָר
מֵהְיוֹת כֹּהֵן לַיהוָה לְמַלֹּא אֶת־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר
דִּבֶּר עַל־בֵּית עֵלִי בְּשִׁלֹה: {פ}
כח וְהַשְּׁמֻעָה בָּאָה עַד־יוֹאָב כִּי יוֹאָב נָטָה אַחֲרֵי
אֲדֹנִיָּה וְאַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לֹא נָטָה וַיָּנָס יוֹאָב אֶל־
אֹהֶל יְהוָה וַיַּחֲזֵק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ: **כט** וַיֻּגַּד
לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּי נָס יוֹאָב אֶל־אֹהֶל יְהוָה וְהִנֵּה
אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶת־בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
לֵאמֹר לֵךְ פְּגַע־בּוֹ: **ל** וַיָּבֹא בְנָיָהוּ אֶל־אֹהֶל יְהוָה
וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ צֵא וַיֹּאמֶר | לֹא כִּי
פֹה אָמוּת וַיָּשֶׁב בְּנָיָהוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר
כֹּה־דִבֶּר יוֹאָב וְכֹה עָנָנִי: **לא** וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ
עֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּפְגַע־בּוֹ וּקְבַרְתּוֹ וְהָסִרֹתָ |
דְּמֵי חִנָּם אֲשֶׁר שָׁפַךְ יוֹאָב מֵעָלַי וּמֵעַל בֵּית
אָבִי: **לב** וְהֵשִׁיב יְהוָה אֶת־דָּמוֹ עַל־רֹאשׁוֹ אֲשֶׁר
פָּגַע בִּשְׁנֵי־אֲנָשִׁים צַדִּקִים וְטֹבִים מִמֶּנּוּ וַיַּהַרְגֵם
בַּחֶרֶב וְאָבִי דָוִד לֹא יָדָע אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר שַׂר־
צְבָא יִשְׂרָאֵל וְאֶת־עֲמָשָׂא בֶן־יֶתֶר שַׂר־צְבָא
יְהוּדָה: **לג** וְשָׁבוּ דְמֵיהֶם בְּרֹאשׁ יוֹאָב וּבְרֹאשׁ
זַרְעוֹ לְעֹלָם וּלְדָוִד וּלְזַרְעוֹ וּלְבֵיתוֹ וּלְכִסְאוֹ יִהְיֶה
שָׁלוֹם עַד־עוֹלָם מֵעִם יְהוָה: **לד** וַיַּעַל בְּנָיָהוּ בֶן־
יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיְמִתֵהוּ וַיִּקָּבֵר בְּבֵיתוֹ
בַּמִּדְבָּר: **לה** וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
תַּחְתָּיו עַל־הַצָּבָא וְאֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן נָתַן הַמֶּלֶךְ
תַּחַת אֶבְיָתָר: **לו** וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי
וַיֹּאמֶר לוֹ בְּנֵה־לְךָ בַיִת בִּירוּשָׁלַם וְיָשַׁבְתָּ שָׁם
וְלֹא־תֵצֵא מִשָּׁם אָנָה וָאָנָה: **לז** וְהָיָה | בְּיוֹם
צֵאתְךָ וְעָבַרְתָּ אֶת־נַחַל קִדְרוֹן יָדֹעַ תֵּדַע כִּי מוֹת
תָּמוּת דָּמְךָ יִהְיֶה בְרֹאשֶׁךָ: **לח** וַיֹּאמֶר שִׁמְעִי
לַמֶּלֶךְ טוֹב הַדָּבָר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֵּן
יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ וַיֵּשֶׁב שִׁמְעִי בִּירוּשָׁלַם יָמִים רַבִּים:
{ס} **לט** וַיְהִי מִקֵּץ שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיִּבְרְחוּ שְׁנֵי־
עֲבָדִים לְשִׁמְעִי אֶל־אָכִישׁ בֶּן־מַעֲכָה מֶלֶךְ גַּת
וַיַּגִּידוּ לְשִׁמְעִי לֵאמֹר הִנֵּה עֲבָדֶיךָ בְּגַת: **מ** וַיָּקָם
שִׁמְעִי וַיַּחֲבֹשׁ אֶת־חֲמֹרוֹ וַיֵּלֶךְ גַּתָּה אֶל־אָכִישׁ
לְבַקֵּשׁ אֶת־עֲבָדָיו וַיֵּלֶךְ שִׁמְעִי וַיָּבֵא אֶת־עֲבָדָיו
מִגַּת: {ס} **מא** וַיֻּגַּד לִשְׁלֹמֹה כִּי־הָלַךְ שִׁמְעִי
מִירוּשָׁלַם גַּת וַיָּשֹׁב: **מב** וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא
לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲלוֹא הִשְׁבַּעְתִּיךָ בַּיהוָה
וָאָעִד בְּךָ לֵאמֹר בְּיוֹם צֵאתְךָ וְהָלַכְתָּ אָנָה וָאָנָה
יָדֹעַ תֵּדַע כִּי מוֹת תָּמוּת וַתֹּאמֶר אֵלַי טוֹב הַדָּבָר
שָׁמָעְתִּי: **מג** וּמַדּוּעַ לֹא שָׁמַרְתָּ אֶת שְׁבֻעַת יְהוָה
וְאֶת־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר־צִוִּיתִי עָלֶיךָ: **מד** וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֶל־שִׁמְעִי אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־הָרָעָה
אֲשֶׁר יָדַע לִבָּבְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְדָוִד אָבִי וְהֵשִׁיב
יְהוָה אֶת־רָעָתְךָ בְּרֹאשֶׁךָ: **מה** וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
בָּרוּךְ וְכִסֵּא דָוִד יִהְיֶה נָכוֹן לִפְנֵי יְהוָה עַד־
עוֹלָם: **מו** וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וַיֵּצֵא
וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיָּמֹת וְהַמַּמְלָכָה נָכוֹנָה בְּיַד־שְׁלֹמֹה:

מלכים א פרק ג

א וַיִּתְחַתֵּן שְׁלֹמֹה אֶת־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַיִּקַּח
אֶת־בַּת־פַּרְעֹה וַיְבִיאֶהָ אֶל־עִיר דָּוִד עַד כַּלֹּתוֹ
לִבְנוֹת אֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־בֵּית יְהוָה וְאֵת־חוֹמַת
יְרוּשָׁלִַם סָבִיב: **ב** רַק הָעָם מְזַבְּחִים בַּבָּמוֹת כִּי
לֹא־נִבְנָה בַיִת לְשֵׁם יְהוָה עַד הַיָּמִים הָהֵם: {פ}
ג וַיֶּאֱהַב שְׁלֹמֹה אֶת־יְהוָה לָלֶכֶת בְּחֻקּוֹת דָּוִד
אָבִיו רַק בַּבָּמוֹת הוּא מְזַבֵּחַ וּמַקְטִיר: **ד** וַיֵּלֶךְ
הַמֶּלֶךְ גִּבְעֹנָה לִזְבַּח שָׁם כִּי־הִיא הַבָּמָה הַגְּדוֹלָה
אֶלֶף עֹלוֹת יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה עַל הַמִּזְבֵּחַ

הַהוּא: **ה** בְּגִבְעוֹן נִרְאָה יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה בַּחֲלוֹם
הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׁאַל מָה אֶתֵּן־
לָךְ: **ו** וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אַתָּה עָשִׂיתָ עִם־עַבְדְּךָ דָּוִד
אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר הָלַךְ לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת
וּבְצְדָקָה וּבְיֹשֶׁר לֵבָב עִמָּךְ וַתִּשְׁמָר־לוֹ אֶת־
הַחֶסֶד הַגָּדוֹל הַזֶּה וַתִּתֶּן־לוֹ בֵּן יֹשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ
כַּיּוֹם הַזֶּה: **ז** וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהָי אַתָּה הִמְלַכְתָּ
אֶת־עַבְדְּךָ תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאָנֹכִי נַעַר קָטֹן לֹא
אֵדַע צֵאת וָבֹא: **ח** וְעַבְדְּךָ בְּתוֹךְ עַמְּךָ אֲשֶׁר
בָּחָרְתָּ עַם־רָב אֲשֶׁר לֹא־יִמָּנֶה וְלֹא יִסָּפֵר
מֵרֹב: **ט** וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ
לְהָבִין בֵּין־טוֹב לְרָע כִּי מִי יוּכַל לִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ
הַכָּבֵד הַזֶּה: **י** וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי כִּי שָׁאַל
שְׁלֹמֹה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה: **יא** וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵלָיו
יַעַן אֲשֶׁר שָׁאַלְתָּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְךָ
יָמִים רַבִּים וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְךָ עֹשֶׁר וְלֹא שָׁאַלְתָּ נֶפֶשׁ
אֹיְבֶיךָ וְשָׁאַלְתָּ לְךָ הָבִין לִשְׁמֹעַ מִשְׁפָּט: **יב** הִנֵּה
עָשִׂיתִי כִּדְבָרֶיךָ הִנֵּה | נָתַתִּי לְךָ לֵב חָכָם וְנָבוֹן
אֲשֶׁר כָּמוֹךָ לֹא־הָיָה לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא־יָקוּם
כָּמוֹךָ: **יג** וְגַם אֲשֶׁר לֹא־שָׁאַלְתָּ נָתַתִּי לָךְ גַּם־עֹשֶׁר
גַּם־כָּבוֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמוֹךָ אִישׁ בַּמְּלָכִים כָּל־
יָמֶיךָ: **יד** וְאִם | תֵּלֵךְ בִּדְרָכַי לִשְׁמֹר חֻקַּי וּמִצְוֹתַי
כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִיד אָבִיךָ וְהַאֲרַכְתִּי אֶת־יָמֶיךָ:
{ס} **טו** וַיִּקַץ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם וַיָּבוֹא יְרוּשָׁלַ͏ִם
וַיַּעֲמֹד | לִפְנֵי | אֲרוֹן בְּרִית־אֲדֹנָי וַיַּעַל עֹלוֹת
וַיַּעַשׂ שְׁלָמִים וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה לְכָל־עֲבָדָיו: {פ}
טז אָז תָּבֹאנָה שְׁתַּיִם נָשִׁים זֹנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ
וַתַּעֲמֹדְנָה לְפָנָיו: **יז** וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחַת בִּי
אֲדֹנִי אֲנִי וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת יֹשֶׁבֶת בְּבַיִת אֶחָד וָאֵלֵד
עִמָּהּ בַּבָּיִת: **יח** וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְלִדְתִּי וַתֵּלֶד
גַּם־הָאִשָּׁה הַזֹּאת וַאֲנַחְנוּ יַחְדָּו אֵין־זָר אִתָּנוּ
בַּבַּיִת זוּלָתִי שְׁתֵּים־אֲנַחְנוּ בַּבָּיִת: **יט** וַיָּמָת בֶּן־
הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָיְלָה אֲשֶׁר שָׁכְבָה עָלָיו: **כ** וַתָּקָם
בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח אֶת־בְּנִי מֵאֶצְלִי וַאֲמָתְךָ
יְשֵׁנָה וַתַּשְׁכִּיבֵהוּ בְּחֵיקָהּ וְאֶת־בְּנָהּ הַמֵּת
הִשְׁכִּיבָה בְחֵיקִי: **כא** וָאָקָם בַּבֹּקֶר לְהֵינִיק אֶת־
בְּנִי וְהִנֵּה־מֵת וָאֶתְבּוֹנֵן אֵלָיו בַּבֹּקֶר וְהִנֵּה לֹא־הָיָה
בְנִי אֲשֶׁר יָלָדְתִּי: **כב** וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחֶרֶת לֹא
כִּי בְּנִי הַחַי וּבִנֵךְ הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִּי בִּנֵךְ
הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי וַתְּדַבֵּרְנָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: **כג** וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ זֹאת אֹמֶרֶת זֶה־בְּנִי הַחַי וּבִנֵךְ הַמֵּת וְזֹאת
אֹמֶרֶת לֹא כִּי בִּנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי: {פ}
כד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ קְחוּ לִי־חֶרֶב וַיָּבִאוּ הַחֶרֶב לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ: **כה** וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גִּזְרוּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי
לִשְׁנָיִם וּתְנוּ אֶת־הַחֲצִי לְאַחַת וְאֶת־הַחֲצִי
לְאֶחָת: **כו** וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־בְּנָהּ הַחַי אֶל־
הַמֶּלֶךְ כִּי־נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ עַל־בְּנָהּ וַתֹּאמֶר | בִּי
אֲדֹנִי תְּנוּ־לָהּ אֶת־הַיָּלוּד הַחַי וְהָמֵת אַל־תְּמִיתֻהוּ
וְזֹאת אֹמֶרֶת גַּם־לִי גַּם־לָךְ לֹא יִהְיֶה גְּזֹרוּ: **כז** וַיַּעַן
הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תְּנוּ־לָהּ אֶת־הַיָּלוּד הַחַי וְהָמֵת לֹא
תְמִיתֻהוּ הִיא אִמּוֹ: {ס} **כח** וַיִּשְׁמְעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל
אֶת־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר שָׁפַט הַמֶּלֶךְ וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי
הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי־חָכְמַת אֱלֹהִים בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת
מִשְׁפָּט: {ס}

מלכים א פרק ד

א וַיְהִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל:
{ס} **ב** וְאֵלֶּה הַשָּׂרִים אֲשֶׁר־לוֹ עֲזַרְיָהוּ בֶן־צָדוֹק
הַכֹּהֵן: {ס} **ג** אֱלִיחֹרֶף וַאֲחִיָּה בְּנֵי שִׁישָׁא סֹפְרִים
{ס} יְהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד הַמַּזְכִּיר: {ס} **ד** וּבְנָיָהוּ

בֶּן־יְהוֹיָדָע עַל־הַצָּבָא {ס} וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים:
{ס} **ה** וַעֲזַרְיָהוּ בֶן־נָתָן עַל־הַנִּצָּבִים {ס} וְזָבוּד בֶּן־
נָתָן כֹּהֵן רֵעֶה הַמֶּלֶךְ: {ס} **ו** וַאֲחִישָׁר עַל־הַבָּיִת
{ס} וַאֲדֹנִירָם בֶּן־עַבְדָּא עַל־הַמַּס:
{ס} **ז** וְלִשְׁלֹמֹה שְׁנֵים־עָשָׂר נְצָבִים עַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וְכִלְכְּלוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ חֹדֶשׁ
בַּשָּׁנָה יִהְיֶה עַל־אחד (הָאֶחָד) לְכַלְכֵּל:
{ס} **ח** וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם בֶּן־חוּר בְּהַר אֶפְרָיִם:
{ס} **ט** בֶּן־דֶּקֶר בְּמָקַץ וּבְשַׁעַלְבִּים וּבֵית שֶׁמֶשׁ
וְאֵילוֹן בֵּית חָנָן: {ס} **י** בֶּן־חֶסֶד בָּאַרְבּוֹת לוֹ שֹׂכֹה
וְכָל־אֶרֶץ חֵפֶר: {ס} **יא** בֶּן־אֲבִינָדָב כָּל־נָפַת דֹּאר
טָפַת בַּת־שְׁלֹמֹה הָיְתָה לוֹ לְאִשָּׁה: {ס} **יב** בַּעֲנָא
בֶּן־אֲחִילוּד תַּעְנַךְ וּמְגִדּוֹ וְכָל־בֵּית שְׁאָן אֲשֶׁר
אֵצֶל צָרְתָּנָה מִתַּחַת לְיִזְרְעֶאל מִבֵּית שְׁאָן עַד
אָבֵל מְחוֹלָה עַד מֵעֵבֶר לְיָקְמְעָם: {ס} **יג** בֶּן־גֶּבֶר
בְּרָמֹת גִּלְעָד לוֹ חַוֹּת יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד
לוֹ חֶבֶל אַרְגֹּב אֲשֶׁר בַּבָּשָׁן שִׁשִּׁים עָרִים גְּדֹלוֹת
חוֹמָה וּבְרִיחַ נְחֹשֶׁת: {ס} **יד** אֲחִינָדָב בֶּן־עִדֹּא
מַחֲנָיְמָה: {ס} **טו** אֲחִימַעַץ בְּנַפְתָּלִי גַּם־הוּא
לָקַח אֶת־בָּשְׂמַת בַּת־שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה:
{ס} **טז** בַּעֲנָא בֶּן־חוּשַׁי בְּאָשֵׁר וּבְעָלוֹת:
{ס} **יז** יְהוֹשָׁפָט בֶּן־פָּרוּחַ בְּיִשָּׂשכָר:
{ס} **יח** שִׁמְעִי בֶּן־אֵלָא בְּבִנְיָמִן: {ס} **יט** גֶּבֶר בֶּן־
אֲרִי בְּאֶרֶץ גִּלְעָד אֶרֶץ סִיחֹן | מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי וְעוֹג
מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּנְצִיב אֶחָד אֲשֶׁר בָּאָרֶץ: **כ** יְהוּדָה
וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחוֹל אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם לָרֹב אֹכְלִים
וְשֹׂתִים וּשְׂמֵחִים:

מלכים א פרק ה

א וּשְׁלֹמֹה הָיָה מוֹשֵׁל בְּכָל־הַמַּמְלָכוֹת מִן־הַנָּהָר
אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְעַד גְּבוּל מִצְרָיִם מַגִּשִׁים מִנְחָה
וְעֹבְדִים אֶת־שְׁלֹמֹה כָּל־יְמֵי חַיָּיו: {פ}
ב וַיְהִי לֶחֶם־שְׁלֹמֹה לְיוֹם אֶחָד שְׁלֹשִׁים כֹּר סֹלֶת
וְשִׁשִּׁים כֹּר קָמַח: **ג** עֲשָׂרָה בָקָר בְּרִאִים וְעֶשְׂרִים
בָּקָר רְעִי וּמֵאָה צֹאן לְבַד מֵאַיָּל וּצְבִי וְיַחְמוּר
וּבְרִבְּרִים אֲבוּסִים: **ד** כִּי־הוּא רֹדֶה | בְּכָל־עֵבֶר
הַנָּהָר מִתִּפְסַח וְעַד־עַזָּה בְּכָל־מַלְכֵי עֵבֶר הַנָּהָר
וְשָׁלוֹם הָיָה לוֹ מִכָּל־עֲבָרָיו מִסָּבִיב: **ה** וַיֵּשֶׁב
יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת
תְּאֵנָתוֹ מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כֹּל יְמֵי שְׁלֹמֹה:
{ס} **ו** וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבָּעִים אֶלֶף אֻרְוֹת סוּסִים
לְמֶרְכָּבוֹ וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים: **ז** וְכִלְכְּלוּ
הַנִּצָּבִים הָאֵלֶּה אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְאֶת כָּל־הַקָּרֵב
אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ־שְׁלֹמֹה אִישׁ חָדְשׁוֹ לֹא יַעַדְרוּ
דָּבָר: **ח** וְהַשְּׂעֹרִים וְהַתֶּבֶן לַסּוּסִים וְלָרֶכֶשׁ יָבִאוּ
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָּׁם אִישׁ כְּמִשְׁפָּטוֹ:
{ס} **ט** וַיִּתֵּן אֱלֹהִים חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה וּתְבוּנָה
הַרְבֵּה מְאֹד וְרַחַב לֵב כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת
הַיָּם: **י** וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל־בְּנֵי־
קֶדֶם וּמִכֹּל חָכְמַת מִצְרָיִם: **יא** וַיֶּחְכַּם מִכָּל־
הָאָדָם מֵאֵיתָן הָאֶזְרָחִי וְהֵימָן וְכַלְכֹּל וְדַרְדַּע בְּנֵי
מָחוֹל וַיְהִי־שְׁמוֹ בְּכָל־הַגּוֹיִם סָבִיב: **יב** וַיְדַבֵּר
שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה
וָאָלֶף: **יג** וַיְדַבֵּר עַל־הָעֵצִים מִן־הָאֶרֶז אֲשֶׁר
בַּלְּבָנוֹן וְעַד הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יֹצֵא בַּקִּיר וַיְדַבֵּר עַל־
הַבְּהֵמָה וְעַל־הָעוֹף וְעַל־הָרֶמֶשׂ וְעַל־
הַדָּגִים: **יד** וַיָּבֹאוּ מִכָּל־הָעַמִּים לִשְׁמֹעַ אֶת חָכְמַת
שְׁלֹמֹה מֵאֵת כָּל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־
חָכְמָתוֹ: {ס} **טו** וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צֹר אֶת־

עַבְדָּיו אֶל־שְׁלֹמֹה כִּי שָׁמַע כִּי אֹתוֹ מָשְׁחוּ לְמֶלֶךְ
תַּחַת אָבִיהוּ כִּי אֹהֵב הָיָה חִירָם לְדָוִד כָּל־הַיָּמִים:
{ס} **טז** וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חִירָם לֵאמֹר: **יז** אַתָּה
יָדַעְתָּ אֶת־דָּוִד אָבִי כִּי לֹא יָכֹל לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם
יְהוָה אֱלֹהָיו מִפְּנֵי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר סְבָבֻהוּ עַד
תֵּת־יְהוָה אֹתָם תַּחַת כַּפּוֹת רגלו
(רַגְלָי): **יח** וְעַתָּה הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהָי לִי מִסָּבִיב אֵין
שָׂטָן וְאֵין פֶּגַע רָע: **יט** וְהִנְנִי אֹמֵר לִבְנוֹת בַּיִת
לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי כַּאֲשֶׁר | דִּבֶּר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי
לֵאמֹר בִּנְךָ אֲשֶׁר אֶתֵּן תַּחְתֶּיךָ עַל־כִּסְאֶךָ הוּא־
יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי: **כ** וְעַתָּה צַוֵּה וְיִכְרְתוּ־לִי
אֲרָזִים מִן־הַלְּבָנוֹן וַעֲבָדַי יִהְיוּ עִם־עֲבָדֶיךָ וּשְׂכַר
עֲבָדֶיךָ אֶתֵּן לְךָ כְּכֹל אֲשֶׁר תֹּאמַר כִּי | אַתָּה
יָדַעְתָּ כִּי אֵין בָּנוּ אִישׁ יֹדֵעַ לִכְרֹת־עֵצִים
כַּצִּדֹנִים: **כא** וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ חִירָם אֶת־דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה
וַיִּשְׂמַח מְאֹד וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן
לְדָוִד בֵּן חָכָם עַל־הָעָם הָרָב הַזֶּה: **כב** וַיִּשְׁלַח
חִירָם אֶל־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר שָׁמַעְתִּי אֶת אֲשֶׁר־
שָׁלַחְתָּ אֵלָי אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת־כָּל־חֶפְצְךָ בַּעֲצֵי
אֲרָזִים וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים: **כג** עֲבָדַי יֹרְדוּ מִן־הַלְּבָנוֹן
יָמָּה וַאֲנִי אֲשִׂימֵם דֹּבְרוֹת בַּיָּם עַד־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־
תִּשְׁלַח אֵלַי וְנִפַּצְתִּים שָׁם וְאַתָּה תִּשָּׂא וְאַתָּה
תַּעֲשֶׂה אֶת־חֶפְצִי לָתֵת לֶחֶם בֵּיתִי: **כד** וַיְהִי
חִירוֹם נֹתֵן לִשְׁלֹמֹה עֲצֵי אֲרָזִים וַעֲצֵי בְרוֹשִׁים כָּל־
חֶפְצוֹ: **כה** וּשְׁלֹמֹה נָתַן לְחִירָם עֶשְׂרִים אֶלֶף כֹּר
חִטִּים מַכֹּלֶת לְבֵיתוֹ וְעֶשְׂרִים כֹּר שֶׁמֶן כָּתִית כֹּה־
יִתֵּן שְׁלֹמֹה לְחִירָם שָׁנָה בְשָׁנָה: {פ}
כו וַיהוָה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ וַיְהִי
שָׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית
שְׁנֵיהֶם: **כז** וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַס מִכָּל־יִשְׂרָאֵל
וַיְהִי הַמַּס שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ: **כח** וַיִּשְׁלָחֵם
לְבָנוֹנָה עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים בַּחֹדֶשׁ חֲלִיפוֹת חֹדֶשׁ יִהְיוּ
בַלְּבָנוֹן שְׁנַיִם חֳדָשִׁים בְּבֵיתוֹ וַאֲדֹנִירָם עַל־הַמַּס:
{ס} **כט** וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף נֹשֵׂא סַבָּל
וּשְׁמֹנִים אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר: **ל** לְבַד מִשָּׂרֵי הַנִּצָּבִים
לִשְׁלֹמֹה אֲשֶׁר עַל־הַמְּלָאכָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָרֹדִים בָּעָם הָעֹשִׂים בַּמְּלָאכָה:
{ס} **לא** וַיְצַו הַמֶּלֶךְ וַיַּסִּעוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אַבְנִים
יְקָרוֹת לְיַסֵּד הַבַּיִת אַבְנֵי גָזִית: **לב** וַיִּפְסְלוּ בְּנֵי
שְׁלֹמֹה וּבְנֵי חִירוֹם וְהַגִּבְלִים וַיָּכִינוּ הָעֵצִים
וְהָאֲבָנִים לִבְנוֹת הַבָּיִת: {פ}

מלכים א פרק ו

א וַיְהִי בִשְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה לְצֵאת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית
בְּחֹדֶשׁ זִו הוּא הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לִמְלֹךְ שְׁלֹמֹה עַל־
יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה: **ב** וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לַיהוָה שִׁשִּׁים־אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים
רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ: **ג** וְהָאוּלָם עַל־פְּנֵי
הֵיכַל הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכּוֹ עַל־פְּנֵי רֹחַב
הַבַּיִת עֶשֶׂר בָּאַמָּה רָחְבּוֹ עַל־פְּנֵי הַבָּיִת: **ד** וַיַּעַשׂ
לַבַּיִת חַלּוֹנֵי שְׁקֻפִים אֲטוּמִים: **ה** וַיִּבֶן עַל־קִיר
הַבַּיִת יָצוּעַ (יָצִיעַ) סָבִיב אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת סָבִיב
לַהֵיכָל וְלַדְּבִיר וַיַּעַשׂ צְלָעוֹת סָבִיב: **ו** הַיָּצוּעַ
(הַיָּצִיעַ) הַתַּחְתֹּנָה חֲמֵשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַתִּיכֹנָה
שֵׁשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁבַע בָּאַמָּה
רָחְבָּהּ כִּי מִגְרָעוֹת נָתַן לַבַּיִת סָבִיב חוּצָה לְבִלְתִּי
אֲחֹז בְּקִירוֹת־הַבָּיִת: **ז** וְהַבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ אֶבֶן־
שְׁלֵמָה מַסָּע נִבְנָה וּמַקָּבוֹת וְהַגַּרְזֶן כָּל־כְּלִי בַרְזֶל
לֹא־נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנֹתוֹ: **ח** פֶּתַח הַצֶּלַע

הַתִּיכֹנָה אֶל־כֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית וּבְלוּלִים יַעֲלוּ
עַל־הַתִּיכֹנָה וּמִן־הַתִּיכֹנָה אֶל־הַשְּׁלִשִׁים: **ט** וַיִּבֶן
אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֵּהוּ וַיִּסְפֵּן אֶת־הַבַּיִת גֻּבִּים וּשְׁדֵרֹת
בָּאֲרָזִים: **י** וַיִּבֶן אֶת־היצוע (הַיָּצִיעַ) עַל־כָּל־הַבַּיִת
חָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמָתוֹ וַיֶּאֱחֹז אֶת־הַבַּיִת בַּעֲצֵי
אֲרָזִים: {פ}
יא וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר: **יב** הַבַּיִת
הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתָּה בֹנֶה אִם־תֵּלֵךְ בְּחֻקֹּתַי וְאֶת־
מִשְׁפָּטַי תַּעֲשֶׂה וְשָׁמַרְתָּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי לָלֶכֶת
בָּהֶם וַהֲקִמֹתִי אֶת־דְּבָרִי אִתָּךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־
דָּוִד אָבִיךָ: **יג** וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא
אֶעֱזֹב אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל: {פ}
יד וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֵּהוּ: **טו** וַיִּבֶן אֶת־
קִירוֹת הַבַּיִת מִבֵּיתָהּ בְּצַלְעוֹת אֲרָזִים מִקַּרְקַע
הַבַּיִת עַד־קִירוֹת הַסִּפֻּן צִפָּה עֵץ מִבֵּית וַיְצַף אֶת־
קַרְקַע הַבַּיִת בְּצַלְעוֹת בְּרוֹשִׁים: **טז** וַיִּבֶן אֶת־
עֶשְׂרִים אַמָּה מירכותי (מֵיַרְכְּתֵי) הַבַּיִת בְּצַלְעוֹת
אֲרָזִים מִן־הַקַּרְקַע עַד־הַקִּירוֹת וַיִּבֶן לוֹ מִבַּיִת
לִדְבִיר לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים: **יז** וְאַרְבָּעִים בָּאַמָּה הָיָה
הַבַּיִת הוּא הַהֵיכָל לִפְנִי: **יח** וְאֶרֶז אֶל־הַבַּיִת
פְּנִימָה מִקְלַעַת פְּקָעִים וּפִטּוּרֵי צִצִּים הַכֹּל אֶרֶז
אֵין אֶבֶן נִרְאָה: **יט** וּדְבִיר בְּתוֹךְ־הַבַּיִת מִפְּנִימָה
הֵכִין לְתִתָּן שָׁם אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה: **כ** וְלִפְנֵי
הַדְּבִיר עֶשְׂרִים אַמָּה אֹרֶךְ וְעֶשְׂרִים אַמָּה רֹחַב
וְעֶשְׂרִים אַמָּה קוֹמָתוֹ וַיְצַפֵּהוּ זָהָב סָגוּר וַיְצַף
מִזְבֵּחַ אָרֶז: **כא** וַיְצַף שְׁלֹמֹה אֶת־הַבַּיִת מִפְּנִימָה
זָהָב סָגוּר וַיַּעֲבֵר ברתיקות (בְּרַתּוּקוֹת) זָהָב לִפְנֵי
הַדְּבִיר וַיְצַפֵּהוּ זָהָב: **כב** וְאֶת־כָּל־הַבַּיִת צִפָּה זָהָב
עַד־תֻּם כָּל־הַבָּיִת וְכָל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־לַדְּבִיר צִפָּה
זָהָב: **כג** וַיַּעַשׂ בַּדְּבִיר שְׁנֵי כְרוּבִים עֲצֵי־שָׁמֶן
עֶשֶׂר אַמּוֹת קוֹמָתוֹ: **כד** וְחָמֵשׁ אַמּוֹת כְּנַף
הַכְּרוּב הָאֶחָת וְחָמֵשׁ אַמּוֹת כְּנַף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִית
עֶשֶׂר אַמּוֹת מִקְצוֹת כְּנָפָיו וְעַד־קְצוֹת
כְּנָפָיו: **כה** וְעֶשֶׂר בָּאַמָּה הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי מִדָּה אַחַת
וְקֶצֶב אֶחָד לִשְׁנֵי הַכְּרֻבִים: **כו** קוֹמַת הַכְּרוּב
הָאֶחָד עֶשֶׂר בָּאַמָּה וְכֵן הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי: **כז** וַיִּתֵּן
אֶת־הַכְּרוּבִים בְּתוֹךְ | הַבַּיִת הַפְּנִימִי וַיִּפְרְשׂוּ
אֶת־כַּנְפֵי הַכְּרֻבִים וַתִּגַּע כְּנַף־הָאֶחָד בַּקִּיר וּכְנַף
הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי נֹגַעַת בַּקִּיר הַשֵּׁנִי וְכַנְפֵיהֶם אֶל־תּוֹךְ
הַבַּיִת נֹגְעוֹת כָּנָף אֶל־כָּנָף: **כח** וַיְצַף אֶת־
הַכְּרוּבִים זָהָב: **כט** וְאֵת כָּל־קִירוֹת הַבַּיִת מֵסָב |
קָלַע פִּתּוּחֵי מִקְלְעוֹת כְּרוּבִים וְתִמֹרֹת וּפִטּוּרֵי
צִצִּים מִלִּפְנִים וְלַחִיצוֹן: **ל** וְאֶת־קַרְקַע הַבַּיִת צִפָּה
זָהָב לִפְנִימָה וְלַחִיצוֹן: **לא** וְאֵת פֶּתַח הַדְּבִיר
עָשָׂה דַּלְתוֹת עֲצֵי־שָׁמֶן הָאַיִל מְזוּזוֹת
חֲמֻשִׁית: **לב** וּשְׁתֵּי דַּלְתוֹת עֲצֵי־שָׁמֶן וְקָלַע
עֲלֵיהֶם מִקְלְעוֹת כְּרוּבִים וְתִמֹרֹת וּפִטּוּרֵי צִצִּים
וְצִפָּה זָהָב וַיָּרֶד עַל־הַכְּרוּבִים וְעַל־הַתִּמֹרוֹת אֶת־
הַזָּהָב: **לג** וְכֵן עָשָׂה לְפֶתַח הַהֵיכָל מְזוּזוֹת עֲצֵי־
שָׁמֶן מֵאֵת רְבִעִית: **לד** וּשְׁתֵּי דַלְתוֹת עֲצֵי
בְרוֹשִׁים שְׁנֵי צְלָעִים הַדֶּלֶת הָאַחַת גְּלִילִים וּשְׁנֵי
קַלְעֵים הַדֶּלֶת הַשֵּׁנִית גְּלִילִים: **לה** וְקָלַע כְּרוּבִים
וְתִמֹרוֹת וּפִטֻּרֵי צִצִּים וְצִפָּה זָהָב מְיֻשָּׁר עַל־
הַמְּחֻקָּה: **לו** וַיִּבֶן אֶת־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית שְׁלֹשָׁה
טוּרֵי גָזִית וְטוּר כְּרֻתֹת אֲרָזִים: **לז** בַּשָּׁנָה
הָרְבִיעִית יֻסַּד בֵּית יְהוָה בְּיֶרַח זִו: **לח** וּבַשָּׁנָה
הָאַחַת עָשְׂרֵה בְּיֶרַח בּוּל הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי
כָּלָה הַבַּיִת לְכָל־דְּבָרָיו וּלְכָל־מִשְׁפָּטָו וַיִּבְנֵהוּ
שֶׁבַע שָׁנִים:

מלכים א פרק ז

א וְאֶת־בֵּיתוֹ בָּנָה שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיְכַל
אֶת־כָּל־בֵּיתוֹ: **ב** וַיִּבֶן אֶת־בֵּית | יַעַר הַלְּבָנוֹן
מֵאָה אַמָּה אָרְכּוֹ וַחֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים
אַמָּה קוֹמָתוֹ עַל אַרְבָּעָה טוּרֵי עַמּוּדֵי אֲרָזִים
וּכְרֻתוֹת אֲרָזִים עַל־הָעַמּוּדִים: **ג** וְסָפֻן בָּאֶרֶז
מִמַּעַל עַל־הַצְּלָעוֹת אֲשֶׁר עַל־הָעַמּוּדִים אַרְבָּעִים
וַחֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה עָשָׂר הַטּוּר: **ד** וּשְׁקֻפִּים שְׁלֹשָׁה
טוּרִים וּמֶחֱזֶה אֶל־מֶחֱזֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים: **ה** וְכָל־
הַפְּתָחִים וְהַמְּזוּזוֹת רְבֻעִים שָׁקֻף וּמוּל מֶחֱזֶה אֶל־
מֶחֱזֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים: **ו** וְאֵת אוּלָם הָעַמּוּדִים
עָשָׂה חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה רָחְבּוֹ
וְאוּלָם עַל־פְּנֵיהֶם וְעַמֻּדִים וְעָב עַל־
פְּנֵיהֶם: **ז** וְאוּלָם הַכִּסֵּא אֲשֶׁר יִשְׁפָּט־שָׁם אֻלָם
הַמִּשְׁפָּט עָשָׂה וְסָפוּן בָּאֶרֶז מֵהַקַּרְקַע עַד־
הַקֹּרָקַע: **ח** וּבֵיתוֹ אֲשֶׁר־יֵשֵׁב שָׁם חָצֵר הָאַחֶרֶת
מִבֵּית לָאוּלָם כַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה וּבַיִת יַעֲשֶׂה
לְבַת־פַּרְעֹה אֲשֶׁר לָקַח שְׁלֹמֹה כָּאוּלָם
הַזֶּה: **ט** כָּל־אֵלֶּה אֲבָנִים יְקָרוֹת כְּמִדּוֹת גָּזִית
מְגֹרָרוֹת בַּמְּגֵרָה מִבַּיִת וּמִחוּץ וּמִמָּסָד עַד־
הַטְּפָחוֹת וּמִחוּץ עַד־הֶחָצֵר הַגְּדוֹלָה: **י** וּמְיֻסָּד
אֲבָנִים יְקָרוֹת אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אַבְנֵי עֶשֶׂר אַמּוֹת
וְאַבְנֵי שְׁמֹנֶה אַמּוֹת: **יא** וּמִלְמַעְלָה אֲבָנִים יְקָרוֹת
כְּמִדּוֹת גָּזִית וָאָרֶז: **יב** וְחָצֵר הַגְּדוֹלָה סָבִיב
שְׁלֹשָׁה טוּרִים גָּזִית וְטוּר כְּרֻתֹת אֲרָזִים וְלַחֲצַר
בֵּית־יְהוָה הַפְּנִימִית וּלְאֻלָם הַבָּיִת: {פ}
יג וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּקַּח אֶת־חִירָם
מִצֹּר: **יד** בֶּן־אִשָּׁה אַלְמָנָה הוּא מִמַּטֵּה נַפְתָּלִי
וְאָבִיו אִישׁ־צֹרִי חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וַיִּמָּלֵא אֶת־הַחָכְמָה
וְאֶת־הַתְּבוּנָה וְאֶת־הַדַּעַת לַעֲשׂוֹת כָּל־מְלָאכָה
בַּנְּחֹשֶׁת וַיָּבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיַּעַשׂ אֶת־כָּל־
מְלַאכְתּוֹ: **טו** וַיֹּצֵר אֶת־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים נְחֹשֶׁת
שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה אַמָּה קוֹמַת הָעַמּוּד הָאֶחָד וְחוּט
שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה אַמָּה יָסֹב אֶת־הָעַמּוּד
הַשֵּׁנִי: **טז** וּשְׁתֵּי כֻתָּרֹת עָשָׂה לָתֵת עַל־רָאשֵׁי
הָעַמּוּדִים מֻצַק נְחֹשֶׁת חָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת
הַכֹּתֶרֶת הָאֶחָת וְחָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכֹּתֶרֶת
הַשֵּׁנִית: **יז** שְׂבָכִים מַעֲשֵׂה שְׂבָכָה גְּדִלִים מַעֲשֵׂה
שַׁרְשְׁרוֹת לַכֹּתֶרֶת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים
שִׁבְעָה לַכֹּתֶרֶת הָאֶחָת וְשִׁבְעָה לַכֹּתֶרֶת
הַשֵּׁנִית: **יח** וַיַּעַשׂ אֶת־הָעַמּוּדִים וּשְׁנֵי טוּרִים
סָבִיב עַל־הַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־הַכֹּתֶרֶת
אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָרִמֹּנִים וְכֵן עָשָׂה לַכֹּתֶרֶת
הַשֵּׁנִית: **יט** וְכֻתָּרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים
מַעֲשֵׂה שׁוֹשַׁן בָּאוּלָם אַרְבַּע אַמּוֹת: **כ** וְכֻתָּרֹת
עַל־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים גַּם־מִמַּעַל מִלְּעֻמַּת הַבֶּטֶן אֲשֶׁר
לְעֵבֶר שבכה (הַשְּׂבָכָה) וְהָרִמֹּנִים מָאתַיִם טֻרִים
סָבִיב עַל הַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית: **כא** וַיָּקֶם אֶת־
הָעַמֻּדִים לְאֻלָם הַהֵיכָל וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּד הַיְמָנִי
וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יָכִין וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי
וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ בֹּעַז: **כב** וְעַל רֹאשׁ הָעַמּוּדִים
מַעֲשֵׂה שׁוֹשָׁן וַתִּתֻּם מְלֶאכֶת הָעַמּוּדִים: **כג** וַיַּעַשׂ
אֶת־הַיָּם מוּצָק עֶשֶׂר בָּאַמָּה מִשְּׂפָתוֹ עַד־שְׂפָתוֹ
עָגֹל | סָבִיב וְחָמֵשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ וקוה (וְקָוֹ)
שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסֹב אֹתוֹ סָבִיב: **כד** וּפִקְעֵים
מִתַּחַת לִשְׂפָתוֹ | סָבִיב סֹבְבִים אֹתוֹ עֶשֶׂר בָּאַמָּה
מַקִּפִים אֶת־הַיָּם סָבִיב שְׁנֵי טוּרִים הַפְּקָעִים
יְצֻקִים בְּיִצְקָתוֹ: **כה** עֹמֵד עַל־שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר
שְׁלֹשָׁה פֹנִים | צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פֹנִים | יָמָּה

וּשְׁלֹשָׁה | פְּנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פְּנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם
עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה וְכָל־אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה: **כו** וְעָבְיוֹ
טֶפַח וּשְׂפָתוֹ כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת־כּוֹס פֶּרַח שׁוֹשָׁן
אַלְפִּים בַּת יָכִיל: {פ}
כז וַיַּעַשׂ אֶת־הַמְּכֹנָוֹת עֶשֶׂר נְחֹשֶׁת אַרְבַּע בָּאַמָּה
אֹרֶךְ הַמְּכוֹנָה הָאֶחָת וְאַרְבַּע בָּאַמָּה רָחְבָּהּ
וְשָׁלֹשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתָהּ: **כח** וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּכוֹנָה
מִסְגְּרֹת לָהֶם וּמִסְגְּרֹת בֵּין הַשְׁלַבִּים: **כט** וְעַל־
הַמִּסְגְּרֹוֹת אֲשֶׁר | בֵּין הַשְׁלַבִּים אֲרָיוֹת | בָּקָר
וּכְרוּבִים וְעַל־הַשְׁלַבִּים כֵּן מִמָּעַל וּמִתַּחַת לָאֲרָיוֹת
וְלַבָּקָר לְיוֹת מַעֲשֶׂה מוֹרָד: **ל** וְאַרְבָּעָה אוֹפַנֵּי
נְחֹשֶׁת לַמְּכוֹנָה הָאַחַת וְסַרְנֵי נְחֹשֶׁת וְאַרְבָּעָה
פַּעֲמֹתָיו כְּתֵפֹת לָהֶם מִתַּחַת לַכִּיֹּר הַכְּתֵפוֹת
יְצֻקוֹת מֵעֵבֶר אִישׁ לְיוֹת: **לא** וּפִיהוּ מִבֵּית
לַכֹּתֶרֶת וָמַעְלָה בָּאַמָּה וּפִיהָ עָגֹל מַעֲשֵׂה־כֵן אַמָּה
וַחֲצִי הָאַמָּה וְגַם־עַל־פִּיהָ מִקְלָעוֹת וּמִסְגְּרֹתֵיהֶם
מְרֻבָּעוֹת לֹא עֲגֻלוֹת: **לב** וְאַרְבַּעַת הָאוֹפַנִּים
לְמִתַּחַת לַמִּסְגְּרוֹת וִידוֹת הָאוֹפַנִּים בַּמְּכוֹנָה
וְקוֹמַת הָאוֹפָן הָאֶחָד אַמָּה וַחֲצִי
הָאַמָּה: **לג** וּמַעֲשֵׂה הָאוֹפַנִּים כְּמַעֲשֵׂה אוֹפַן
הַמֶּרְכָּבָה יְדוֹתָם וְגַבֵּיהֶם וְחִשֻּׁקֵיהֶם וְחִשֻּׁרֵיהֶם
הַכֹּל מוּצָק: **לד** וְאַרְבַּע כְּתֵפוֹת אֶל אַרְבַּע פִּנּוֹת
הַמְּכֹנָה הָאֶחָת מִן־הַמְּכֹנָה כְּתֵפֶיהָ: **לה** וּבְרֹאשׁ
הַמְּכוֹנָה חֲצִי הָאַמָּה קוֹמָה עָגֹל | סָבִיב וְעַל רֹאשׁ
הַמְּכֹנָה יְדֹתֶיהָ וּמִסְגְּרֹתֶיהָ מִמֶּנָּה: **לו** וַיְפַתַּח עַל־
הַלֻּחֹת יְדֹתֶיהָ וְעַל ומסגרתיה (מִסְגְּרֹתֶיהָ)
כְּרוּבִים אֲרָיוֹת וְתִמֹרֹת כְּמַעַר־אִישׁ וְלִיוֹת
סָבִיב: **לז** כָּזֹאת עָשָׂה אֶת עֶשֶׂר הַמְּכֹנוֹת מוּצָק
אֶחָד מִדָּה אַחַת קֶצֶב אֶחָד לְכֻלָּהֶנָּה:
{ס} **לח** וַיַּעַשׂ עֲשָׂרָה כִּיֹּרוֹת נְחֹשֶׁת אַרְבָּעִים בַּת
יָכִיל | הַכִּיּוֹר הָאֶחָד אַרְבַּע בָּאַמָּה הַכִּיּוֹר הָאֶחָד
כִּיּוֹר אֶחָד עַל־הַמְּכוֹנָה הָאַחַת לְעֶשֶׂר
הַמְּכֹנוֹת: **לט** וַיִּתֵּן אֶת־הַמְּכֹנוֹת חָמֵשׁ עַל־כֶּתֶף
הַבַּיִת מִיָּמִין וְחָמֵשׁ עַל־כֶּתֶף הַבַּיִת מִשְׂמְאוֹל
וְאֶת־הַיָּם נָתַן מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית קֵדְמָה מִמּוּל
נֶגֶב: {ס} **מ** וַיַּעַשׂ חִירוֹם אֶת־הַכִּיֹּרוֹת וְאֶת־
הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל חִירָם לַעֲשׂוֹת אֶת־
כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית
יְהוָה: **מא** עַמֻּדִים שְׁנַיִם וְגֻלֹּת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר־עַל־
רֹאשׁ הָעַמּוּדִים שְׁתָּיִם וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתַּיִם לְכַסּוֹת
אֶת־שְׁתֵּי גֻּלּוֹת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ
הָעַמּוּדִים: **מב** וְאֶת־הָרִמֹּנִים אַרְבַּע מֵאוֹת לִשְׁתֵּי
הַשְּׂבָכוֹת שְׁנֵי־טוּרִים רִמֹּנִים לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת
לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גֻּלּוֹת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
הָעַמּוּדִים: **מג** וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת עָשָׂר וְאֶת־הַכִּיֹּרֹת
עֲשָׂרֵה עַל־הַמְּכֹנוֹת: **מד** וְאֶת־הַיָּם הָאֶחָד וְאֶת־
הַבָּקָר שְׁנֵים־עָשָׂר תַּחַת הַיָּם: **מה** וְאֶת־הַסִּירוֹת
וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים
האהל (הָאֵלֶּה) אֲשֶׁר עָשָׂה חִירָם לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
בֵּית יְהוָה נְחֹשֶׁת מָמֹרָט: **מו** בְּכִכַּר הַיַּרְדֵּן יְצָקָם
הַמֶּלֶךְ בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה בֵּין סֻכּוֹת וּבֵין
צָרְתָן: **מז** וַיַּנַּח שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־הַכֵּלִים מֵרֹב מְאֹד
מְאֹד לֹא נֶחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת: **מח** וַיַּעַשׂ
שְׁלֹמֹה אֶת כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה אֵת מִזְבַּח
הַזָּהָב וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם הַפָּנִים
זָהָב: **מט** וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת חָמֵשׁ מִיָּמִין וְחָמֵשׁ
מִשְּׂמֹאול לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרֹת
וְהַמֶּלְקַחַיִם זָהָב: **נ** וְהַסִּפוֹת וְהַמִּזַמְּרוֹת
וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפּוֹת וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוּר וְהַפֹּתוֹת
לְדַלְתוֹת הַבַּיִת הַפְּנִימִי לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְדַלְתֵי

הודפס לזכות
ולעילוי נשמת

מרדכי בן

פרידה ז"ל

נלב"ע

י"ט תשרי

ת.נ.צ.ב.ה.

הודפס לזכות

ליאל ז׳אן בן אהובה
וחנה בת לאה מרים הי״ו

אור בן חנה ותהילה בת
אזמרלדה הי״ו

וכל נשמות ישראל הזקוקים להפקד
בדבר ישועה ורחמים שיפקדו בזרע
של קיימא בקרוב, אמן כן יהי רצון!

ולהבדיל לעילוי נשמת:

יהודה ליאון בן יעקב
וקוטה ז״ל

נפ׳ ח״י ניסן תשפ״ו

ת.נ.צ.ב.ה.

לוח מוהרא"ש

לפי אופק יבנאל עיר ברסלב
עיר שומרי הלשון עיר השמחה

פרשת וזאת הברכה

טז	יום **ראשון**	**א' דחוה"מ סוכות** עלות השחר (72 דק') ... 5:18 | סו"ז תפילה ..... 10:29 נץ החמה ..... 6:30 | חצות היום ..... 12:29 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:43 | שקיעה ..... 6:27 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:40	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות ט **ירושלמי:** שבועות לא **תוספתא:** עבודה זרה ו **נ"ך:** מלכים א א **משניות:** מנחות א **זהר:** משפטים קטז: **תיקוני זהר:** טז תשרי	**27**
יז	יום **שני**	**ב' דחוה"מ סוכות** עלות השחר (72 דק') ... 5:18 | סו"ז תפילה ..... 10:29 נץ החמה ..... 6:30 | חצות היום ..... 12:28 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:44 | שקיעה ..... 6:26 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:39	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות י **ירושלמי:** שבועות לב **תוספתא:** עבודה זרה ז **נ"ך:** מלכים א ב **משניות:** מנחות ב **זהר:** משפטים קיז. **תיקוני זהר:** יז תשרי	**28**
יח	יום **שלישי**	**ג' דחוה"מ סוכות, הילולא דרבינו ז"ל** עלות השחר (72 דק') ... 5:19 | סו"ז תפילה ..... 10:28 נץ החמה ..... 6:31 | חצות היום ..... 12:28 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:44 | שקיעה ..... 6:25 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:38	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות יא **ירושלמי:** שבועות לג **תוספתא:** עבודה זרה ח **נ"ך:** מלכים א ג **משניות:** מנחות ג **זהר:** משפטים קיז: **תיקוני זהר:** יח תשרי	**29**
יט	יום **רביעי**	**ד' דחוה"מ סוכות** עלות השחר (72 דק') ... 5:20 | סו"ז תפילה ..... 10:28 נץ החמה ..... 6:32 | חצות היום ..... 12:28 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:44 | שקיעה ..... 6:23 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:36	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות יב **ירושלמי:** שבועות לד **תוספתא:** עבודה זרה ט **נ"ך:** מלכים א ד **משניות:** מנחות ד **זהר:** משפטים קיח. **תיקוני זהר:** יט תשרי	**30**
כ	יום **חמישי**	**ה' דחוה"מ סוכות** עלות השחר (72 דק') ... 5:20 | סו"ז תפילה ..... 10:28 נץ החמה ..... 6:32 | חצות היום ..... 12:27 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:44 | שקיעה ..... 6:22 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:29 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:35	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות יג **ירושלמי:** שבועות לה **תוספתא:** הוריות א **נ"ך:** מלכים א ה **משניות:** מנחות ה **זהר:** משפטים קיח: **תיקוני זהר:** כ תשרי	**1**
כא	יום **ששי**	**הושענא רבה** עלות השחר (72 דק') ... 5:21 | סו"ז תפילה ..... 10:27 נץ החמה ..... 6:33 | חצות היום ..... 12:27 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:44 | שקיעה ..... 6:21 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:30 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:34 **הדלקת נרות** (40 דק'): **5:41** (20 דק'): **6:01**	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות יד **ירושלמי:** שבועות לו **תוספתא:** הוריות ב **נ"ך:** מלכים א ו **משניות:** מנחות ו **זהר:** משפטים קיט. **תיקוני זהר:** כא תשרי	**2**
כב	**שב"ק**	**שבת קודש פרשת וזאת הברכה** **שמיני עצרת - שמחת תורה, יזכור** עלות השחר (72 דק') ... 5:22 | סו"ז תפילה ..... 10:27 נץ החמה ..... 6:34 | חצות היום ..... 12:27 סו"ז קר"ש - מג"א ... 8:45 | שקיעה ..... 6:19 סו"ז קר"ש - גר"א ... 9:30 | צה"כ לשיטת ר"ת ... 7:32 **מוצש"ק לשיטת ר"ת: 7:32**	**לימוד יומי:** **בבלי:** בכורות טו **ירושלמי:** שבועות לז **תוספתא:** קרבנות א **נ"ך:** מלכים א ז **משניות:** מנחות ז **זהר:** משפטים קיט: **תיקוני זהר:** כב תשרי	**3**

אָדָם שֶׁזּוֹכֶה לֶאֱמוּנַת חֲכָמִים – הוּא זוֹכֶה לְחַיִּים מְאֻשָּׁרִים !

(משיחותיו של מו"ר הרה"צ שליט"א)